

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ & ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ

Διπλωματική Εργασία

ΟΨΕΙΣ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ ΣΤΟΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

της

ΡΟΥΜΠΟΥ ΖΩΗΣ

Επιβλέπων Καθηγητής
Παναγιώτης Τζιώνας

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος
ειδίκευσης στη διοίκηση & οργάνωση εκπαιδευτικών μονάδων

Θεσσαλονίκη, Μάιος 2018

Η παρούσα Διπλωματική Εργασία καλύπτεται στο σύνολό της νομικά από δημόσια άδεια πνευματικών δικαιωμάτων CreativeCommons:

Αναφορά Δημιουργού - Μη Εμπορική Χρήση - Παρόμοια Διανομή

Μπορείτε να:

- Μοιραστείτε: αντιγράψετε και αναδιανέμετε το παρόν υλικό με κάθε μέσο και τρόπο
- Προσαρμόστε: αναμείξτε, τροποποιήστε και δημιουργήστε πάνω στο παρόν υλικό

Υπό τους ακόλουθους όρους:

- Αναφορά Δημιουργού: Θα πρέπει να καταχωρίσετε αναφορά στο δημιουργό, με σύνδεσμο της άδειας, και με αναφορά αν έχουν γίνει αλλαγές. Μπορείτε να το κάνετε αυτό με οποιονδήποτε εύλογο τρόπο, αλλά όχι με τρόπο που να υπονοεί ότι ο δημιουργός αποδέχεται το έργο σας ή τη χρήση που εσείς κάνετε.
- Μη Εμπορική Χρήση: Δε μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το υλικό για εμπορικούς σκοπούς.
- Παρόμοια Διανομή: Αν αναμείξετε, τροποποιήσετε, ή δημιουργήσετε πάνω στο παρόν υλικό, πρέπει να διανείμετε τις δικές σας συνεισφορές υπό την ίδια άδεια CreativeCommonsόπως και το πρωτότυπο.

Αναλυτικές πληροφορίες νομικού κώδικα στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/legalcode>

Υπεύθυνη Δήλωση

Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις που προβλέπονται από τον Κανονισμό Σπουδών του Μεταπτυχιακού Προγράμματος στη Διοίκηση & Οργάνωση Εκπαιδευτικών Μονάδων του Αλεξάνδρειου ΤΕΙ Θεσσαλονίκης, δηλώνω υπεύθυνα ότι:

- Η παρούσα Διπλωματική Εργασία αποτελεί έργο αποκλειστικά δικής μου δημιουργίας, έρευνας, μελέτης και συγγραφής.
- Για τη συγγραφή της Διπλωματικής μου Εργασίας δεν χρησιμοποίησα ολόκληρο ή μέρος έργου άλλου δημιουργού ή τις ιδέες και αντιλήψεις άλλου δημιουργού χωρίς να γίνεται σαφής αναφορά στην πηγή προέλευσης (βιβλίο, άρθρο από επιστημονικό περιοδικό, ιστοσελίδα κλπ.).

Θεσσαλονίκη, 5 / 5 / 2018

Η Δηλούσα: Ζωή Ρούμπου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα μεταπτυχιακή εργασία, έχει ως σκοπό να διερευνήσει την ύπαρξη αριστείας και τον ρόλο της στην διαμόρφωση των εκπαιδευτικών πολιτικών. Παράλληλα, δίνεται βαρύτητα στους παράγοντες που συμβάλουν για την επίτευξη της στο εκπαιδευτικό περιβάλλον αλλά στις μεταβλητές που προωθούν την αριστεία και την ισότητα των ευκαιριών. Παρουσιάζεται η άποψη δέκα εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του νομού Θεσσαλονίκης και έξι γονέων. Τα πρωτογενή στοιχεία της έρευνας αντλήθηκαν με την μέθοδο της προσωπικής ημιδομημένης συνέντευξης. Διαπιστώθηκε ότι η αριστεία αν και ως έννοια δεν προσδιορίζεται από έναν σαφή και συγκεκριμένο ορισμό, αποτελεί καθολικά αποδεκτό ζητούμενο κατά την εκπαιδευτική διαδικασία. Ο ρόλος του σχολείου και των εκπαιδευτικών αποδεικνύεται καταλυτικός στην καλλιέργεια κλίματος αριστείας. Η χάραξη των εκπαιδευτικών πολιτικών που προωθεί την αριστεία συνδέεται με την ατομική βελτίωση των μαθητών, με την ύπαρξη ίσων ευκαιριών μόρφωσης και με την ευημερία των εθνικών και οικονομικών δεικτών.

Λέξεις κλειδιά: αριστεία, σχολική επίδοση, εκπαιδευτική πολιτική, ίσες ευκαιρίες, σχολική κουλτούρα, κίνητρα.

ABSTRACT:

This postgraduate thesis aims to explore the existence of excellence and its role in shaping educational policies. At the same time, the factors that contribute to its achievement in the educational environment, and the variables that promote excellence and equal opportunities, are important. The presentation of ten Secondary education teachers of the prefecture of Thessaloniki and six parents is presented. The primary data of the survey were obtained by the method of a personal semistructured interview. Although “excellence” is not defined by a clear and specific definition as a concept, it has been found that it is universally accepted in the educational process. The role of school and teachers has been proved to be a catalyst in fostering a climate of excellence. Developing educational policies that promote excellence is linked to individual improvement of students, to the existence of equal educational opportunities and to the prosperity of national and economic indicators.

Key Words: excellence, school achievement, educational process, equal opportunities, school culture, motivation.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Π. Τζιώνα για την ουσιαστική ενίσχυση και καθοδήγηση του σε όλη την διάρκεια εκπόνησης της διπλωματικής μου.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω την μητέρα μου και τα παιδιά μου, Χρυσάνθη και Δημήτρη για την υπομονή και συμπαράστασή τους.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο : ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο : ΑΡΙΣΤΕΙΑ.....	14
2.1 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ.....	14
2.2 ΑΡΙΣΤΕΙΑ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ.....	17
2.3. Η ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΠΙΔΟΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ.....	18
2.4.ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΠΙΔΟΣΗ.....	19
2.4.α. Ο ρόλος του σχολείου	19
2.4.β. Ο ρόλος της οικογένειας.....	20
2.4.γ. Η αλληλεπίδραση σχολείου - οικογένειας.....	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο : ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΡΙΣΤΕΙΑ	23
3.1. Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ	23
3.2. Η ΑΡΙΣΤΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο :ΑΡΙΣΤΕΙΑ ΚΑΙ ΙΣΟΤΗΤΑ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ^ο :ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΣΥΜΒΑΛΛΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	36
5.1. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	36
5.2. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΗΓΕΤΗ.....	39
5.3.Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ	42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ^ο : ΣΚΟΠΟΣ-ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ-ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	45
6.1.Σκοπός και Επιμέρους Στόχοι της έρευνας.....	45
6.2 Μεθοδολογία.....	45
6.3 Δείγμα.....	48
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 ^ο : ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8 ^ο : ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΟΝΕΩΝ.....	65
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9 ^ο : ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	73
9.1. Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ.....	73
9.1.1. Η Αριστεία.....	73
9.1.2. Η σχολική επίδοση και η εκπαιδευτική αριστεία	74
9.2. ΑΡΙΣΤΕΙΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	76
9.3. ΑΡΙΣΤΕΙΑ ΚΑΙ ΙΣΕΣ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	81

9.4. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΣΥΜΒΑΛΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	85
9.4.1. Η κουλτούρα και το κλίμα του σχολείου.	85
9.4.2. Ο ρόλος του Διευθυντή του σχολείου	85
9.4.3. Ο ρόλος των κινήτρων.....	86
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	88
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	91
ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	95
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	100
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	100
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΓΟΝΕΩΝ.....	103

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Αριστεία ως κλασική αρετή έχει τις ρίζες της στην πνευματική και ηθική ολοκλήρωση των ατόμων με βάση την εξέλιξη της φυσικής τους ικανότητας. Στο πέρασμα, όμως, των αιώνων η έννοια της «αριστείας» χρησιμοποιήθηκε υπό το πρίσμα πολλαπλών και πολλές φορές αντικρουόμενων προσεγγίσεων, με αποτέλεσμα να υποστεί κατά καιρούς έντονη κριτική για την αξία της ως αρετή, ως εκπαιδευτικός στόχος και ως παράγοντας ενίσχυσης των κοινωνικών ανισοτήτων. (Ferrari, M., 2003, Readings, B., 1996, Duke, D., 1985).

Στην σύγχρονη διεθνή πραγματικότητα, ενώ συνδέθηκε με την εξαιρετική ποιότητα των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων, τελικά λειτούργησε σε μεγάλο βαθμό ως προς την προώθηση της στοχευμένης στην αγορά εργασίας, παραγωγικότητας.

(Gillies D, 2007; Priestley M, 2013; Allan K, 2007; Saunders B, 2015). Πολλές από τις εφαρμοζόμενες πρακτικές που επιχειρούσαν την παροχή ίσων ευκαιριών και την αποκατάσταση της κοινωνικής δικαιοσύνης, όπως αναφέρουν παραδείγματα από την Ε.Ε., την Αυστραλία, τις Η.Π.Α, κλπ., συντέλεσαν στη δημιουργία διαφορετικών ταχυτήτων στην εκπαίδευση, στη διαίωσιση διακρίσεων, στην εμπορευματοποίηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και στην καλλιέργεια συνθηκών ανταγωνισμού, που προκάλεσαν άγχος και πίεση τόσο σε εκπαιδευτικούς λειτουργούς όσο και σε μαθητές (Gillies R, 2015; Saunders B, 2015).

Η αριστεία ως λειτουργικό τμήμα της εκπαιδευτικής διαδικασίας εμπεριέχει την σύγκριση. Τίθενται ερωτήματα όμως, ως προς το αντικείμενο αυτής. Δημιουργείται πεδίο σύγκρισης με τους άλλους, με τον εαυτό, με πρότυπα, με τα δεδομένα του χώρου ή του χρόνου. Η αξιολόγηση είναι σημαντικό εργαλείο για την προώθηση της, τα κριτήρια όμως της αξιολόγησης αποτελούν επίσης αντικείμενο συζήτησης.

Στην Ελλάδα, η χάραξη της εκπαιδευτικής πολιτικής αποτέλεσε τα προηγούμενα χρόνια, συνεκτικό στοιχείο της εθνικής ταυτότητας. Τα τελευταία χρόνια επιχειρείται αποκέντρωση και προσαρμογή στα διεθνή κριτήρια, επομένως η ανάγκη διερεύνησης της αναδυόμενης τάσης για συνεχή βελτίωση και κατάκτηση της αριστείας στην εκπαιδευτική πραγματικότητα αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα (Δημαράς Δ., 1998; Ρουσσάκης Ι., 2017)

Στην παρούσα εργασία επιχειρείται μια σύνδεση της εκπαιδευτικής αριστείας με την ισότητα των εκπαιδευτικών ευκαιριών, με τη χάραξη στρατηγικών και πολιτικών που την προωθούν και τον αναδυόμενο ρόλο του ανθρώπινου παράγοντα σε αυτή τη

διαδικασία. Προσδιορίζονται βιβλιογραφικά, παράμετροι που αφορούν στην λειτουργία της κάθε σχολικής μονάδας, την ηγεσία, το κλίμα τους, το ανθρώπινο δυναμικό και την κουλτούρα συνεργασίας, οι οποίες διαμορφώνουν το πλαίσιο και τη διάσταση που αποκτά η αριστεία στα διαφορετικά περιβάλλοντα.

Ακολουθεί η μεθοδολογία της έρευνας και η περιγραφή της διαδικασίας της έρευνας, των εργαλείων συλλογής δεδομένων και του δείγματος.

Στην συνέχεια παρουσιάζονται τα ευρήματα πρωτογενούς έρευνας η οποία διενεργήθηκε με την συμμετοχή δεκαέξι εκπαιδευτικών, ηγετών και γονέων η οποία εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται τις πτυχές της αριστείας στην εκπαιδευτική διαδικασία και γίνεται σχολιασμός πάνω σε αυτά. Στο πλαίσιο της εργασίας πραγματοποιήθηκαν δώδεκα προσωπικές συνεντεύξεις και μια συνέντευξη ομάδας εστίασης.

Η εργασία ολοκληρώνεται με την διατύπωση των συμπερασμάτων της έρευνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

«Αἰὲν ἀριστεύειν καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων, (Ιλ. Ζ. 208) με τη φράση αυτή προσδιορίζει η αρχαία ελληνική γραμματεία με τον πιο εναργή τρόπο το αρχαίο ελληνικό ιδεώδες σε όλα τα πλάτη της οικουμένης. Το περιεχόμενο της φράσης έχει μελετηθεί από τους πιο σημαντικούς συγγραφείς. Η έννοια της αριστείας συνδέεται με την υπεροχή, την ανωτερότητα και τη γενναιοψυχία. Στην αρχαία ελληνική γραμματεία, ο όρος ἀριστος συγγενεύει ετυμολογικά με τη λέξη αρετή και νοηματοδοτεί τον άνθρωπο που έχει ικανότητα, υπεροχή σε κάθε τομέα. Άλλωστε οι ἀριστοι στην ομηρική κοινωνία καλούνταν και δυνατοί, καλοί, αγαθοί, βέλτιστοι, ευγενείς.

Στην αρχαία Ελλάδα, η πολιτεία αρμόζει να κυβερνάται από τους κατόχους της αρετής, αν και κατά το πέρασμα των αιώνων η αρετή και ο ἀριστος απέκτησαν διαφορετικές νοηματικές αποχρώσεις. Στα αριστοκρατικά καθεστώτα, η αρετή συναρτάται και περιορίζεται στην αριστοκρατική καταγωγή, με αποτέλεσμα, συμμετοχή στην εξουσία να δικαιούται μόνο ο ἀριστος. Στα ομηρικά έπη, ο ἀριστος συνδέεται με την ευγενική καταγωγή, με την ανώτερη αριστοκρατία και «αγαθός» καλείται μόνο εκείνος που έχει αριστοκρατική καταγωγή, ο ἀριστος εξάλλου είναι ο υπερθετικός βαθμός του αγαθός. Η αρετή αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη δυνατότητα του άνδρα να λαμβάνει θέσεις εξουσίας και συνδέεται αυτονόητα με την ευγενική καταγωγή του. Στα ομηρικά έπη, η αρετή ταυτίζεται με την τόλμη, την ανδρεία, την γενναιοψυχία και την υπεροχή. Η ομηρική αριστεία κορυφώνεται με την πολεμική τέχνη. Οι ήρωες των επών, απόγονοι θεών ή επιφανών θνητών, ενσαρκώνουν το ηρωικό πρότυπο και πραγματοποιούν κατορθώματα που υπερβαίνουν το ανθρώπινο μέτρο. Αγωνίζονται για τη διάκριση και την αριστεία και διαθέτουν σωματικές και πνευματικές αρετές. Στην Ιλιάδα, εξυμνείται το ιδεώδες της αριστείας μέσα από τις πράξεις των ηρώων, μέσα από τα κατορθώματα του Αχιλλέα ή του Πάτροκλου αλλά και μέσα από τον ίδιο τους τον θάνατο που τους εξασφαλίζει υστεροφημία, αρετή που επεδίωκαν οι ομηρικοί ήρωες, ως δικαίωση της φήμης τους για την γενναιότητα και τα κατορθώματα τους στο πεδίο της μάχης. Οι ήρωες του έπους, ευγενικής όλοι καταγωγής, χαρακτηρίζονται από πλήθος αρετών. Στην Οδύσσεια ο ποιητής, μεγαλύτερος σε ηλικία, εξακολουθεί να εγκωμιάζει τη γενναιότητα αλλά τώρα υμνεί και την εξυπνάδα, την εφευρετικότητα (ο Οδυσσεύς χαρακτηρίζεται *πολύτροπος, πολυμήχανος, πολύμητις*), την αγάπη για την πατρίδα

και πλάι στους ευγενείς εμφανίζονται και άλλοι ήρωες που διαθέτουν αρετές όπως ο χοιροβοσκός ο Εύμαιος (Οδ. π. 1-151 και ξ). Έχει αρχίσει να εμφανίζεται έστω και δειλά η άποψη ότι αρετές μπορούν να διαθέτουν και άνθρωποι ταπεινής καταγωγής.

Στην κλασική εποχή και ιδιαίτερα κατά την περίοδο της δημοκρατίας, η έννοια της αρετής αποκτά ευρύτερη σημασία και δεν εξαρτάται αποκλειστικά και μόνο από την καταγωγή. Δίνεται πλέον η δυνατότητα στον πολίτη να γίνει άριστος μέσα από την διδασχή και προτάσσονται οι ατομικές ικανότητες του ανθρώπου έναντι της καταγωγής. «μέτεστι δὲ κατὰ μὲν τοὺς νόμους πρὸς τὰ ἴδια διάφορα πᾶσι τὸ ἴσον, κατὰ δὲ τὴν ἀξίωσιν, ὡς ἕκαστος ἔν τῷ εὐδοκιμεῖ, οὐκ ἀπὸ μέρους τὸ πλέον ἐς τὰ κοινὰ ἢ ἀπ' ἀρετῆς προτιμᾶται, οὐδ' αὖ κατὰ πενίαν, ἔχων γέ τι ἀγαθὸν δρᾶσαι τὴν πόλιν, ἀξιώματος ἀφανεία κεκῶλυται» (Θουκυδίδης, *Επιτάφιος*, 2.37.1) διακηρύττει ο Περικλής και καταδεικνύει ότι «ἀρετή» τώρα νοείται η προσωπική ικανότητα και αξία και η ανάδειξη στα δημόσια αξιώματα εξαρτάται από αυτή την αξία.

Στη δημοκρατική Αθήνα ο όρος ενάρητος αφορά τον πεπαιδευμένο πολίτη, τον πολίτη που αποδεικνύει την αξία του με την αποτελεσματική συμμετοχή του στα κοινά. Η ανάδειξη στον στίβο της πολιτικής και η κατάκτηση αξιωμάτων δεν εξαρτάται από τις κληρονομημένες αξίες της αριστοκρατικής καταγωγής, αλλά από «νέες δεξιότητες και γνώσεις - από τη ρητορική, νομική και ιστορική κατάρτιση του πολίτη» (Κάλφας, Β.& Ζωγραφίδης, Γ 2006). Η αρετή, η πολιτική αρετή δεν είναι πλέον κληροδοτημένη, είναι διδακτή. Στον Πλάτωνα η έννοια της αρετής αποδεσμευμένη πλέον από την κοινωνική θέση και την οικονομική κατάσταση αποκτά ηθικό περιεχόμενο. Ο όρος επαναπροσδιορίζεται και ταυτίζεται με τον συνεχή αγώνα του ανθρώπου να κατακτήσει το αγαθό. Η αρετή αποτελεί τώρα ταυτόσημη έννοια με την πολιτική αρετή (ο άνθρωπος θεωρείται «ὄν πολιτικόν») και τίθεται πλέον ζήτημα για την δυνατότητα που έχει ο άνθρωπος να την αποκτήσει μέσω της διδασκαλίας, έτσι ώστε να αναπτύξει τις ικανότητες του και να συμβιώσει στην πολιτεία συμμετέχοντας αποτελεσματικά στα κοινά. Σκοπός της Πολιτείας, σύμφωνα με τον Πλάτωνα, δεν είναι η απλή συμβίωση των πολιτών, αλλά η ύπαρξη οργανωμένης και συνυπεύθυνης συμπεριφοράς εκ μέρους τους, η «κατ' ἀριστείαν» συμβίωση. Κατά τον ίδιο φιλόσοφο, η έννοια της πολιτικής ισότητας δεν υφίσταται, με αποτέλεσμα στα κράτη να υπάρχουν «ἄρχοντες» και «ἀρχόμενοι» και στις πολιτείες να κυβερνούν οι «κρείττονες» και να κυβερνώνται οι «ἥσσονες» («ἄρχοντας δὲ δὴ καὶ ἀρχομένους ἀναγκαῖον ἐν ταῖς πόλεσιν εἶναί που», *Νόμοι*, III. 689e, «οἶμαι τὸν κρείττονα μὲν ἄρχειν, τὸν ἥττω δὲ ἄρχεσθαι», *Νόμοι*, III. 690b). Οι απόψεις αυτές του φιλόσοφου

στηρίζονται στο πεποίθησή του ότι τόσο η ανατροφή όσο και η εκπαίδευση καθιστούν τον άνθρωπο ικανό να διαχωρίσει το καλό από το κακό (Πολιτεία 423e). Στο φιλοσοφικό διάλογο «Πρωταγόρας» με έντεχνο τρόπο η πολιτική αρετή συνδέεται με τη ύπαρξη των πόλεων και με λογικά επιχειρήματα ο Πρωταγόρας προσπαθεί να αντικρούσει τον Σωκράτη που υποστηρίζει ότι οι άριστοι δεν μπορούν να διδάξουν την αρετή στα παιδιά τους.

Στην αριστοτελική σκέψη η αρετή γίνεται «ἔξις» και μέσο για την κατάκτηση της ευδαιμονίας. Η αρετή για τον Σταγειρίτη φιλόσοφο δεν αποτελεί αγαθό που ο άνθρωπος κατέχει «φύσει», αλλά ικανότητα που αποκτάται και καλλιεργείται μέσα από την επανάληψη των ενάρετων πράξεων, αγαθό που τελειοποιείται με τον εθισμό. Στον Αριστοτέλη η αρετή αποτελεί διττή έννοια, αναγνωρίζεται ως δυνατότητα που έχει ο άνθρωπος από την φύση (ηθική αρετή), αλλά δυνατότητα που ενεργοποιείται και αναπτύσσεται με την διδασκαλία. Μόνο με συνεχή προσπάθεια και μέσω της διδασκαλίας μπορεί ο άνθρωπος να καταφέρει να φτάσει στην αριστεία (διανοητική αρετή). Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη «πᾶσι γὰρ δοκεῖ ἕκαστα τῶν ἡθῶν ὑπάρχειν φύσει πως· καὶ γὰρ δίκαιοι καὶ σωφρονικοὶ καὶ ἀνδρεῖοι καὶ τᾶλλα ἔχομεν εὐθὺς ἐκ γενετῆς· ἀλλ' ὅμως ζητοῦμεν ἕτερόν τι τὸ κυρίως ἀγαθὸν καὶ τὰ τοιαῦτα ἄλλον τρόπον ὑπάρχειν. καὶ γὰρ παισὶ καὶ θηρίοις αἱ φυσικαὶ ὑπάρχουσιν ἔξεις, ἀλλ' ἄνευ νοῦ βλαβεραὶ φαίνονται οὕσαι»(Ηθικά Νικομάχεια 1144b 4-10).

Κατά τον Αριστοτέλη η άριστη Πολιτεία πρέπει να κυβερνάται από άριστους πολίτες, πολίτες που έχουν δηλαδή κατακτήσει την αρετή όχι λόγω της καταγωγής τους αλλά μέσα από τη διδασκαλία. Μόνο αυτοί μπορούν να αποτελέσουν τον πυλώνα για την δημιουργία της άριστης πολιτείας και να συμμετέχουν στον κοινό σκοπό, την ευδαιμονία. Άλλωστε, σύμφωνα με τον φιλόσοφο, ο άνθρωπος δεν κατακτά την ευτυχία χωρίς την ύπαρξη της αρετής, η οποία είναι προϊόν παιδείας και πραγματώνεται με το λόγο και τη φρόνηση («καὶ γὰρ νῦν πάντες, ὅταν ὀρίζονται τὴν ἀρετὴν, προστιθέασι, τὴν ἔξιν εἰπόντες καὶ πρὸς ἃ ἔστι, τὴν κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον· ὀρθὸς δ' ὁ κατὰ τὴν φρόνησιν. εἰκόασι δὴ μαντεύεσθαί πως ἅπαντες ὅτι ἡ τοιαύτη ἔξις ἀρετὴ ἔστιν, ἡ κατὰ τὴν φρόνησιν») (Ηθικά Νικομάχεια 1144b 20-25). Για τον Αριστοτέλη η ύψιστη αρετή είναι «διανοητική» είναι η «φρόνηση», είναι η ικανότητα του ανθρώπου να διακρίνει με ορθή κρίση τη σωστή από τη λανθασμένη πράξη, το καλό από το κακό. Οι υπόλοιπες αρετές, ηθικού όλες χαρακτήρα ορίζονται ως «μεσότητες» ανάμεσα σε δύο άκρα: στην «υπερβολή» και στην «έλλειψη». Ενάρετος

πλέον είναι ο άνθρωπος που αγωνίζεται με αυτοέλεγχο αλλά και μέσω της παιδείας να ελέγξει τις επιθυμίες και τα πάθη του και να διάγει βίο ηθικό με γνώμονα πάντα «τη λογική του φρόνιμου ανθρώπου». Ο φρόνιμος στον Αριστοτέλη αποτελεί το μέτρο της ηθικής συμπεριφοράς(Ηθικά Νικομάχεια 1107a1-2).

Και η έννοια της αρετής, του αρίστου, της αριστείας εξακολουθεί να αποτελεί αντικείμενο μελέτης και έρευνας όχι τόσο για να γνωρίσουμε τι ακριβώς συνιστά την αρετή αλλά όπως ο ίδιος ο Αριστοτέλης έγραψε «για να γίνουμε εμείς οι ίδιοι αγαθοί» (Ηθικά Νικομάχεια, 1103b26-28).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: ΑΡΙΣΤΕΙΑ

2.1 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Ως *ἄριστος* αποκαλείται στο Μέγα Λεξικόν της Ελληνικής Γλώσσας των Liddel & Scott (www.greek-language.gr) «ὁ ἐξέχων εἰς τὸ εἶδος τοῦ ἐπὶ πάσης σχέσεως, ὡς ὁ ἀγαθός, ὁ ἄριστος ἀπὸ ἄποψιν καταγωγῆς καὶ κοινωνικῆς θέσεως, ὁ ἐξοχώτατος, εὐγενέστατος, ὁ πρωτεύων ἀπὸ ἄποψιν ἠθικῆς ὑπεροχῆς, ὁ ὠφελιμώτατος, χρησιμώτατος, ὑπέροχος, ἐξέχων, κάλλιστος». Το Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας (2002) αναφέρεται στο ρήμα *αριστεύω* ως «ξεχωρίζω, διακρίνομαι ανάμεσα σε πολλούς για τις σημαντικές μου επιδόσεις, επιτυγχάνω ξεχωριστές, υψηλές διακρίσεις». Ως *ἄριστος* ορίζεται ο καλύτερος από τους ομοίους του ως προς την υψηλή ποιότητα και την αξία της πολιτικής και του πνεύματος. Σύμφωνα με το σύγχρονο λεξικό της Οξφόρδης, (OED, 1991) η «αριστεία» αποδίδεται με το λατινικό ρήμα «excellere» και έχει την σημασία «υψώνω κάτι πάνω από κάτι άλλο». Οι όροι «excel», «excellent», «excellence» συγκλίνουν σημασιολογικά, αλλά έχουν αποκλίνει με την πάροδο του χρόνου. Το ρήμα «excel» (υπερέχω) υπονοεί σύγκριση, υπεροχή συγκριτικά με κάτι άλλο. Το επίθετο «excellent», όπως συχνά συμβαίνει με θετικούς όρους, έχει αποδυναμωθεί σημασιολογικά και η έννοιά του έχει μετατραπεί από το «καλύτερος από άλλους» σε «πολύ καλός» (Allan, K., 2007).

Στην σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα ο όρος της αριστείας περιγράφει συνήθως αυτόν που διακρίνεται στο πεδίο της γνώσης και της επιστήμης. Η διαρκώς αυξανόμενη συχνότητα υιοθέτησης του λεξιλογίου «περί αριστείας» στην πολιτική ρητορική των κυβερνήσεων με συνθήματα, όπως «δημιουργούμε ευκαιρίες, δυνατότητες, αριστεία» ή «η αριστεία, στόχος όλων», έχει δημιουργήσει ασάφειες στον τρόπο που ορίζεται και χρησιμοποιείται.

Στο σημείο αυτό, αξίζει να αναφερθεί η άποψη του Gillies, D. (2007), ο οποίος ισχυρίζεται ότι, παρά το γεγονός ότι ο όρος «αριστεία» κυριαρχεί στην εκπαιδευτική πραγματικότητα, δεν υπάρχει ακριβής ορισμός που να περιγράφει τα άριστα εκπαιδευτικά αποτελέσματα. (Ferrari, M.2003; Readings, B.1996; Duke, D.,1985). Ο ίδιος αναφέρει τρεις τρόπους που μπορεί ένα άτομο να δείξει υπεροχή: αυτός που ξεπερνά τους άλλους σε απόδοση, αυτός που ξεπερνά την προηγούμενη απόδοσή του και αυτός που κατέχει προσωπικές ιδιότητες (αρετές) σε υψηλό βαθμό. Σύμφωνα με την πρώτη άποψη του όρου ως «αριστεία» ορίζεται η προσπάθεια να ξεπεράσουμε

όχι μόνο τον κανόνα, αλλά και να θέσουμε υψηλότερο στόχο σε σχέση μ' αυτόν. Η άποψη αυτή καταδεικνύεται προβληματική, διότι μπορεί να εφαρμοστεί σε μια μικρή μειοψηφία ανθρώπων, ενώ ταυτόχρονα θεωρείται ασύμβατη με την φιλοδοξία της έννοιας της αριστείας για όλους. Αν η τελειότητα οριστεί ως υπέρβαση της προηγούμενης απόδοσης από το άτομο, τίθεται περισσότερο ο στόχος της μέτρησης της προσωπικής βελτίωσης σε σχέση με την προσωπική απόδοση, παρά με γενικότερα κριτήρια με πιθανό αποτέλεσμα την επικράτηση της μετριότητας. Ο ίδιος προκρίνει την άποψη της ύπαρξης γενικότερων κριτηρίων για τον ορισμό της αριστείας και την πιθανότητα αυτά να χρησιμεύσουν ως ευρύτερο κίνητρο για τους μαθητές. Θέτει όμως τον περιορισμό ότι η επιθυμία της αριστείας για όλους ενέχει τον κίνδυνο η λέξη να χάσει το νόημά της, διότι στην περίπτωση αυτή τα πρότυπα θα ήταν χαμηλά και καθόλου άριστα.

Η έννοια της αριστείας έχει ιδεολογικό υπόβαθρο, δεν αποτελεί αντικείμενο που μπορούμε να δημιουργήσουμε, αλλά ιδέες και καταστάσεις που μπορούν να χαρακτηριστούν ως εξαιρετικές. Αν προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε την αριστεία, θα μπορούσε να αναφερθεί κανείς σ' αυτήν ως κατάσταση ιεραρχικής υπεροχής απέναντι σε άλλους ή ως μια έννοια που προσδιορίζει υψηλού επιπέδου ποιότητα ή ακόμη και ως το καλύτερο δυνατό προσδοκώμενο αποτέλεσμα από ένα άτομο ή έναν οργανισμό. Ως εκ τούτου, και σύμφωνα με την Readings, B., (1996), η αριστεία αποτελεί έναν προσδιορισμό, του οποίου το νόημα καθορίζεται σε σχέση με κάτι άλλο και η λειτουργικότητά της είναι κατανοητή μετά την πραγματοποίησή της. Ένα εξαιρετικό σκάφος και ένα εξαιρετικό αεροπλάνο δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως άριστα με τα ίδια κριτήρια, ενώ οι δυνατότητές τους θα αξιολογηθούν με την αποτελεσματικότητα της λειτουργίας τους. Ταυτόχρονα επισημαίνεται ότι οι αντιλήψεις για την αριστεία αλλάζουν στον χρόνο και με τις συνθήκες, γεγονός που δημιουργεί αμφισβητήσεις σε περιπτώσεις γενικεύσεων. Για τον λόγο αυτό, ένα έργο κρίνεται άριστο, εφόσον συγκριθεί με έργα της εποχής του και όχι με άλλα έργα άλλων εποχών. Επομένως, το πλαίσιο της αριστείας γίνεται κατανοητό στον ίδιο χώρο και χρόνο (Saunders, B., 2015).

Προκειμένου να δοθεί ένας συγκεκριμένος ορισμός για την αριστεία, απαιτείται ένας προσδιοριζόμενος όρος. Στην εκπαίδευση η έννοια της αριστείας αποκτά νόημα, εφόσον είναι γνωστός ο σκοπός της διαδικασίας. Σύμφωνα με τον Gillies, D., (2007), ένα άριστο σχολείο ή ένας άριστος δάσκαλος έχουν νόημα, εφόσον έχουν συμφωνηθεί τα κριτήρια και ο σκοπός που τα καθιστούν άριστα.

Ταυτόχρονα, στην έκφραση «άριστο σχολείο» ο προσδιορισμός «άριστο» δεν έχει από μόνος του καμία αξία, εάν δεν υπάρχει η λέξη σχολείο. Η αριστεία αποδίδεται στο σχολείο επειδή εκπληρώνει κάποιον συγκεκριμένο σκοπό και διαθέτει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά. Με άλλα λόγια, ο σκοπός της αριστείας προσδιορίζεται από τον σκοπό του όρου στον οποίο αναφέρεται. Επομένως, κρίνεται απαραίτητο η επίτευξη αριστείας να συναρτάται με όμοια κριτήρια αξιολόγησης. Τίθεται στο σημείο αυτό η ανάγκη ανάδειξης της αξίας της αριστείας με τρόπο σαφή, ώστε να αποτελέσει την κινητήριου δύναμη για την προώθησή της στους μαθητές.

Το γεγονός ότι η αριστεία στην εκπαίδευση υποδηλώνει την ενεργή προσπάθεια των μαθητών και των δασκάλων τους να εντοπίσουν τον εγγενή σκοπό και ενδιαφέρον για την γνώση, προϋποθέτει τα άτομα να είναι πεπεισμένα για τις ικανότητές τους προκειμένου να θέσουν νέους στόχους. Στην συνέχεια ακολουθούνται διαδικασίες σχεδιασμού, επιλογής γνώσεων, αυτοπαρακολούθησης και ανάπτυξης τεχνικών αυτοαξιολόγησης. Οι μαθητές που ακολουθούν τις παραπάνω δεξιότητες αυτορρυθμιζόμενης μάθησης επιδεικνύουν ενεργητική συμπεριφορά στην μάθηση και αντιλαμβάνονται την επίτευξη άριστων επιδόσεων ως αποτέλεσμα απόκτησης γνώσεων. (Βουλαλά, Κ., Γωνίδα, Ε., 2004).

Συμπερασματικά, αναφέρουμε ότι η δημιουργία περιβάλλοντος όπου οι μαθητές μπορούν να αναπτύξουν τις ικανότητές τους στα συστήματα παροχής επιστημονικών γνώσεων είναι εξίσου σημαντική με την δυνατότητα να καλλιεργήσουν και άλλες ανθρώπινες αξίες και αρετές χρησιμοποιώντας τις προσωπικές εμπειρίες τους. Σύμφωνα με έρευνες, το έμφυτο ταλέντο στο άτομο διευκολύνει την υψηλότερη απόδοσή του λόγω της προθυμίας που επιδεικνύει για την συμμετοχή του στην εκπαιδευτική διαδικασία, ωστόσο, η ύπαρξη οικειοθελούς εκπαίδευσης παίζει τον σημαντικότερο ρόλο στην βελτίωση της απόδοσης του ατόμου και στην επίτευξη υψηλότερων στόχων (Ferrari, M., 2001).

2.2 ΑΡΙΣΤΕΙΑ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ

Η επιθυμία του ατόμου να κατακτήσει υψηλό επίπεδο γνώσης και απόδοσης δεν είναι ποτέ αρκετή από μόνη της να βοηθήσει το άτομο στην επίτευξη της αριστείας. Ποια είναι όμως τα υψηλά κριτήρια που προσδιορίζουν την αριστεία στην εκπαίδευση και με ποιο τρόπο μπορούν να οριστούν ως κοινώς αποδεκτά, ώστε η εκπαιδευτική διαδικασία να τυγχάνει ίσης αξιολόγησης; Μελετητές επιμένουν ότι ακόμη και σε αυτήν την περίπτωση η μαθησιακή απόδοση των μαθητών θα διαφέρει. Ο Duke, D.(1985) συνδέει την έννοια της εκπαιδευτικής αριστείας με τον βαθμό ικανότητας των μαθητών να έχουν συνείδηση των γνώσεων τους και να τις χρησιμοποιούν στον κατάλληλο χρόνο, γεγονός που ενισχύει την δυσκολία μέτρησης και απόδοσης ορισμού στον όρο. Η χρήση, επομένως, συμβατικών μεθόδων αξιολόγησης (διαγωνίσματα, tests), αποτελούν εργαλεία για την μέτρηση της εκπαιδευτικής επάρκειας και όχι της εκπαιδευτικής αριστείας. Αν θεωρήσουμε ότι η αριστεία ταυτίζεται με υψηλά πρότυπα, θα πρέπει να αποδεχτούμε ότι όσοι τα ικανοποιούν, είναι εν δυνάμει ικανοί να την κατακτήσουν και να χαρακτηριστούν άριστοι. Αν η αριστεία ταυτιστεί με την προσωπική βελτίωση, μπορεί να ελλοχεύει ο κίνδυνος αποδοχής της μετριότητας και των χαμηλών στόχων. Κάνοντας αναγωγή στην εκπαιδευτική διαδικασία, η συγκεκριμένη εκδοχή της αριστείας ισορροπεί ανάμεσα στην αποδοχή της βελτίωσης του μαθητή σε σχέση με το παρελθόν και στην σταδιακή βελτίωση με στόχο την χαμηλή απόδοση (Gillies, D., 2007). Για να μελετηθεί η επίτευξη ενός εξαιρετικού επιτεύγματος θα πρέπει να ληφθούν υπόψη σταθερά φαινόμενα και μεταβλητές, οι οποίες να μπορούν να εξακριβωθούν ανεξάρτητα, αλλά και να αναπαραχθούν σε συνθήκες υπό έλεγχο. Επειδή δεν πρόκειται για κάποιου είδους μετρήσεις που υπόκεινται σε εργαστηριακό έλεγχο, στην περίπτωση που θέλουμε να εξετάσουμε κάτω από ποιες μεταβλητές ένα άτομο επιδεικνύει αριστεία σε συγκεκριμένο τομέα, θα διαπιστώσουμε διαφορές ανάμεσα στα άτομα και στις συνθήκες. Η σχέση εκπαίδευσης και βελτίωσης επίδοσης, ωστόσο, εξαρτάται από μεταβλητές, όπως η επικέντρωση σε στόχο, η δυνατότητα ανατροφοδότησης και σύγκρισης με προηγούμενη απόδοση, η ικανότητα διατήρησης της συγκέντρωσης (Ferrari, M., 2001).

2.3. Η ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΠΙΔΟΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Με την έννοια σχολική επίδοση δεν αναφερόμαστε στην απλή καταγραφή της πορείας, αλλά στην προσπάθεια του μαθητή να σημειώσει πρόοδο, να κατακτήσει μαθησιακούς στόχους, προκειμένου να ενδυναμώσει την μαθησιακή του εξέλιξη και να δημιουργήσει συνθήκες επίτευξης των ατομικών του στόχων (Ρεκαλίδου, Γ., 2011). Στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα η έννοια της επίδοσης ταυτίζεται με τον τρόπο που οι μαθητές έχουν αφομοιώσει τους στόχους των γνωστικών αντικειμένων που συγκροτούν το αναλυτικό πρόγραμμα στην ανάλογη βαθμίδα εκπαίδευσης. Οι προσεγγίσεις που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγησή τους διακρίνονται στην ποσοτική μέθοδο (με την 10θμη ή 20θμη κλίμακα) και στην ποιοτική μέθοδο, η οποία στηρίζεται περισσότερο στην κρίση του εκπαιδευτικού. Αν και όπως σε όλες τις εκπαιδευτικές διαδικασίες παρατηρούνται διαφορετικές αξιολογικές προσεγγίσεις, θα μπορούσε κανείς να παρατηρήσει ότι στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα, οι μαθητές που παρουσιάζουν αυξημένη ικανότητα αποστήθισης των γνώσεων που διδάσκονται θεωρούνται ως σχολικά επιτυχημένοι. Για τον λόγο αυτό, έχει αμφισβητηθεί η σκοπιμότητα της ύπαρξης της αξιολόγησης των μαθητών και έχει προταθεί και η κατάργησή της. Μεγάλος όγκος της βιβλιογραφίας ασχολήθηκε με το θέμα και η συντριπτική πλειοψηφία επιχειρηματολογεί υπέρ της αξιολόγησης των επιδόσεων για λόγους που αφορούν στους μαθητές, στο σχολείο και στους γονείς.

Από την σκοπιά τους οι μαθητές επιθυμούν την αξιολόγηση, διότι διαπιστώνουν την πρόοδό τους και συνεχίζουν ή τροποποιούν την προσπάθειά τους, δημιουργούνται συνθήκες ευγενούς άμιλλας, αποκτούν ικανότητα αντίληψης του εαυτού τους και σχεδιάζουν το μέλλον τους κατάλληλα. Το σχολείο μέσω της αξιολόγησης των μαθητών έχει την δυνατότητα να ελέγξει το διδακτικό προσωπικό, την επάρκεια των υλικοτεχνικών υποδομών και την υλοποίηση των στόχων, σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό του. Η πληροφόρηση των γονέων για τις επιδόσεις των παιδιών τους αποτελεί καθοριστικό παράγοντα που θα συνυπολογιστεί στον προγραμματισμό των μελλοντικών επιδιώξεών τους (Δημητρόπουλος, Ε., 2003).

2.4. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΠΙΔΟΣΗ

Οι παράγοντες που επηρεάζουν την ανομοιογένεια στην ποιότητα των ακαδημαϊκών επιδόσεων των μαθητών διακρίνονται από τους περισσότερους εκπαιδευτικούς ερευνητές σε *εσωτερικούς* και *εξωτερικούς* και σχετίζονται με τους ίδιους τους μαθητές, το σχολείο, την οικογένεια και τους συμμαθητές. Οι ρόλοι του σχολείου και της οικογένειας έχουν καθοριστική συνεισφορά στις επιδόσεις των μαθητών (Farooq, M., 2011).

2.4.α. Ο ρόλος του σχολείου

Το σύγχρονο σχολείο καλείται να ανταπεξέλθει στην πρόκληση της προετοιμασίας του μαθητή να διαμορφώσει σχέσεις αλληλεπίδρασης με το κοινωνικό περιβάλλον για την ένταξή του στο κοινωνικοοικονομικό γίγνεσθαι ως ενεργός πολίτης σε ένα απαιτητικό και διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον. Στοχεύει στην διατήρηση της εθνικής ταυτότητας, στην παροχή ίσων ευκαιριών, αλλά και στην προσφορά γενικών γνώσεων και στην καλλιέργεια δεξιοτήτων, ώστε οι αυριανοί πολίτες να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις της πολυπολιτισμικής κοινωνίας και της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας (Δ.Ε.Π.Π.Σ.).

Η λειτουργία του σχολείου εξαρτάται από ένα μεγάλο αριθμό παραμέτρων, έμφυτων (μαθητές, εκπαιδευτικοί, γονείς) και άφυτων (αναλυτικά προγράμματα, επικοινωνία) που διαμορφώνουν την εξέλιξη των μαθητών σε γνωστικό, κοινωνικό και επαγγελματικό επίπεδο (Μυλωνάκου-Κεκέ, Η., 2006). Ο ρόλος του σχολείου είναι να παρέχει στα παιδιά απαραίτητες γνώσεις και εφόδια για να ζήσουν μια καλύτερη και ποιοτικότερη ζωή. Είναι αλήθεια ότι η τεράστια επίδραση των ΜΜΕ, της παγκοσμιοποίησης και των κοινωνικών και οικονομικών αλλαγών απαιτούν περισσότερο ανεπτυγμένες συναισθηματικές και κοινωνικές δεξιότητες. Το σχολικό περιβάλλον σε όλες τις βαθμίδες μπορεί να διαμορφώσει προσωπικότητες, να αναπτύξει ή να αναστείλει τις φιλοδοξίες ενός παιδιού. Η χρήση συγκεκριμένων εκπαιδευτικών πρακτικών δίνουν την δυνατότητα στους μαθητές να εκτιμήσουν την αξία της προσπάθειας, της συνεργασίας και της άμιλλας και να αποστασιοποιηθούν από στρατηγικές που στοχεύουν στην στείρα γνώση και στον ανταγωνισμό. Σύμφωνα με έρευνες (Roeser, Midgley, Urdan, 1996; Kaplan, Maehr, 1999), οι στόχοι του σχολείου επηρεάζουν την αντίληψη των μαθητών για την αποτελεσματικότητά τους και

συνδέονται είτε με θετικές ακαδημαϊκές επιδόσεις είτε με διασπαστικές συμπεριφορές. (Βουλαλά, Κ., Γωνίδα, Ε., Κιοσσέογλου, Γ., 2004)

2.4.β. Ο ρόλος της οικογένειας

Ο αρχαιότερος θεσμός που συνδέει τους ανθρώπους τόσο σε βιολογικό όσο και σε συναισθηματικό επίπεδο είναι ο θεσμός της οικογένειας. Είναι θεσμός προστατευμένος τόσο από το Σύνταγμα όσο και από το άρθρο 9 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα μέλη της οικογένειας αποτελούν τμήματα ενός ευρύτερου κοινωνικού συστήματος με το οποίο υπάρχει αλληλεπίδραση. Οι λειτουργίες της σύγχρονης οικογένειας στα πλαίσια του κοινωνικού συστήματος διακρίνονται σε αναπαραγωγικές, οικονομικές, εκπαιδευτικές και ψυχολογικές (Μουσούρου, Λ., 1989). Ο εκσυγχρονισμός της κοινωνίας και η μετάβαση από την αγροτική στη βιομηχανική-σύγχρονη εποχή έχει επηρεάσει και τις μορφές της οικογένειας. Η παραδοσιακή πυρηνική οικογένεια που τα μέλη της αλληλεπιδρούσαν μεταξύ τους, εξελίσσεται σε δομή με μεγαλύτερη ελευθερία, αν και στην Ελλάδα η παραδοσιακή μορφή της διατηρείται σε μεγαλύτερο βαθμό.

Η οικογένεια ως δομή είναι αυτή που έχει τον πρωταρχικό ρόλο της διαμόρφωσης των χαρακτηριστικών της προσωπικότητας του παιδιού που θα καθορίσουν τις δυνατότητες για εξελικτική πορεία. Η επιρροή της οικογένειας είναι τόσο σημαντική εξαιτίας του γεγονότος ότι ασκείται από τα πρώτα χρόνια της ζωής ενός παιδιού, όταν ο ψυχισμός του είναι ιδιαίτερα εύπλαστος (Παρασκευόπουλος, Ι., 1984). Έρευνες που εξέτασαν τις συμπεριφορές παιδιών στον κοινωνικό τους περίγυρο, απέδειξαν ότι τα παιδιά δεν κοινωνικοποιούνται σύμφωνα με τις διαδικασίες που τους επιβάλλονται από τους γονείς τους, αλλά είναι πομποί των ιδεών και των εμπειριών που αποκτούν τα ίδια. Επομένως, οι μελλοντικοί στόχοι τους μπορεί και να μην συμπίπτουν με τις προσδοκίες των γονιών τους για αυτά (Beverige S., 2005). Οι σχέσεις που αναπτύσσονται μέσα στην οικογένεια είναι σχέσεις αλληλεξάρτησης, το ένα μέλος επηρεάζει το άλλο και οποιαδήποτε αλλαγή επηρεάζει όλα τα μέλη. Η οικογένεια είναι ένα μικροσύστημα από πλαίσια, τα οποία βρίσκονται σε δυναμική σχέση μεταξύ τους. Μεγάλος αριθμός ερευνών προσπάθησαν να αναλύσουν τον ρόλο που διαδραματίζει η οικογένεια στη σχολική πορεία του παιδιού, αλλά και στις δεξιότητες που ως ενήλικας θα αναπτύξει. (Γεωργίου, Σ., 2000). Γονείς, οι οποίοι ενδιαφέρονται για τις επιδόσεις των παιδιών τους,

συμμετέχουν στην καθημερινή εκπαιδευτική δραστηριότητα στο σπίτι, ενθαρρύνουν την συμμετοχή τους σε δραστηριότητες του σχολείου, συνεργάζονται εποικοδομητικά με τους εκπαιδευτικούς και συμμετέχουν στις μελλοντικές επιλογές τους, δημιουργούν συνθήκες θετικής συνεισφοράς στην προσπάθεια των μαθητών να πετύχουν υψηλούς ακαδημαϊκούς στόχους (Khajehpour, M., 2011).

2.4.γ. Η αλληλεπίδραση σχολείου – οικογένειας

Ωστόσο, σύμφωνα με την κοινωνικοοικονομική θεωρία του Vygotsky, κατά τη διαδικασία μάθησης υπάρχει σχέση και αλληλεπίδραση του ατόμου με το περιβάλλον του. Η σχέση των μαθητών με το σχολείο, με τους γονείς, με την τοπική κοινωνία και η μεταξύ τους επικοινωνία παίζει καθοριστικό ρόλο στην εκπαιδευτική διαδικασία (Mappero F., 2016). Στη διεθνή, ως επί το πλείστον, βιβλιογραφία υποστηρίζεται ότι η συνεργασία σχολείου - οικογένειας επιδρά στην επίδοση των μαθητών, στη συμμετοχή τους στις σχέσεις σχολείου - οικογένειας, στη συνεργασία τους με τους γονείς τους για τα σχολικά καθήκοντα, στη βελτίωση της συμπεριφοράς και αυτοεκτίμησής τους (Matsagouras E., Poulou M., 2007). Είναι γεγονός ότι «τα τελευταία χρόνια μια σειρά από βασικούς παράγοντες έδωσαν μια νέα, μεγάλη ώθηση στη διερεύνηση της σχέσης οικογένειας και σχολείου για την ανάπτυξη συνεργατικών και ουσιαστικών μορφών επικοινωνίας» (Πεντέρη Ε., Πετρογιάννης Κ., 2013). Στα πλαίσια μιας τέτοιας προσπάθειας στις Ηνωμένες Πολιτείες το 1994 νομοθετήθηκε, για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Elementary and Secondary Education Act), η ύπαρξη μιας γραπτής συμφωνίας ανάμεσα στο σχολείο και στους γονείς των μαθητών. Η συμφωνία αυτή προσδιορίζει τις δραστηριότητες και την συνυπευθυνότητα που αναλαμβάνουν οι γονείς, το εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου και οι μαθητές για την βελτίωση της ακαδημαϊκής πορείας των μαθητών (Evans M., Radina R., 2014).

Σύμφωνα με τον Bloom (1982), έρευνα που διεξήχθη σε είκοσι δύο κράτη, κατέδειξε ότι το οικογενειακό περιβάλλον επηρεάζει την επίδοση των παιδιών περισσότερο από την ίδια την διδασκαλία, τα αναλυτικά προγράμματα ή τους εκπαιδευτικούς (Συμεού Λ., 2003). Ο Φλουρής, Γ. αναφέρει ότι η επίδοση των μαθητών σχετίζεται με πολλές μεταβλητές, ωστόσο, ως κυρίαρχη αναφέρει τους γονείς. «Οι τελευταίοι αυτοί, άλλοτε με τις προσδοκίες, τις αξίες και τις στάσεις τους, άλλοτε με τη συμπεριφορά και τις πράξεις τους, επηρεάζουν τη σχολική επίδοση των

παιδιών τους και τον τρόπο που αυτά αντιλαμβάνονται τις ικανότητες τους» (Γεωργίου Σ., 2000).

Καθοριστική κρίνεται η στάση των εκπαιδευτικών ως προς την μορφή της συνεργασίας τους με τους γονείς προκειμένου να συμβάλουν στην βελτίωση των επιδόσεων των μαθητών τους. Οι εκπαιδευτικοί που έχουν την άποψη ότι η συνεργασία με την οικογένεια αποτελεί διάσταση της επαγγελματικής τους ταυτότητας και υιοθετούν πρακτικές συνεργασίας με τους γονείς, οικοδομούν σχέσεις εμπιστοσύνης και θέτουν την βάση για την μελλοντική επιτυχία του κοινού σκοπού τους (Γωνίδα Ε., 2017). «Ενδεικτικό παράδειγμα από τον ευρωπαϊκό χώρο αποτελεί η Έκθεση Powden στην Αγγλία το 1967, η οποία υποστηρίζει ότι οι εκπαιδευτικοί συνδέονται με τους γονείς μέσω των παιδιών, για τα οποία είναι και οι δύο υπεύθυνοι και ότι η πάλη ανάμεσά τους θα πρέπει να θεωρείται τουλάχιστον βλαβερή και ανεπιθύμητη» (Συμεού Λ., 2003).

Είναι φανερό ότι το σχολείο και η οικογένεια αποτελούν τους δύο θεσμούς που συμβάλουν στην ακαδημαϊκή και ψυχοπαιδαγωγική εξέλιξη του παιδιού. Ο βαθμός της συνεργασίας τους επηρεάζεται καθοριστικά από τις προτεραιότητες και τις πρακτικές που χρησιμοποιεί το σχολείο και οι εκπαιδευτικοί προκειμένου να δημιουργήσουν συνθήκες αμφίδρομης επικοινωνίας, να διαμορφώσουν κλίμα εμπιστοσύνης και σεβασμού με τρόπο σαφή ώστε να αποτελέσει κινητήριο δύναμη στους μαθητές για επίτευξη άριστων επιτευγμάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΡΙΣΤΕΙΑ

3.1. Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ

Αν και η αριστεία στην εκπαίδευση έχει επιβεβαιωθεί διαχρονικά ως ζητούμενο και αποτελεί καθολικά αποδεκτή έννοια σε παγκόσμιο επίπεδο, ιστορικά η έννοιά της χρησιμοποιήθηκε από τις κυβερνήσεις και κατά εποχές συνδέθηκε με πολιτικά, κοινωνικά και οικονομικά γεγονότα. Ο θεσμός της αριστείας αποτελεί πρωταρχικής σημασίας στόχο της εκπαιδευτικής πολιτικής της Ε.Ε. στους τομείς της επιστήμης, της έρευνας και της καινοτομίας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην επιστημονική αριστεία μέσω των ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων ώστε να καταστούν καινοτόμα, αυτόνομα, ανταγωνιστικά, ικανά να ανταποκριθούν στις νέες συνθήκες και απαιτήσεις της οικονομίας, αλλά και να διαμορφώσουν το πλαίσιο στο οποίο η Ευρώπη θα καταστεί πρωτοπόρα σε καινοτόμα επιστημονικά και επιχειρηματικά επιτεύγματα. Τόσο στην Μ. Βρετανία όσο και στην Σκωτία οι κυβερνήσεις δίνουν μεγάλη έμφαση στην κατάκτηση της αριστείας σε κάθε τομέα και ιδιαίτερα στην εκπαίδευση. Τα συνθήματα, όπως «δημιουργούμε ευκαιρίες, δυνατότητες, αριστεία» ή «η αριστεία, στόχος όλων» χρησιμοποιήθηκαν κατά κόρον από τις κυβερνήσεις (Gillies D., 2008). Προκρίθηκε η άποψη ότι η διαμόρφωση αναλυτικού προγράμματος βασισμένου στην αριστεία, θα προετοιμάσει καλύτερα τους νέους για την είσοδό τους σε μια διαρκώς μεταβαλλόμενη κοινωνία λόγω πολιτικών, κοινωνικών και οικονομικών επιρροών. Το πρόγραμμα αυτό (Curriculum for Excellence) απευθύνεται σε όλα τα σχολεία, όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης. Επιπλέον, το Εθνικό Κολλέγιο Διοίκησης στο Ηνωμένο Βασίλειο υποστήριξε ότι τα κέντρα εκπαίδευσης των δασκάλων οφείλουν να είναι κέντρα αριστείας και οι νεοεισερχόμενοι εκπαιδευτικοί να εκπαιδεύονται από επαγγελματίες που θεωρούνται άριστοι (Mac Allister A., 2013). Στην ίδια κατεύθυνση κινείται και η εκπαιδευτική πολιτική της Γερμανίας θεσπίζοντας όρους διαγωνισμού μεταξύ των πανεπιστημίων της χώρας, με την ονομασία «πρωτοβουλία αριστείας» και με στόχο την ανάδειξη των επιστημονικά βέλτιστων ακαδημαϊκών ιδρυμάτων στην παγκόσμια ακαδημαϊκή κοινότητα.

Στο πλαίσιο της επιδίωξης συνεχούς βελτίωσης και κατάκτησης της αριστείας ιδρύθηκε το 1988 το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για την Διοίκηση της Ποιότητας (European

Foundation for Quality Management, EFQM), προκειμένου να καλλιεργήσει την κουλτούρα της επιχειρηματικής αριστείας, κατ' αρχήν σε επιχειρήσεις και αργότερα σε ερευνητικά ιδρύματα και ευρωπαϊκά πανεπιστήμια. Πρόκειται για ένα μοντέλο μέτρησης απόδοσης, βασισμένο στην Διοίκηση Ολικής Ποιότητας, με εργαλείο το Ευρωπαϊκό Μοντέλο Επιχειρηματικής Αριστείας (EFQM Excellence Model) και με στόχο την αξιολόγηση και βελτίωση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, αλλά και την επίτευξη άριστων αποτελεσμάτων σε σχέση με την απόδοση, τους πελάτες, το ανθρώπινο δυναμικό και την κοινωνία. Το EFQM Excellence Model χρησιμοποιεί εννέα κριτήρια που αξιολογούν την ευημερία του οργανισμού και καθιστούν δυνατή την αριστεία. Τα κριτήρια αυτά είναι η ηγεσία, η στρατηγική, οι ανθρώπινοι πόροι, οι συνεργασίες, οι διαδικασίες, η ικανοποίηση πελατών και εργαζομένων, τα οικονομικά και κοινωνικά αποτελέσματα (www.efqm.org). Από την στρατηγική της Λισαβόνας έως το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» (το πρόγραμμα της Ε.Ε. για την ανάπτυξη της έρευνας και καινοτομίας), η εκπαιδευτική πολιτική για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθορίζεται από προσπάθειες για αναβάθμιση της αριστείας και δημιουργία ερευνητικών ιδρυμάτων με άριστες επιδόσεις. Στην κατεύθυνση αυτή, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2007 κατέθεσε την Πράσινη Βίβλο, με τίτλο «Ευρωπαϊκός χώρος έρευνας-νέες προοπτικές», προωθώντας νέες ιδέες για την επιστημονική αριστεία και την ευρωπαϊκή έρευνα για την ανταλλαγή της γνώσης και την δημιουργία εξαιρετικών ερευνητικών φορέων και προγραμμάτων. Το 2011 η Ε.Ε., δημοσιεύοντας κείμενο με τίτλο «Ενεργοποίηση του τριγώνου της γνώσης: Σύνδεση τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, έρευνας και επιχειρήσεων για την αριστεία», προωθεί την σύνδεση της γνώσης που παρέχει η εκπαίδευση με τις επιχειρήσεις και την οικονομία μέσω της έρευνας και της υψηλής τεχνολογίας. Τα ακαδημαϊκά ιδρύματα, χρηματοδοτούμενα από την Ε.Ε., το 7^ο Πρόγραμμα Πλαίσιο για την Έρευνα & Τεχνολογική Ανάπτυξη και το «Ορίζοντας 2020», ενθαρρύνονται να διεξάγουν ακαδημαϊκή έρευνα υψηλής ποιότητας με άξονα την ανάπτυξη επιχειρηματικών πρακτικών. Ωστόσο, θα πρέπει να αναφερθεί ότι η Ε.Ε. με το Στρατηγικό Πλαίσιο – Εκπαίδευση και Κατάρτιση, «Ευρώπη 2020», δεν θέτει ένα ενιαίο πρότυπο αριστείας. Άλλωστε, έχει επισημανθεί ότι «η Ευρώπη χρειάζεται ευρεία ποικιλία ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, το καθένα από τα οποία πρέπει να επιδιώκει την αριστεία στο πλαίσιο της αποστολής του και των στρατηγικών προτεραιοτήτων του» (Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2011). Με τον τρόπο αυτό, τα ανώτατα

ιδρύματα καλούνται να προωθήσουν την αριστεία με τους όρους της αγοράς της οικονομίας.

Τις τελευταίες δεκαετίες, τόσο η Μ. Βρετανία όσο και οι ΗΠΑ, δίνουν μεγάλη έμφαση στην κατάκτηση της αριστείας, σε κάθε τομέα, βασίζοντας την μελλοντική ευρωστία της οικονομίας τους στην εκπαίδευση ως την κινητήριο δύναμη, και η αριστεία ταυτίζεται με την χρήση του όρου «ποιότητα». Η ποιότητα αναφέρεται σε προϊόν ή ιδιότητα, που δεν μπορεί εύκολα να καθοριστεί στην εκπαιδευτική διαδικασία. (Allan, 2007). Λόγω των οικονομικών συνθηκών και των ραγδαίων τεχνολογικών εξελίξεων, υιοθετούνται νέες προσεγγίσεις για την μάθηση με έμφαση στις προσωπικές δεξιότητες, στην επιχειρηματική ικανότητα και προσαρμοστικότητα ενώ η παραδοσιακή αντίληψη για την γνώση θεωρείται ξεπερασμένη και μη αποτελεσματική. (Priestley, M., 2013) Στην Μ. Βρετανία τα τελευταία 30 χρόνια, παρατηρείται μια μεταμόρφωση στην σύσταση του εκπαιδευτικού συστήματος με αύξηση του αριθμού των ανώτατων ιδρυμάτων κατά 50%. Η εισδοχή της γλώσσας των επιχειρήσεων και της οικονομίας στον χώρο αυτό δημιουργεί συνθήκες τυποποίησης της ανώτατης εκπαίδευσης. Η χρήση του όρου «αποστολή» στο έντυπο ενημερωτικό υλικό των Βρετανικών πανεπιστημίων εκφράζει την ύπαρξη στόχων, την μέτρηση της απόδοσης, εσωτερικά και εξωτερικά του οργανισμού, καθώς και την πρόθεση για υπεροχή σε σχέση με τα υπόλοιπα ιδρύματα της χώρας. Η λέξη «αριστεία» επικρατεί στην περιγραφή της αποστολής, ενώ ταυτόχρονα χρησιμοποιείται και από τους κυβερνητικούς θύνοντες σε σχέση με την εκπαίδευση. Τα πανεπιστήμια αποκτούν τεχνικό ρόλο για να προωθήσουν την απόδοση χρησιμοποιώντας τον όρο αριστεία ως απόδειξη της σχέσης μεταξύ ποιοτικού ελέγχου και επαλήθευσης (Allan, 2007). Στον βωμό της μαζικοποίησης των σπουδών, της προσέλκυσης μεγαλύτερου αριθμού φοιτητών και του ανταγωνισμού με συνθήκες επιχειρηματικής δραστηριότητας, η συχνότητα της χρήσης της «αριστείας» από τα Βρετανικά πανεπιστήμια παραπέμπει σε έναν ονομαστικό όρο, που εκφράζει απλώς υψηλό επίπεδο απόδοσης και όχι υπεροχή από τα άλλα ή το καλύτερο (Saunders, B., 2015). Καταλήγει κανείς στην άποψη ότι μεγάλη είναι η εστίαση στην προσπάθεια μέτρησης της επίτευξης υψηλών στόχων, μικρή όμως προσοχή δίνεται στο γεγονός ότι η ακαδημαϊκή δραστηριότητα είναι δύσκολα μετρήσιμη, με αποτέλεσμα ο όρος «αριστεία» να καθίσταται προβληματικός.

Στον χώρο της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και στο πλαίσιο επικράτησης της αριστείας, με ευθύνη του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης

(Ο.Ο.Σ.Α.), διεξάγεται κάθε τρία χρόνια το Διεθνές Πρόγραμμα PISA, με στόχο την αξιολόγηση μαθητών κατά την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσής τους, στα γνωστικά αντικείμενα της κατανόησης κειμένου, των μαθηματικών και των φυσικών επιστημών. Το Πρόγραμμα κυριαρχείται από μια πραγματιστική άποψη για την εκπαίδευση, εστιάζοντας στην μέτρηση της ικανότητας των εφήβων να εφαρμόζουν δεξιότητες χρήσιμες στην καθημερινότητα, αλλά και απαραίτητες τόσο για την μελλοντική επιβίωσή τους στην αγορά εργασίας, όσο και σύμφωνες με την επικρατούσα λογική της δια βίου μάθησης. Το πρόγραμμα PISA πρωτοστατεί, με τέραστια απήχηση, στην κατηγοριοποίηση και αξιολόγηση των εκπαιδευτικών συστημάτων και πολιτικών των συμμετεχόντων χωρών, με συγκριτικά δεδομένα, που αφορούν στα εκπαιδευτικά αποτελέσματα παγκοσμίως. Ωστόσο, όπως αναφέρει ο Κατσαρός, Ι. (2008), η ευρεία αποδοχή του προγράμματος τίθεται σε αμφισβήτηση, εφόσον βασίζεται στην αξιολόγηση αποκλειστικά μετρήσιμων στόχων και δεν λαμβάνει υπόψη τον πολυδιάστατο ρόλο του σχολείου, που αφορά στην ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη των μαθητών αλλά και σε παραμέτρους, όπως το κοινωνικοοικονομικό και μορφωτικό επίπεδο των γονέων, τις ιδιαιτερότητες της τοπικής κοινωνίας και την διαφοροποίηση στην λειτουργία των εκπαιδευτικών μονάδων (υλικοτεχνική υποδομή, ικανότητες εκπαιδευτικών, κ.λπ.).

Η συγκριτική διαδικασία του προγράμματος, η υιοθέτηση τακτικών που καταλήγουν σε συμπεράσματα για «καλά» και «κακά» σχολεία και εκπαιδευτικά συστήματα, τα οποία δημοσιεύονται ευρέως από τα ΜΜΕ, δημιουργούν συνθήκες λήψης έκτακτων μέτρων από τις κυβερνήσεις, είτε στην κατεύθυνση βελτιωτικών κινήσεων είτε ως αφορμή για αλλαγές στην συνολική αντίληψη που αφορούν την εκπαιδευτική πολιτική των χωρών. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι η κυβέρνηση της Φινλανδίας, παρά τα θετικά αποτελέσματα της διεξαγωγής του προγράμματος το 2001, ανακοίνωσε πρόσθετες μεταρρυθμίσεις αντιμετωπίζοντας το γεγονός ως κινητήριο μοχλό για συνεχή βελτίωση. Αντίθετα, στην Γερμανία, τα αρνητικά αποτελέσματα του PISA δημοσιοποιήθηκαν ευρέως, προβλημάτισαν και λειτούργησαν ως αφορμή από την κυβέρνηση για αλλαγή στην συνολική θεώρηση για την εκπαιδευτική πολιτική της χώρας. Θεσμοθετήθηκαν νέα μέτρα εστιασμένα στον έλεγχο, στην αξιολόγηση, στην αυτοαξιολόγηση, αποδεικνύοντας τον αντίκτυπο που μπορεί να έχει το πρόγραμμα PISA στον μετασχηματισμό των εκπαιδευτικών συστημάτων.

Αν και η αρχική πρόθεση της αξιολόγησης PISA ήταν να αντιμετωπιστεί το ακαδημαϊκό χάσμα και οι ανισότητες που παρατηρούνται μεταξύ σχολείων, τα συγκριτικά δεδομένα, πολλές φορές, λειτουργούν ανασταλτικά και επηρεάζουν την φήμη των σχολείων, αλλά και δημιουργούν πίεση στους εκπαιδευτικούς, ώστε οι μαθητές τους να είναι σε θέση να ανταποκρίνονται στα εθνικά πρότυπα ή και να τα ξεπερνούν, ανεξάρτητα από τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες. Σε έρευνα που διεξήχθη στην Αυστραλία, ανάμεσα σε 8.353 εκπαιδευτικούς και διευθυντές, καταγράφηκε ότι το 73% των εκπαιδευτικών σχεδίαζαν την διδασκαλία τους βασισμένοι σε περιοχές γνωστικών αντικειμένων που θεωρούσαν πιθανό να αποτελέσουν θεματικές εξετάσεων, ενώ το 46% προετοίμαζαν τους μαθητές τους με διεξαγωγή εβδομαδιαίων διαγωνισμάτων, για διάστημα πέντε μηνών, πριν την ημερομηνία έναρξης της αξιολόγησης. Η εστίαση των εκπαιδευτικών στις απαιτήσεις της αξιολόγησης των γνώσεων των μαθητών τους σε συγκεκριμένα θεματικές περιορίσει την δυνατότητα διδασκαλίας των υπολοίπων αντικειμένων. Ταυτόχρονα, παρατηρήθηκε και καταγράφηκε από το 62% των εκπαιδευτικών το γεγονός ότι δημιουργήθηκαν συνθήκες άγχους και φυσικής κόπωσης στους μαθητές στην προσπάθειά τους να ανταποκριθούν στους στόχους που τέθηκαν για την επίτευξη της αριστείας (Gillies, R., 2015).

Ως εκ τούτου, γίνεται αντιληπτό ότι η αριστεία στην σύγχρονη παγκόσμια ανταγωνιστική πραγματικότητα καθορίζεται από την βαθμολογία, η άριστη διδασκαλία από την αξιολόγηση και τα άριστα ιδρύματα από τις βαθμολογίες. Η εκπαιδευτική διαδικασία προσδιορίζεται ποσοτικά, υπόκειται σε καθεστώς αξιολόγησης και σύγκρισης αποτελεσμάτων, οι νέες και δημιουργικές παιδαγωγικές πρακτικές περιορίζονται και το επίκεντρο της εκπαίδευσης μετατοπίζεται στην μέτρηση των αποτελεσμάτων και όχι στα ίδια τα αποτελέσματα. Έτσι, η αριστεία συνδέεται με την «παραγωγικότητα», αλλά και με μια νεοφιλελεύθερη κατανόηση της εκπαίδευσης. Προκύπτει ότι η δέσμευση για την αριστεία εκδηλώνεται με ανταγωνισμό, τόσο στο εσωτερικό των εκπαιδευτικών οργανισμών με στόχο την εξασφάλιση υψηλής χρηματοδότησης και αξιολόγησης, όσο και εξωτερικά με στόχο την κατάταξη των κρατών σε υψηλό επίπεδο ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Είναι ξεκάθαρο, όμως, ότι προκύπτουν ασύμμετρα αποτελέσματα, εφόσον ο ανταγωνισμός λειτουργεί με άνισους κοινωνικοοικονομικούς όρους και ανάμεσα σε κράτη ή ιδρύματα με άνισο οικονομικό δυναμικό (Saunders, B., 2015).

3.2. Η ΑΡΙΣΤΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η δομή του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος από την σύσταση του νεοελληνικού κράτους το 1836, εκφράστηκε βάσει των κοινωνικοοικονομικών, πολιτικών και ιδεολογικών παραμέτρων της εκάστοτε εποχής. Η εκπαίδευση χαρακτηριζόταν από «δημοκρατικά» κριτήρια, σύμφωνα με την φιλελεύθερη αντίληψη, με στοιχεία έντονου συγκεντρωτισμού και κρατικού ελέγχου, αλλά και βραχυπρόθεσμου οικονομικού σχεδιασμού (Georgiadis, N., 2005). Χαρακτηριστικά για τον συγκεντρωτικό χαρακτήρα της εκπαιδευτικής πολιτικής της χώρας ο Δημαράς, Α. (1998) αναφέρει: «η κυβέρνηση έχει απόλυτη εξουσία σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, σαν έκφραση του απόλυτου συγκεντρωτικού πνεύματος που επικρατεί στην ελληνική εκπαίδευση από τα χρόνια του Καποδίστρια». Ως προς τα εκπαιδευτικά χαρακτηριστικά, από τα μέσα του 19^{ου} αι. παρατηρούνται διαχρονικά υψηλά ποσοστά υποψηφίων στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα. Η πανεπιστημιακή εκπαίδευση εξασφάλιζε την ένταξη των αποφοίτων στον καταμερισμό της εργασίας, γεγονός που δικαιολογεί την αυξημένη ζήτηση για συγκεκριμένα τμήματα, προεξέχουσας της νομικής επιστήμης, εξαιτίας της αυξημένης πιθανότητας απορρόφησης τόσο στον κρατικό μηχανισμό όσο και σε τραπεζικούς, εμπορικούς και χρηματιστηριακούς οργανισμούς που αυξάνονταν ραγδαία. Σ' αυτό θα πρέπει να τονιστεί και η έλλειψη του πρωτογενούς τομέα και της βιομηχανικής παραγωγής που περιόριζε την ζήτηση των ανώτατων θετικών τμημάτων. Το πανεπιστήμιο διαχρονικά υπήρξε χώρος ιδεολογικής και διανοητικής ενότητας των Ελλήνων, άνοιξε τις πύλες του στους Έλληνες του εσωτερικού και της διασποράς και στόχευε στην συντήρηση των δομών της εξουσίας και της συνοχής του νέου ελληνικού κράτους (Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη, Γ., 1985).

Επιχειρώντας μια κριτική προσέγγιση στην εκπαιδευτική πολιτική της Ελλάδας από το 1976 και μετά, παρατηρούνται στοιχεία νεοφιλελεύθερου προσανατολισμού (το εκπαιδευτικό σύστημα συνδέει την γνώση με την οικονομία), αλλά και συντηρητικής πολιτικής (κρατικός έλεγχος του τρόπου και του περιεχομένου της εκπαιδευτικής διαδικασίας). Η μεταρρύθμιση του 1976 καθορίστηκε από αιτήματα εκδημοκρατισμού, κοινωνικής ισότητας και πρόσβασης στην εκπαίδευση. Η δεκαετία του 1980 σηματοδοτήθηκε από την ένταξη της χώρας στην Ε.Ε. Η επίσημη πολιτική της Ε.Ε. προσανατολίζει την χώρα σε μια σειρά μεταρρυθμιστικών προσπαθειών, η υλοποίηση των οποίων χρηματοδοτείται από

ευρωπαϊκά κονδύλια (Georgiadis, N., 2005). Οι μεταβολές που συντελούνται, σύμφωνα με τον Σταμέλο Γ, (2015), αφορούν στην δημιουργία μιας ευρωπαϊκής και πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης, στην προετοιμασία του μαθητικού δυναμικού για ένταξη στην αγορά εργασίας και στην επέκταση και βελτίωση των εκπαιδευτικών δομών και της λειτουργίας τους. Επιχειρούνται διαδικασίες αποκέντρωσης της διοίκησης της εκπαίδευσης στο όνομα της αποτελεσματικής στήριξης των εκπαιδευτικών αλλαγών. Καθιερώνονται διαδικασίες αξιολόγησης σε όλες τις μορφές της εκπαίδευσης με σκοπό την αποτίμηση του εκπαιδευτικού έργου. Ενισχύεται η μετα-ύποχρεωτική εκπαίδευση, με στόχο την προσαρμογή στις νέες εργασιακές συνθήκες. Η ανώτατη εκπαίδευση οδεύει προς ευρωπαϊκή διάσταση με την ίδρυση νέων τμημάτων και τον εκσυγχρονισμό των προγραμμάτων σπουδών -προπτυχιακών και μεταπτυχιακών-, προσανατολισμένων στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας και με την ανάπτυξη και στήριξη της δια βίου μάθησης (Georgiadis, N., 2005).

Η επιδίωξη της αριστείας στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα έχει βαρύνουσα σημασία. Η βράβευση των άριστων μαθητών αποτελεί τιμητική διάκριση από συστάσεως της εκπαιδευτικής πολιτικής της χώρας. Σύμφωνα με την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ 87 31/12/1836, άρθρο 29), περί του κανονισμού των ελληνικών σχολείων και γυμνασίων, «μετά τίς ἐξετάσεις τῆς β' ἑξαμηνίας θέλει διανεμέσθαι εἰς τοὺς ἀριστεύσαντας ἐκάστης τάξεως βραβεῖα διὰ μὲν τὴν γενικὴν πρόοδον 2 ἕως 4 κατὰ τὴν πληθύν τῶν μαθητῶν, διὰ δὲ τὴν πρόοδον εἰς ἕνα ἕκαστον κλάδον ἀνά ἕν». Στο σύγχρονο ελληνικό σχολείο οι τιμητικές διακρίσεις αφορούν σε «μαθητές που πέτυχαν γενικό βαθμό ετήσιας προόδου «άριστα» και επέδειξαν διαγωγή «κοσμιότατη», και απονέμεται μετά από απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων «Αριστείο Προόδου» με την επίδοση ειδικού διπλώματος» (ΥΑ 80033/Γ2/2006).

Η σύγχρονη ελληνική εκπαιδευτική πολιτική χαράσσεται με γνώμονα την επίτευξη αριστείας και με κεντρικό άξονα τον μαθητή. Το 2010, το Υπουργείο Παιδείας και Δια Βίου Μάθησης ανακοίνωσε προτάσεις με τον τίτλο «Το Νέο Σχολείο: Πρώτα ο Μαθητής», το οποίο αποτελεί πολιτική πρόταση για διαμόρφωση μιας κοινωνίας «αρίστων» μέσω της αναγκαίας εκπαιδευτικής «ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ». Ως εκ τούτου, την ίδια χρονιά το Υπουργείο Παιδείας σχεδίασε και υλοποίησε δράση με τίτλο «Θεσμός αριστείας και ανάδειξη καλών πρακτικών στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση», πρωτοβουλία που στόχευε στην αξιοποίηση της καινοτομίας, στην συνεχή βελτίωση και στην ανατροφοδότηση «ως βάση για τον

εμπλουτισμό και την ενδυνάμωση του εκπαιδευτικού έργου μέσα από την επιβράβευση και την δημόσια ανάδειξη ‘βέλτιστων πρακτικών’ της μαθησιακής διαδικασίας» (excellence.sch.gr). Τα κριτήρια αξιολόγησης και επιλογής των πρακτικών, προκειμένου να χαρακτηριστούν ως «άριστες», σχετίζονται με την ύπαρξη καινοτομίας, τα μαθησιακά αποτελέσματα, την παιδαγωγική αξία και τον βαθμό προσαρμογής στις τοπικές ιδιαιτερότητες και ανάγκες, το εύρος της δυνατής εφαρμογής από άλλα σχολεία, την συμβολή τους στην βελτίωση των διαπροσωπικών σχέσεων του ανθρώπινου δυναμικού του σχολείου και στην σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης.

Επιπλέον, το 2013 συγκροτήθηκε ο ψηφιακός κόμβος για την Αριστεία, για την προώθηση και ανάδειξη άριστων δράσεων και πρακτικών που προέρχονται είτε από την ακαδημαϊκή κοινότητα είτε από ερευνητικά ιδρύματα και έχουν διακριθεί από κάποιον εθνικό ή διεθνή φορέα. Τονίζεται, επίσης, το γεγονός ότι οι άριστες πρακτικές μπορεί να προέρχονται από όλους τους τομείς της Επιστήμης και της Τεχνολογίας: «δράσεις Αριστείας αποτελούν, για παράδειγμα, ένα διεθνώς αναγνωρισμένο ερευνητικό επίτευγμα, μια πρωτοπόρος πειραματική διάταξη, μια πρωτοποριακή θεωρία, καθώς και περιπτώσεις καινοτόμου διδασκαλίας που έχουν διακριθεί σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο» (excellence.sch.gr).

Συμπερασματικά, γίνεται αντιληπτό ότι η αριστεία στην εκπαίδευση αποτελεί ζητούμενο σε παγκόσμιο επίπεδο. Στην σύγχρονη διεθνή πραγματικότητα, συχνά, σχετίζεται με την παραγωγικότητα και συνδέεται με την οικονομική ανάπτυξη των κρατών, γεγονός που δημιουργεί συνθήκες ανταγωνισμού και πολλές φορές άριστα αποτελέσματα. Στην Ελλάδα η έννοια των άριστων επιτευγμάτων αποτελεί στοιχείο επιβράβευσης και ενδυνάμωσης των μαθητών, ωστόσο, γίνεται προσπάθεια προσαρμογής της υφιστάμενης εκπαιδευτικής πολιτικής σύμφωνα με τα διεθνή κριτήρια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: ΑΡΙΣΤΕΙΑ ΚΑΙ ΙΣΟΤΗΤΑ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η αξία των ανθρώπινων ικανοτήτων αλλά και οι δυνατότητες που προκύπτουν στην διαμόρφωση εκπαιδευτικών πολιτικών ώστε να καταστεί δυνατή η ύπαρξη κοινωνικής δικαιοσύνης στην ίδια την εκπαιδευτική διαδικασία, αλλά και στην κοινωνία γενικότερα, έχει ευρέως διερευνηθεί στην παγκόσμια βιβλιογραφία. Ο Sen A., (1985;1992;1999) τονίζει την ελεύθερη βούληση των ατόμων στις επιλογές τους. Ο Carpenter (2009) συνδυάζει τον φιλελευθερισμό με την κοινωνική συλλογικότητα και παρέχει ισορροπίες ανάμεσα στην οικουμενικότητα και τον ατομικισμό. Ο Robeyns I., (2006), πιστεύει ότι η μέθοδος των ανθρώπινων ικανοτήτων δίνει την δυνατότητα διεπιστημονικής προσέγγισης στις μελέτες για την ευημερία, την δικαιοσύνη, την ανισότητα. Ο Nussbaum MC., (1998), στηρίζει μια πιο συγκεκριμένη και πρακτική διαδικασία για να εφαρμοστούν οι ανθρώπινες ικανότητες και για τον λόγο αυτό αναφέρεται σε δέκα βασικές ικανότητες. Ο Alkire S., (2002), χρησιμοποιώντας την θεωρία του Nussbaum, καταγράφει στοιχεία κλειδιά που σχετίζονται με τις ανθρώπινες ικανότητες, ενώ ο Terzi E., (2007), κατηγοριοποιεί τις ικανότητες που είναι απαραίτητες για την διασφάλιση των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων. Η Hart B., (2013), δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην ύπαρξη συνδυασμού φιλοδοξιών και ικανοτήτων. Στο ίδιο σκεπτικό κινείται και ο Burchardt J., (2009), ο οποίος αναφέρεται στην σπουδαιότητα ύπαρξης αξιών πρωτίστως, και τις συνδέει με την επιτυχία των στόχων ενός οργανισμού. Τέλος, ο Robeyns I., (2008), διευκρινίζει ότι η μέθοδος των ικανοτήτων στοχεύει στην ατομικότητα, με την έννοια ότι τα άτομα αποτελούν τον τελικό ηθικό στόχο και οι κοινωνικές δομές και πολιτικές θα πρέπει να αξιολογούνται βάσει των επιπτώσεων που προκύπτουν για την ευημερία και την κοινωνική δικαιοσύνη των ατόμων. (Gale T., 2015).

Στην βιβλιογραφία εντοπίζεται ελλιπής και ασαφής προσδιορισμός της έννοιας της κοινωνικής δικαιοσύνης όσον αφορά στην εκπαίδευση. Το πρόβλημα έχει την απαρχή του στην αντίθεση μεταξύ πνεύματος και σώματος και την πίστη στην υπεροχή του πνεύματος έναντι του σώματος και κατ' επέκταση την υπεροχή των πνευματικών δεξιοτήτων έναντι των πρακτικών. Με αφετηρία αυτό δομήθηκαν δυο διαφορετικοί τύποι εκπαίδευσης, ένας τύπος για τις κατώτερες κοινωνικά και

οικονομικά τάξεις και ένας τύπος για την ανώτερη τάξη. Οι αντιφάσεις που διαπιστώθηκε να διέπουν την εκπαίδευση σχετίζονται με:

- ◇ την ύπαρξη «Υψηλού επιπέδου γνώσης», μέσω προγραμμάτων σπουδών με τοπικιστικό χαρακτήρα και αντίστοιχων προγραμμάτων εθνικής εμβέλειας.
- ◇ την ύπαρξη επαγγελματισμού και αυτονομίας των εκπαιδευτικών σε αντίθεση με την ύπαρξη λογοδοσίας
- ◇ εκπαιδευτικούς που διαφέρουν σε αντίθεση με εκπαιδευτικούς που κάνουν την διαφορά
- ◇ την καθιέρωση υποχρεωτικής εκπαίδευσης σε αντίθεση με την εκπαίδευση που αποτελεί δημοκρατική επιλογή
- ◇ με την διαφορετικότητα της νομοθεσίας των κρατών σε αντίθεση με τις υφιστάμενες παγκόσμιες πολιτικές
- ◇ με την κοινωνική διαφορετικότητα
- ◇ με την συσχέτιση κοινωνικοοικονομικών κριτηρίων και την παροχή δημόσιας ή ιδιωτικής εκπαίδευσης. (Francis B., 2017)

Μεγάλη είναι η σημασία που αποδίδεται στην αριστεία και στην ισότητα των ευκαιριών κατά την εκπαιδευτική διαδικασία στο πλαίσιο της E.E. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι στα συμπεράσματα που προέκυψαν από την διεξαγωγή του Διεθνούς Συμποσίου για το επάγγελμα του εκπαιδευτικού το 2014, ως κλειδιά για την αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης ορίζονται η αριστεία, η ισότητα και η ενσωμάτωση όλων των εμπλεκομένων. Στο ίδιο κείμενο αναφέρεται ότι αν και η προώθηση της αριστείας και της ισότητας διαφοροποιείται σημαντικά στα εκπαιδευτικά συστήματα των κρατών της E.E. (σύμφωνα με τα αποτελέσματα της αξιολόγησης PISA), οι ιθύνοντες διαμόρφωσης των εκπαιδευτικών πολιτικών θέτουν φιλόδοξους στόχους που στοχεύουν στην ισότητα των εκπαιδευτικών ευκαιριών και στην ενσωμάτωση όλων σε διαδικασίες παροχής γνώσεων και δεξιοτήτων, προκειμένου τα άτομα να συμμετέχουν στο σύγχρονο πολυπολιτισμικό και ανταγωνιστικό κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον (Schleicher A., 2014)

Για πολλές δεκαετίες διεξάγονται έρευνες, σχετικές με την ύπαρξη σχολείων που παρέχουν σε όλους τους μαθητές ίσες ευκαιρίες μάθησης και επίτευξης ακαδημαϊκής αριστείας. Αν και στόχος του εκπαιδευτικού συστήματος στην Αγγλία το 1997 ήταν η προώθηση της αριστείας και της κοινωνικής ισότητας μέσω της βελτίωσης των επιδόσεων και της καλλιέργειας των επαγγελματικών δεξιοτήτων, προκειμένου η χώρα να είναι εκπαιδευτικά ανταγωνιστική στο σύγχρονο

παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον, οι αποφάσεις που ελήφθησαν για αναμόρφωση της εκπαίδευσης προς αυτήν την κατεύθυνση, επιδέχονται κριτική (Ainscow M., 2010). Η ύπαρξη των ακριβών ιδιωτικών σχολείων που απευθύνονται στην οικονομική ελίτ του πληθυσμού σε αντίθεση με την παροχή βασικής εκπαίδευσης για τους μαθητές των χαμηλών οικονομικών στρωμάτων χαρακτηρίστηκε ως ηγεμονική εκπαιδευτική πολιτική με αποτέλεσμα την διαίωση του status quo (Best T., 2018). Η Ainscow υποστηρίζει ότι οι υπεύθυνοι για την εκπαιδευτική πολιτική της χώρας θα έπρεπε να αντιμετωπίζουν την ισότητα και την αριστεία ως τις πλευρές του ίδιου νομίσματος και να απεγκλωβιστούν από πρακτικές κυβερνητικού ελέγχου της εκπαίδευσης με πρακτικές που αποθαρρύνουν την συμμετοχή των μαθητών, ενθαρρύνουν τον έλεγχο στο έργο των εκπαιδευτικών και γενικότερα εμπορευματοποιούν την εκπαίδευση συνολικά.

Σύμφωνα με την Αυστραλιανή Λευκή Βίβλο (2012), η εκπαίδευση καλείται να συμβάλει στην επίτευξη αριστείας και στην ύπαρξη ίσων ευκαιριών για τους Αυστραλούς μαθητές, ως μέσο για την απονομή κοινωνικής δικαιοσύνης και την ενίσχυση των ικανοτήτων των «αδύναμων». Ο στόχος δεν κατέστη εφικτός και παρατηρήθηκαν χαμηλές ακαδημαϊκές επιδόσεις σε μαθητές χαμηλών κοινωνικοοικονομικών στρωμάτων. Το φαινόμενο αποδόθηκε στην αδυναμία σύνδεσης της εκπαίδευσης με παροχές που θα διασφάλιζαν την κοινωνική δικαιοσύνη. Ταυτόχρονα, αν και υπήρξε πρόθεση για την βελτίωση των ατομικών ικανοτήτων των μαθητών δόθηκε μεγαλύτερη σημασία στην προώθηση της οικονομικής παραγωγικότητας και του ανταγωνισμού, γεγονός που αντιτίθεται σε προσωπικές επιλογές και τείνει να δημιουργεί συνθήκες ανισότητας και εξαιρέσεων (Gale T., 2015). Έρευνα που παρουσίασε ο Savage G. (2011) σε δύο σχολεία στην Αυστραλία, κατέληξε ότι οι πρακτικές που εφαρμόζονται στο πλαίσιο της επίσημης πολιτικής της χώρας για την ύπαρξη εξαιρετικών και δίκαιων κοινοτήτων μάθησης, δημιουργούν συνθήκες έντονου ανταγωνισμού, με ποσοτικά κριτήρια, και τάσεις διαίωσης κοινωνικών ανισοτήτων.

Ωστόσο, σειρά μελετών εντόπισε εσωτερικές μεταβλητές που αφορούν στην σημασία του ρόλου του ανθρώπινου δυναμικού των σχολείων. Έμπειροι και ικανοί εκπαιδευτικοί δημιουργούν τις συνθήκες εκείνες που θα κινητοποιήσουν τους μαθητές που προέρχονται από διαφορετικά περιβάλλοντα, προκειμένου να εμπλακούν στην εκπαιδευτική διαδικασία και να επιτευχθούν στόχοι που αφορούν τόσο στην υψηλή ακαδημαϊκή τους απόδοση όσο και στην προσωπική τους

ανάπτυξη. Έρευνα που διεξήχθη στις ΗΠΑ, στα ονομαζόμενα «Σχολεία της Αριστείας» (Schools of Excellence), βασίστηκε σε εργαλείο ελέγχου ύπαρξης ισότητας, με στόχο να διερευνήσει, αν είναι εφικτή η επίτευξη της ακαδημαϊκής αριστείας και ισότητας σε σχολεία που το κράτος θεωρεί άριστα, παρέχοντας ίσες ευκαιρίες σε κοινωνικό, συναισθηματικό και παιδαγωγικό επίπεδο. Η έρευνα διεξήχθη σε μαθητές που προέρχονταν από ίδια περιβάλλοντα, ίδιας γεωγραφικής περιοχής και απολάμβαναν παρόμοιες εκπαιδευτικές παροχές. Η έρευνα βασίστηκε στο θεωρητικό πλαίσιο του Scott (2001) για την συστημική ισότητα, σύμφωνα με το οποίο, το σχολείο που παρέχει δυνατότητα για αριστεία και ισότητα, παρέχει και ίσες ευκαιρίες στους μαθητές του. Τα αποτελέσματα εντόπισαν διαφορετικές ακαδημαϊκές επιδόσεις στους μαθητές που φοιτούσαν στα «Σχολεία της Αριστείας», οι οποίες εν μέρει αποδίδονται στην διαφορετική προέλευση των μαθητών, ταυτόχρονα όμως, προβάλλουν τον δυναμικό ρόλο που μπορεί να έχει το σχολείο και το ανθρώπινο δυναμικό του. Οι διαφορετικές επιδόσεις των μαθητών επιβεβαιώνουν τον πολυδιάστατο ρόλο που μπορεί να έχει το σχολείο και οι εκπαιδευτικοί, εφόσον αντιμετωπίσουν κριτικά και με τις κατάλληλες εκπαιδευτικές πρακτικές την διαφορετικότητα των μαθητών τους αλλά και εφόσον διαμορφώσουν μη στερεοτυπικές αντιλήψεις σε θέματα που αφορούν στην κοινωνική δικαιοσύνη και ισότητα (Brown K., 2010).

Στην κατεύθυνση ανάδειξης του ρόλου που μπορεί να διαδραματίσει η συνεργασία των φορέων της εκπαιδευτικής διαδικασίας, προκειμένου να διαμορφωθεί πλαίσιο αριστείας και ισότητας στο σχολείο, βασίστηκε πολύχρονη έρευνα που διεξήχθη στην Αγγλία, σε περιοχή χαρακτηρισμένη ως μια από τις πιο «αδύναμες» ως προς τις σχολικές επιδόσεις των μαθητών της. Οι τρεις φάσεις της έρευνας στόχευαν στην παρατήρηση της προσπάθειας βελτίωσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας και την παραγωγή νέας γνώσης εφαρμόζοντας πρακτικές που προωθούσαν την ισότητα και την αριστεία. Αναζητήθηκαν οι καλύτερες μέθοδοι που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν στα σχολεία με σοβαρά προβλήματα και ως εργαλείο ορίστηκε η δημιουργία σχολικών δικτύων της περιοχής με κοινούς στόχους, πρακτικές και κουλτούρα. Ακολουθήθηκαν διαδικασίες κοινωνικής μάθησης, οι οποίες προώθησαν την συμμετοχική διαδικασία, αναπτύχθηκαν διασχολικές συνεργασίες μεταξύ εκπαιδευτικών και διευθυντών μέσω συγκεκριμένων στρατηγικών και πρακτικών, οι οποίες τέθηκαν από τα ίδια τα μέλη των εκπαιδευτικών οργανισμών. Οι εκπαιδευτικοί εστίασαν στην συμμετοχή όλων και

ενσωμάτωσαν στην εκπαιδευτική διαδικασία περιθωριοποιημένες ομάδες μαθητών που είχαν μέχρι τότε παραβλέψει. Η εφαρμογή της συνεργατικής πρακτικής ανέδειξε κοινωνικές διαδικασίες μέσω των οποίων οι διαφορετικές εμπειρίες, πεποιθήσεις και στάσεις χρησιμοποιήθηκαν για αλληλεπίδραση και ανατροφοδότηση. Αν και σε τέτοιες ευρείες συνεργατικές προσπάθειες μπορεί να προκύψουν προβλήματα που προέρχονται από την διαφορετικότητα των εμπλεκομένων, όσον αφορά στα πιστεύω και στις στάσεις που πρεσβεύουν, η έρευνα απέδειξε ότι το πνεύμα συνεργασίας, ανταλλαγής εμπειριών και αλληλοϋποστήριξης συνέβαλε στην βελτίωση των ακαδημαϊκών επιδόσεων των μαθητών και στην εγκαθίδρυση των ίσων ευκαιριών (Ainscow M., 2010)

Αν και αποδίδεται ιδιαίτερη σημασία στις έννοιες της αριστείας και της ισότητας ευκαιριών στην εκπαίδευση, εντοπίζεται ασαφής προσδιορισμός στην απονομή της κοινωνικής δικαιοσύνης και στην ποιότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας που σχετίζεται με μεταβλητές οι οποίες σχετίζονται πρωτίστως με κοινωνικά και οικονομικά κριτήρια των μαθητών. Πρακτικές που εφαρμόστηκαν διεθνώς διαιώνισαν τις υπάρχουσες διακρίσεις των κοινωνικών τάξεων και δημιούργησαν συνθήκες ανταγωνισμού και εμπορευματοποίησης της εκπαίδευσης. Ωστόσο, η συνεργασία μεταξύ των φορέων της εκπαίδευσης αναδείχθηκε σε ρόλο κλειδί για την δημιουργία πλαισίου ισότητας και αριστείας στο σχολείο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο: ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΣΥΜΒΑΛΛΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Η αποτελεσματικότητα της σχολικής μονάδας είναι ένα θέμα περίπλοκο και η βιβλιογραφική επισκόπηση αναφέρει ποικίλες απόψεις για αυτό. Σύμφωνα με τον Mortimore P., (1991), ένα σχολείο μπορεί να χαρακτηριστεί αποτελεσματικό όταν μέσω αξιολόγησης οι ακαδημαϊκές επιδόσεις των μαθητών του ξεπερνούν το αρχικό προσδοκώμενο. Ο Sergiovanni, T. (1995), στην ίδια κατεύθυνση, υποστηρίζει ότι η αποτελεσματικότητα του σχολείου ορίζεται σε συνάρτηση με τα αποτελέσματα των επιδόσεων των μαθητών του μετά την αξιολόγησή τους, ενώ το ίδιο σχολείο θεωρείται επιτυχημένο όταν ικανοποιεί όρους που τίθενται από το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον. Ο ίδιος, Sergiovanni, T. (1984), συναρτά το αποτελεσματικό και άριστο σχολείο με την ύπαρξη ικανής ηγεσίας. Ο Ματσαγγούρας Η., (2000) ισχυρίζεται ότι η προσπάθεια για βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας σχετίζεται με την ύπαρξη χαρακτηριστικών, όπως το όραμα και η συνεργασία για την εκπλήρωσή του από τους εκπαιδευτικούς του σχολείου, η διαμόρφωση καλών διαπροσωπικών σχέσεων μεταξύ όλων των εμπλεκομένων, η αποδοχή των ικανοτήτων όλων των μαθητών, η αξιοποίηση των προγραμμάτων σπουδών με εκπαιδευτικές πρακτικές, ώστε η «διδασκαλία» να μετατραπεί σε «μάθηση», και η χρήση μεθόδων αξιολόγησης που προσανατολίζονται στην βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας συνολικά.

5.1. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Ανάμεσα στις έννοιες κουλτούρα και κλίμα επισημαίνονται διαφοροποιήσεις. Η πρώτη εκπροσωπεί μια πιο αφηρημένη έννοια, αναφέρεται στις αξίες του οργανισμού και είναι δύσκολα μετρήσιμη (Hoy W.K. and Feldman J.A., 1999), ενώ η δεύτερη εκφράζει συμπεριφορές και επιδέχεται εμπειρική ανάλυση (Mac Neil. A.; Prater, D.; Bush, S., 2009). Αν και η έννοια της σχολικής κουλτούρας θεωρείται από τους ερευνητές ως μια σημαντική μεταβλητή για την επίτευξη των στόχων ενός εκπαιδευτικού οργανισμού, παρατηρείται διαφοροποίηση στην περιγραφή ενός ορισμού, αλλά και στην διαμόρφωση ενός μοντέλου κουλτούρας που θα προάγει την συνοχή των μελών της σχολικής κοινότητας (Bell, L., Kent, P, 2010). Οι Mac Neil A.,

Prater, D. & Bush, S. αναφέρονται σε μελέτες εκπαιδευτικών αναλυτών, οι οποίοι κατέληξαν σε συμπεράσματα που αφορούν στην ανάγκη ύπαρξης ή αλλαγής της σχολικής κουλτούρας και της δομημένης οργάνωσης του σχολείου (Leithwood K., 2001, Lakomski G., 2001, Bulach D.M., 2001), στην αλληλεπίδραση του ηγέτη ως μεταμορφωτή της κουλτούρας και της εκπαιδευτικής και μαθησιακής διαδικασίας (Mortimore P., 2001), αλλά και στα προβλήματα που προκύπτουν, όταν η κουλτούρα του σχολείου δεν ταυτίζεται με τους στόχους των μελών της κοινότητας (Leonard P., 1999). Η κουλτούρα σε έναν εκπαιδευτικό οργανισμό περιλαμβάνει τις αντιλήψεις και τις προσδοκίες των μελών του, συνδέεται άμεσα με τον τρόπο που οι εκπαιδευτικοί αλληλεπιδρούν μεταξύ τους τόσο σε προσωπικό όσο και σε επαγγελματικό επίπεδο, εκφράζει την αποστολή του σχολείου μέσω των αξιών του (Gruenert S., 2005).

Οι Martin J. & Frost P.(1995), αναφέρθηκαν και ανέλυσαν τους παράγοντες που επηρεάζουν τον σχηματισμό σχολικής κουλτούρας. Κατέληξαν ότι το θέμα θα μπορούσε να διερευνηθεί υπό το πρίσμα τριών μοντέλων: ενσωμάτωσης, διαφοροποίησης και κατακερματισμού. Τα δύο πρώτα επικεντρώνονται στην ύπαρξη πολλές φορές αντιτιθέμενων υποκουλτούρων, οι οποίες, αν και επηρεάζουν την διαμόρφωση μιας ενιαίας κουλτούρας δεν βοηθούν το σχολείο ως ολότητα, με δεδομένο ότι υπερεκτιμούν τον ρόλο του ηγέτη, μειώνουν την σημασία του ρόλου των μαθητών και δεν ενσωματώνουν παράγοντες, όπως το κοινό όραμα, η αυτονομία, η σταθερότητα και η προθυμία των μελών της σχολικής κοινότητας.

Το μοντέλο του κατακερματισμένου πλαισίου των Deal T. & Kennedy A. (1988) συνδέει την ύπαρξη κουλτούρας στον οργανισμό με εσωτερικές και εξωτερικές δυναμικές, ενσωματώνοντας την ύπαρξη πέντε παραγόντων, οι οποίοι καθορίζουν ή διαφοροποιούν τους οργανισμούς:

- Την εσωτερική οργανωτική κουλτούρα (σύστημα πεποιθήσεων και αξιών)
- Την ύπαρξη υποκουλτούρας και την σχέση της με την κυρίαρχη
- Την δυναμική της ηγεσίας ως προς την κουλτούρα και μάθηση
- Την επιρροή των εξωτερικών κοινωνικών συνθηκών
- Την δυνατότητα βελτίωσης της κουλτούρας του σχολείου

Από την άλλη πλευρά, το κλίμα του σχολείου καθορίζει την οργανωτική επιτυχία, επηρεάζει το επίπεδο συνεργασίας των μελών του, κινητοποιεί ακαδημαϊκά τους εκπαιδευτικούς, επηρεάζει τις επιδόσεις των μαθητών και αποτελεί στοιχείο, το

οποίο μαζί με τις αξίες, τις συμπεριφορές και τις πεποιθήσεις συνδιαμορφώνει την κουλτούρα του οργανισμού. (Bell, L., Kent, P, 2010).

Εκπαιδευτικοί αναλυτές συμφωνούν στην άποψη ότι η σχολική κουλτούρα και το σχολικό κλίμα σε μεγάλο βαθμό καθορίζονται από τις προσωπικές πεποιθήσεις και συμπεριφορές της ηγεσίας του σχολείου, με αποτέλεσμα «έμμεσα» να επηρεάζεται και η άποψη των μαθητών για την αξία της μάθησης, αλλά και οι επιδόσεις τους. Οι Fairman και Maclean θεωρούν ότι αποστολή της ηγεσίας είναι η διάγνωση της ύπαρξης κουλτούρας στον οργανισμό και η προσπάθεια ενδυνάμωσής της με στόχο την βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Η κουλτούρα στο σχολείο προϋποθέτει την ύπαρξη στόχων, επικοινωνίας, συνεκτικότητας, καινοτομίας, προσαρμοστικότητας και επίλυσης προβλημάτων. Τα σχολεία που λειτουργούν σύμφωνα με αυτήν την άποψη προσφέρουν το κατάλληλο πλαίσιο για την ανάπτυξη δεξιοτήτων των μαθητών, τόσο σε προσωπικό όσο και σε ακαδημαϊκό επίπεδο. Η αναγκαιότητα ύπαρξης κουλτούρας στο σχολείο αναδεικνύεται και από μελέτες, οι οποίες αναφέρουν ότι οι οργανισμοί που προσπάθησαν να βελτιωθούν μόνον σε ό,τι αφορούσε την οργανωτική δομή τους, απέτυχαν στην βελτίωση των επιδόσεων των μαθητών τους (Mac Neil. A., Prater, D., Bush, S., 2009).

Σε έρευνα που διεξήχθη σε σχολείο μικρής μεσοαστικής περιοχής της Αγγλίας μεταξύ μαθητών εφηβικής ηλικίας, διερευνήθηκε η σημασία των αξιών και πεποιθήσεών τους για την ύπαρξη κουλτούρας στο σχολικό περιβάλλον τους. Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι τα στοιχεία της διαφορετικότητας των υποομάδων ενδυναμώνουν την αίσθηση του «ανήκειν» και την συνεκτικότητα των μελών του σχολείου, αποδεικνύοντας με τον τρόπο αυτό, την σπουδαιότητα της αλληλεπίδρασης και της διαφορετικότητας στις ανθρώπινες σχέσεις. Ως εκ τούτου, ενισχύεται η άποψη για τον ρόλο της συλλογικότητας και της συνεργασίας του εκπαιδευτικού προσωπικού με τους μαθητές και αποδυναμώνεται η άποψη ότι ο ηγέτης ή οι εκπαιδευτικοί του σχολείου είναι τα μοναδικά κομβικά πρόσωπα για την διαμόρφωση ή την εξέλιξη της κουλτούρας στο σχολείο (Bell, L., Kent, P, 2010). Ο Hargreaves A., (1995) ισχυρίζεται ότι η ύπαρξη συνεργατικής κουλτούρας καλλιεργεί την αυτοπεποίθηση και ενδυναμώνει συνολικά την θέση των εκπαιδευτικών, δημιουργεί με φυσικό τρόπο προσδοκίες για υψηλά επιτεύγματα, μετατρέπει την καθημερινότητα στο σχολείο σε μια «ευχάριστη» διαδικασία και έτσι η εκπαιδευτική διαδικασία εξελίσσεται.

Στην ίδια κατεύθυνση κινείται και ο Gruenert S., (2005), ο οποίος επισημαίνει ότι ενώ ο στόχος για υψηλά μαθησιακά αποτελέσματα στον χώρο της εκπαίδευσης, παραδοσιακά, συνδέεται άμεσα με την ατομικότητα, τα τελευταία χρόνια μελέτες δείχνουν ότι η ύπαρξη συνεργατικής διάθεσης μεταξύ των μελών του σχολείου μέσω αμοιβαίας υποστήριξης και ταύτισης απόψεων για εκπαιδευτικά ζητήματα, δημιουργεί τις προϋποθέσεις επιτυχίας του οργανισμού.

Τα αποτελέσματα έρευνας που διεξήχθη στις ΗΠΑ και βασίστηκε σε δεδομένα, όπως συμπεριφορές, αξίες και πεποιθήσεις των μελών του σχολείου, επιβεβαιώνουν ευρήματα της βιβλιογραφίας και συνδέουν άμεσα την βελτίωση των μαθησιακών επιδόσεων με την ύπαρξη κλίματος συνεργασίας ανάμεσα στην διεύθυνση, τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Η συνεργασία των εκπαιδευτικών μεταξύ τους που αφορά στην διαθεματική προσέγγιση των διδακτικών αντικειμένων και η ανάπτυξη σχέσεων εμπιστοσύνης και σεβασμού προωθούν ευχάριστο κλίμα στο σχολείο και αυτά με την σειρά τους οδηγούν στην κινητοποίηση των μαθητών για αυξημένη προσπάθεια με στόχο την βελτίωση των επιδόσεών τους. Το είδος της ηγεσίας που ευνοεί και αξιοποιεί το συνεργατικό μοντέλο επηρεάζει θετικά και εποικοδομητικά την κουλτούρα του σχολείου.

5.2. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΗΓΕΤΗ

«Διοίκηση (management) ενός οργανισμού ορίζεται ένα σύνολο ενεργειών μιας ομάδας ανθρώπων που υπό το πρίσμα του ορθολογισμού συντελεί στην επίτευξη συγκεκριμένων στόχων μιας οργάνωσης» (Σαΐτης X., 2008). Οι δραστηριότητες της διοίκησης συμπεριλαμβάνουν τον προγραμματισμό, την οργάνωση, την διεύθυνση και τον έλεγχο.

Η διοίκηση στην εκπαίδευση ασκείται με παρόμοιο τρόπο όπως και σε άλλους οργανισμούς αποσκοπώντας στην όσο το δυνατόν αποδοτικότερη εκπαιδευτική διαδικασία. Αυτό σημαίνει ότι η σχολική μονάδα προγραμματίζει το εκπαιδευτικό έργο, φροντίζει για την οργάνωση και την υλοποίησή του, συντονίζει, κατανέμει και ελέγχει την διαδικασία (Κατσαρός I., 2008). Η διοίκηση της εκπαίδευσης, όμως, παρουσιάζει κάποια διαφορετικά χαρακτηριστικά, διότι δεν ασκεί εξουσία μόνο μέσω νόμων και κανόνων, αλλά σκοπός της είναι η βέλτιστη μορφή της παρεχόμενης εκπαίδευσης μέσω της συνεργασίας όλων των μελών του οργανισμού (εκπαιδευτικοί, μαθητές, γονείς, βοηθητικό προσωπικό, τοπική κοινωνία). Για τον λόγο αυτό έχει

αμφισβητηθεί η δυνατότητα εφαρμογής των κανόνων του management στην εκπαίδευση και προτείνεται η κριτική και προσεκτική χρήση των αρχών του.

Σύμφωνα με την συστημική θεώρηση της διοίκησης κάθε οργανισμός είναι ένα ενιαίο σύστημα με διακριτά αλληλοεξαρτώμενα μέρη που επιδιώκει κοινούς στόχους. Η δραστηριότητα ενός μέρους του συστήματος (δηλαδή υποσυστήματος) επηρεάζει και επηρεάζεται από την δραστηριότητα άλλων υποσυστημάτων που βρίσκονται στο εσωτερικό και εξωτερικό του περιβάλλον (Πετρίδου Ε., 2011). Το σχολείο ως ένα υποσύστημα στο περιβάλλον με τα στοιχεία που το αποτελούν (άνθρωποι, αναλυτικά προγράμματα, διδακτικές μέθοδοι) λειτουργεί, αλληλεπιδρά και δημιουργεί συνεργασίες για να πετύχει τους στόχους του. Το εσωτερικό εκπαιδευτικό περιβάλλον αφορά τους παραγωγικούς συντελεστές, όπως είναι οι ανθρώπινοι πόροι, τα υλικοτεχνικά μέσα, ο τεχνολογικός εξοπλισμός, τα εκπαιδευτικά μέσα, αλλά και οι μεταβολές αυτών (Ιωαννίδου Ε., 2016). Το σχολείο, όμως, είναι ένα ένας ανοιχτός οργανισμός και βρίσκεται σε συνεχή αλληλεπίδραση με το εξωτερικό περιβάλλον, δηλαδή με οτιδήποτε βρίσκεται έξω από τα όριά του.

Οι πρώτες προσεγγίσεις της θεωρίας της ηγεσίας έδιναν βαρύτητα στα προσωπικά χαρακτηριστικά του ηγέτη και «υποτιμούσαν» τον ρόλο της ομαδικότητας και τις ιδιαιτερότητες του κοινωνικού πλαισίου. Στα τέλη της δεκαετίας του '70 οι έρευνες μετατοπίστηκαν στην διερεύνηση των παραγόντων που καθορίζουν την επίτευξη των επιθυμητών αποτελεσμάτων, ενώ από τα μέσα της δεκαετίας του '80, ο ρόλος του ηγέτη αποκτά νέα δυναμική και δίνει έμφαση σε μεταβλητές, όπως το όραμα, η κουλτούρα, η αλληλεπίδραση των μελών της ομάδας. Κατά την επόμενη δεκαετία, οι Burns και Bass εστίασαν στην αποτελεσματικότητα του ηγέτη με κριτήριο τον τρόπο συμπεριφοράς (συναλλακτική/μετασχηματιστική ηγεσία). Η συναλλακτική ηγεσία συνδέεται με την ύπαρξη ανταμοιβών ως κίνητρο απόδοσης, ενώ η μετασχηματιστική προσανατολίζεται σε διαδικασίες βελτίωσης με άξονες την ηθική δέσμευση, το χάρισμα, την εξατομικευμένη θεώρηση και την παρακίνηση (Κατσαρός Ι., 2008).

Οι περισσότεροι μελετητές διαφοροποιούν τις έννοιες της διοίκησης και ηγεσίας, αποσαφηνίζοντας ότι ο ρόλος της διοίκησης ταυτίζεται με την εφαρμογή πολιτικών που στοχεύουν στην αποτελεσματική λειτουργία του σχολείου, ενώ ο ρόλος που αποδίδεται στον ηγέτη ταυτίζεται με την χάραξη πολιτικών που καθορίζουν τον βαθμό της αποτελεσματικότητας και αριστείας που μπορεί να επιδείξει η εκπαιδευτική μονάδα (Κατσαρός Ι., 2008). Ο Mortimore P., ισχυρίζεται ότι

το σχολείο βελτιώνεται και καθίσταται αποτελεσματικό όταν ο διευθυντής και το εκπαιδευτικό προσωπικό α) στηρίζουν ξεκάθαρα την αποστολή του σχολείου β) έχουν συνείδηση των δυνατών και αδύνατων σημείων του σχολείου γ) επιδεικνύουν ευελιξία σε ενδεχόμενες αλλαγές δ) προσδίδουν την απαραίτητη εξωστρέφεια στις διαδικασίες του σχολείου και ε) φροντίζουν οι διαδικασίες αξιολόγησης να λειτουργούν προς όφελος όλων των εμπλεκομένων στο σχολείο.

Ο ρόλος του διευθυντή της σχολικής μονάδας είναι καθοριστικός για την ομαλή λειτουργία και την δημιουργία αρμονικού και σταθερού κλίματος. Η αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού ηγέτη κρίνεται από την διαχείριση των διοικητικών προβλημάτων και από τις ικανότητες-δεξιότητες που κατέχει προκειμένου να ασκεί διοίκηση (Σαΐτης Χ., 2008). Σύμφωνα με τον Πασιαρδή Π. (2014), ο ρόλος του διευθυντή του σχολείου που επικεντρώνεται στην παροχή των κατάλληλων συνθηκών εργασίας και επαγγελματικής ανάπτυξης στους εκπαιδευτικούς, αποκτά διαμεσολαβητικό χαρακτήρα ως προς την επίτευξη υψηλών επιδόσεων των μαθητών. Ο ηγέτης που ασκεί το μοντέλο της μετασχηματιστικής ηγεσίας διακρίνεται για την αφοσίωση στο έργο του, την ικανότητα συνεργασίας και λήψης αποφάσεων, την ενεργοποίηση κινήτρων των εκπαιδευτικών μέσω ενός κοινού οράματος. Σχολεία που λειτουργούν χωρίς οράματα είναι καταδικασμένα μέσω μηχανιστικών διαδικασιών να αναπαράγουν τις ίδιες διαδικασίες. Συγκριτικά αποτελέσματα ερευνών καταλήγουν σε περισσότερες θετικές επιπτώσεις της μετασχηματιστικής ηγεσίας σε τομείς, όπως η απόδοση, ατομική και ομαδική, η ικανοποίηση υπαλλήλων, η καινοτομία, η συναισθηματική νοημοσύνη. Άλλες παράμετροι που εξετάστηκαν και είχαν όλες θετική συσχέτιση με την μετασχηματιστική ηγεσία είναι η ενδυνάμωση των υπαλλήλων, η προώθηση πρωτοβουλιών, η προσαρμογή, η εμπιστοσύνη στον ηγέτη, η αντιμετώπιση αλλαγών και η δέσμευση. Το μετασχηματιστικό στυλ ηγεσίας είναι αποτελεσματικό στην σχολική διοίκηση, διότι οι διευθυντές των σχολείων αποτελούν πρότυπο και ενεργοποιούν τα αυτόνομα κίνητρα των εκπαιδευτικών. Έρευνες αποδεικνύουν ότι το μοντέλο αναπαραγωγής μετασχηματιστικών συμπεριφορών από τους εκπαιδευτικούς προς τους μαθητές, ενισχύει την ενεργητική μάθηση, την κοινωνική μάθηση που ενεργοποιεί και βαθύτερα τους μαθητές. Επίσης διευκολύνει την εφαρμογή καινοτόμων διδακτικών μεθόδων και την επικοινωνία για την αντιμετώπιση ειδικών προβλημάτων και μαθησιακών δυσκολιών (Abu-Hussain J., 2014).

Οι περισσότεροι ερευνητές συμφωνούν ότι το όραμα είναι στοιχείο απαραίτητο για τον οργανισμό όσο μια πυξίδα που τον κατευθύνει προς τον τελικό του στόχο (Levy A., 2000), συμβάλλοντας στην συνεκτικότητα και δέσμευση των μελών του, αλλά και στην διαμόρφωση ξεκάθαρης ταυτότητάς του (Landau D., 2006). Στην εκπαίδευση η ύπαρξη οράματος καθορίζει τον σχεδιασμό των αναλυτικών προγραμμάτων, τις μεθόδους διδασκαλίας, την επαγγελματική εξέλιξη των εκπαιδευτικών, αποτελεί τρόπο μέτρησης της επίδοσης των μαθητών, ενώ ταυτόχρονα κινητοποιεί τα μέλη της σχολικής κοινότητας προς την κατεύθυνση της αριστείας. Αν και πρόκειται για μια δύσκολη και σταδιακά εξελισσόμενη διαδικασία, ως κοινό σημείο στα στάδια δημιουργίας και εφαρμογής οράματος στην εκπαίδευση, τονίζεται ο σημαντικός ρόλος που παίζει το προσωπικό ήθος και ο τρόπος επιρροής του ηγέτη. Το προσωπικό όραμα του ηγέτη καθορίζεται από την προσωπικότητά του -τον τρόπο που βλέπει τον εαυτό του και την κοινωνία-, από τις αξίες και τις πεποιθήσεις του -την μάθηση, την καινοτομία, την αξία της αριστείας-, από την προηγούμενη επαγγελματική εμπειρία του και από τον τρόπο που επηρεάστηκε από το οικογενειακό περιβάλλον του. Κατά συνέπεια, καθορίζει τον τρόπο που θα οραματιστεί την μελλοντική πορεία του σχολείου, αλλά και τις κινητήριες δυνάμεις που θα χρησιμοποιήσει για να επηρεάσει τους συνεργάτες του προς αυτήν την κατεύθυνση (Yoeli,R., Berkovich, I., 2010).

5.3.0 ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ

Σε θεωρητικό ερευνητικό επίπεδο, οι στόχοι θεωρούνται γνωστικές αναπαραστάσεις αυτών που τα άτομα προσπαθούν να πετύχουν, αλλά και των σκοπών και των λόγων, για τους οποίους έχουν συγκεκριμένες συμπεριφορές (Pintrich P., 2000). Τα κίνητρα αποτελούν σημαντικό παράγοντα της μάθησης. Είναι μια εσωτερική κατάσταση που ενεργοποιεί, καθοδηγεί και διατηρεί μια συμπεριφορά. Στην εκπαίδευση εκδηλώνονται με την προσπάθεια επίτευξης ενός στόχου και αναφέρονται στην θέληση των μαθητών να αναλάβουν πρωτοβουλίες, προκειμένου να βελτιώσουν την διαδικασία της γνωστικής επεξεργασίας (Γωνίδα Ε., 2017). Μεγάλος αριθμός ερευνών, χρησιμοποιώντας θεωρίες κινήτρων, όπως της προσδοκίας-αξίας (Bernt A. & Miller S., 1990), της θεωρίας επίτευξης στόχων (Meece JL. & Holt K., 1993), της θεωρίας της αυτοαποτελεσματικότητας (Zimmerman BJ., Bandura A., 1992) έχουν αποδείξει την θετική επίδραση της ύπαρξης κινήτρου με την στάση των μαθητών προς τα σχολικά μαθήματα και την μάθηση γενικότερα. Η

θεωρία του αυτοπροσδιορισμού των Deci EL. & Ryan RM. έχει χρησιμοποιηθεί στην κατανόηση εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων, στην εξήγηση συμπεριφορών που σχετίζονται με την προσαρμογή μαθητών στο σχολικό περιβάλλον, καθώς και στα επίπεδα ενδιαφέροντος που επιδεικνύουν οι μαθητές για την εκπαιδευτική διαδικασία (Fortier M., Vallerand R., Guay F., 1995).

Σύμφωνα με ερευνητικά δεδομένα, υπάρχουν τρεις διαφορετικές προσεγγίσεις για τον προσανατολισμό των στόχων του ατόμου. Η πρώτη αφορά στην γνωστική προσέγγιση, σύμφωνα με την οποία τα άτομα θέτουν στόχους χωρίς ξεκάθαρα να έχουν αξιολογήσει τους λόγους που το κάνουν. Η δεύτερη ασχολείται με το ευρύτερο περιεχόμενο των στόχων και η τρίτη προσέγγιση αναφέρεται στους στόχους επίτευξης και αφορά στους λόγους και τους σκοπούς για τους οποίους το άτομο επιδιώκει ένα έργο. Η θεωρία των κινήτρων έχει ασχοληθεί με την ενεργοποίηση και συμπεριφορά που σχετίζεται με την ικανότητα του ατόμου ως προς τα πρότυπα αριστείας. Η θεωρία των στόχων επίτευξης αντιπροσωπεύει μια ολοκληρωμένη μορφή πεποιθήσεων όχι μόνο για τους λόγους ή τους σκοπούς της συμπεριφοράς, αλλά και τα πρότυπα και τα κριτήρια σύμφωνα με τα οποία θα αξιολογηθεί η αναμενόμενη απόδοση (Pintrich P., 2000). Αν και η έρευνα για τους στόχους επίτευξης έχει χρησιμοποιήσει πολλούς όρους σε επίπεδο λειτουργικής ανάλυσης που τους συνδέει με την αποτελεσματικότητα, οι δύο πιο βασικοί όροι αφορούν στους στόχους μάθησης (με προσανατολισμό προς την νέα γνώση) που συνδέονται με προσαρμοστικά πρότυπα μάθησης και στους στόχους επίδοσης και υπεροχής που στοχεύουν αποκλειστικά στην επίδειξη ικανότητας στους άλλους και συνδέονται με δυσλειτουργικά πρότυπα μάθησης. Ερευνητές προτείνουν τον διαχωρισμό των στόχων επίδοσης σε στόχους αποφυγής και προσέγγισης, μοντέλα που συνδέονται με την αποτελεσματικότητα, αλλά με αντιφατικά ευρήματα. (Γωνίδα, Ε., Βουλαλά, Κ., Κιοσσέογλου, Γ. 2004).

Ο σημαντικός ρόλος της ενεργοποίησης των στόχων, όπως ο καθορισμός του σκοπού, ο ορισμός της επιτυχίας, ο ρόλος της προσπάθειας, εμφανίζει διαφορετικά στάδια ως συνάρτηση εσωτερικών παραγόντων και ο βαθμός ενεργοποίησης μπορεί να ισχυροποιείται με την πάροδο του χρόνου παρέχοντας σταθερότητα στην συμπεριφορά του ατόμου. Η πολυδιάστατη φύση των κινήτρων δεν επιτρέπει ανεξαρτησία στην δημιουργία τους, λαμβανομένων υπόψη των θετικών σχέσεων μεταξύ των στόχων, των πεποιθήσεων των αποτελεσμάτων, των ενδιαφερόντων και των ενδογενών κινήτρων. Δεν συνίσταται ωστόσο ομαδοποίηση αυτών των θετικών

στοιχείων, λόγω της ύπαρξης διαφορετικών αποτελεσμάτων επίτευξης που σχετίζονται με την επιλογή, την επιμονή, την συμπεριφορά. Όλες οι παραπάνω μεταβλητές έχουν σταθερές σχέσεις μεταξύ τους, λειτουργούν συμπληρωματικά ή πολλαπλασιαστικά και σε παιδαγωγικό επίπεδο μας βοηθούν να αντιληφθούμε ότι δεν είναι σημαντικό μόνο το ποσοτικό στοιχείο, το αν δηλαδή οι μαθητές «κινητοποιούνται», αλλά το ποιοτικό, που αφορά στον τρόπο που κινητοποιούνται. Το είδος της ποιότητας είναι που έχει επίδραση στην μάθηση και στην κατάκτηση άριστων επιτευγμάτων (Pintrich P., 2000).

Τα χαρακτηριστικά που προσδιορίζουν την αποτελεσματική λειτουργία του σχολείου δεν είναι απόλυτα. Σχετίζονται με το πλαίσιο της κάθε σχολικής μονάδας, το εκπαιδευτικό προσωπικό, την ηγεσία, τους μαθητές και τον τρόπο που αλληλεπιδρούν μεταξύ τους. Τα σχολεία που λειτουργούν σε δημοκρατικό κλίμα συνεργασίας και αλληλοϋποστήριξης ενεργοποιούν το ανθρώπινο δυναμικό τους προς την κατεύθυνση επίτευξης άριστων αποτελεσμάτων. Ωστόσο, λόγω της διαφορετικότητας των χαρακτηριστικών του κάθε εκπαιδευτικού οργανισμού για να γίνει αντιληπτός ο βαθμός της αποτελεσματικότητας θα πρέπει να διερευνηθούν και άλλοι παράγοντες που σχετίζονται με το ευρύτερο κοινωνικοοικονομικό και πολιτισμικό πλαίσιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο: ΣΚΟΠΟΣ-ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ-ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Όπως αναφέρθηκε στο θεωρητικό πλαίσιο της παρούσης εργασίας, η αριστεία αποτελεί μια καθολικά αποδεκτή έννοια σε παγκόσμιο επίπεδο. Με δεδομένο ότι η εκπαίδευση αποτελεί πυλώνα της κοινωνίας, κρίνεται ενδιαφέρουσα η μελέτη του ρόλου και των όψεων που διαμορφώνονται γύρω από την έννοια της αριστείας τόσο στην χάραξη των εκπαιδευτικών πολιτικών όσο και στην καθημερινή σχολική ζωή.

6.1.Σκοπός και Επιμέρους Στόχοι της έρευνας

Σκοπός της έρευνας είναι να διερευνήσει την αριστεία, ως πλαίσιο παροχής ποιότητας στην διαμόρφωση των εκπαιδευτικών πολιτικών, στην σύγχρονη διεθνή και ελληνική πραγματικότητα, καταγράφοντας τις απόψεις εκπαιδευτικών, ηγετών και γονέων. Πιο συγκεκριμένα η παρούσα έρευνα επιχειρεί:

- ◇ να καταγράψει τα χαρακτηριστικά της έννοιας της αριστείας και ειδικότερα την εφαρμογή της στην εκπαιδευτική διαδικασία
- ◇ να εντοπίσει τον τρόπο με τον οποίο συσχετίζουν την αριστεία και την σχολική επίδοση οι ερωτηθέντες εκπαιδευτικοί και γονείς
- ◇ να καταγράψει τις μορφές της αριστείας στην χάραξη των εκπαιδευτικών πολιτικών
- ◇ να διερευνήσει την ύπαρξη ίσων εκπαιδευτικών ευκαιριών στην εκπαίδευση
- ◇ να προβάλει τους παράγοντες που συμβάλουν στην διαμόρφωση κλίματος αριστείας στην εκπαιδευτική διαδικασία.

6.2 Μεθοδολογία

Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε είναι ποιοτική και συγκεκριμένα, η προσωπική ημιδομημένη συνέντευξη και η συνέντευξη σε ομάδα εστίασης. Επιλέχθηκε το συγκεκριμένο εργαλείο λόγω του χρόνου και των πόρων που απαιτούνταν αλλά και λόγω της δυνατότητας που παρέχεται στους συμμετέχοντες να εκφράσουν τις απόψεις τους και να αφηγηθούν προηγούμενες εμπειρίες χωρίς να περιορίζονται από τους φραγμούς μιας συγκεκριμένης λεκτικής διατύπωσης που έθεσε ο ερευνητής. (Creswell, J. 2011).

Η ποιοτική έρευνα μέσω προσωπικών συνεντεύξεων παρέχει το πλεονέκτημα διατύπωσης διευκρινίσεων από πλευράς του ερευνητή, όταν οι απαντήσεις των

συμμετεχόντων δεν είναι σαφείς. Με τον τρόπο αυτό δίνεται η δυνατότητα στον ερευνητή να στοχεύσει και να εμβαθύνει σ αυτό που σημαίνει για τα υποκείμενα η εμπειρία που αναφέρουν. Συνεπώς, η διεξαγωγή του διαλόγου κατευθύνεται σε μεγάλο ποσοστό από τον ερευνητή και επομένως η κρίση του αποκτά σημαντική βαρύτητα. (Creswell, J., 2011; Παρασκευοπούλου-Κόλλια, E., 2008).

Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η αλληλεπίδραση που αναπτύσσεται ανάμεσα στον ερευνητή και τους συμμετέχοντες ενέχει τον κίνδυνο να καταγράφονται παραπλανητικά δεδομένα, λόγω της προσπάθειας του ερευνητή να συλλέξει πληροφορίες σχετικά με το επάγγελμα και την ζωή του συμμετέχοντα (Creswell, J., 2011). Για τον λόγο αυτό, κρίνεται σκόπιμο ο ερευνητής να διαθέτει δεξιότητες ενεργητικής ακρόασης και επικοινωνίας, ενώ ταυτόχρονα οφείλει να μην «προσδοκά» απαντήσεις που προσχεδιασμένα έχει στο μυαλό του ούτε να αμφισβητεί την αλήθεια που πρεσβεύει ο συνεντευξιαζόμενος. (Παρασκευοπούλου- Κόλλια, E., 2008). Η διαδικασία της συνέντευξης, αν και εμπεριέχει στοιχεία ανατροφοδότησης, δεν είναι μια καθημερινή συζήτηση. Ο ερευνητής θα πρέπει κάνει τον συμμετέχοντα να νιώθει αυτός ως ενδιαφέρον άτομο καλλιεργώντας κλίμα εμπιστοσύνης και φιλικής διάθεσης. (Χαλικιάς, Μ., Μανωλέσου, Α., Λάλου, Π., 2015).

Η ομάδα εστίασης ως εργαλείο για την διεξαγωγή ποιοτικής έρευνας απαιτεί καθορισμό του αριθμού των συμμετεχόντων, προκειμένου η δυναμική της ομάδας να ανταποκρίνεται στην επιτυχή διεξαγωγή της συνέντευξης. (σύμφωνα με την βιβλιογραφία, αποτελεσματικός κρίνεται ο αριθμός μεταξύ 4-10 ατόμων). Σημαντική, επίσης, κρίνεται η ομοιογένεια ή ετερογένεια των ομάδων προκειμένου η αλληλεπίδραση μεταξύ των συμμετεχόντων να είναι πιο εύκολη, η συζήτηση να ενθαρρύνεται, να υπάρχει ευελιξία και ανατροφοδότηση. Ως μειονεκτήματα στην διεξαγωγή συνεντεύξεων με ομάδα εστίασης, η βιβλιογραφία αναφέρει την πιθανότητα μικρότερης ικανότητας ελέγχου από πλευράς του ερευνητή λόγω πιθανής αντιπαράθεσης των ερωτώμενων. Σε πρακτικό επίπεδο, αναφέρεται πιθανή δυσκολία στην συγκέντρωση της ομάδας και ο μεγαλύτερος βαθμός δυσκολίας στην ανάλυση των αποτελεσμάτων. (Χαλικιάς, Μ., Μανωλέσου, Α., Λάλου, Π., 2015; Παρασκευοπούλου-Κόλλια, E., 2008).

Οι συμμετέχοντες στην παρούσα έρευνα ενημερώθηκαν από την ερευνήτρια για τον σκοπό της συνέντευξης και για την δομή και διάρκεια της συνέντευξης. Διασφαλίστηκε από την ερευνήτρια η εμπιστευτικότητα και το απόρρητο σχετικά με

την ταυτοποίηση των συμμετεχόντων αλλά και ότι αφορά σε ζητήματα που άπτονται την χρήση ανήθικων πρακτικών συνέντευξης. (Creswell, J., 2011).

6.3 Δείγμα

Στην παρούσα έρευνα επιλέχθηκε η τεχνική της σκόπιμης δειγματοληψίας μέγιστης διακύμανσης, σύμφωνα με την οποία το δείγμα που επιλέγεται από τον ερευνητή διαφέρει σε κάποιο χαρακτηριστικό, έτσι ώστε να παρουσιαστούν οι πολλές όψεις των υποκειμένων και να καταγραφούν πολλαπλές προοπτικές των απόψεων. (Creswell, J., 2011).

Διεξήχθησαν συνολικά 12 προσωπικές συνεντεύξεις (6 εκπαιδευτικών και 6 γονέων) και μια συνέντευξη σε ομάδα εστίασης που αποτελούνταν από 4 εκπαιδευτικούς. Το δείγμα των 10 συνολικά συμμετεχόντων εκπαιδευτικών επιλέχθηκε να αντιπροσωπεύεται από τα δύο φύλα από ίδιο αριθμό συμμετεχόντων. Οι 3 εκ των εκπαιδευτικών κατέχουν θέσεις ευθύνης (2 Διευθυντές σχολικών μονάδων και ένας Σύμβουλος Επαγγελματικής Σταδιοδρομίας), ενώ ως προς το επίπεδο σπουδών τρεις από αυτούς είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού και διδακτορικού τίτλου, δύο είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου και πέντε είναι κάτοχοι πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ως προς την ομάδα των ερωτηθέντων γονέων προτιμήθηκε ομοιογένεια ως προς το φύλο (τρεις άντρες και τρεις γυναίκες). Ως προς το επίπεδο των σπουδών, τρεις από αυτούς είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου, ένας είναι κάτοχος πτυχίου τεχνικής εκπαίδευσης και δύο είναι κάτοχοι απολυτηρίου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο: ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Εννοιολογικός προσδιορισμός της αριστείας

Η αποδέσμευση της έννοιας της αριστείας από τις σχολικές επιδόσεις των μαθητών υποστηρίζεται από την πλειοψηφία των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών. Δόθηκε έμφαση στην έννοια ως την προσπάθεια, τον αγώνα του ανθρώπου να κατακτήσει το βέλτιστο δυνατό. Τρεις στους δέκα εκπαιδευτικούς συσχέτισαν την αριστεία με την βελτίωση του ατόμου ως προσωπικότητα, σε όλα τα επίπεδα και σε όλες τις πτυχές της καθημερινότητας. Ο εκπαιδευτικός 3 ισχυρίζεται ότι:

Έχει να κάνει με την προσπάθεια και τον αγώνα του ανθρώπου να βελτιώσει τον εαυτό του σωματικά, ψυχικά, πνευματικά ώστε να έχει την καλύτερη απόδοση.

Στο ίδιο κλίμα ο εκπαιδευτικός 1 υποστηρίζει:

Αριστεία είναι μια συνολική κατάσταση, μια κατάσταση στην οποία το άτομο έχει τις καλύτερες δυνατές επιδόσεις, όχι μόνο στα μαθήματα αλλά σε οτιδήποτε κάνει αλλά και στα στοιχεία του χαρακτήρα ή της συμπεριφοράς.

Τονίστηκε η σχέση της αριστείας με την ανάπτυξη των εσωτερικών χαρακτηριστικών της ανθρώπινης φύσης, όπως η αρετή, η ηθική και η προσπάθεια της προσέγγισης του ιδανικού αλλά ταυτόχρονα και η δυνατότητα που δίνεται στον «άριστο» να εμπνεύσει και να καθοδηγήσει και άλλους ανθρώπους προς αυτήν την πορεία. Ο εκπαιδευτικός 7 θεωρεί ότι:

Άριστος είναι ο άνθρωπος αυτός που συγκεντρώνει στην προσωπικότητα του στοιχεία ηθικά και χαρακτηριστικά που μπορούν να μετρηθούν με αξιολόγηση, και που το κύριο χαρακτηριστικό του, είναι ότι μπορεί να ανοίξει δρόμους.

και ο εκπαιδευτικός 6 θεωρεί ότι:

η αριστεία πρέπει να σχετίζεται ευρύτερα, με την άριστη συμπεριφορά, η οποία μπορεί να τίξεται συνδέεται όχι μόνο με επιδόσεις, αλλά και με καθημερινές πράξεις ή με αυτό που θα μπορούσαμε να ονομάσουμε αρετή.

Εννοιολογικός προσδιορισμός της εκπαιδευτικής αριστείας

Το σύνολο των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στην παρούσα έρευνα, εκτιμούν ότι αν και η εκπαιδευτική αριστεία σχετίζεται με την σχολική επίδοση, την αξιολόγηση και την κατάκτηση του «υψηλότερου» βαθμού, στη συνείδηση της πλειοψηφίας των εμπλεκόμενων στην εκπαιδευτική διαδικασία, η άποψη αυτή δεν

συνιστά επαρκή ορισμό. Θεωρείται ως προϋπόθεση και η ύπαρξη εξαιρετικού χαρακτήρα με δείγματα ανάλογης συμπεριφοράς. Συγκεκριμένα, ο εκπαιδευτικός 1 επισημαίνει:

Οι άριστες επιδόσεις θα πρέπει να συνοδεύονται και από έναν χαρακτήρα γεμάτο αρετές, γιατί από εκεί ξεκινάει η αριστεία. Άριστοι είναι όσοι έχουν δυνατότητα προσαρμογής και ανταπόκρισης σε καταστάσεις, είναι εκείνοι που μπορούν να ελίσσονται, να σκέφτονται γρήγορα και έξυπνα, να δημιουργούν φιλίες, σχέσεις, συνεργασίες και να μπορούν να σταθούν σε όλα τα επίπεδα.

Δύο από τους εκπαιδευτικούς, ωστόσο υποστηρίζουν και τονίζουν τη συμβολή του ρόλου των εκπαιδευτικών, ως αρωγό στην προσπάθεια των μαθητών, τόσο από άποψη παιδαγωγική όσο και κοινωνική προκειμένου να κατακτήσουν τη γνώση αξιοποιώντας τις ικανότητες τους. Ο εκπαιδευτικός 2 τονίζει:

Θα πρέπει να δείξουμε τον καλύτερο δυνατό μας εαυτό, είτε ως εκπαιδευτικοί, είτε ως μαθητές στα εκπαιδευτικά πράγματα. Σε ό,τι έχει να κάνει με την εκπαιδευτική διαδικασία, τη λειτουργία και τη μάθηση και πιστεύω, ότι το χρειαζόμαστε αυτό, για το καλό της ελληνικής κοινωνίας και γενικότερα και ευρύτερα για τον πολιτισμό μας και την εκπαίδευση μας.

Ενδιαφέρον στοιχείο αποτελεί το γεγονός ότι ένας μόνο εκπαιδευτικός, τόνισε ότι η επιδίωξη του ατόμου για την επίτευξη των στόχων του θα πρέπει να είναι μια οικειοθελής διαδικασία που θα προκύπτει από την ανάγκη του ατόμου να διακριθεί. Ο εκπαιδευτικός 9 ισχυρίζεται:

Άριστος είναι ο καλύτερος, δεν εννοώ αυτόν που έχει αλαζονεία ή φιλοδοξία να είναι ο καλύτερος. Προκύπτει σαν διάθεση βελτίωσης με φυσικό τρόπο.

Οι σχολικές επιδόσεις και η αριστεία

Η έννοια της εκπαιδευτικής αριστείας που σχετίζεται με τη δραστηριότητα και την προσπάθεια του μαθητή να κατακτήσει την υψηλότερη δυνατή βαθμολογία, ως μοναδικό στόχο της εκπαιδευτικής του πορείας, απορρίφθηκε από το σύνολο των ερωτηθέντων. Ταυτόχρονα, στις απαντήσεις των εκπαιδευτικών του δείγματος διαφαίνεται η άποψη ότι στο σύγχρονο σχολείο η επιβράβευση των σχολικών επιδόσεων ταυτίζεται με την εκπαιδευτική αριστεία, πρακτική που δημιουργεί μια συγκεχυμένη εικόνα για την αριστεία ως έννοια που στοχεύει στην πολύπλευρη καλλιέργεια των μαθητών. Οι εκπαιδευτικοί 7 και 8 ισχυρίζονται:

Στα σημερινά σχολεία, άριστοι θεωρούνται αυτοί που έχουν υψηλές επιδόσεις.

Είναι η κατάρα του σημερινού εκπαιδευτικού συστήματος. Πρέπει να επαναπροσδιοριστεί ο όρος αριστεία.

Τονίστηκε ο παιδαγωγικός ρόλος του σχολείου όχι μόνο στο γνωστικό αλλά και στο νοητικό, συναισθηματικό και κοινωνικό επίπεδο. Επισημάνθηκε το σχολείο ως πλαίσιο φιλοξενίας και στήριξης μαθητών που αντιμετωπίζουν ψυχολογικά ή οικογενειακά προβλήματα αλλά και ως μέσο που βοηθά στην καλλιέργεια της ενσυναίσθησης και στην κοινωνικοποίηση των μαθητών.

◇ Μοιραία, στο σχολείο έχουμε και παιδιά με χαρακτήρες όλων των ειδών , από όλα τα κοινωνικά και οικογενειακά περιβάλλοντα, με όλων των ειδών τα προβλήματα, παιδιά που μπορεί να μην μπορούν να ανταποκριθούν στη δυσκολία των μαθημάτων, παιδιά που μπορεί να θέλουν ιδιαίτερη προσοχή και φροντίδα, όχι μόνο στην απόκτηση γνώσεων αλλά και στην ψυχολογική υποστήριξη και στην τόνωση της αυτοπεποίθησης, χίλια δυο άλλα, επομένως ο στόχος του σχολείου είναι πολύ πιο σύνθετος.

◇ Το σχολείο είναι ένας παράγοντας που οφείλει να ισορροπεί τις διαφορές, να είναι ένας χώρος που οφείλει να φιλοξενεί όλα τα παιδιά. Και τα άριστα και τα υπόλοιπα. Όχι η αριστεία δεν είναι ο μοναδικός στόχος.

◇ Δεν μπορούν όλα τα παιδιά να φτάσουν στο έπακρο των δυνατοτήτων τους, για πάρα πολλούς λόγους, είτε προσωπικούς, είτε οικογενειακούς, είτε ψυχολογικούς, επομένως προσπαθούμε στο σχολείο να βοηθήσουμε όλα τα παιδιά.

◇ Το σχολείο πρέπει και να αναδεικνύει την αριστεία αλλά και να ενισχύει την αδυναμία.

Παράγοντες που επηρεάζουν τις επιδόσεις

Στην ερώτηση που τέθηκε στους εκπαιδευτικούς όσον αφορά τους παράγοντες που επηρεάζουν τη σχολική επίδοση των μαθητών εκτός σχολείου, οι απαντήσεις μπορούν να διαχωριστούν στις παρακάτω τέσσερις κατηγορίες.

Ο ρόλος της οικογένειας- ο βαθμός της γονικής εμπλοκής, των διαμορφωμένων αντιλήψεων και στάσεων των γονιών- αλλά και το μορφωτικό επίπεδο αυτών, αποτελεί για το σύνολο των εκπαιδευτικών τον καθοριστικό παράγοντα που επηρεάζει θετικά ή αρνητικά τις επιδόσεις των μαθητών.

Το οικογενειακό περιβάλλον, και δεν μιλάω μόνο για τις προβληματικές οικογένειες που έχουμε συνηθίσει, όπως παιδιά διαλυμένων οικογενειών, ή οικογενειών που έχουν διαφόρων ειδών προβλήματα αλλά και παιδιά που οι γονείς τους έχουν προσχηματισμένες απόψεις και τις μεταφέρουν στα παιδιά τους.

Στην δεύτερη κατηγορία κοινό στοιχείο (το 50% των ερωτηθέντων) αποτελεί ο ρόλος της κοινωνικοποίησης των μαθητών είτε σε σχέση με φιλικές συναναστροφές είτε σε σχέση με την επιρροή των μέσων μαζικής ενημέρωσης και κοινωνικής δικτύωσης.

Εκτός σχολείου είναι πάρα πολλοί παράγοντες, φυσικά όλοι οι παράγοντες που συντελούν στην κοινωνικοποίηση του νέου.

Συχνή ήταν επίσης η άποψη που σχετίζεται με τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μαθητές στη σύγχρονη εποχή, εξαιτίας των πολιτικών-οικονομικών συνθηκών της χώρας και στον αντίκτυπο των προβλημάτων αυτών στην εκπαίδευση, αλλά και με την οικονομική δυσχέρεια που βιώνουν οι μαθητές στο οικογενειακό περιβάλλον τους.

Οι πολιτικές συνθήκες που ζει σήμερα ο σημερινός μαθητής στην Ελλάδα.

Οι συνθήκες της χώρας μας, τα οικονομικά προβλήματα, τα οποία επηρεάζουν πάρα πολύ τα παιδιά είναι ένας πάρα πολύ σημαντικός παράγοντας, επηρεάζει πάρα πολύ τα παιδιά γιατί οι γονείς, οι οποίοι είναι άνεργοι, δεν μπορούν να συμπαρασταθούν στα παιδιά, με αποτέλεσμα αυτά να είναι ουσιαστικά μόνα τους.

Δύο μόλις εκπαιδευτικοί υποστήριξαν στη διαμόρφωση των επιδόσεων των μαθητών συμβάλλουν και οι προκαταλήψεις του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος μέσα στο οποίο ζούνε.

Και η περιοχή που είναι το σχολείο και οι κοινωνικές προκαταλήψεις της περιοχής, διότι άλλο ένα σχολείο στο Δενδροπόταμο κι άλλο ένα σχολείο στο Πανόραμα.

Οι απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τους παράγοντες που επηρεάζουν τους μαθητές μέσα στα όρια του σχολείου είναι κατά πλειοψηφία κοινές. Το σύνολο των απαντήσεων επισημαίνει το ρόλο των εκπαιδευτικών και τις σχέσεις που αυτοί διαμορφώνουν με τους μαθητές τους, ως καθοριστικό παράγοντα στη μαθησιακή τους πορεία. Εξίσου σημαντικός θεωρείται ο βαθμός κοινωνικοποίησης των μαθητών μέσα στο σχολείο, οι φιλικές συναναστροφές ως ερέθισμα για θετική ή αρνητική εξέλιξη στο μαθησιακό επίπεδο. Τρεις εκπαιδευτικοί υποστήριξαν τη συμβολή της ύπαρξης θετικού κλίματος στο σχολείο ως παράγοντα που διευκολύνει τους μαθητές να παρουσιάσουν υψηλότερες επιδόσεις. Τα βιβλία, το αναλυτικό πρόγραμμα

(ωρολόγιο και κρυφό) και ο διευθυντής του σχολείου αναφέρθηκαν από έναν εκπαιδευτικό.

Συσχετισμός των επιδόσεων με την οικονομία και την απασχόληση

Στην ερώτηση που αφορά στη διερεύνηση της συσχέτισης της εκπαίδευσης με την απασχόληση, παρατηρήθηκαν αντικρουόμενες απόψεις, οι οποίες έθεσαν προς αμφισβήτηση την πρακτική της αλληλεπίδρασης του εκπαιδευτικού συστήματος με την οικονομική πραγματικότητα αλλά και τον αντίκτυπο της. Τέσσερις εκπαιδευτικοί υποστήριξαν ότι η σύνδεση των επιδόσεων με οικονομικά κίνητρα αποδυναμώνει την έννοια της αριστείας, δημιουργεί συνθήκες ταξικής διάκρισης και δεν αποτελεί πάντοτε εχέγγυο για επαγγελματική επιτυχία.

◇ Την προσανατολίζει μόνο στον τομέα της απασχόλησης και της οικονομίας, στην αγορά εργασίας. Αυτό εξορισμού αναιρεί την αριστεία, την ουσιαστική σημασία της αριστείας, αν συνδέεται μόνο με οικονομικά κίνητρα.

◇ Αυτό που εννοούν με την αγορά εργασίας. Όπως την εννοούν. Πως δε συνδέεται με το λύκειο; Φτιάχνουν τα παιδάκια που θα πάνε στα ΕΠΑΛ και θα κάνουν τους επόμενους εργάτες. Απασχόληση είναι κι αυτό. Κάποιος πρέπει να κάνει τον εργάτη.

◇ Οι υψηλοί ακαδημαϊκοί στόχοι δεν είναι απαραίτητο ότι συνδέονται πάντα με την οικονομία και την απασχόληση, γιατί ένα παιδί με υψηλό IQ, δεν είμαι σίγουρη, ότι έχει υψηλό δείκτη συναισθηματικής νοημοσύνης που εγγυάται περισσότερο την επιτυχία στο χώρο της εργασίας.

Σε πλήρη αντίθεση βρίσκεται η άποψη τριών εκ των ερωτηθέντων, οι οποίοι υπερασπίζονται την προσαρμογή του εκπαιδευτικού συστήματος στα νέα κοινωνικοοικονομικά δεδομένα και στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας. Χαρακτηριστικά αναφέρουν:

Θεωρώ ότι στη σύγχρονη εποχή είναι επιτακτική η ανάγκη να συνδεθούν οι υψηλοί ακαδημαϊκοί στόχοι με την οικονομία, γιατί σε διαφορετική περίπτωση, θα φτάσουμε σ' ένα σημείο, όπως σε πάρα πολλές των περιπτώσεων, να έχουμε πτυχία τα οποία δεν έχουν κανένα αντίκρισμα στην αγορά εργασίας.

Εφόσον οι σπουδές συνδέονται με την απασχόληση και δεν είναι σπουδές μόνο για μόρφωση, τότε η επίτευξη υψηλών ακαδημαϊκών στόχων βοηθάει στην καλύτερη απασχόληση των μαθητών.

Εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις και Αριστεία

Το σύνολο των ερωτηθέντων, ισχυρίστηκαν ότι οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα, αν και αρκετές σε αριθμό, δεν επικεντρώθηκαν σε πρακτικές που θα προωθούσαν την αριστεία, αλλά ούτε και σε κεντρικούς άξονες που θα συνέβαλαν στον εκσυγχρονισμό και στην αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης. Το φαινόμενο αποδίδεται σε τρεις κυρίαρχους λόγους. Στην ευθύνη της πολιτικής ηγεσίας, στην εξυπηρέτηση συντεχνιακών απαιτήσεων και στην εφαρμογή τους με κέντρο βάρους στον τρόπο εισαγωγής των μαθητών στο Πανεπιστήμιο.

Νομίζω ότι οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις έχουν ξεχάσει τι σημαίνει αριστεία, έχουν ξεχάσει σε ποιους απευθύνονται και τις περισσότερες φορές γίνονται με στόχο να καλύψουν θέσεις ειδικοτήτων.

Δεν είναι δυνατόν να κάνουμε μεταρρυθμίσεις τόσο συχνές μόνο και μόνο πιθανόν για να αφήσει κάποιος υπουργός το όνομα του σε μια μεταρρύθμιση. Δε νομίζω ότι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα στοχεύουν στην αριστεία.

Οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις στοχεύουν, όπως το έχουμε δει όλοι, κυρίως σε ένα πράγμα, στην αλλαγή του τρόπου εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Αυτό δεν έχει καμία σχέση με την αριστεία.

Το εκπαιδευτικό σύστημα και οι ικανότητες των μαθητών

Η μεγάλη πλειοψηφία των ερωτηθέντων θεωρεί ότι δεν παρέχεται στους εκπαιδευτικούς υποστήριξη, προκειμένου να παρατηρήσουν και να κατανοήσουν καλύτερα τόσο τις ικανότητες και τα ταλέντα όσο και τις ανάγκες των μαθητών τους, μέσα από δραστηριότητες που τους ενδιαφέρουν και δεν άπτονται των γνωστικών αντικειμένων. Ως αιτίες αναφέρθηκαν ο μονοδιάστατος χαρακτήρας της εκπαίδευσης, με έμφαση σε θέματα γνώσης, ιδιαίτερα στις τάξεις του Λυκείου, όπου οι εξετάσεις για την εισαγωγή στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση, αποτελούν το μοναδικό προσανατολισμό του σχολείου. Ακόμη και στην Α/θμια εκπαίδευση, όπως επισημάνθηκε από τον εκπαιδευτικό 4, ο χρόνος και οι δυνατότητες είναι τόσο περιορισμένες ώστε μόνο το «μεράκι» του δασκάλου είναι αυτό που μπορεί να αναγνωρίσει τις δεξιότητες των μαθητών.

Μοιραία στο Λύκειο ο εκπαιδευτικός πρέπει πρωτίστως να ανταποκριθεί στο βραχνά της ύλης και δεν μπορεί να εξετάσει τις ιδιαιτερότητες κάθε παιδιού ή του κάθε μαθήματος.

Αν επικεντρωθούμε στις ικανότητες και στα ταλέντα, και στο κατά πόσον βοηθάει το σχολείο να αξιοποιηθούν και να αναπτυχθούν, πιστεύω πως όχι στην ελληνική πραγματικότητα το ελληνικό σχολείο προσανατολίζεται περισσότερο σε θέματα γνώσης και θεωρίας και λιγότερο σε θέματα ικανοτήτων ή ταλέντων.

Όπως χαρακτηριστικά ανέφερε ο εκπαιδευτικός 2, σχετικά με τη διεξαγωγή δημιουργικών εργασιών στο Λύκειο «Δεν είναι δυνατόν αυτή η προσπάθεια να είναι της μορφής παγκόσμια ημέρα περιβάλλοντος. Αυτό θα έπρεπε να είναι ενταγμένο μέσα στην εκπαιδευτική διαδικασία και, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και να αποτελεί μέρος του προγράμματος διδασκαλίας», τονίζοντας, ότι ακόμη και σήμερα οι προσπάθειες που γίνονται προς αυτήν την κατεύθυνση είναι μεμονωμένες, δεν εντάσσονται στο επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα και δε διαθέτουν την απαραίτητη ευελιξία ώστε να δημιουργηθεί από τους εκπαιδευτικούς το ανάλογο περιβάλλον όπου οι μαθητές θα αναπτύξουν τις δεξιότητες και τα ταλέντα τους.

Οι καινοτόμες δράσεις

Η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών έχουν θετική στάση στην εκπόνηση προγραμμάτων καινοτόμων δράσεων στο σχολείο, τονίζοντας αποτελούν ίσως το μοναδικό τρόπο για να εμπλουτίσουν οι μαθητές την αποκτηθείσα γνώση και να τη συνδέσουν με εμπειρίες που προέρχονται από τον πραγματικό κόσμο, έξω από το προφυλαγμένο περιβάλλον του σχολείου. Κοινή άποψη αποτελεί η δυνατότητα που δίνεται μέσω της εφαρμογής των καινοτόμων προγραμμάτων να προσεγγίσουν οι μαθητές τη γνώση με τρόπο βιωματικό.

...να ασχοληθούν με πράγματα έξω από το βιβλίο, να συνδέσουν το σχολείο με την κοινωνία, να αναζητήσουν απαντήσεις σε ερωτήματά τους, να μαζέψουν πληροφορίες για πράγματα που τους ενδιαφέρουν, να νιώσουν ότι κινούνται δημιουργικά μέσα στο σχολείο, να εκφραστούν.

Οι μαθητές από μόνοι τους να αναλάβουν την πρωτοβουλία και να οικοδομήσουν την νέα γνώση.

Βοηθάνε να συνδεθεί το σχολείο, η εκπαίδευση με την αγορά εργασίας και συντελούν στην ανάδειξη των ταλέντων

Τέσσερις από τους εκπαιδευτικούς, ωστόσο, παρατήρησαν ότι τα προγράμματα καινοτόμων δράσεων, πολλές φορές υλοποιούνται με τρόπο που παρεμποδίζει τη μαθησιακή διαδικασία και αποβαίνουν εις βάρος του καθημερινού προγράμματος. Αυτό οφείλεται στη δυσχέρεια που παρατηρείται στην εφαρμογή τους στο περιθώριο του ωρολογίου προγράμματος έτσι προτάθηκε να ενταχθούν στην εκπαιδευτική διαδικασία και να υλοποιούνται ως αναπόσπαστο κομμάτι του ωρολογίου προγράμματος.

Θα έπρεπε όλα αυτά να είναι ενταγμένα μέσα στο πρόγραμμα της εκπαίδευσης των παιδιών. Μέσα στο πρόγραμμα. Δεν είναι δυνατόν, ας πούμε για παράδειγμα, να παίρνουμε ένα μαθητή από το μάθημα των μαθηματικών προκειμένου να ασχοληθεί με την περιβαλλοντική αγωγή...

Οι ίδιοι εκπαιδευτικοί εξέφρασαν αμφισβήτηση για το αν τα συγκεκριμένα προγράμματα, εξακολουθούν να συμβάλουν και να αποδίδουν όφελος καινοτομίας στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Εγώ, είμαι υπέρ της καινοτομίας και πιστεύω στα οφέλη της καινοτομίας. Θεωρώ όμως, ότι κατάντησαν αυτή τη στιγμή να είναι αυτοσκοπός, και είναι εις βάρος πολλών άλλων πραγμάτων και πολλά από αυτά δεν αποτελούν καν καινοτομίες.

Καταρχάς η λέξη καινοτόμα νομίζω ότι δεν πρέπει πλέον να χρησιμοποιείται, γιατί αυτά τα προγράμματα τόσα χρόνια που γίνονται, λογικά θα έπρεπε να έχουν πάψει να είναι, να θεωρούνται καινοτόμα. Κάτι άλλο καινούργιο θα έπρεπε να θεωρείται καινοτόμο.

Αριστεία και ισότητα στο σχολείο

Επτά στους δέκα εκπαιδευτικούς διαφωνούν με την δήλωση πρώην υπουργού Παιδείας ότι «δεν υπάρχει αριστεία σ' αυτές τις ηλικίες». Με δεδομένο ότι η επιδίωξη της αριστείας αφορά στη συνολική προσωπική ανάπτυξη του ανθρώπου, αποσυνδέουν την προσπάθεια για κατάκτηση της αριστείας από ηλικιακά όρια. Εκτιμούν, ότι η αποδυνάμωση του θεσμού της αριστείας όχι μόνο δεν προάγει την ισότητα των μαθητών, αλλά αντίθετα πριμοδοτεί τη μετριότητα, την ισοπέδωση προς τα κάτω καταργώντας κάθε είδους κίνητρα στους μαθητές για περαιτέρω προσπάθεια. Χαρακτηριστικά ο εκπαιδευτικός 8 τονίζει:

Η αποδυνάμωση του θεσμού της αριστείας, δεν προάγει την ισότητα των μαθητών, όπως και ίδια η αριστεία δεν παρεμποδίζει την ισότητα των αυτών.

Δύο εκπαιδευτικοί βρήκαν θετική την άποψη αυτή. Ο πρώτος εκτίμησε ότι στη συγκεκριμένη δήλωση η αριστεία συνδέθηκε μόνο με την προσπάθεια των μαθητών για καλύτερες σχολικές επιδόσεις. Με αυτό το δεδομένο τόνισε ότι η αποδυνάμωση της προσπάθειας των μαθητών να κατακτήσουν το άριστο- η οποία πολλές φορές υποκινείται από τους γονείς- δημιουργεί προϋποθέσεις ισότητας στην τάξη. Ο δεύτερος υποστήριξε ότι η προσπάθεια των μαθητών να γίνουν άριστοι δεν έχει πάντα το ίδιο σημείο εκκίνησης, εννοώντας την ευνοϊκή θέση στην οποία βρίσκονται τα παιδιά που προέρχονται από ανώτερα οικονομικά στρώματα.

Ο εκπαιδευτικός 6, αμφισβήτησε την έννοια της ισότητας σε σχέση με την ύπαρξη ή μη του θεσμού της αριστείας, υποστηρίζοντας ότι η ισότητα ανάμεσα στους μαθητές διδάσκεται στην καθημερινότητα, μέσα από τις πρακτικές του σχολείου, της οικογένειας και της κοινωνίας. Χαρακτηριστικά αναφέρει: «*Η ισότητα είναι ένας τρόπος ζωής, δεν είναι κάτι που επιβάλλεται απλά με έναν θεσμό*».

Εκπαιδευτικό σύστημα και ίδιες ευκαιρίες

Όλοι οι ερωτηθέντες εκπαιδευτικοί υποστήριξαν ότι το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, αν και τυπικά εφαρμόζει ίδια προγράμματα σπουδών και αξιολόγησης των μαθητών, δεν παρέχει ίσες ευκαιρίες μόρφωσης σε όλα τα παιδιά. Οι κυριότερες αιτίες που δημιουργούν διαφορετικά επίπεδα ευκαιριών συνοψίζονται σε ταξικές, κοινωνικές και γεωγραφικές. Ως σημαντικότερος παράγοντας, εντοπίστηκε από το σύνολο των εκπαιδευτικών η ύπαρξη οικονομικών ανισοτήτων. Επισημάνθηκε ότι οι μαθητές που προέρχονται από ανώτερα οικονομικά στρώματα εκκινούν από άλλο σημείο σαφώς ευνοϊκότερο. Η γεωγραφική ιδιομορφία της χώρας και τα προβλήματα που δημιουργούνται λόγω της ανάγκης για υψηλά οικονομικά κόστη που απαιτούνται για την παροχή ίσων ευκαιριών στην εκπαίδευση τονίστηκαν από τρεις εκπαιδευτικούς. Δύο εκπαιδευτικοί συμπληρωματικά ανέφεραν ως αιτίες αυτής της κατάστασης, τις κοινωνικές ανισότητες ανάμεσα σε μαθητές που προέρχονται από μεγαλοαστικά, μεσαία ή αγροτικά περιβάλλοντα αλλά και την ευθύνη της κεντρικής πολιτικής εξουσίας, λόγω των μειωμένων προσλήψεων σε εκπαιδευτικό προσωπικό. Ο εκπαιδευτικός 7 σχολίασε τον ρόλο του καπιταλιστικού συστήματος στην ύπαρξη των εκπαιδευτικών ανισοτήτων.

Ο ρόλος των εκπαιδευτικών στη διαμόρφωση κλίματος ισότητας στο σχολείο

Η σημασία των πεποιθήσεων και των στάσεων των εκπαιδευτικών μέσα τη σχολική τάξη επισημάνθηκε από το σύνολο των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στην παρούσα έρευνα. Ο εκπαιδευτικός, αφού με βάση τις δικές του αντιλήψεις διαχειρίζεται την παιδαγωγική διαδικασία αποτελεί πρότυπο για τους μαθητές και με τη συμπεριφορά του μπορεί να επηρεάσει τις απόψεις τους και το ενδιαφέρον τους για τη μαθησιακή διαδικασία. Επτά από τους συμμετέχοντες υποστήριξαν την παραπάνω θέση. Όπως χαρακτηριστικά ανέφερε ο εκπαιδευτικός 6:

Η αντίληψη των εκπαιδευτικών για τα παιδιά που έχουν μπροστά τους, αντανακλάται στον τρόπο με τον οποίο τα αντιμετωπίζουν... είναι ο νόμος της δράσης και της αντίδρασης.

Δύο από τους εκπαιδευτικούς τόνισαν ότι η μορφή του δασκάλου στην τάξη αποτελεί το μέσο που μπορεί να βοηθήσει το μαθητή να ξεπεράσει προβλήματα που προέρχονται από την κοινωνική του προέλευση ή την οικογένεια. Ο δάσκαλος είναι

αυτός που με τη στάση ζωής του μπορεί να ανοίξει δρόμους σκέψης για τη κοινωνική συμπεριφορά των μαθητών του. Ο εκπαιδευτικός 3 ανέφερε:

Έχουμε εκπαιδευτικούς που πιστεύουν στην κοινωνική ισότητα, αυτό σημαίνει ότι υπερβάλλουν εαυτόν για να μπορέσουν να βοηθήσουν όσο γίνεται τους μαθητές και ξέρω τέτοιους ανθρώπους.

Στον αντίποδα, το 50% των ερωτηθέντων, αναφερόμενοι στην υπάρχουσα πραγματικότητα στην εκπαίδευση υποστήριξαν ότι μεγάλος αριθμός συναδέλφων τους είναι προκατειλημμένοι για την κοινωνική προέλευση των μαθητών τους και δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν στις ιδιαιτερότητες της σύγχρονης πολυπολιτισμικής πραγματικότητας που επικρατεί στα ελληνικά σχολεία. Το γεγονός αυτό, τόνισαν, επιδρά αρνητικά τόσο στη σχολική επίδοση όσο και στη συμπεριφορά των μαθητών και υπονομεύει το μαθησιακό κλίμα στην τάξη. Ο εκπαιδευτικός 7, πιστεύει:

οι εκπαιδευτικοί διακατέχονται από ιδιαίτερες εμμονές οι οποίες προσδιορίζονται από την προσωπική τους κατάσταση.

Ωστόσο, το σύνολο των ερωτηθέντων αναγνωρίζει τη σπουδαιότητα του ρόλου των εκπαιδευτικών στη δημιουργία κλίματος ισότητας και αναφέρει ότι οδηγεί σε βελτίωση των ακαδημαϊκών επιδόσεων των μαθητών αλλά και σε ανάπτυξη των διαπροσωπικών σχέσεων τους. Έξι από τους συμμετέχοντες επισημαίνουν την ενθάρρυνση ως το πιο σημαντικό μέσο που πρέπει να υιοθετήσει ο εκπαιδευτικός, προκειμένου να συμβάλει στη διάθεση των μαθητών του να προσπαθήσουν για καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα.

Η ενθάρρυνση προκειμένου να επιτύχουμε κλίμα ισότητας. Είναι πολύ συγκεκριμένο και ακόμη κι αυτός που δεν το έχει από τη φύση του και από το πολιτισμό του, να μπορεί να το κάνει.

Δύο εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι οι θετικές διαπροσωπικές σχέσεις εκπαιδευτικών μαθητών αποτελούν τη βάση για την ύπαρξη κλίματος ισότητας αλλά και το μέσο που θα κινητοποιήσει για τη βελτίωση των ακαδημαϊκών επιδόσεων. Η ενεργητική ακρόαση, το ειλικρινές για κάθε παιδί ενδιαφέρον, οι σχέσεις εμπιστοσύνης, η βιωματική προσέγγιση των μαθητών αναφέρονται ως άξονες πάνω στους οποίους μπορεί ο δάσκαλος να στηριχτεί και να βοηθήσει στη δημιουργία θετικού κλίματος και υψηλότερων μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Η σπουδαιότητα της ύπαρξης κλίματος ισότητας στα πλαίσια του σχολείου τονίστηκε έντονα από έναν εκπαιδευτικό που εντόπισε :

Αν υπάρχει έστω και η παραμικρή υπόνοια ότι υπάρχουν διακρίσεις, αυτό αμέσως οι μαθητές... το αντιλαμβάνονται. Και όχι μόνο το αντιλαμβάνονται, αλλά το διατυπώνουν και ευθαρσώς και δεν βοηθάει στις επιδόσεις τους προφανώς. Είναι υποχρεωμένοι οι εκπαιδευτικοί να καλλιεργούν κλίμα ισότητας στην τάξη.

Ένας εκπαιδευτικός ανέφερε ως σημαντική την προσπάθεια των εκπαιδευτικών να φτιάξουν κλίμα ακαδημαϊκής ασφάλειας για τους μαθητές τους και να ακολουθούν το μέσο όρο της τάξης σε μαθησιακό επίπεδο.

Ένας εκπαιδευτικός επεσήμανε την κακή άποψη που επικρατεί στο σχολείο, να θεωρείται άριστος ο μαθητής με τις καλύτερες ακαδημαϊκές επιδόσεις και μόνο, γεγονός που δημιουργεί κλίμα ανισότητας και αποθάρρυνσης στα παιδιά.

Η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και γενικότερα η συνεργασία με κοινές δράσεις θεωρείται από έναν εκπαιδευτικό ως εργαλείο που θα μπορούσε να επιφέρει θετικά αποτελέσματα.

Ένας τρόπος με τον οποίο θα μπορούσαν οι εκπαιδευτικοί να βοηθήσουν στο κλίμα ισότητας στην τάξη, είναι η δημιουργία ομάδων στις οποίες συμμετέχουν και οι καλοί και οι λιγότερο καλοί μαθητές, οι εργασίες που θα τους αναθέτουν που θα δείχνουν ότι δεν έχουν λιγότερες ή περισσότερες προσδοκίες... υπάρχει μια διάθεση ισότητας δηλαδή, από την πλευρά τους, και φυσικά, εννοείται ότι μια τέτοια αντιμετώπιση θα βοηθήσει στη βελτίωση των επιδόσεων των μαθητών τους

Ο ρόλος του Διευθυντή στην διαμόρφωση κλίματος ισότητας

Ομόφωνα οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί αναγνώρισαν τη σπουδαιότητα της συμβολής του Διευθυντή του σχολείου στη διαμόρφωση κλίματος ισότητας και αποτελεσματικής λειτουργίας του εκπαιδευτικού οργανισμού. Χαρακτηριστικά ανέφεραν:

Έχει καθοριστικό ρόλο. Είναι η κεφαλή του σχολείου.

Ο διευθυντής του σχολείου, νομίζω ότι είναι το κλειδί που θα διαμορφώσει το γενικότερο κλίμα.

Νομίζω ότι είναι ο μαέστρος σε αυτή την ιστορία.

Έξι από τους ερωτηθέντες επεσήμαναν τον πολύπλευρο ρόλο του, με κυρίαρχη τη δυνατότητα να χαράσσει πολιτική, να εμπνέει, να καθοδηγεί, να συμβουλεύει αλλά και να παρέχει το κατάλληλο πλαίσιο στους εκπαιδευτικούς του σχολείου για να αναδείξουν τον εαυτό τους με ελεύθερο πνεύμα. Ως εργαλεία, σύμφωνα με τις απόψεις τριών εκπαιδευτικών διαθέτει τη χρήση διαλόγου με όλους τους

εμπλεκόμενους στην καθημερινή εκπαιδευτική λειτουργία, την αντικειμενικότητα και την ίση μεταχείριση των μαθητών αποφεύγοντας συμπεριφορές που στοχοποιούν ή είναι προϊόντα προκαταλήψεων.

Η πραγματικότητα του σχολείου σε σχέση με τις ευκαιρίες μάθησης

Στην ερώτηση αν και πόσο συχνά διενεργούνται συνεδριάσεις καθορισμού και επανακαθορισμού στόχων και πρακτικών ώστε να παρέχονται στους μαθητές ευκαιρίες μάθησης και βελτίωσης ακόμη και εκτός αναλυτικού προγράμματος, έξι εκπαιδευτικοί απάντησαν θετικά, τρεις κατέθεσαν ότι δεν διενεργούνται ποτέ τέτοιου είδους συνεδριάσεις και ένας απάντησε σπάνια.

Ωστόσο, ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι παρατηρήσεις των εκπαιδευτικών που εμπλέκονται σε παρόμοιες συζητήσεις στο σχολείο τους. Ένας από τους ερωτηθέντες αμφισβήτησε τη χρησιμότητα των συνεδριάσεων και παρατήρησε ότι αν και στο σχολείο του διενεργούνται συχνά ενδιαφέρουσες, δημιουργικές συζητήσεις προσκρούουν στον ίδιο τον χαρακτήρα κάποιων συναδέλφων, οι οποίοι εξαιτίας των παγιωμένων αντιλήψεων τους, επηρεάζονται για λίγο αλλά εφαρμόζουν την πάγια τακτική τους. Ένας εκπαιδευτικός κατέθεσε την μη υλοποίηση αποφάσεων αν και αυτές παίρνονται μετά από μακροσκελείς συζητήσεις. Δύο εκπαιδευτικοί τόνισαν τη σπουδαιότητα της διενέργειας συνεδριάσεων με στόχο το σχεδιασμό, την αξιολόγηση πρακτικών, τον επανακαθορισμό στόχων για την εύρυθμη λειτουργία της σχολικής μονάδας.

Η στάση των εκπαιδευτικών στη διαμόρφωση θετικού κλίματος

Ποικίλες είναι οι απαντήσεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τους παιδαγωγικούς στόχους αλλά και τους παράγοντες που θεωρούν καθοριστικούς ως προς τη διαμόρφωση κλίματος ισότητας και αριστείας στο σχολείο. Το 50% των εκπαιδευτικών υποστήριξαν ότι το συνεργατικό κλίμα μεταξύ όλων μέσα στη σχολική μονάδα αποτελεί πυλώνα τόσο για την ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη των μαθητών όσο και για τη δημιουργία κλίματος αριστείας. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο εκπαιδευτικός 6

ως παιδαγωγικούς στόχους θα μπορούσαμε να πούμε για να βοηθούσαν την αριστεία, συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών και των μαθητών, την καλή συνεργασία μάλλον,

η οποία είναι και μια θετική εικόνα που μπορεί να αποκτήσουν τα παιδιά γενικά στον τρόπο που λειτουργεί μια κοινωνία και άρα ένας άριστος τρόπος με τον οποίο μπορεί να συνεργάζονται ευρύτερα αύριο μεθαύριο και ως πολίτες.

Το ίδιο ποσοστό ερωτηθέντων θεωρεί τη δημιουργία επικοινωνιακού κλίματος ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές αλλά και την ενθάρρυνση των τελευταίων, θεμελιώδεις τρόπους στήριξης και προώθησης της αριστείας στο σχολείο. Η απουσία προσβλητικής συμπεριφοράς εκ μέρους των εκπαιδευτικών, η δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης, αντικειμενικότητας και υπομονής θεωρήθηκαν προαπαιτούμενα για την διαμόρφωση θετικού κλίματος μεταξύ τους. Τονίστηκε η αλληλεπίδραση που δημιουργείται στα πλαίσια της παιδαγωγικής σχέσης μεταξύ τους με αποτέλεσμα την κινητοποίηση εκ μέρους των μαθητών και τη βελτίωση του μαθησιακού κλίματος και των επιδόσεων τους. Ο εκπαιδευτικός 2 θεωρεί ότι: «ο δάσκαλος είναι επικοινωνία».

Στο ίδιο κλίμα, ο εκπαιδευτικός 7 υποστηρίζει:

Υπάρχουν άπειρα παραδείγματα σχολείων που ενθάρρυναν παιδιά μέτρια και πήγαν και γύρισαν με ένα έπαινο, τον οποίο, όταν τον ανακοίνωσαν στην πρωινή προσευχή, αυτό ήταν, και για το σχολείο και για το παιδί και για τους συμμαθητές, μία ωραία πρακτική.

Τρεις εκπαιδευτικοί αναφέρθηκαν στην ύπαρξη κινήτρων και στους στόχους που θα προωθήσουν την εξωστρέφεια του σχολείου. Πρότειναν συνεργασίες με εξωτερικούς παράγοντες, διεξαγωγή ημερίδων, συμμετοχή σε διαγωνισμούς, υλοποίηση προγραμμάτων καινοτόμων δράσεων ώστε οι μαθητές να έρθουν σε επαφή με το κοινωνικό γίγνεσθαι, είτε πρόκειται για φορείς παιδείας και πολιτισμού είτε για την αγορά εργασίας. Συμπληρωματικά, αναφέρθηκε από τον εκπαιδευτικό 7 η συμβολή του ρόλου της ηγεσίας του σχολείου στη δημιουργία κλίματος επικοινωνίας.

Και αυτό θέλει... από τη διεύθυνση του σχολείου, στήριξη. Όταν ξέρει, ας πούμε, ότι έχει ένα δυναμικό που είναι καλό σε μια συγκεκριμένη κατεύθυνση. Μπορεί το σχολείο να κάνει μία δράση, να προβάλλει, για παράδειγμα ...λέω εγώ τώρα, έτσι τελείως τυχαία, αν έχει μία ομάδα παιδιών που τραγουδάνε, ή παίζουν μουσικά όργανα, να κάνει μια τέτοια δράση.

Ένας εκπαιδευτικός επεσήμανε ως σημαντικό παιδαγωγικό στόχο την προσπάθεια ανάδειξης αξιών όπως η δικαιοσύνη, η αξιοκρατία και η αξιοπρέπεια προκειμένου το σχολείο να συμβάλει στη διαμόρφωση κοινωνικά συνειδητών και ενάρετων πολιτών.

Ο ρόλος των κινήτρων

Η ενεργοποίηση των κινήτρων των μαθητών αναγνωρίζεται ως πολύ σημαντικός παράγοντας για την εκπαιδευτική διαδικασία από το σύνολο των ερωτηθέντων. Στην ερώτηση για το αν η καθιερωμένη απονομή αριστείων προόδου θεωρείται από τους εκπαιδευτικούς ικανοποιητικό μέτρο υποκίνησης, η μεγάλη πλειοψηφία απάντησε αρνητικά, δηλώνοντας ότι αποτελεί παρωχημένο θεσμό, που είτε δεν κινητοποιεί τους μαθητές, είτε τους δημιουργεί αισθήματα άγχους, ενώ ταυτόχρονα συνιστά τρόπο επιβράβευσης μόνο για την αριστεία σε γνωστικό επίπεδο, παραγνωρίζοντας άλλες ικανότητες και δεξιότητες των μαθητών. Ένας εκπαιδευτικός ανέφερε την απονομή αριστείων προόδου ως βασική υποκίνηση για δημιουργία κλίματος άμιλλας μεταξύ των μαθητών, τονίζοντας ωστόσο, την αποφυγή ανταγωνιστικών συμπεριφορών, οι οποίες καταστρέφουν κάθε δημιουργική προσπάθεια.

Οι μισοί από τους εκπαιδευτικούς πιστεύουν ότι το άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία, και ιδιαίτερα στα χρόνια της κρίσης, η ενθάρρυνση των μαθητών να συμμετέχουν σε δράσεις που υλοποιεί το σχολείο αλλά και η δημοσιοποίηση τους ενεργοποιούν κίνητρα που μπορούν να δημιουργήσουν ή να τροποποιήσουν συμπεριφορές εκ μέρους των μαθητών. Ο εκπαιδευτικός 1 τονίζει:

Τα παιδιά έχουν πάρα πολλούς... πάρα πολλούς προβληματισμούς, Ειδικά τώρα, στα χρόνια της κρίσης, έχουν πάρα πολλά ερωτηματικά, αναπάντητα και από την οικογένεια και από την κοινωνία... το να ανοίξει το σχολείο προς τα έξω, με όλες αυτές τις δράσεις κάνει το παιδί να νιώθει ότι πηγαίνοντας στο σχολείο έχει να κάνει πράγματα ενδιαφέροντα, και δεν βαριέται

Ένας εκπαιδευτικός υποστήριξε, ότι σημαντικό κίνητρο για την ενεργοποίηση της προσπάθειας και συμμετοχής των μαθητών είναι η μεθόδευση της διδασκαλίας με στόχο την αγάπη για την γνώση, αποσυνδέοντας την από μια αναγκαστική διαδικασία και με τρόπο που να καταστεί αντιληπτή η χρησιμότητα της, η σύνδεση και η πρακτική εφαρμογή της στην καθημερινότητα.

Ένας εκπαιδευτικός, πρότεινε τη συναισθηματική προσέγγιση των δασκάλων προς τους μαθητές τους, ως παράγοντα που μεσολαβεί στην εκπαιδευτική σχέση και μπορεί να δημιουργήσει κίνητρο στους τελευταίους ώστε να διαφοροποιήσουν στάσεις και συμπεριφορές. Χαρακτηριστικά ανέφερε:

Μερικές φορές, τα παιδιά θέλουν να κάνουν πράγματα γιατί δέρονται συναισθηματικά και με κάποιο καθηγητή, και θέλουν πέρα από την ανταμοιβή, να γίνουν αποδεκτοί από τον καθηγητή που αγαπάνε.

Απόψεις εκπαιδευτικών για την αριστεία

Η αριστεία δεν αποτελεί βάρος που πρέπει να αποδεικνύουν εσαεί για επτά στους δέκα εκπαιδευτικούς που ρωτήθηκαν. Η αριστεία γι αυτούς

- ◇ δεν είναι αποτέλεσμα ψυχαναγκαστικής και ανταγωνιστικής διαδικασίας αλλά μια οικειοθελής προσπάθεια που ξεκινάει και καταλήγει στο ίδιο το άτομο,
- ◇ είναι μια έννοια που η εκπαιδευτική κοινότητα οφείλει να βρει τρόπους να την εφαρμόσει στους μαθητές και όχι να την εμποδίσει,
- ◇ συνδέεται με το δημιουργικό αγώνα του ανθρώπου για βελτίωση και διάκριση και αποδεικνύεται στην καθημερινότητα,
- ◇ συνεπάγεται τη δημιουργία άμιλλας και την πρόκληση θετικών συναισθημάτων, όπως η δημιουργικότητα, η συνεργασία, η αλληλεγγύη,
- ◇ δίνει την δυνατότητα στον άνθρωπο να αναγνωρίσει τις ικανότητες και δεξιότητες του,
- ◇ δεν είναι αφορμή για έπαρση, είναι επιμονή με στόχο την προσωπική ολοκλήρωση,
- ◇ συνδέεται με θετική συνεισφορά και δεν προϋποθέτει ανταμοιβή,
- ◇ χρειάζεται ανατροφοδότηση, δεν αποτελεί αυτοσκοπό,
- ◇ μπορεί να εμπνεύσει και να βοηθήσει στην αλλαγή της στάσης των μαθητών απέναντι στη μάθηση,

Οι υπόλοιποι εκπαιδευτικοί κατέθεσαν ότι η επιδίωξη της αριστείας όταν προσδιορίζεται αποκλειστικά στην αποτίμηση αποτελεσμάτων και αποτελεί συνέπεια επιβράβευσης αυτών, εξελίσσεται σε αιτία άγχους και προκαλεί συναισθήματα αποτυχίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο: ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΟΝΕΩΝ

Εννοιολογικός προσδιορισμός της αριστείας

Η αριστεία σύμφωνα με την άποψη των γονιών που ρωτήθηκαν είναι

- ◇ η διάκριση για εξαιρετες πράξεις ή επιδόσεις,
- ◇ η συνολική εικόνα του ανθρώπου που υπερέχει και είναι χρήσιμος για το κοινωνικό σύνολο,
- ◇ η ολοκλήρωση του ατόμου σε ηθικό και αξιακό επίπεδο,
- ◇ η σπουδαία επίδοση στην εκπαιδευτική, προσωπική και επαγγελματική πορεία του ανθρώπου,
- ◇ η συνειδητή και οικειοθελής απόφαση του ανθρώπου να διακριθεί.

Ο γονιός 2 αναφερόμενος στην έννοια της αριστείας επεσήμανε ότι πρόκειται για έναν ασαφή όρο που χρησιμοποιείται συχνά κατά περίπτωση. Χαρακτηριστικά ανέφερε:

Κανένας δεν το έχει ξεκαθαρίσει. Αριστεία είναι αυτός που παίρνει 20; Αριστεία είναι αυτός που προσπαθεί και τα καταφέρνει και έχει πάει απ' το 10 στο 15; Αριστεία είναι αυτός που θέλει να ανοίξει τους ορίζοντες του και να μάθει κάτι άλλο εκτός από το στείο περιβάλλον της χημείας, των μαθηματικών της φυσικής και της γλώσσας; Είναι πολλά η Αριστεία...

Εννοιολογικός προσδιορισμός της εκπαιδευτικής αριστείας

Το σύνολο των γονέων που συμμετείχαν στην παρούσα έρευνα υποστήριξαν ότι η εκπαιδευτική αριστεία συνδέεται με την προσπάθεια των μαθητών να ξεχωρίσουν σε γνωστικό και μαθησιακό επίπεδο, να πετύχουν βαθμολογική επιβράβευση και να διακριθούν στα πλαίσια της σχολικής κοινότητας. Τέσσερις εξέφρασαν την άποψη, ότι η εκπαιδευτική αριστεία δεν αφορά μόνο στην επίδοση. Αφορά και στην προσπάθεια των μαθητών, να εντοπίσουν και να καλλιεργήσουν μέσω της εκπαιδευτικής διαδικασίας, τα θετικά στοιχεία του χαρακτήρα τους, τα ταλέντα και τις ικανότητες τους, τις ηθικές αξίες και τις αρετές (ευγένεια, ομαδικότητα, προθυμία, επινοητικότητα) αλλά και την κοινωνική συνείδηση.

Ο γονιός 6 υποστήριξε:

Η εκπαιδευτική αριστεία δεν αφορά μόνο τους βαθμούς, αλλά αφορά το σχολείο να βγάλει ολοκληρωμένους πολίτες. Από όλες τις απόψεις Όχι μόνο τους βαθμούς. Και ηθικές αξίες και αξίες χαρακτήρα..

Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός, ότι δύο από τους ερωτηθέντες, τόνισαν ότι στη σύγχρονη ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα η εκπαιδευτική αριστεία συνδέεται αποκλειστικά με την διάκριση σε γνωστικό επίπεδο και δεν προωθεί ούτε στο ελάχιστο τα ενδιαφέροντα και τις κλίσεις των μαθητών.

Η αριστεία ως στόχος του σχολείου

Στην ερώτηση εάν η εκπαιδευτική αριστεία αποτελεί το μοναδικό στόχο του σχολείου οι απαντήσεις των γονέων ήταν μοιρασμένες. Τρεις από αυτούς συνέδεσαν την ερώτηση με την πραγματικότητα στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και υποστήριξαν ότι η αριστεία και η επιβράβευση της αποτελεί τον μοναδικό στόχο του σχολείου. Οι υπόλοιποι γονείς απάντησαν αρνητικά στην ερώτηση χωρίς να αναφέρουν την εμπειρία τους από την κατεύθυνση στην οποία προσανατολίζεται το ελληνικό σχολείο.

Το σύνολο, ωστόσο, των ερωτηθέντων, επεσήμαναν ότι ο ρόλος του σχολείου είναι διευρυμένος και στοχεύει στην ολοκληρωμένη ανάπτυξη του μαθητή. Ανέφεραν ότι η εκπαιδευτική αριστεία είναι ζήτημα που δεν συναρτάται μόνο με τη γνωστική επίδοση αλλά και με την ανάπτυξη ικανοτήτων, όπως η ομαδικότητα, η συνεργασία αλλά και η ηθική και κοινωνική συγκρότηση των μαθητών. Για το λόγο αυτό, τόνισαν ότι η εκπαιδευτική διαδικασία από τα πρώτα χρόνια της σχολικής ζωής, θα έπρεπε να διερευνά, να καλλιεργεί και να αξιοποιεί όλες τις δυνατότητες και δεξιότητες των μαθητών.

Ο γονέας 1 ανέφερε:

το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, μάλλον στοχεύει προς τα εκεί, δεν θα πρέπει όμως αυτό να είναι ο μοναδικός στόχος του σχολείου.

και ο γονέας 4:

όχι βέβαια. Εγώ θα έλεγα ότι για μένα είναι δεύτερος στόχος του σχολείου η εκπαιδευτική αριστεία, πρώτα είναι να μάθεις στο παιδί από τη μικρή ηλικία φυσικά να είναι σωστός στη σχέση του με τους άλλους ανθρώπους, να είναι ηθικός, αξιοπρεπής...

Ο ρόλος του κοινωνικού-μορφωτικού επιπέδου των γονέων

Όλες οι απαντήσεις των ερωτηθέντων για το ρόλο που διαδραματίζει το κοινωνικό και μορφωτικό επίπεδο των γονέων στις επιδόσεις των μαθητών συγκλίνουν και όλοι τονίζουν την αποφασιστική σημασία που έχει η αλληλεπίδραση της σχέσης γονέων και παιδιών στις επιδόσεις των τελευταίων.

Συνοψίζοντας τις απόψεις τους αναφέρουμε:

- ◇ διαμορφώνουν κίνητρα μάθησης στα παιδιά,
- ◇ έχουν υψηλές εκπαιδευτικές προσδοκίες από τα παιδιά οι οποίες έχουν αντίκτυπο στην αυτοεκτίμηση τους, με την προϋπόθεση ότι αυτό δεν γίνεται καταπιεστικά,
- ◇ διαμορφώνουν θετικό οικογενειακό κλίμα, κινητοποιώντας τα παιδιά τους στη δημιουργία στόχων και ενθαρρύνοντας τα στις ενδεχόμενες αποτυχίες,
- ◇ αποτελούν πρότυπα δημιουργώντας περιβάλλον μάθησης,
- ◇ καλλιεργούν με τη συζήτηση την κριτική σκέψη των παιδιών.

Ο ρόλος του θετικού κλίματος στο σχολείο

Το σύνολο των απαντήσεων στην ερώτηση σχετικά με το ρόλο της ύπαρξης ή μη θετικού κλίματος στο σχολείο, συγκλίνουν στην άποψη, ότι πρόκειται για πολύ σημαντικό παράγοντα, που επηρεάζει την καθημερινότητα των μαθητών. Τόνισαν ότι η αλληλεπίδραση της σχέσης εκπαιδευτικών – μαθητών, εκπαιδευτικών μεταξύ τους, με πρωτεύοντα το ρόλο της σχέσης όλων με τον Διευθυντή του σχολείου, είναι οι παράγοντες που καθορίζουν την ποιότητα του κλίματος του σχολείου και την ανάπτυξη των παιδιών, τόσο σε μαθησιακό όσο και προσωπικό επίπεδο. Στις απαντήσεις, διαφαίνεται επίσης, η άποψη ότι για τη διαμόρφωση θετικού κλίματος στο σχολείο παίζουν ρόλο τόσο η συμμετοχή των γονέων στην εκπαιδευτική διαδικασία όσο και το ευρύτερο περιβάλλον αλλά και οι υλικοτεχνικές υποδομές του σχολείου. Επισημάνθηκε από έναν γονιό, η σπουδαιότητα της άρτιας παιδαγωγικής κατάρτισης των εκπαιδευτικών προκειμένου να βοηθήσουν τους μαθητές να πραγματοποιήσουν τους προσωπικούς στόχους τους.

Το θετικό κλίμα στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας επηρεάζει σημαντικά, σύμφωνα με τις απόψεις των ερωτηθέντων, τη διαδικασία της διδασκαλίας και της μάθησης, την ανάπτυξη δεξιοτήτων όπως της ομαδικότητας, τις

σχολικές επιδόσεις των μαθητών, τις διαπροσωπικές σχέσεις τους με τους εκπαιδευτικούς, την επίτευξη μαθησιακών και προσωπικών στόχων.

Το εκπαιδευτικό σύστημα και οι ικανότητες των μαθητών

Ομόφωνα, οι απαντήσεις των γονέων στην ερώτηση αν το εκπαιδευτικό σύστημα παρέχει τις μεθόδους και τα πρότυπα προκειμένου οι μαθητές να καλλιεργήσουν τις ικανότητες και τα ταλέντα τους ήταν αρνητική. Ως πιο σημαντική αιτία θεωρούν την έμφαση των αναλυτικών προγραμμάτων στην ποσότητα και όχι στην ποιότητα, στην παθητική μάθηση και στην στείρα απομνημόνευση. Ο γονιός 1 τόνισε:

Είναι αρκετά στείρο, δίνει έμφαση στην απομνημόνευση, για μένα, έχει πάρα πολλές λεπτομέρειες ανούσιες, και τα παιδιά στην ουσία χάνονται στην ποσότητα και στη λεπτομέρεια και χάνουν την ουσία και δεν ξέρουν τα βασικά πράγματα, και αναλώνονται σε ανούσιες λεπτομέρειες. Κουράζονται, νομίζω, χωρίς λόγο και στο τέλος χωρίς αποτέλεσμα...

Στο ίδιο κλίμα ο γονιός 5 ισχυρίζεται:

ότι το ελληνικό σύστημα δεν διαθέτει τις κατάλληλες παιδαγωγικές μεθόδους, αλλά στραγγαλίζει τις όποιες δεξιότητες έχουν τα παιδιά και τα οδηγεί σε έναν ανταγωνισμό...

Υποστήριξαν ότι το σχολείο αποτελεί το βασικό χώρο, όπου θα μπορούσαν να καλλιεργηθούν οι ικανότητες, οι δεξιότητες και τα ταλέντα των μαθητών, ωστόσο καμία τέτοια δυνατότητα δεν παρέχεται, ούτε προάγεται εξαιτίας των συνθηκών που απαιτεί το ωρολόγιο πρόγραμμα αλλά και της αδυναμίας των εκπαιδευτικών να ξεφύγουν από αυτό. Συμπληρωματικά, ανέφεραν ότι οι εκπαιδευτικοί, δεν έχουν ούτε την κατάλληλη επιμόρφωση ούτε την βοήθεια από την κεντρική εξουσία, για να ανακαλύψουν τις ιδιαίτερες ικανότητες των μαθητών τους και να ενισχύσουν επικοινωνιακές και κοινωνικές δεξιότητες που θα βοηθήσουν τα παιδιά στην ομαλή μελλοντική ένταξη τους στην κοινωνία.

Ίσες ευκαιρίες μόρφωσης

Όλες οι απαντήσεις των γονέων συγκλίνουν στην άποψη ότι το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα δεν παρέχει ίσες ευκαιρίες μόρφωσης στους μαθητές. Η γνώμη αυτή επικράτησε για λόγους όπως:

- ◇ η εκάστοτε κεντρική πολιτική εξουσία δεν παρέχει ίσες ευκαιρίες μόρφωσης σε μαθητές που ζούνε σε απομακρυσμένες γεωγραφικά περιοχές καθώς αδυνατεί να καλύψει τις κενές εκπαιδευτικές θέσεις,
- ◇ το οικονομικό status της οικογένειας καθορίζει την απόφαση επιλογής φοίτησης σε ιδιωτικό ή σε δημόσιο σχολείο και την υποστήριξη των μαθητών μέσω κάθε μορφής παραπαιδείας,
- ◇ την αδυναμία της κεντρικής εξουσίας να παρέχει ίσους οικονομικούς πόρους και υλικοτεχνική υποδομή σε όλες τις σχολικές μονάδες της επικράτειας.

Αριστεία και ισότητα στο σχολείο

Το σύνολο των γονιών, διαφώνησαν με τη δήλωση πρώην υπουργού παιδείας ότι «δεν υπάρχει αριστεία» σ' αυτές τις ηλικίες και ξεκάθαρα υποστήριξαν ότι η αποδυνάμωση του θεσμού της αριστείας, όχι μόνο δεν προάγει την ισότητα αλλά προβάλλει τον εύκολο δρόμο της μετριότητας και ισοπεδώνει κατά κάποιο τρόπο τη διαφορετικότητα του καθενός. Επανάλαβαν την άποψη ότι η αριστεία αφορά στο σύνολο της παιδείας και όχι αποκλειστικά της εκπαίδευσης και επέμειναν στην ανάγκη επιβράβευσης της συνειδητής και οικειοθελούς προσπάθειας των μαθητών να διακριθούν αλλά και να αναπτύξουν δεξιότητες όπως η συνεργασία και η αλληλεγγύη. Ο γονιός 1 ανέφερε:

Πρέπει να υπάρχει αριστεία με τον τρόπο που την ορίσαμε στις προηγούμενες ερωτήσεις, γιατί όταν λες ότι δεν υπάρχει αριστεία σ αυτές τις ηλικίες υπονοείς ότι δεν υπάρχει ανταγωνισμός σ αυτές τις ηλικίες, άρα δηλαδή εμείς δε θέλουμε τον ανταγωνισμό, θέλουμε τη συνεργασία, θέλουμε την αλληλεγγύη, θέλουμε τη συνεκπαίδευση, σε ομάδες, να προάγουν το συλλογικό πνεύμα, να δείχνουν τα ταλέντα των παιδιών..

Ο γονιός 2, επεσήμανε το ενδεχόμενο, εξαιτίας της ασάφειας του όρου της αριστείας, η συγκεκριμένη δήλωση να αφορούσε αποκλειστικά στην αριστεία κατά τη

μαθησιακή διαδικασία και να στόχευε στη δημιουργία πλαισίου ισότητας με δεδομένο τις ιδιαιτερότητες του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Ο ρόλος των εκπαιδευτικών στη δημιουργία κλίματος ισότητας και αριστείας

Ο καθοριστικός ρόλος της διαμόρφωσης κλίματος επικοινωνίας μεταξύ μαθητών εκπαιδευτικών υποστηρίχθηκε από το σύνολο των γονιών που συμμετείχαν στην έρευνα. Ο λόγος που η επικοινωνία αποτελεί κοινό παράγοντα στις απαντήσεις τους, προκύπτει από το γεγονός ότι επικαλέστηκαν τα θετικά αποτελέσματα που προκύπτουν, όταν επικρατεί αμοιβαίος σεβασμός και εμπιστοσύνη από τις δύο πλευρές. Επισημάνθηκε η δυσκολία του ρόλου των εκπαιδευτικών και προτάθηκαν η δίκαιη αξιολόγηση και η ενθάρρυνση της προσπάθειας όλων των μαθητών, ως εργαλεία για θετικά αποτελέσματα στη διαχείριση και στη διαμόρφωση κλίματος ισότητας στην τάξη τους. Τόνισαν ότι η συμπεριφορά των εκπαιδευτικών - το ζεστό, φιλικό κλίμα, το προσωπικό ενδιαφέρον για τις ικανότητες και τις επιδόσεις του κάθε μαθητή ξεχωριστά – η παροχή κινήτρων και η προσπάθεια καλλιέργειας συλλογικού πνεύματος, αποτελούν βασικές διατάσεις για την επίτευξη υψηλών μαθησιακών στόχων και επιδόσεων των μαθητών.

Ο γονιός 3 κατέθεσε την άποψη ότι:

Ο εκπαιδευτικός, οφείλει να αναδεικνύει τις ικανότητες και τα talέντα του κάθε μαθητή και να ανοίγει δρόμο και κατευθύνσεις για να ανακαλύψει ο καθένας, που μπορεί να διακριθεί, ώστε να εξελιχθεί και να προοδεύσει.

Το πρόγραμμα PISA και ο ρόλος των εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων στην Ελλάδα

Όταν ζητήθηκε από τους γονείς να εκφράσουν την άποψη τους για την εφαρμογή του Διεθνούς Προγράμματος για την Αξιολόγηση των Μαθητών PISA, οι γνώμες στο μεγαλύτερο μέρος τους ήταν αρνητικές. Οι πέντε στους έξι ανέφεραν ότι διαφωνούν με την εν λόγω πρακτική, προτάσσοντας ότι η αξιολόγηση των μαθητών και τα αποτελέσματα της κατατάσσουν την χώρα μας στις τελευταίες θέσεις, διότι δε λαμβάνονται υπόψη παράμετροι, όπως:

- ◇ η διαφορετικότητα στη στόχευση των εκπαιδευτικών συστημάτων,
- ◇ οι κοινωνικοί παράγοντες των χωρών,
- ◇ οι οικονομικοί κρατικοί πόροι που διατίθενται στην εκπαίδευση,

- ◇ το βιοτικό - οικονομικό επίπεδο των λαών,
- ◇ η επιστημονική κατάρτιση των εκπαιδευτικών,
- ◇ η γεωμορφολογία των χωρών,

Ο γονιός 4 χαρακτηριστικά ανέφερε:

Εγώ ξέρω, ότι στα μαθηματικά και στη φυσική και στη χημεία συγκρίνουμε όμοια πράγματα, τώρα κατά πόσο είναι συγκρίσιμα, ναι τα παιδιά είναι στην ίδια ηλικία, ναι, μιλάμε για εκπαιδευτικό σύστημα αλλά κατά πόσο τα αποτελέσματα μπορούν να συγκριθούν και να μπου σε ένα ενιαίο σύστημα σύγκρισης, έχω μια διαφωνία, για το αν προάγει την αριστεία....

Συμπερασματικά, υποστήριξαν ότι αν και το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας χρειάζεται αναδιάρθρωση και επαναπροσδιορισμό, πρακτικές όπως η αξιολόγηση PISA, δεν προάγουν την αριστεία, δεν κινητοποιούν το μαθητικό πληθυσμό προς την κατεύθυνση βελτίωσης των επιδόσεων τους, αλλά αποτελούν εργαλείο για την κεντρική εξουσία προκειμένου να προωθήσει τις εκάστοτε αλλαγές στην εκπαίδευση.

Μόνο ένας γονιός ισχυρίστηκε, ότι πρόκειται για μια ενδιαφέρουσα πρακτική, η οποία στόχο έχει μέσω της αξιολόγησης των μαθητών παγκοσμίως να εντοπίσει το εκπαιδευτικό σύστημα που με τα ποιοτικά του χαρακτηριστικά προωθεί την αριστεία στους μαθητές.

Το σύνολο των ερωτηθέντων θεωρεί ότι οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις που έχουν εφαρμοστεί στη χώρα δεν στοχεύουν στην αριστεία αλλά πιστεύουν ότι οι εκάστοτε εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις πραγματοποιήθηκαν χωρίς μακροπρόθεσμο σχεδιασμό- γεγονός που αποδεικνύεται από τις συνεχόμενες αλλαγές στον τρόπο εισαγωγής σε ΑΕΙ, οι οποίες βαφτίζονται «μεταρρυθμίσεις»- με άξονα την εφαρμογή των κομματικών προγραμμάτων των κυβερνήσεων και την ικανοποίηση των φιλοδοξιών των εκάστοτε υπουργών Παιδείας. Τόνισαν ότι οι μεταρρυθμίσεις των τελευταίων τριάντα χρόνων απέχουν πολύ από την προώθηση της έννοιας της αριστείας στα σχολεία, αντίθετα στοχεύουν στην ελαχιστοποίηση της προσπάθειας χαμηλώνοντας συνεχώς τον πήχη. Εντόπισαν ότι η στόχευση των μεταρρυθμίσεων προς τη συσσώρευση μόνο ακαδημαϊκών γνώσεων και όχι στην καλλιέργεια δεξιοτήτων που συνδέουν τη γνώση με την πρακτική εφαρμογή, την καθημερινότητα αλλά και την προετοιμασία των μαθητών να ανταπεξέλθουν μελλοντικά στην πραγματικότητα των ενηλίκων, δεν συνέβαλε προς τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης.

Απόψεις γονιών για την αριστεία

Στην ερώτηση κατά πόσο η αριστεία θεωρείται βάρος που πρέπει να αποδεικνύεται εσαεί, οι γονείς που συμμετείχαν στην παρούσα έρευνα, απάντησαν ότι:

◇ Είναι άριστος γιατί του αρέσει, το θέλει, το τρέχει, το πιστεύει, το έχει όνειρο, κίνητρο και στόχο ζωής. Οπότε ο άριστος αυτός που θέλει να είναι άριστος, δεν έχει κανένα βάρος.

◇ Ο άξιος αριστεύει και καταξιώνεται και όποιος έχει μάθει να προσπαθεί, ξέρει να σηκώνεται και να συνεχίζει.

◇ Έχει να κάνει με μία ψυχική ισορροπία και με μία ψυχική επιβράβευση, που δείχνει ότι προσπάθησε για κάτι και το πέτυχε και το έκανε άριστα.

◇ Η αριστεία δεν είναι βάρος, είναι τρόπος επίτευξης στόχων. Άρα, οι στόχοι πρέπει να κυνηγιούνται συνέχεια και δεν αποτελούν βάρος.

◇ Ο άριστος δεν εξαναγκάζεται για να το κάνει, το κάνει γιατί έτσι είναι ο εαυτός του, γιατί προσπαθεί να βελτιώνεται συνεχώς, οπότε προσπαθεί για τον εαυτό του. Αυτό δεν αποτελεί βάρος για τον ίδιο. Δεν θα έπρεπε...

◇ Η αριστεία γίνεται βίωμα ... δεν είναι βάρος, μ' αυτό πορεύεσαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^ο: ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

9.1. Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ

9.1.1. Η Αριστεία

Η έννοια της αριστείας στη συνείδηση των Ελλήνων από αρχαιοτάτων χρόνων συνδέεται με την ύπαρξη «άμιλλας» και την επιδίωξη του ιδανικού με κοινή προσπάθεια. Ο άξιος αριστεύει με συν-αγωνισμό και αξιοκρατία.

Στα αποτελέσματα των απόψεων και των δύο ομάδων (εκπαιδευτικών και γονέων) που συμμετείχαν στην παρούσα έρευνα, καταγράφηκε ασάφεια στον προσδιορισμό του όρου της αριστείας στη σύγχρονη πραγματικότητα, τόσο από εκπαιδευτική όσο και από κοινωνική άποψη. Η αριστεία συνδέθηκε με το δημιουργικό αγώνα του ανθρώπου για τη βελτίωση των εσωτερικών χαρακτηριστικών του, αλλά και με την καταγραφή και την αποτίμηση των διαδικασιών αξιολόγησης. Το παραπάνω συμπέρασμα στηρίζεται βιβλιογραφικά καθώς ο όρος έχει διεισδύσει ευρέως στην επίσημη πολιτική ατζέντα των χωρών και εξαιτίας του ιδεολογικού περιεχομένου που του προσδίδεται, έχει υποστεί αλλοίωση το ουσιαστικό νόημα του, από άποψη επιστημονική και εκπαιδευτική (Gillies, D., 2007). Η χρήση της έννοιας διακρίνεται από δημόσια ρητορική που μπορεί να έχει υιοθετηθεί ευρέως, κρύβει όμως ασάφειες στον τρόπο που μπορεί να οριστεί από τον καθένα (MacAllister, J., Macleod & Pirrie, A., 2013).

Το σύνολο των ερωτηθέντων ισχυρίστηκαν ότι η αριστεία δεν ταυτίζεται αποκλειστικά με την επίτευξη μετρήσιμων μετά από αξιολόγηση στόχων, αλλά με τη συνεχή προσπάθεια του ανθρώπου για βελτίωση της προσωπικότητας του σε γνωστικό, ηθικό και κοινωνικό επίπεδο, με την επίτευξη εξαιρετικών πράξεων αλλά και με αξίες, όπως η αρετή. Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, η ανθρώπινη αριστεία κατακτάται με την άσκηση των πνευματικών και ηθικών χαρακτηριστικών του ανθρώπου που μακροπρόθεσμα τον οδηγούν στην ευδαιμονία. Ο φιλόσοφος θεωρούσε ότι οι φυσικές ικανότητες που έχει το άτομο ωριμάζουν και εξελίσσονται σε ηθικές αρετές και τεχνικές δεξιότητες μέσω επαναλαμβανόμενων επιδόσεων και δράσεων. (MacAllister, J., Macleod & Pirrie, A., 2013). Καταγράφηκε η άποψη, ότι σημαντικό ρόλο παίζει και η ελεύθερη βούληση του μαθητή να διακριθεί, χωρίς πίεση από το εξωτερικό περιβάλλον (π.χ. οικογενειακό). Σύμφωνα με έρευνες, η

ύπαρξη οικειοθελούς εκπαίδευσης παίζει το σημαντικότερο ρόλο στη βελτίωση της απόδοσης του ατόμου, διότι δεν υπάρχουν αντικειμενικές ενδείξεις για υψηλό αρχικό επίπεδο απόδοσης λόγω φυσικών ικανοτήτων, ούτε για ραγδαία βελτίωση χωρίς τη συμβολή της πρακτικής (Ferrari, M., 2001)

9.1.2. Η σχολική επίδοση και η εκπαιδευτική αριστεία

Η εκπαιδευτική αριστεία από την πλειοψηφία των ερωτηθέντων, ταυτίστηκε με την επίτευξη υψηλής βαθμολογίας στην εκπαιδευτική διαδικασία, αποτυπώνοντας έτσι τον τρόπο που το σύγχρονο ελληνικό σχολείο αξιολογεί τον άριστο μαθητή. Η ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα χαρακτηρίζει τον μαθητή άριστο, καλό, μέτριο ή κακό μέσω μιας ποσοτικής διαδικασίας αξιολόγησης των γνωστικών αντικειμένων, αγνοώντας την ύπαρξη πιθανών ικανοτήτων ή ταλέντων (Θεοδοσιάδου, K., 2013). Επισημάνθηκε το γεγονός, ότι το σχολείο οφείλει να προωθεί την αριστεία, όχι μόνο με άξονα την παροχή γνώσεων αλλά και την ανάπτυξη ικανοτήτων και αρετών που θα βοηθήσουν τον μαθητή να διαμορφώσει μια ολοκληρωμένη προσωπικότητα, ικανή να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις της σύγχρονης ενήλικης ζωής. Η ικανότητα προσαρμογής σε καταστάσεις, η ευελιξία και η γρήγορη σκέψη, η αυτογνωσία και η αυτοαντίληψη, η συνεργασία και η αλληλεγγύη αποτελούν δεξιότητες που το σχολείο μπορεί να ασκήσει στους μαθητές κατά τη διάρκεια της σχολικής ζωής τους. Οι στόχοι των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών, δίνουν έμφαση στα ποιοτικά χαρακτηριστικά της διδασκαλίας, όπως η αυτενέργεια, η υπευθυνότητα, η δημοκρατική συνείδηση, η ικανότητα λήψης αποφάσεων και επίλυσης προβλημάτων, ο σεβασμός στη διαφορετικότητα και στις ανθρωπιστικές αρχές και αξίες (ΔΕΠΠΣ, 2003).

Μέσω των αποτελεσμάτων της έρευνας, διαφαίνεται, ότι η αριστεία αποτελεί πρότυπο που απαιτεί μηχανισμούς για την κατάκτηση, διατήρηση και βελτίωση της, αλλά ταυτόχρονα δεν εκτιμάται ως ο μοναδικός στόχος του σχολείου. Ο καταλυτικός ρόλος του σχολείου που επιδιώκει να βοηθήσει στην κοινωνικοποίηση, στη ψυχολογική υποστήριξη, την καλλιέργεια ενσυναίσθησης και εξισορρόπησης αδυναμιών και ανισοτήτων θεωρήθηκε πολύ σημαντικός. Η λειτουργία του σχολείου συνίσταται από μεγάλο αριθμό παραμέτρων, έμψυχων (οι μαθητές, οι εκπαιδευτικοί, οι γονείς) και άψυχων (τα αναλυτικά προγράμματα, η επικοινωνία) που διαμορφώνουν την εξέλιξη των μαθητών σε γνωστικό, κοινωνικό και επαγγελματικό

επίπεδο (Μυλωνάκου – Κεκέ, Κ., 2006). Διαπιστώνεται από τις απόψεις των ερωτηθέντων, ότι οι μαθητές παρουσιάζουν διαφορετικές επιδόσεις ανάλογα με τις οικονομικές, κοινωνικές, πολιτιστικές, γεωγραφικές συνθήκες στις οποίες ζούνε. Σύμφωνα με την Ferrari, M., για να μελετηθεί η επίτευξη του εξαιρετικού επιτεύγματος θα πρέπει να ληφθούν υπόψη σταθερά φαινόμενα και μεταβλητές, οι οποίες να μπορούν να εξακριβωθούν ανεξάρτητα αλλά και να αναπαραχθούν σε συνθήκες υπό έλεγχο. Επειδή δεν πρόκειται για κάποιου είδους μετρήσεις που υπόκεινται σε εργαστηριακό έλεγχο, στην περίπτωση που θέλουμε να εξετάσουμε κάτω από ποιες μεταβλητές ένα άτομο εμφανίζει αριστεία σε συγκεκριμένο τομέα, θα διαπιστώσουμε διαφορές ανάμεσα στα άτομα και στις συνθήκες.

Ο βαθμός εμπλοκής της οικογένειας, οι φιλικές συναναστροφές, οι κοινωνικές αντιλήψεις και προκαταλήψεις, το οικονομικό επίπεδο της οικογένειας εκτός του περιβάλλοντος του σχολείου, το κλίμα και οι σχέσεις των μαθητών με τους εκπαιδευτικούς, ο τρόπος ηγεσίας, τα βιβλία και το αναλυτικό πρόγραμμα εντός του σχολείου, αποτελούν παράγοντες που επηρεάζουν τις σχολικές επιδόσεις των μαθητών, όπως διαφαίνεται από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων. Το οικονομικό status και το κοινωνικό μορφωτικό επίπεδο των γονέων προκρίνονται ως οι πιο σημαντικές μεταβλητές που επηρεάζουν την ακαδημαϊκή επιτυχία των μαθητών. Σε έρευνα που διεξήχθη από τους Farooq, M. και Chaudhry, A., σχετικά με το θέμα, όσο υψηλότερο το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο της οικογένειας τόσο υψηλότερες και οι ακαδημαϊκές επιδόσεις των μαθητών, και το αντίστροφο (Farooq, M., Chaudhry, A., 2011). Το μορφωτικό επίπεδο των γονέων καθορίζει άμεσα τη στάση τους για το μοντέλο εκπαίδευσης που θα προσφέρουν στα παιδιά τους (τύπο σχολείου, εξωσχολικές δραστηριότητες, επιλογή σπουδών), αλλά και έμμεσα, μέσω της επαγγελματικής δραστηριότητας και του τόπου διαμονής τους (Eccles, J., 2015). Στο πλαίσιο του σχολείου, ο ρόλος των εκπαιδευτικών συντελεί σε μεγάλο βαθμό στις σχολικές επιδόσεις των μαθητών και καθορίζει τόσο την επιθυμία τους για βελτίωση και κατάκτηση άριστων επιδόσεων, αλλά και την εξέλιξη τους σε κοινωνικό και ψυχολογικό επίπεδο προκειμένου να διαμορφώσουν μια ολοκληρωμένη προσωπικότητα ώστε να προοδεύουν στην κοινωνία που προορίζονται να ζήσουν. Η στήριξη των εκπαιδευτικών και ο βαθμός της παρεχόμενης αυτονομίας κατά τη μαθησιακή διαδικασία, η μέθοδος αξιολόγησης και η προώθηση της κριτικής σκέψης, καθορίζουν τη σχέση με τους μαθητές τους και κατ' επέκταση συμβάλλουν στη βελτίωση της ακαδημαϊκής τους επίδοσης. (Asor A, Kaplan H.,2002).

9.2. ΑΡΙΣΤΕΙΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, έχει διαφοροποιηθεί στο πέρασμα των χρόνων με την εφαρμογή μεγάλου αριθμού μεταρρυθμίσεων, οι οποίες τις περισσότερες φορές, δεν εφαρμόστηκαν στο κατάλληλο χρονοδιάγραμμα, έτσι ώστε να επιφέρουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα και να αφομοιωθούν από το μαθητικό δυναμικό της χώρας και να προωθήσουν την αριστεία σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Η άποψη αυτή, υποστηρίχθηκε από τους συμμετέχοντες στην έρευνα, αναφέρεται όμως, και στη θεωρία. Στην εκπαιδευτική πολιτική της χώρας, στον τομέα των μεταρρυθμίσεων, απουσίαζε ο συντεταγμένος σχεδιασμός με αποτέλεσμα να μην υπάρχει η απαραίτητη συνέχεια και συνέπεια. Ως αιτίες αναφέρονται, η ικανοποίηση συντεχνιακών συμφερόντων, εκ μέρους της εκάστοτε πολιτικής ηγεσίας. Τα συμφέροντα αυτό με στόχο το ατομικό κέρδος, δεν δίστασαν να εμποδίζουν προσπάθειες που θα οδηγούσαν σε ένα πιο αποτελεσματικό σχολείο προς όφελος του μαθητικού δυναμικού της χώρας και του κοινωνικού συνόλου ευρύτερα. (Σταμέλος, Γ., 2015). Η διαμόρφωση της εκπαιδευτικής πολιτικής δύναται να καθοριστεί από ομάδες συμφερόντων, όπως συνδικάτα εργαζομένων (Ρουσσάκης, Ι., 2016).

Επισημάνθηκε από τους ερωτηθέντες, ότι ο συγκεντρωτικός χαρακτήρας της διοίκησης, η κατεύθυνση της εκπαίδευσης προς τη συσσώρευση ακαδημαϊκών γνώσεων και η μετατόπιση του κέντρου βάρους της μαθησιακής διαδικασίας προς ένα σύστημα με εξεταστικό προσανατολισμό, δεν προάγει τη διδακτική πράξη και τη βελτίωση των επιδόσεων των μαθητών. Ταυτόχρονα, υποστηρίχθηκε ότι δεν παρέχεται η δυνατότητα και τα μέσα, ώστε οι εκπαιδευτικοί να αυτενεργήσουν και να χρησιμοποιήσουν μηχανισμούς που θα καλλιεργήσουν την υψηλή απόδοση και αριστεία. Σύμφωνα με τον Ρουσσάκη, Ι., «εκείνο που διακρίνει την ανάπτυξη της εκπαίδευσης στην Ελλάδα, περισσότερο από οτιδήποτε άλλο, είναι η αντίφαση ανάμεσα σε μια ποσοτικά θεαματική υπερεκπαίδευση, μιας μεγάλης έστω μειοψηφίας, και στον αλφαριθμητισμό, ή την ημιμάθεια της πλειοψηφίας του πληθυσμού.» (2016). Σχετικά με το συγκεντρωτικό χαρακτήρα του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, ο Σταμέλος Μ., υποστηρίζει ότι στην πραγματικότητα δεν εφαρμόζεται, εξαιτίας της πολιτικής ηγεσίας που νομοθετεί αλλά αδυνατεί να ελέγξει και να αποτιμήσει εκπαιδευτικά αποτελέσματα, και εξαιτίας των εκπαιδευτικών λειτουργών οι οποίοι γνωρίζουν ότι δεν υφίστανται διαδικασίες

ελέγχου ενώ ταυτόχρονα οι εκπαιδευτικές πολιτικές διαφοροποιούνται με κάθε αλλαγή πολιτικής ηγεσίας.

Στην παρούσα έρευνα οι ερωτηθέντες εκπαιδευτικοί και γονείς, κατέθεσαν την άποψη, ότι το ελληνικό σχολείο παρουσιάζει μονοδιάστατο χαρακτήρα, επικεντρωμένο στην πρόσληψη ακαδημαϊκών γνώσεων, στην έλλειψη καλλιέργειας κριτικής σκέψης, προσανατολισμένο στις ανάγκες ανταπόκρισης των μαθητών στις εισαγωγικές εξετάσεις για την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Καταγράφηκε η γνώμη, ότι οι εκπαιδευτικοί αδυνατούν να εντοπίσουν και να καλλιεργήσουν ικανότητες και ταλέντα των μαθητών. Ως αιτίες αναφέρθηκαν η διάρθρωση των αναλυτικών προγραμμάτων, ο περιορισμένος χρόνος που διατίθεται λόγω της μεγάλης όγκου των γνωστικών αντικειμένων και η περιορισμένη επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε νέες μεθόδους διδασκαλίας. Καθολική παρουσιάστηκε η άποψη, ότι οι μαθητές αποκτούν γνώσεις που δε συνδέονται με την καλλιέργεια επικοινωνιακών και κοινωνικών δεξιοτήτων, προκειμένου να εξασκήσουν ικανότητες συνεργασίας, αλληλεγγύης, λήψης αποφάσεων, εύρεσης εναλλακτικών λύσεων που θα τους καταστήσουν ικανούς να προσαρμόζονται σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον στο οποίο θα ζήσουν ως ενήλικοι πολίτες. Βιβλιογραφικές έρευνες, τονίζουν τη διαφοροποίηση του παραδοσιακού ρόλου των εκπαιδευτικών με στόχο τη βελτίωση των γνωστικών επιδόσεων σε μια συνεργατική διαδικασία, κατά την οποία ο εκπαιδευτικός προσπαθεί να αντιληφθεί, να εντοπίσει και να συνδέσει τα ενδιαφέροντα και τους στόχους των μαθητών με το αντικείμενο διδασκαλίας. Ακόμη και όταν οι μαθητές δεν εμφανίζουν ενδιαφέροντα, στόχους και διάθεση για καλλιέργεια των ικανοτήτων τους, ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι να διαμορφώσει το κατάλληλο περιβάλλον διδασκαλίας προς αυτήν την κατεύθυνση (Asor A., Kaplan H.,2002).

Η υλοποίηση προγραμμάτων καινοτόμων δράσεων στο ελληνικό σχολείο, αποτελούν ένα μέσο για να αναπτύξουν οι μαθητές ικανότητες συνεργασίας και θετικές συμπεριφορές, ωστόσο, λειτουργούν αποσπασματικά και εκτός ωρολογίου προγράμματος, γεγονός που δυσκολεύει την αποτελεσματικότητά τους. Η αξία, ωστόσο, των ανθρώπινων ικανοτήτων έχει τονιστεί στην παγκόσμια βιβλιογραφία και σύμφωνα με τους Gale, T. & Molla, T., η διαμόρφωση εκπαιδευτικών πολιτικών που στηρίζουν την ανάπτυξη των ανθρώπινων ικανοτήτων, προωθούν τον ανθρώπινο παράγοντα, την κοινωνική συμμετοχή, την ευελιξία και την προσαρμοστικότητα των ατόμων σε αλλαγές, με αποτέλεσμα τόσο την ατομική βελτίωση, όσο και την

κοινωνική δικαιοσύνη αλλά και την ευημερία των εθνικών και οικονομικών δεικτών των κρατών.

Η ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης στο σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον προϋποθέτει την προσαρμογή της εκπαιδευτικής διαδικασίας στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας όμως η ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα δεν παρουσιάζει σημεία προσαρμογής σε μεγάλο βαθμό. Τα γνωστικά αντικείμενα που παρέχει το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, δεν συνδυάζονται με την ανάπτυξη δεξιοτήτων που θα διευκολύνουν τις μελλοντικές επαγγελματικές αποφάσεις των νέων ανθρώπων.

Στην ερώτηση που είχε στόχο να διερευνήσει τις απόψεις για τη συσχέτιση των επιδόσεων και της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας, παρατηρήθηκαν αντικρουόμενες απαντήσεις. Το 50% των ερωτηθέντων υποστήριξαν ότι είναι επιτακτική η ανάγκη της αναδιάρθρωσης των στόχων της εκπαιδευτικής διαδικασίας και της σύνδεσης της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας για την μακροπρόθεσμη βελτίωση της παραγωγικότητας, της αποδοτικότητας και ευρύτερα των οικονομικών δεικτών της χώρας. Σύμφωνα με τις προτάσεις του ΟΟΣΑ για την εκπαίδευση στην Ελλάδα, η επένδυση στην εκπαίδευση, στην έρευνα και στη χρήση του ανθρώπινου κεφαλαίου είναι τα πιο αποδοτικά μέσα για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της χώρας (ΟΟΣΑ, 2011). Αντίθετη γνώμη καταγράφηκε από το 50% των απαντήσεων οι οποίες προτάσσουν την άποψη ότι η σύνδεση των υψηλών ακαδημαϊκών επιδόσεων και της αριστείας με τα μεγέθη του ανταγωνισμού και της οικονομίας, αποδυναμώνει την έννοια της αριστείας, διευρύνει τις κοινωνικές ανισότητες και εξυπηρετεί μοντέλα νεοφιλελεύθερων συστημάτων. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, ο Gillies, D., υποστηρίζει ότι η αριστεία ταυτίζεται με τη χρήση του όρου ποιότητα, γεγονός που δημιουργεί προβληματισμό. Η ποιότητα αναφέρεται σε προϊόν, ιδιότητα, που δεν μπορεί εύκολα να καθοριστεί στην εκπαιδευτική διαδικασία. Προϊόντα στην εκπαίδευση μπορούν να χαρακτηριστούν οι εισροές αλλά και οι εκροές, οι οποίες μπορεί να είναι μετρήσιμες, όπως τα αποτελέσματα των εξετάσεων αλλά και μη μετρήσιμες, όπως η ψυχοσυναισθηματική κατάσταση των μαθητών ή η αλληλεπίδραση της σχέσης μαθητών – εκπαιδευτικών. Παράλληλα είναι αυτονόητο ότι το ίδιο δύσκολα μετρήσιμη και συγκρίσιμη είναι και η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου με τη λογική δεικτών ποιότητας και εξυπηρέτησης πελατών.

Το Διεθνές Πρόγραμμα Αξιολόγησης μαθητών PISA ερευνά παγκοσμίως την ποιότητα της εκπαίδευσης, διεξάγεται από τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας

και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α.), και έχει ως στόχο την καταγραφή και αξιολόγηση μέτρησης αποτελεσμάτων που αφορούν στις γνώσεις και στις δεξιότητες των μαθητών, στο τέλος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Τα ευρήματα των αξιολογήσεων συνδέονται με τη μέτρηση της αποτελεσματικότητας των εφαρμοζόμενων εκπαιδευτικών πολιτικών σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο. Στην παρούσα έρευνα, καταγράφηκε έντονη η αμφισβήτηση παρόμοιων πρακτικών, διότι δεν λαμβάνονται υπόψη παράμετροι, όπως η διαφορετικότητα των λαών, οι κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες αλλά κι οι κρατικοί πόροι που διατίθενται στην εκπαίδευση. Τονίστηκε η άποψη ότι αποτελούν εργαλείο στα χέρια της κεντρικής εξουσίας προκειμένου να προωθήσει τις εκάστοτε αλλαγές στην εκπαίδευση. Όπως αναφέρεται και στη βιβλιογραφία, ο πολιτικός προσανατολισμός του προγράμματος PISA, ως βιτρίνα του ΟΟΣΑ, υιοθετεί τακτικές εξαγωγής συμπερασμάτων για «καλά» και «κακά» εκπαιδευτικά συστήματα, τα οποία διαδίδονται ταχέως από τα ΜΜΕ των χωρών -απόδειξη της απήχησης και της διαμεσολάβησης του προγράμματος στα εκπαιδευτικά πράγματα- με αποτέλεσμα να δημιουργούνται συνθήκες λήψης έκτακτων αποφάσεων και μέτρων σε δομές της εκπαίδευσης. Εγείρονται όμως και ερωτηματικά σχετικά με την αυστηρά συγκεντρωτική και συγκριτική διαδικασία του προγράμματος (Grek, S., 2009). Αν και η αρχική ιδέα εφαρμογής του προγράμματος αξιολόγησης ήταν να εντοπίσει ακαδημαϊκά κενά κα του προγράμματος αξιολόγησης ήταν να εντοπίσει ακαδημαϊκά κενά και πιθανές ανισότητες που μαθητών της ίδιας ηλικίας σε εθνικό και υπερεθνικό επίπεδο, τα δεδομένα πλέον χρησιμοποιούνται για να χαρακτηρίσουν τη φήμη των σχολείων αλλά και να προσελκύσουν ή να απομακρύνουν μελλοντικούς μαθητές. Το γεγονός αυτό προσθέτει σημαντικό άγχος στην εργασία των εκπαιδευτικών (Gillies, D., 2015).

Στον αντίποδα της παραπάνω άποψης καταγράφηκε ότι το Πρόγραμμα Αξιολόγησης PISA, παρουσιάζει ενδιαφέροντα αποτελέσματα που στόχο έχουν την αξιολόγηση εκπαιδευτικών συστημάτων και την καταγραφή των ποιοτικών χαρακτηριστικών, με τρόπο που θα μπορούσε να συμβάλει στην αναδιάρθρωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας των κρατών, όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο, ώστε να διασφαλίζονται η ποιότητα και η αξιοκρατία. Στη βιβλιογραφία αναφέρεται το παράδειγμα της Σκωτίας, όπου η κατάκτηση της τρίτης θέσης σε όλα τα αξιολογηθέντα αντικείμενα λειτούργησε στους υπευθύνους χάραξης της εκπαιδευτικής πολιτικής, ως πηγή επιβεβαίωσης για το προωθούμενο μοντέλο

διασφάλισης και αξιολόγησης, απαλλαγμένο από καθεστώς ελέγχου και εστιασμένο σε διαδικασίες αυτοαξιολόγησης (Grek, S., 2009).

9.3. ΑΡΙΣΤΕΙΑ ΚΑΙ ΙΣΕΣ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

Ο ρόλος και η παρέμβαση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος στην διαμόρφωση του κοινωνικού γίνεσθαι και των κοινωνικών δομών στην Ελλάδα, δεν διερευνήθηκε, παρά τις τελευταίες δεκαετίες. Η πρώτη έρευνα που διεξήχθη για την αλληλεπίδραση του εκπαιδευτικού συστήματος και της κοινωνικής πραγματικότητας αφορούσε το θέμα της ισότητας των ευκαιριών και είχε σχέση με την διερεύνηση της λειτουργίας της εκπαίδευσης με τον κοινωνικό της ρόλο (Κοντογιαννοπούλου – Πολυδωρίδη, Γ., 1985).

Στην παρούσα έρευνα, οι ίσες ευκαιρίες μόρφωσης, εκπαίδευσης και αριστείας στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα αμφισβητήθηκαν από την πλειοψηφία των ερωτηθέντων και υποστηρίχθηκε η άποψη ότι αν και τυπικά εφαρμόζονται ίδια προγράμματα σπουδών και κοινές μέθοδοι αξιολόγησης, δεν έχουν όλοι οι μαθητές τις ίδιες ευκαιρίες εκπαίδευσης. Ως αιτίες του φαινομένου αυτού αναφέρθηκαν οι αποφάσεις της κεντρικής εξουσίας για τη διαμόρφωση των εκπαιδευτικών πολιτικών διαχρονικά και οι διαφορές του πληθυσμού σε κοινωνικοοικονομικό και γεωγραφικό επίπεδο. Τονίστηκε, ότι οι οικογένειες με υψηλότερο εισόδημα έχουν τη δυνατότητα να στηρίξουν τα παιδιά τους με εξωσχολική βοήθεια, με αποτέλεσμα την αύξηση των πιθανοτήτων για επιτυχή πρόσβαση τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Αντίθετα, τα πιο αδύναμα οικονομικά στρώματα της κοινωνίας αδυνατούν να προσφέρουν στα παιδιά τους τέτοιου είδους στήριξη. Οι Αντωνίνης, Μ. και Τσάκλογλου, Π. σε σχετική μελέτη αναφέρουν ότι σε θεωρητικό επίπεδο, οι ευκαιρίες επιτυχίας για πρόσβαση στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι ίσες στους Έλληνες μαθητές. Στην πραγματικότητα, όμως, διαπιστώνουν ότι το ποσοστό αυτό αποτελείται από μαθητές που ανήκουν σε οικογένειες με υψηλότερο οικονομικό επίπεδο, οι οποίες έχουν τη δυνατότητα να διαθέσουν σημαντικά ποσά για την προετοιμασία των παιδιών τους, ενώ ταυτόχρονα συμμαθητές τους από αδύναμα οικονομικά στρώματα είτε δεν ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση, είτε παρακολουθούν ειδικότητες της τεχνικής εκπαίδευσης. Οι συμμετέχοντες στη έρευνα, επίσης, τόνισαν την αντιφατικότητα που επικρατεί στο ισχύον εκπαιδευτικό σύστημα, το οποίο από τη μια μεριά προωθεί τη ρητορική των «ίσων ευκαιριών στην εκπαίδευση, ένα σχολείο για όλους» χωρίς όμως να αποτιμά τα υπαρκτά εκπαιδευτικά αποτελέσματα. Μεγάλο μέρος της σύγχρονης βιβλιογραφίας έχει ασχοληθεί με την παροχή ίσων ευκαιριών μάθησης παγκοσμίως. Για πολλές δεκαετίες διεξάγονται έρευνες, σχετικά με την

ύπαρξη σχολείων που παρέχουν σε όλους τους μαθητές ίσες ευκαιρίες μάθησης και επίτευξης ακαδημαϊκής αριστείας. Στην πορεία των χρόνων εξετάστηκαν μεταβλητές εξωτερικές, σε σχέση με τα δημογραφικά στοιχεία μαθητών, αλλά και εσωτερικές, σε σχέση με την εκπαίδευση, ενώ ταυτόχρονα μελετήθηκε η επιρροή τους στην επίτευξη ακαδημαϊκών στόχων. Ιστορικά οι έρευνες συνδέουν την καλύτερη ποιότητα της εκπαίδευσης με την αναζήτηση της εκπαιδευτικής ισότητας και τη συνδέουν με φυλετικά και κοινωνικά κριτήρια. Μαθητές που προέρχονται από χαμηλά κοινωνικοοικονομικά και φυλετικά περιβάλλοντα αντιμετωπίζουν έντονο το φαινόμενο της μαθησιακής αποτυχίας και της κοινωνικής απομόνωσης (Brown, K., 2010).

Η γεωγραφική ιδιομορφία της χώρας, επισημάνθηκε από τους ερωτηθέντες ως παράγοντας δημιουργίας ανισοτήτων στο χώρο της εκπαίδευσης με παραδείγματα απομακρυσμένων περιοχών που τυγχάνουν διαφορετικής αντιμετώπισης από τα μεγάλα αστικά κέντρα. Η παραπάνω διαπίστωση συνδυάστηκε και με τον ελλιπή κρατικό προϋπολογισμό για την παιδεία και την αδυναμία της κεντρικής εξουσίας να προσλάβει τις απαιτούμενες ειδικότητες εκπαιδευτικών. Σύμφωνα με στοιχεία του ΟΟΣΑ, η Ελλάδα βρίσκεται στην 21η θέση μεταξύ των 34 χωρών σε κατά κεφαλήν ΑΕΠ, το οποίο αφορά σε πόρους που διατίθενται για την εκπαίδευση και παρουσιάζει χαμηλότερες επιδόσεις από ότι αναμένεται. Σ' αυτό το πλαίσιο η ετήσια έκθεση, της E.E. για το 2016, για την εκπαίδευση στην Ευρώπη, η οποία στα συμπεράσματα της σχετικά με την ενσωμάτωση στην ποικιλομορφία για την επίτευξη υψηλής ποιότητας στην εκπαίδευση, προτείνει ότι η εκπαιδευτική πολιτική των κρατών, προκειμένου να παρέχει ίσες ευκαιρίες σε όλους, θα πρέπει να διαμορφώνεται λαμβάνοντας υπόψη κοινωνικά, πολιτικά, ιστορικά περιβαλλοντικά δεδομένα προκειμένου να κατακτήσει υψηλή ποιότητα εκπαίδευσης για όλους

Ο ρόλος του σχολείου και των εκπαιδευτικών στη διαμόρφωση κλίματος αριστείας και ισότητας προτάχθηκε ως πολύ σημαντικός για το σύνολο των ερωτηθέντων. Ο τρόπος διδασκαλίας του εκπαιδευτικού, οι στάσεις και οι αντιλήψεις του μπορούν να βοηθήσουν τους μαθητές να ξεπεράσουν προβλήματα που προέρχονται από την κοινωνική προέλευση και από την οικογένεια αλλά και να συμβάλουν στη μελλοντική πορεία των μαθητών σε σχέση με τις επιδόσεις τους. Η παρούσα έρευνα κατέγραψε την άποψη ότι σημαντικό ρόλο εκτός από την αποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών κατά τη μαθησιακή διαδικασία, παίζουν μεταβλητές, όπως το μέγεθος του σχολείου και της τάξης ή το σύστημα των εργασιών

και των ποινών. Μεγάλος αριθμός μελετών απέδειξε ότι μαθητές χαμηλής κοινωνικής προέλευσης μπορούν να επιδείξουν υψηλές ακαδημαϊκές επιδόσεις, οι οποίες κατά κύριο λόγο οφείλονται στις μαθησιακές πρακτικές που χρησιμοποιούνται από τους εκπαιδευτικούς και την ηγεσία του σχολείου. Οι εκπαιδευτικοί που υιοθετούν κατά την εκπαιδευτική διαδικασία θετική συμπεριφορά και στάση προς τους μαθητές που προέρχονται από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα ή από οικογένειες χαμηλού κοινωνικοοικονομικού status, αποτελούν τον πιο σημαντικό παράγοντα στην αποκατάσταση των κοινωνικών αδικιών, στην ενσωμάτωση της ισότητας και στη δημιουργία κλίματος που προκρίνει την ακαδημαϊκή αριστεία. Η εμπειρία και η ικανότητα των εκπαιδευτικών δημιουργούν συνθήκες που θα κινητοποιήσουν τους μαθητές που προέρχονται από τόσο διαφορετικά περιβάλλοντα, προκειμένου να εμπλακούν στην εκπαιδευτική διαδικασία και να πετύχουν στόχους που αφορούν τόσο στην υψηλή ακαδημαϊκή όσο και στην προσωπική τους ανάπτυξη (Brown, K., 2010).

Στην ερώτηση, η οποία τέθηκε με αφορμή τη δήλωση πρώην κυβερνητικού στελέχους που συνέδεε την επίτευξη της αριστείας με την ηλικία, και τον χαρακτηρισμό της ως «ρετσινιά» (με αφορμή την κατάργηση των εξετάσεων στα Πειραματικά Σχολεία), η πλειοψηφία των απόψεων συγκλίνουν ότι πρόκειται για προσπάθεια αποδυνάμωσης του θεσμού της αριστείας και όχι μόνο δεν προάγει την ισότητα των μαθητών, αλλά αντίθετα πριμοδοτεί τη μετριότητα και την ήσσονα προσπάθεια. Συμπληρωματικά, αναφέρθηκε το γεγονός ότι η κατάκτηση της αριστείας δεν σχετίζεται με την ηλικία αλλά με τη θέληση, την προσπάθεια και το όραμα. Ο καθηγητής Μπαμπινιώτης, με αφορμή το Π.Δ79/2017, σύμφωνα με το οποίο στα σχολεία της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης οι μαθητές θα ορίζονται ως σημαιοφόροι, βάσει διαδικασίας κλήρωσης και όχι άριστων επιδόσεων, σχολίασε: «Αν πάλι μιλάμε για ισότητα, των ίσων ευκαιριών την ισότητα, που είναι η ουσιαστική ισότητα, έχει υποχρέωση να εξασφαλίζει η Πολιτεία, ιδίως στην Εκπαίδευση. Όχι η ψευδοϊσότητα με κατάργηση της αξιοκρατικής άμιλλας, δηλ. της αριστείας. Προκαλεί εντύπωση ο απλοϊκός τρόπος σκέψης, η αφέλεια που υπόκειται σε μια τέτοια προσέγγιση όταν, όπου και όσο επιχειρείται. Δεν αμφισβητώ τις προθέσεις κρίνω τις έννοιες, τις πράξεις και τις ορατές επιπτώσεις» (Το Βήμα, 20-8-2017).

Σε μικρότερο ποσοστό, η έρευνα κατέγραψε και την αντίθετη άποψη, σύμφωνα με την οποία η διενέργεια παρόμοιων διαγωνισμών στην εκπαιδευτική

διαδικασία, δεν αποδεικνύει την ύπαρξη αριστείας και ποιότητας παρά ακολουθεί τους όρους ενός αέναου ανταγωνισμού όπου όλοι ανταγωνίζονται εναντίον όλων. Η εκπαίδευση αποκτά ταξική χροιά, η αριστεία αποτιμάται με την επίτευξη υψηλών επιδόσεων και η εκπαίδευση αποκλίνει από τον ουσιαστικό της ρόλο που στοχεύει στην κατάκτηση γνώσεων, αξιών, στην καλλιέργεια ικανοτήτων και δεξιοτήτων των νέων ανθρώπων.

9.4. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΣΥΜΒΑΛΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

9.4.1. Η κουλτούρα και το κλίμα του σχολείου.

Η διαμόρφωση θετικού κλίματος στη σχολική μονάδα θεωρήθηκε ως καθοριστικός παράγοντας για τη βελτίωση των επιδόσεων των μαθητών από το σύνολο των συμμετεχόντων στην έρευνα. Το πλαίσιο που καθορίζει τις σχέσεις των εκπαιδευτικών με τους μαθητές, των εκπαιδευτικών μεταξύ τους και με την ηγεσία του σχολείου, ασκεί σημαντική επίδραση στη γνωστική και συναισθηματική ανάπτυξη των μαθητών, καθορίζει και ενισχύει την ενεργητική συμμετοχή των εκπαιδευτικών, παρέχει ασφάλεια και παραγωγική διάθεση στο ανθρώπινο δυναμικό του σχολείου. Η ύπαρξη κλίματος ισότητας, η ενθάρρυνση, το γνήσιο και ειλικρινές ενδιαφέρον για το κάθε παιδί ξεχωριστά, η καλλιέργεια της αυτοπεποίθησης των μαθητών, η χρήση ενεργητικής ακρόασης, η δίκαιη αξιολόγηση των επιδόσεων αναφέρθηκαν ως παράγοντες της εκπαιδευτικής διαδικασίας, που συμβάλουν στη διαμόρφωση κλίματος ασφάλειας, εμπιστοσύνης, σεβασμού και αποτελεσματικής επικοινωνίας με τους μαθητές. Η συμπεριφορά των εκπαιδευτικών προς τους μαθητές τους καθορίζει την ποιότητα των σχέσεων μεταξύ τους και συντελεί στη μαθησιακή διαδικασία και στις ακαδημαϊκές επιδόσεις των μαθητών. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, τα αποτελέσματα έρευνας που διεξήχθη στις ΗΠΑ και βασίστηκε σε δεδομένα, όπως συμπεριφορές, αξίες και πεποιθήσεις των μελών του σχολείου συνδέουν άμεσα τη βελτίωση των μαθησιακών επιδόσεων με την ύπαρξη κλίματος συνεργασίας ανάμεσα στη διεύθυνση, στους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Η συνεργασία των εκπαιδευτικών μεταξύ τους που αφορά στη διαθεματική προσέγγιση των διδακτικών αντικειμένων, η ανάπτυξη σχέσεων εμπιστοσύνης και σεβασμού προωθούν ευχάριστο κλίμα στο σχολείο και αυτό με τη σειρά του οδηγεί στην κινητοποίηση των μαθητών για αυξημένη προσπάθεια με στόχο τη βελτίωση των επιδόσεων τους. Επισημαίνεται ότι είναι σημαντικός ο βαθμός συνεργασίας των εκπαιδευτικών με τους γονείς των μαθητών τους όσον αφορά στην επίτευξη του κοινού εκπαιδευτικού στόχου (Gruenert, S., 2005).

9.4.2. Ο ρόλος του Διευθυντή του σχολείου

Ο ρόλος του Διευθυντή επισημάνθηκε ως πολύπλευρος, με κυρίαρχη τη δυνατότητα να χαράσσει την πολιτική του σχολείου, να εμπνέει και να καθοδηγεί

τους μαθητές της σχολικής μονάδας. Ως στρατηγικές που χρησιμοποιεί ο Διευθυντής του σχολείου, αναφέρθηκαν η διαμόρφωση κλίματος αρμονικής συνεργασίας με τους εκπαιδευτικούς, η χρήση δημοκρατικών και συνεργατικών διαδικασιών, η ενθάρρυνση για ανάπτυξη σχεδίων μεταξύ των εκπαιδευτικών, η αξιοποίηση της διαδικασίας και των αποφάσεων του συλλόγου, η ικανότητα να αποτελεί ο ίδιος παράδειγμα προς μίμηση και η θετική συμβολή του στην εξωστρέφεια του σχολείου. Χαρακτηρίστηκε ως ο άνθρωπος κλειδί, που θα συμβάλει στην ύπαρξη θετικού κλίματος για τη μαθησιακή διαδικασία αλλά και θα αντιμετωπίσει τα μέλη του σχολείου με δικαιοσύνη, αξιοκρατία, αποφεύγοντας προκαταλήψεις και συμπεριφορές που στοχοποιούν. Ο Sergiouvanni, T., εντοπίζει μεγάλες διαφορές σε μη αποτελεσματικά, αποτελεσματικά και άριστα σχολεία και στους ηγέτες τους. Τα σχολεία που διευθύνονται από μη ικανούς ηγέτες κρίνονται αναποτελεσματικά και χαρακτηρίζονται από κακή λειτουργία, ανταγωνιστικότητα και αρνητικό κλίμα. Σε αντίθεση τα άριστα σχολεία υπερβαίνουν όλες τις προσδοκίες που τα καθιστούν απλώς αποτελεσματικά, και οι ηγέτες αυτών αναζητούν τρόπους για να ορίσουν, να καθορίσουν και να ενδυναμώσουν τους στόχους και τις αξίες που αποδίδουν στο σχολείο τους μια ιδιαίτερη ταυτότητα.

9.4.3. Ο ρόλος των κινήτρων

Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας αναφέρονται στο δυναμικό ρόλο των κινήτρων κατά την εκπαιδευτική διαδικασία. Η ίδια η διδασκαλία και το γνωστικό αντικείμενο θα πρέπει να παρουσιάζουν ενδιαφέρον προκειμένου ο μαθητής να εμπλακεί ενεργά. Οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να διακρίνουν συμπεριφορές, ικανότητες, κλίσεις και δεξιότητες μαθητών και να τις καλλιεργήσουν ώστε να κινητοποιήσουν την διάθεση τους για μάθηση και επίτευξη επιδόσεων και στόχων. Σύμφωνα με την Γωνίδα, E. & Μεταλλίδου, Π., είναι σημαντικό οι μαθητές να αντιληφθούν τη μαθησιακή διαδικασία ως μια διαδικασία που συμβάλλει στην προσωπική τους ανάπτυξη, που ενδυναμώνει τα θετικά στοιχεία του εαυτού τους και τους παρέχει τη δυνατότητα να θέσουν υψηλούς στόχους επίτευξης. Τονίστηκε από τους συμμετέχοντες ότι είναι σημαντικό οι μαθητές να ανακαλύψουν την ουσία και το λόγο της μάθησης, τη σύνδεση και την πρακτική εφαρμογή της στην καθημερινότητα προκειμένου να καταβάλουν τη μέγιστη δυνατή προσπάθεια. Επισημάνθηκε η αξία της επιβράβευσης ως κίνητρο για τους μαθητές όχι μόνο σε

γνωστικό και ποσοτικό επίπεδο, την απόκτηση υψηλής βαθμολογίας ή την απονομή αριστείων προόδου. Ως κίνητρο επίδοσης καταγράφηκε η ανάγκη εκτίμησης από τους εκπαιδευτικούς, η αναγνώριση από τους άλλους, είτε μέσα στο σχολικό περιβάλλον, είτε έξω από αυτό με δημοσιοποίηση πιθανών εξαιρετικών επιτευγμάτων τους. Σύμφωνα με εκτεταμένες έρευνες για το ρόλο των κινήτρων, η βιβλιογραφία αναφέρει, ότι ενώ οι λεκτικές ανταμοιβές κινητοποιούν τους μαθητές, οι καθιερωμένες και αναμενόμενες ανταμοιβές δεν έχουν το ίδιο αποτέλεσμα. Προτείνεται στους εκπαιδευτικούς να επικεντρώνονται στην εσωτερική κινητοποίηση των μαθητών με την ανάπτυξη μαθησιακών δραστηριοτήτων και επιλογών προκειμένου να αναπτυχθούν υψηλοί στόχοι επίτευξης (Deci, D., 2001).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η έμφαση στην αριστεία ως αρχή δεν είναι αμφισβητήσιμη, αντίθετα αποτελεί ζητούμενο και προσδοκία όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης. Η ευρεία χρήση όμως του όρου έχει οδηγήσει σε μια εννοιολογική σύγχυση, και πολλές φορές η αριστεία αποτελεί περισσότερο ρητορική και λιγότερο ρεαλιστική προσδοκία, συνήθως δεν προσδιορίζεται κάποια συγκεκριμένη έννοια της αρετής και δεν παρέχεται με σαφήνεια ο τρόπος κατάκτησης και ανάπτυξης της.

Στο πλαίσιο των προγραμμάτων σπουδών ως διαδικασία, αλλά και της εκπαίδευσης ως προσωπική ανάπτυξη, η αριστεία ταυτίζεται με την αρετή, και με την καλλιέργεια κινήτρων ώστε οι μαθητές να εντοπίσουν τον εγγενή σκοπό της γνώσης, της εμπειρίας αλλά και των δεξιοτήτων τους με τρόπο που μπορεί να προωθήσει την τελική ανάπτυξη της μακροπρόθεσμα. Συμπεραίνουμε ότι η ανάπτυξη της αριστείας θα πρέπει να αποτελεί εκπαιδευτικό σκοπό αλλά όχι τον μοναδικό, διότι η εκπαίδευση θα πρέπει να στοχεύει και στην προώθηση των καλών προσωπικών ποιότητων και αρετών των μαθητών, των χαρακτηριστικών που προάγουν την προσωπική άνθηση γενικότερα. Η επιθυμία για τη βελτίωση των επιδόσεων απαιτεί ενεργό και οικειοθελή συμμετοχή αλλά και μακρόχρονη εκπαίδευση και πρακτική, διότι η επίτευξη υψηλών στόχων αποκτάται σταδιακά και τελειοποιείται με την καλλιέργεια πολύπλοκων δεξιοτήτων. Άτομα που μπορούν να στηρίξουν τη μάθηση μέσω σχεδιασμού, ανάλυσης και επίλυσης προβλημάτων αλλά ταυτόχρονα να προγραμματίσουν, να δράσουν και να αξιολογήσουν την προβλεπόμενη και την πραγματική απόδοση τους θα είναι ικανά να κατακτήσουν τους υψηλότερους στόχους επιδόσεων που έχουν θέσει.

Αν και υπάρχει η άποψη ότι η κοινωνική τάξη, η οικονομική κατάσταση, οι φυλετικές διαφορές και οι εκπαιδευτικές ευκαιρίες αποτελούν τις σημαντικότερες παραμέτρους για την ύπαρξη της ισότητας και της αριστείας σε ένα σχολείο, δεν πρέπει να υποτιμάται ο ρόλος της λειτουργίας του σχολείου και του ανθρώπινου δυναμικού του. Οι εκπαιδευτικοί που επιδεικνύουν κατά την εκπαιδευτική διαδικασία συνειδητή συμπεριφορά και στάση απέναντι στους μαθητές που προέρχονται από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα ή από οικογένειες χαμηλού κοινωνικοοικονομικού status αποτελούν τον πιο σημαντικό παράγοντα στην αποκατάσταση των κοινωνικών αδικιών, στην ενσωμάτωση της ισότητας και στην δημιουργία κλίματος που προκρίνει την ακαδημαϊκή αριστεία.

Η ύπαρξη κουλτούρας στο σχολείο που βασίζεται στη δημιουργία στόχων, επικοινωνίας, συνεκτικότητας, καινοτομίας, προσαρμοστικότητας και επίλυσης προβλημάτων προσφέρει το κατάλληλο πλαίσιο για την ανάπτυξη δεξιοτήτων των μαθητών, τόσο σε προσωπικό όσο και σε ακαδημαϊκό επίπεδο. Ο ρόλος της Διεύθυνσης του σχολείου αποδεικνύεται καταλυτικός. Δημιουργεί συνθήκες για τον καλύτερο σχεδιασμό του σχολείου, κινητοποιεί συνεργατικές δράσεις, αποτελεί προϋπόθεση για αλλαγές και καινοτομίες και οδηγεί σε εξέλιξη και βελτίωση. Η στήριξη των στόχων από το εκπαιδευτικό προσωπικό συνδράμουν τον ηγέτη στην διαμόρφωση του κλίματος και της κουλτούρας του σχολείου, ενώ ταυτόχρονα η ύπαρξη ευελιξίας και προσαρμοστικότητας στα άτομα και τις διαδικασίες θέτουν τα θεμέλια για τη βελτίωση της απόδοσης των μαθητών.

Η έννοια της ισότητας των εκπαιδευτικών ευκαιριών αποκτά ιδιαίτερη σημασία όταν συνδέεται με την προσπάθεια των μαθητών για επίτευξη άριστων επιδόσεων. Η ισότητα στην εκπαιδευτική διαδικασία αναφορικά και με τον κοινωνικό ρόλο της εκπαίδευσης, δεν αμφισβητείται. Στόχος των εκπαιδευτικών συστημάτων είναι η παροχή ίσων δυνατοτήτων μόρφωσης και η μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων με τρόπο ώστε τα οικονομικά και γεωγραφικά κριτήρια να μην αποτελούν εμπόδιο σε ικανούς μαθητές να επιδείξουν άριστες επιδόσεις και να ανελιχθούν στην κοινωνική ιεραρχία.

Οι τακτικές της κεντρικής πολιτικής εξουσίας που σχεδιάζουν και υλοποιούν εκπαιδευτικές πολιτικές που στοχεύουν μόνο στη στείρα γνώση, δεν μπορούν να προωθήσουν την ελεύθερη βούληση, την ευημερία και κατ' επέκταση τις ίσες ευκαιρίες των πολιτών. Είναι επιβεβλημένη η χρήση στρατηγικών που προωθούν τον ανθρώπινο παράγοντα, την κοινωνική συμμετοχή, την ευελιξία και την προσαρμοστικότητα των ατόμων σε αλλαγές, με στόχο τόσο την ατομική βελτίωση, όσο και την κοινωνική δικαιοσύνη αλλά και την ευημερία των εθνικών και οικονομικών δεικτών.

Η παρούσα έρευνα προτείνεται να επεκταθεί μελλοντικά με την διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα στην εφαρμοζόμενη εκπαιδευτική καινοτομία και την αριστεία, εξετάζοντας τις απόψεις και πρακτικές των εκπαιδευτικών. Επίσης, θα ήταν χρήσιμο να συμπεριληφθούν οι απόψεις των ίδιων των μαθητών, που απουσίαζαν λόγω χρονικών περιορισμών από την συγκεκριμένη έρευνα, σχετικά με την αριστεία, ποιοτικά αλλά και ποσοτικά σε ένα ευρύ δείγμα σχολικών μονάδων διαφορετικών βαθμίδων και γεωγραφικών περιοχών. Τέλος, ενδιαφέρον θα είχε να καταγραφούν οι

εμπειρίες ενηλίκων που βίωσαν την αριστεία στα σχολικά τους χρόνια, ως προς τον βαθμό που αυτή αποτέλεσε την κινητήριο δύναμη για την μετέπειτα προσωπική τους εξέλιξη.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Βουλαλά, Κ., Γωνίδα, Ε. & Κιοσσέογλου, Γ. (2004). *Πολλαπλοί στόχοι επίτευξης, συμμετοχή στην τάξη και σχολική επίδοση: Αναπτυξιακές και εκπαιδευτικές διαστάσεις*. Θεσσαλονίκη: Επιστημονική Επετηρίδα, Τμήμα Ψυχολογίας, Τόμος ΣΤ.
2. Βουλαλά, Κ., Γωνίδα, Ε., Κιοσσέογλου, Γ. (2004). *Στόχοι επίτευξης των μαθητών/τριών, των γονέων και του σχολείου, συμμετοχή στην τάξη και επίδοση: εφαρμογή της ιεραρχικής ανάλυσης παλινδρόμησης*. Θεσσαλονίκη: Επιστημονική Επετηρίδα της Ψυχολογικής Εταιρείας Βορείου Ελλάδος, Τόμος 2.
3. Γεωργίου, Σ. (2000). *Σχέσεις σχολείου – οικογένειας και ανάπτυξη του παιδιού*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
4. Γωνίδα, Ε. & Μεταλλίδου, Π. (2015). Beliefs about School Learning during Adolescence: Their Contribution to Motivational Beliefs and School Achievement. *Journal of Educational and developmental Psychology*. 5, (2).
5. Δημαράς, Α. (1998). *Η μεταρρύθμιση που ποτέ δεν έγινε. (Τεκμήρια Ιστορίας)*. Αθήνα: Εστία.
6. Δημητρόπουλος, Ε. (2003). *Εκπαιδευτική αξιολόγηση. Η αξιολόγηση του μαθητή. Θεωρία – Πράξη – Προβλήματα*. Αθήνα: Γρηγόρης.
7. Δίκτυο Σχολικής Καινοτομίας (2007). *Μορφωτική Πρωτοβουλία.. Φάκελος Εργαστηρίου*. Ανακτήθηκε 12 Ιανουαρίου 2018 από: <http://blogs.sch.gr/niptylisou/files/2010/04/protouvoulia-fakelos.pdf>
8. Ελλάδα. ΥΠΕΠΘ. (2003). Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο. *Προγράμματα Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Δραστηριοτήτων*. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
9. Ελλάδα. ΦΕΚ Β'/1286/12.9.2006. (2006, Σεπτέμβριος 12). Είδη τιμητικών διακρίσεων - Προϋποθέσεις απονομής». Άρθρο 25 ΥΑ 80033/Γ2/2006. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
10. Ζησιμόπουλος, Δ. (2006). Δ. Δ. *Εσωτερικά κίνητρα μάθησης και σχολική επίδοση μαθητών σχολικής ηλικίας*. Αθήνα: ΕΚΠΑ, τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης.
11. Θεοδοσιάδου, Κ. (2013). Ο ρόλος του σχολείου στην διαμόρφωση σχολικής επίδοσης. *Τα εκπαιδευτικά*. Ανακτήθηκε 16 Φεβρουαρίου, 2018, από: <file:///C:/Users/Administrator/Downloads/-.pdf>
12. Καζαντζάκης-Κακριδής, *Ομήρου Οδύσσεια*:

13. Καζαντζάκης, Ν. - Κακριδής, Ι.Θ., *Ομήρου Οδύσσεια*, Αθήνα 1965.
14. Κακριδής-Καζαντζάκης, *Ομήρου Ιλιάδα*:
15. Κακριδής, Ι.Θ. - Καζαντζάκης, Ν., *Ομήρου Ιλιάδα*, Αθήνα 1955.
16. Κάλφας, Β. & Ζωγραφίδης, Γ.,(2006). *Αρχαίοι Έλληνες φιλόσοφοι (Αρχαιογνωσία και Αρχαιογλωσσία στη Μέση Εκπαίδευση)* , Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη .
17. Καπραβέλου Α. (2008). «Εκπαίδευση και Κοινωνική Δικαιοσύνη. Ανατρέποντας την πραγματικότητα». *Εισήγηση στο 5^ο Επιστημονικό Συνέδριο Ιστορίας Εκπαίδευσης με θέμα: «Εκπαίδευση και Κοινωνική Δικαιοσύνη»*. Ανακτήθηκε 22 Ιανουαρίου 2018 από: [file:///C:/Users/Administrator/Downloads/%CE%9A%CE%B1%CF%80%CF%81%CE%B1%CE%B2%CE%AD%CE%BB%CE%BF%CF%85%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Administrator/Downloads/%CE%9A%CE%B1%CF%80%CF%81%CE%B1%CE%B2%CE%AD%CE%BB%CE%BF%CF%85%20(2).pdf)
18. Κατσαρός, Ι. (2008). *Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Υ.Π.Ε.Π.Θ.
19. Κοντογιαννοπούλου – Πολυδωρίδη, Γ. (1985). Ο εξισωτικός και αναπαραγωγικός ρόλος του εκπαιδευτικού συστήματος: Ανάλυση με στόχο τη διαμόρφωση θεωρητικού ερευνητικού πλαισίου. *ejournals.epublishing.ekt.gr*. Ανακτήθηκε 17 Δεκεμβρίου, 2017, από: <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/ekke/article/viewFile/7396/7119>
20. Ματσαγγούρας, Η. (2000). *Η σχολική τάξη*. Αθήνα: Γρηγόρης
21. Μουσούρου, Λ. Μ. (1993). *Κοινωνιολογία της σύγχρονης οικογένειας*. Αθήνα: Gutenberg.
22. Μπαμπινιώτης, Γ. (2002). *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας Ε.Π.Ε.
23. Μυλωνάκου – Κεκέ, Η.(2006). *Σύγχρονες Θεωρητικές Προσεγγίσεις στην Επικοινωνία Σχολείου, Οικογένειας και Κοινότητας*. Αθήνα: Ατραπός.
24. Ο.Ο.Σ.Α. (2011) Καλύτερες Επιδόσεις και Επιτυχείς Μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα. *Προτάσεις για την Εκπαιδευτική Πολιτική στην Ελλάδα*.
25. Παρασκευόπουλος, Ι.Ν. (1984), *Εξελικτική Ψυχολογία, τόμος 1-4*. Αθήνα: Αυτοέκδοση.
26. Παρασκευοπούλου –Κόλλια, Ε. (2008) Μεθοδολογία ποιοτικής έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες και συνεντεύξεις. *The journal for Open and Distance*

- Education and Educational Technology*. Ανακτήθηκε 2 Ιανουαρίου 2018 από: <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/openjournal/article/view/9726/9872>
27. Πασιαρδής Π., (2014) Κεντρική ομιλία στην ημερίδα του Π.Ι. Κύπρου με θέμα: «Η παιδαγωγική ηγεσία ως μετασχηματιστικός μηχανισμός για βελτίωση του σχολείου». Ανακτήθηκε 25 Ιανουαρίου 2018 από: <http://www.koed.org.cy/myfiles/conferences/2014-12-13-imerida/2014-12-13-Keynote2-Pashiardis.pdf>
28. Πεντέρη, Ε. & Πετρογιάννης, Κ. (2013), Σύνδεση σχολείου – οικογένειας και το ζήτημα της μεταξύ τους συνεργασίας. Κριτική παρουσίαση βασικών θεωρητικών μοντέλων. Έρευνα στην Εκπαίδευση. *Hellenic Journal of Research Education*. Ανακτήθηκε 13 Ιανουαρίου 2018 από: [file:///C:/Users/Administrator/Downloads/8790-16491-1-SM%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Administrator/Downloads/8790-16491-1-SM%20(1).pdf) .
29. Πετρίδου, Ε. (2011). *Διοίκηση – Μάνατζμεντ. Μια Εισαγωγική Προσέγγιση*. Αθήνα: Εκδόσεις «σοφία».
30. ΠΜΣ «Οργάνωση και Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων». (2017). *Εκπαιδευτική Πολιτική και Στρατηγική*. [Φυλλάδιο]. Θεσσαλονίκη: Ρουσσάκης, Ι., αυτοέκδοση.
31. ΠΜΣ «Οργάνωση και Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων». (2017). *Σχέσεις Σχολείου – Οικογένειας*. [Φυλλάδιο]. Θεσσαλονίκη: Γωνίδα Ε., αυτοέκδοση.
32. Ρεκαλίδου, Γ. (2011). *Αξιολόγηση της μάθησης ή αξιολόγηση για την μάθηση*; Αθήνα: Πεδίο.
33. Σαΐτης Χ. (2011). *Εκπαιδευτική Πολιτική και Διοίκηση*. Ανακτήθηκε 23 Φεβρουαρίου 2018 από: <http://hdl.handle.net/10795/1093>
34. Σαΐτης, Χ. (2008). *Σχολική ηγεσία: από την θεωρία στην πράξη*. Στο Επιμόρφωση στελεχών της εκπαίδευσης: Δράσεις – Αποτελέσματα – Προοπτικές. *Πρακτικά Συνεδρίου*. Αθήνα, ΥΠ.Π.Ε.Π.Θ.
35. Σταμέλος, Γ. (2015). *Εισαγωγή στις Εκπαιδευτικές Πολιτικές*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.
36. Συμεού, Λ. (2003). Σχέσεις σχολείου-οικογένειας: έννοιες, μορφές και εκπαιδευτικές συνεπαγωγές, *Παιδαγωγική Επιθεώρηση* . Ανακτήθηκε 13 Ιανουαρίου 2018 από: <https://www.academia.edu>.
37. ΥΑ 80033/Γ2/2006-ΦΕΚ Β' /1286/12-9-2006
38. ΥΠΕΠΘ, Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας (2014). *Εθνικές Προτεραιότητες για την έρευνα και καινοτομία και ο Ορίζοντας 2020*. Ανακτήθηκε 12 Ιανουαρίου 2018 από: [93](http://helios-</p></div><div data-bbox=)

eie.ekt.gr/EIE/bitstream/10442/13821/1/Chatzinikolaou_21-2-2014.pdf

39. ΦΕΚ 87/31-12-1836 αρ.29

40. Χαλκιάς, Μ., Μανωλέσου, Α., Λάλου, Π., (2015). *Μεθοδολογία Έρευνας και Εισαγωγή στη Στατιστική Ανάλυση Δεδομένων με το IBM SPSS STATISTICS*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.

ΕΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Abu-Hussain, J. (2014). Leadership of school Principals. *American Journal of Styles and Value Systems Education Research*. 2, (12), 1267-1276.
2. Ainscow, M. & Sandill, A. (2010). Developing inclusive education systems: the role of organizational cultures and leadership. *International Journal of Inclusive Education*. 14, (4), 401-416.
3. Ainscow, M. (2010). Achieving excellence and equity: reflections on the development of practices in one local district over 10 years. *School effectiveness and school improvement*. 21, (1), 75-92.
4. Allan, K. (2007). Excellence: a new keyword for education? *Critical Quarterly*. Ανακτήθηκε 7 Νοεμβρίου, 2017, από https://scholar.google.gr/scholar?hl=el&as_sdt=0%2C5&q=http%3A%2F%2Fkeywords.pitt.edu%2Fpdfs%2Fexcellence.pdf&btnG .
5. Asor, A., Kaplan, H., Roth, G. (2002). Choice is good but relevance is excellent: Autonomy-enhancing and suppressing teacher behaviors predicting students' engagement in schoolwork. *British Journal of Educational Psychology*. 72, 261-278.
6. Astin, A. (1990). Educational Assessment and Educational Equity. *American Journal of Education*. 98, (4), 458-478. Ανακτήθηκε 5 Απριλίου, 2018, από http://www.jstor.org/stable/1085327?read-now=1&refreqid=excelsior%3Ae2a2265909be5cc7a2c619583693cf6e&seq=1#page_scan_tab_contents.
7. Bartosh, O. (2003). Environmental Education: Improving student achievement, Doctoral Thesis, Olympia. Μη εκδεδομένη διδακτορική διατριβή, The Evergreen State College, Washington.
8. Beams, S., Atencio, M., Ross, H. (2009). Taking Excellence outdoors. *Scottish Educational Review*. 41, (2), 32-45.
9. Bekker, E.I., *Aristotelis Opera*, vol. I-V, Academia Regia Borussica, Berlin 1831-1870.
10. Bell, L. & Kent, P. (2010). The Cultural Jigsaw. *Educational Management Administration & Leadership*. 38, (1), 8-32.

11. Best, T. (2008). Achieving Excellence in Education. Ανακτήθηκε 5 Απριλίου, 2018, από <http://butbarbados.com/images/speech18.pdf>.
12. Brown, K. (2010). Schools of Excellence and Equity? Using Equity Audits as a tool to expose a flawed system of recognition. *International Journal of Education Policy & Leadership*. Ανακτήθηκε 17 Δεκεμβρίου, 2017, από: <http://journals.sfu.ca/ijepl/index.php/ijepl/article/view/206>
13. Caprara, G.V., Barbaranelli, C., Steca, P., Malone, P. (2006). Teachers' self-efficacy beliefs as determinants of job satisfaction and students' academic achievement. *Journal of School Psychology*. 44, 473-490.
14. Cotton, K. & Wikelud K. ([χ.χ.]). *Parent Involvement in Education*. *School Improvement Research Series*. Ανακτήθηκε 25 Ιανουαρίου, 2018, από <http://educationnorthwest.org/sites/default/files/parent-involvement-in-education.pdf>.
15. Creswell, J.,(2011). *Η Έρευνα στην Εκπαίδευση. Σχεδιασμός, Διεξαγωγή και Αξιολόγηση της Ποσοτικής και Ποιοτικής Έρευνας*, Εκδόσεις, Έλληνα
16. Deci, E., Koestner, R., Ryan R. (2001). Extrinsic Rewards and Intrinsic Motivation in Education: Reconsidered Once Again. *Review of Educational Research*. 71, (1), 1-27.
17. Duke, D. (1985). What is the Nature of Educational Excellence and Should We Try to Measure It? *The Phi Delta Kappan*. 66, 671-674.
18. Ec. Europa Eu. (2016). *First European Education Summit*. Ανακτήθηκε 25 Ιανουαρίου, 2018, από http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/social-inclusion_el.
19. Eccles, J. (2005). Influences of parent's education on their children's educational attainments: the role of parent and child perceptions. *London Review of Education*. 3, (3), 191-204.
20. Evans, M. (2014). Great Expectations? Critical Discourse Analysis of Title I School- Family Compacts. *Scholl Community Journal*, 24. Ανακτήθηκε 25 Ιανουαρίου, 2018, από: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1048622.pdf>
21. Fan, X. & Chen, M. (2001). Parental involvement and Student's Academic Achievement. A meta-Analysis. *Education Psychology Review*, 13, (1). Ανακτήθηκε 25 Ιανουαρίου, 2018, από: <https://link.springer.com/content/pdf/10.1023%2FA%3A1009048817385.pdf>.

22. Farooq, M., Chaudhry, A., Shafiq, M., Berhanu, G. (2011). Factors affecting student's quality of academic performance: A case of Secondary school level. *Journal of Quality and Technology Management*. 3, (2), 1-14.
23. Ferrari, M. (2001). *The Pursuit of excellence through education*. Ανακτήθηκε 7 Νοεμβρίου, 2017, από https://books.google.gr/books?hl=el&lr=&id=KrKPAgAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=The+Pursuit+of+Excellence+Through+Education&ots=sqIMGklpLy&sig=OeN-iEXjxJCEo1LF0KZRthtbQ5U&redir_esc=y#v=onepage&q=The%20Pursuit%20of%20Excellence%20Through%20Education&f=false.
24. Fortier, M., Vallerand, R., Guay F. (1995). Academic Motivation and School Performance. *Contemporary Educational Psychology*. 20, 257-274.
25. Francis, B., Mills, M., Lupton, R. (2017). Towards social justice in education: contradictions and dilemmas. *Journal of Education Policy*. 32, (4), 414-431.
26. Gale, T. & Molla, T. (2015). Social justice intends in policy: an analysis of capability for and through education. *Journal of Education Policy*. 30, (6), 810-830.
27. Georgiadis, N. (2005). Trends in State Education Policy in Greece: 1976 to 1997 Reform. *Education Policy Reform Archives*. 13, 1-17
28. Gillies, D. (2007). Excellence and education: rhetoric and reality. *Education, Knowledge and Economy*. 1, (1), 19-35.
29. Gillies, D. (2008). Quality and equality: the mask of discursive conflation in education policy texts. *Journal of Education Policy*. 23, (6), 685-699.
30. Gillies, R. (2015)., R. (2015). Education Reform. Learning from past experience and overseas success.. Σε G. Bammer (Επιμ.), Change!: Combining Analytic Approaches with Street Wisdom (σ. 193-204). Australia: ANU E Press.
31. Grek, S. (2009). Governing by numbers: the PISA effect in Europe. *Journal of Education Policy*., 24, (1), 23-37.
32. Grieve, A. (2010). Exploring the characteristics of “teachers for excellence”: teachers own perceptions. *European Journal of Teacher Education*. 33, (3), 265-277.
33. Gruenert, S. (2005, 1 Δεκεμβρίου). Correlations of Collaborative School Cultures with Student Achievement. *Sage journals*. Ανακτήθηκε 21 Νοεμβρίου, 2017, από: <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/019263650508964504>.

34. Hargreaves, D. (1995). School Culture, School Effectiveness and School Improvement. *School Effectiveness and School Improvement*. 6, (1), 23-46.
35. Hermann, C.F., *Platonis Dialogi*, vol. I-VI, Teubner, Leipzig 1858.
36. Khajehpur, M. (2011). Relationship between emotional intelligence, parental involvement and academic performance of high school students. *Procedia Social and Behavioral Studies*. 15, 1081-1086.
37. MacAllister, J., MacLeod, G.& Pirrie, A. (2013). Searching for excellence in education: knowledge, virtue and presence? *Ethics and Education*. 8, (2), 153-165.
38. MacNeil, A., Prater, D., Busch, S. (2009). The effects of school culture and climate on student achievement. *International Journal of Leadership in Education*. 12, (1), 73-84.
39. Marrero, F. (2016). Barriers to Scholl Success for Latino Students. *Journal of Education and Learning*. 5, (2). Ανακτήθηκε 25 Ιανουαρίου, 2018, από: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1097395.pdf>.
40. Matsagouras, E., Poulou, M. (2007). School – family relations: Greek parents' perceptions of parental involvement. *International Journal about Parents in Education*. Ανακτήθηκε 20 Ιανουαρίου, 2018, από http://amaked-thrak.pde.sch.gr/symdim-kav4/pdf/sxeseis_sxoleiou_oikog.pdf.
41. Mueler, R.A. (2014). A general model of organizational values in educational administration. *Educational Management Administration & Leadership*. 42, (5), 640-656.
42. Park, H., Bauer, S. (2002). Parenting Practices, Ethnicity, Socioeconomic Status and academic Achievement in Adolescents. *School Psychology International*. 23, (4), 371-385. Ανακτήθηκε 26 Ιανουαρίου, 2018, από <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0143034302234002>.
43. Pintrich, P. (2000). An Achievement Goal Theory Perspective on Issues in Motivation Terminology, Theory, and Research. *Contemporary Educational Psychology*. 25, (1), 92-104.
44. Priestley, M., Biesta, G. (2013). *Reinventing the Curriculum. New Trends in Curriculum Policy and Practice*. London: Bloomsbury. Ανακτήθηκε 12 Ιανουαρίου, 2018, Δικτυακός τόπος: [https://books.google.gr/books?hl=el&lr=&id=9fBLAQAQAQBAJ&oi=fnd&pg=PA13&dq=Her+Majesty%E2%80%99s+Inspectorate+of+Education+\(2006\)+The+jo](https://books.google.gr/books?hl=el&lr=&id=9fBLAQAQAQBAJ&oi=fnd&pg=PA13&dq=Her+Majesty%E2%80%99s+Inspectorate+of+Education+(2006)+The+jo)

[urney+to+excellence+\(Edinburgh&ots=cSNGAk4s1d&sig=Z73TJPMYiH2xCGKOrfBCok7QxmI&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false](https://books.google.gr/books?hl=el&lr=&id=twspbgF3YIC&oi=fnd&pg=PP11&dq=university+in+ruins&ots=bg8CsMaGcN&sig=qm6gXkvVada6lCq3uOJi8Wj_g8k&redir_esc=y#v=onepage&q=university%20in%20ruins&f=false) .

45. Readings, B. (1996). *The University in Ruins*. USA: Harvard University Press.
Ανακτήθηκε 12 Ιανουαρίου, 2018, Δικτυακός τόπος:
https://books.google.gr/books?hl=el&lr=&id=twspbgF3YIC&oi=fnd&pg=PP11&dq=university+in+ruins&ots=bg8CsMaGcN&sig=qm6gXkvVada6lCq3uOJi8Wj_g8k&redir_esc=y#v=onepage&q=university%20in%20ruins&f=false .
46. Saunders, B.D. (2015). Resisting Excellence: Challenging Neoliberal Ideology in Postsecondary Education. *Journal for Critical Education Policy Studies (JCEPS)*.
Ανακτήθηκε 7 Νοεμβρίου, 2017, από: <http://www.jceps.com/wp-content/uploads/2015/10/13-13-2-13.pdf> .
47. Savage, G. (2011). When worlds collide: excellent and equitable learning communities? Australia's "social capitalist" paradox? *Journal of Education Policy*. 26, (1), 33-59.
48. Schleicher, A. (2014). *Equity, Excellence and Inclusiveness in Education: Policy Lessons from Around the World, International Summit on the Teaching Profession*. USA: OECD, Publishing.
49. Sergiovanni, T. (1984). Leadership and Excellence in Schooling. *Educational Leadership*. 41, 4-13.
50. Sergiovanni, T., (1995). *The Principalsip. A Reflective Practice Perspective*. Boston: Allyn and Bacon
51. Yoeli, R., Berkovich, I. (2010). From personal ethos to organizational vision: narratives of visionary educational leaders. *Journal of Educational Administration*. 48, (4), 451-467.
52. Antoninis, M. & Tsakloglou, P. (2001). Who Benefits from Public Education in Greece? Evidence and Policy Implications. *Education Economics*. 9, (2).
Ανακτήθηκε 5 Απριλίου, 2018, από <https://doi.org/10.1080/09645290110057001> .
53. Mortimore, P. (1991). School Effectiveness Research: Which Way at the Crossroads? *School Effectiveness and School Improvement*. 2, (3), 213-229.
54. Yemini, M., Addi-Raccah, A., Katarivas, K. (2015). I have a dream: School principals as entrepreneurs. *Educational Management Administration & Leadership*. 43, (4), 526-540.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Φύλο:

Ηλικία:

Επίπεδο Σπουδών:

Θέση που κατέχετε:

Ειδικότητα:

Χρόνια Υπηρεσίας:

1. Στις μέρες μας γίνεται πολύς λόγος για την Αριστεία. Τι θεωρείτε εσείς γενικά ότι είναι αριστεία?
2. Πως θα ορίζατε την «εκπαιδευτική αριστεία»?
3. Σύμφωνα με την προηγούμενη απάντησή σας, πιστεύετε ότι η εκπαιδευτική αριστεία αποτελεί τον μοναδικό στόχο του σχολείου?
4. Ποια κατά την άποψή σας είναι η σχέση της σχολικής επίδοσης και της αριστείας ?
5. Ποιοι παράγοντες εντός και εκτός σχολείου θεωρείτε ότι επηρεάζουν περισσότερο τις επιδόσεις των μαθητών?
6. Στα πλαίσια εφαρμογής μια κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής, η διαμόρφωση των εκπαιδευτικών συστημάτων συνδέεται με την οικονομία και την απασχόληση. Πιστεύετε ότι η επίτευξη υψηλών ακαδημαϊκών στόχων συμβάλει προς αυτήν την κατεύθυνση?
7. Ο όρος αριστεία επικαλείται συχνά από τους εκάστοτε υπουργούς Παιδείας. Πιστεύετε ότι οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις στοχεύουν πραγματικά στην αριστεία?
8. Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα παρέχει στους εκπαιδευτικούς παιδαγωγικές μεθόδους και πρότυπα, προκειμένου να βοηθήσουν τους μαθητές να αξιοποιήσουν τις ικανότητες και τα ταλέντα τους?
9. Τα τελευταία χρόνια προωθήθηκαν από το ΥΠΕΠΘ, καινοτόμες εκπαιδευτικές δράσεις (Περιβαλλοντική Αγωγή, Αγωγή Υγείας, Αγωγή Σταδιοδρομίας). Ποια η στάση σας για τα συγκεκριμένα καινοτόμα

προγράμματα? Ποιες πιστεύετε ότι είναι οι ωφέλειες μιας καινοτομίας στο σχολείο?

10. Το 2015 ο τότε υπουργός Παιδείας, ανέφερε στις προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησης για την εκπαίδευση, ότι δεν υπάρχει αριστεία σ'αυτές τις ηλικίες. Πιστεύετε ότι η αποδυνάμωση του θεσμού της αριστείας προάγει την ισότητα των μαθητών?
11. Στην σύγχρονη κοινωνία ο όρος «ισότητα ευκαιριών» προβάλλει την σπουδαιότητα της μόρφωσης. Παρέχει το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα στους μαθητές ίδιες ευκαιρίες μόρφωσης?
12. Πολυετείς έρευνες έχουν διαπιστώσει την στενή σχέση ανάμεσα στην σχολική επίδοση και την κοινωνική προέλευση. Πιστεύετε ότι οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για την κοινωνική ισότητα μπορούν να επηρεάσουν θετικά η αρνητικά την επίδοση των μαθητών τους?
13. Ο Διευθυντής του σχολείου μπορεί, και αν ναι, με ποιόν τρόπο, να δημιουργήσει κλίμα ισότητας και διάθεση για βελτίωση των επιδόσεων των μαθητών?
14. Με ποιόν τρόπο μπορούν οι εκπαιδευτικοί να καλλιεργήσουν κλίμα ισότητας στην τάξη τους? Θα βοηθούσε στην βελτίωση των ακαδημαϊκών επιδόσεων των μαθητών τους?
15. Στα πλαίσια συνεδριάσεων του συλλόγου διδασκόντων στο σχολείο σας, διενεργούνται συζητήσεις καθορισμού- επανακαθορισμού στόχων και πρακτικών, για την παροχή ευκαιριών μάθησης, εκτός αυτών που ορίζονται από το επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα?
16. Η επίτευξη αριστείας αποτελεί προσδοκία σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Ποιοι παιδαγωγικοί στόχοι θα βοηθούσαν στην καλλιέργεια κλίματος αριστείας στο σχολείο?
17. Με δεδομένη την επιρροή της σχέσης εκπαιδευτικών μαθητών στις επιδόσεις των τελευταίων, ποιούς παράγοντες κρίνετε ως σημαντικούς για να διαμορφωθεί θετικό κλίμα μεταξύ τους?
18. Ποια στοιχεία της σχολικής πραγματικότητας μπορεί να κινητοποιήσουν τους μαθητές ώστε να πετύχουν υψηλούς στόχους? Θεωρείτε την απόδοση «αριστείων προόδου» ικανοποιητική υποκίνηση?
19. «Αν γίνεις άριστος, φέρεις το βάρος της αριστείας που πρέπει να την αποδεικνύεις εσαεί» Σχολιάστε την παραπάνω δήλωση

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΓΟΝΕΩΝ

Φύλο:

Ηλικία:

Επίπεδο Σπουδών:

Επάγγελμα:

Αρ. παιδιών:

1. Στις μέρες μας γίνεται πολύς λόγος για την Αριστεία. Τι θεωρείτε εσείς γενικά ότι είναι αριστεία?
2. Πως θα ορίζατε την «εκπαιδευτική αριστεία»?
3. Σύμφωνα με την προηγούμενη απάντησή σας, πιστεύετε ότι η εκπαιδευτική αριστεία αποτελεί τον μοναδικό στόχο του σχολείου?
4. Κατά πόσο επηρεάζει το κοινωνικό-μορφωτικό επίπεδο των γονέων στην δημιουργία κινήτρων στους μαθητές προκειμένου να βελτιώσουν τις επιδόσεις τους?
5. Πιστεύετε ότι η ύπαρξη θετικού κλίματος στο σχολείο προάγει την επίτευξη στόχων που βοηθούν στην γνωστική και προσωπική ανάπτυξη των μαθητών?
6. Πιστεύετε ότι το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα παρέχει τις κατάλληλες παιδαγωγικές μεθόδους και πρότυπα προκειμένου οι μαθητές να καλλιεργήσουν και να αξιοποιήσουν τις ικανότητες και τα ταλέντα τους?
7. Στην σύγχρονη κοινωνία ο όρος «ισότητα ευκαιριών» προβάλλει την σπουδαιότητα της μόρφωσης. Παρέχει το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα στους μαθητές ίδιες ευκαιρίες μόρφωσης?
8. Το 2015 ο τότε υπουργός Παιδείας, ανέφερε στις προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησης για την εκπαίδευση, ότι δεν υπάρχει αριστεία σ'αυτές τις ηλικίες. Πιστεύετε ότι η αποδυνάμωση του θεσμού της αριστείας προάγει την ισότητα των μαθητών?
9. Περιγράψτε με λίγα λόγια τον ρόλο των εκπαιδευτικών στην δημιουργία κλίματος ισότητας και αριστείας στην τάξη τους.
10. Οι εκάστοτε υπουργοί Παιδείας επικαλούνται συχνά τον όρο αριστεία. Πιστεύετε ότι οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις στοχεύουν πραγματικά στην αριστεία?

11. Το πρόγραμμα αξιολόγησης PISA αξιολογεί παγκοσμίως εκπαιδευτικά αποτελέσματα τα οποία συνεκτιμώνται στην διαμόρφωση εκπαιδευτικών πολιτικών. Πιστεύετε ότι η πρακτική αυτή προάγει την «αριστεία»?
12. «Αν γίνεις άριστος, φέρεις το βάρος της αριστείας που πρέπει να την αποδεικνύεις εσαεί» Σχολιάστε την παραπάνω δήλωση

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 1

1. Αριστεία είναι μια συνολική κατάσταση, μια κατάσταση στην οποία το άτομο έχει τις καλύτερες δυνατές επιδόσεις, όχι μόνο στα μαθήματα αλλά σε οτιδήποτε κάνει αλλά και στα στοιχεία του χαρακτήρα ή της συμπεριφοράς. Αντανακλάται βέβαια αυτό στις επιδόσεις ,ενδεχομένως, όχι πάντα, αλλά το να είναι κανείς πάρα πολύ καλός, όχι μόνο σε οτιδήποτε κάνει, και σε αυτό που είναι.

Σε αυτό που είναι σαν άτομο;

Ναι, σαν άτομο, ως χαρακτήρας

2. Σίγουρα ένα μεγάλο κομμάτι είναι οι άριστες επιδόσεις στα μαθήματα αλλά δεν είναι μόνο αυτό. Οι άριστες επιδόσεις θα πρέπει να συνοδεύονται και από έναν χαρακτήρα γεμάτο αρετές, γιατί από εκεί ξεκινάει η αριστεία, να έχουν μια δυνατότητα προσαρμογής και ανταπόκρισης σε καταστάσεις, από την δυνατότητα να ελίσσεται το άτομο, να σκέφτεται γρήγορα και έξυπνα, να δημιουργεί φιλίες, σχέσεις, συνεργασίες και να μπορεί να σταθεί σε όλα τα επίπεδα. Ένα τέτοιο άτομο, μοιραία, καταλαβαίνει και θέτει στόχους για τον εαυτό του, αγωνίζεται να τους πετύχει, οπότε εκπαιδευτική αριστεία θα ήταν στην ουσία οι άριστοι βαθμοί με τον καλύτερο δυνατό χαρακτήρα
3. Όχι, γιατί τότε αν θεωρούσαμε κάτι τέτοιο, τότε το σχολείο θα έπρεπε να ασχολείται μόνο με τους άριστους. Μοιραία, στο σχολείο έχουμε και παιδιά με όλων των ειδών τους χαρακτήρες , από όλα τα κοινωνικά και οικογενειακά περιβάλλοντα, με όλων των ειδών τα προβλήματα, παιδιά που μπορεί να μην μπορούν να ανταποκριθούν στην δυσκολία των μαθημάτων, παιδιά που μπορεί να θέλουν ιδιαίτερη προσοχή και φροντίδα, όχι μόνο στο να συμπληρώσουν γνώσεις αλλά και στην ψυχολογική υποστήριξη και στην τόνωση της αυτοπεποίθησης χίλια δυο άλλα, επομένως ο στόχος του σχολείου είναι πολύ πιο σύνθετος. Σαφώς θα πρέπει να είναι, κατά την άποψή μου, και η ανάδειξη της αριστείας και η προβολή της ως προτύπου αλλά αν ήταν μόνο αυτός, θα έμεναν έξω πολλά παιδιά που έχουν πραγματικά ανάγκη το σχολείο και το σχολείο μπορεί να κάνει πράγματα για αυτά τα παιδιά.
4. Η καλή σχολική επίδοση είναι ένα κομμάτι της αριστείας, μπορεί να είναι το πιο εμφανές ή το πιο μετρίσιμο αντικειμενικά, αλλά είναι ένα κομμάτι μόνο. Πολύ συχνά έχουμε φτάσει σε μια κατάσταση που σε ένα μαθητή βάζουμε καλό βαθμό γιατί είναι πραγματικά άριστος στις επιδόσεις του, γράφει πολύ

καλά στα διαγωνίσματα, ανταποκρίνεται πολύ καλά αλλά δεν επικροτούμε τον χαρακτήρα του.

Μάλιστα. Γίνεται συχνά αυτό, ε;

Δεν ξέρω πόσο συχνά, αλλά γίνεται.

Ναι, και δεν μπορείτε να κάνετε κι αλλιώς...

Δεν μπορείς να κάνεις κι αλλιώς, η επίδοση είναι κάτι μετρίσιμο, προκύπτει από τις γραπτές και προφορικές εξετάσεις και είναι για το οποίο έχουνε εικόνα όχι μόνο ο ίδιος ο ενδιαφερόμενος μαθητής αλλά και το σύνολο της τάξης. Το απαιτούν και οι γονείς, μπορούν να σε ελέγξουν σε αυτό το σημείο, αλλά η αριστεία είναι κάτι πολύ ευρύτερο.

5. Για μένα είναι πάρα πολύ σημαντικό το οικογενειακό περιβάλλον από το οποίο προέρχεται το παιδί και το δεύτερο είναι το επίπεδο της παρέας, αυτό που συμβαίνει έξω από το σχολείο συνήθως φτάνει μέχρι την πόρτα του σχολείου και σπάνια περνάει πιο μέσα, με ποιους θα συναναστραφεί το παιδί αφού θα φύγει από το σχολείο και μέχρι να ξανάρθει. Τα πρότυπα που κυκλοφορούν και υπάρχουν στην κοινωνία, αυτά που προβάλλονται σε επίπεδο καθημερινότητας, στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, στο διαδίκτυο, επηρεάζουν πάρα πολύ και πολλές φορές μας κάνουν εμάς να φαινόμαστε γραφικοί. Ακόμα, είναι και το οικογενειακό περιβάλλον, και δεν μιλάω μόνο για τις προβληματικές οικογένειες που έχουμε συνηθίσει, όπως παιδιά διελυμμένων οικογενειών, ή οικογενειών που έχουν διαφόρων ειδών προβλήματα αλλά και παιδιά που οι γονείς τους έχουν προσηματοσμένες απόψεις και τις περνάν στα παιδιά τους. Είναι σαν κι αυτή τη διαφήμιση με τον οδηγό που βρίζει και αναρωτιόμαστε τι πρότυπο θα περάσει στο παιδί του, εάν αντίστοιχα έχουμε μια οικογένεια που οι γονείς βρίζουν τους καθηγητές όλη τη μέρα, αυτό περνάει στο παιδί. Ήδη, το παιδί έρχεται έχοντας απαξιώσει τους καθηγητές του.

Αυτό εντός σχολείου τι επηρεάζει;

Εντός σχολείου επηρεάζει πολύ τη σχέση που μπορούν να αναπτύξουν τα παιδιά με τους καθηγητές, νομίζω πως είναι το νούμερο ένα. Μια κακή σχέση με τον καθηγητή συχνά θα βγάλει αντίδραση, θα βγάλει αρνητικά στοιχεία του χαρακτήρα ενώ αντίθετα μια καλή σχέση με τον καθηγητή μπορεί να βοηθήσει στην προσέγγιση, στο διάλογο, στο να αμβληθούν οι αντιθέσεις και τελικά να αποφευχθεί η όποια ένταση.

6. Η ακαδημαϊκή και επαγγελματική επιτυχία τις περισσότερες φορές φαντάζει ως ανταπόδοση, ανταπόδοση μιας σειράς από κόπους, προσπάθειες, θυσίες, έξοδα,

πολλά πράγματα και είναι πάλι το εξωτερικό, πάλι το μετρήσιμο, αλλά εγώ επιμένω ότι η επίτευξη ακαδημαϊκών στόχων, να μπει δηλαδή το παιδί σε μια καλή σχολή, να πάρει ένα καλό πτυχίο πάλι σχετίζεται περισσότερο με την επίδοση κι όχι με την αριστεία, όχι με τα υπόλοιπα στοιχεία.

Με τα μετρήσιμα δηλαδή;

Ναι, είναι μετρίσιμο.

7. Όχι, νομίζω ότι οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις έχουν ξεχάσει τι σημαίνει αριστεία, έχουν ξεχάσει σε ποιους απευθύνονται, τις περισσότερες φορές γίνονται με στόχο να καλύψουν θέσεις ειδικοτήτων, είτε με στόχο να κρατήσουν συντηρητικά φλάμπουρα διάφορα, δεν νομίζω, ή τουλάχιστον στα 25 χρόνια που δουλεύω εγώ δεν έχω δει να προωθείται αυτό το κομμάτι. Είναι πάρα πολύ συχνά γραφειοκρατικές, αρτηριοσκληρωτικές, κάνουν μεταρρυθμίσεις χωρίς να αντικείμενα, χωρίς να αλλάξουν μαθήματα, χωρίς να αλλάξουν αναλυτικά προγράμματα, βιβλία και τέτοια, εκεί στοχεύουν.

8. Εγώ θα μιλήσω για το Λύκειο μόνο που ξέρω, δεν ξέρω τι συμβαίνει στο Γυμνάσιο. Στο Λύκειο δεν γίνεται τίποτα από όλα αυτά. Στο Λύκειο έχουμε ένα σύστημα που ήδη τα παιδιά έρχονται προετοιμασμένα από την οικογένεια, από την κοινωνία για το ποια κατεύθυνση θα ακολουθήσουν, ήδη έχουν απορρίψει τα μαθήματα της αντίθετης κατεύθυνσης προτού καν επιλέξουν κατεύθυνση τυπικά και μοιραία στο Λύκειο μπαίνει από νωρίς σε μια διαδικασία ο εκπαιδευτικός που πρωτίστως θα πρέπει να ανταποκριθεί σε αυτούς τους στόχους με ένα βραχνά της ύλης που δεν κάθεται να εξετάσει τις ιδιαιτερότητες κάθε παιδιού ή του κάθε μαθήματος, απλά σου λέει συχνά βγάλε σελίδες, πολύ συχνά δεν μένει χρόνος να ασχοληθεί με κάτι παραπάνω, δεν το λέω για να ευλογήσω τους εκπαιδευτικούς, μπορεί να γίνονται πράγματα απλά δεν νομίζω ότι είναι αρκετά, δεν νομίζω ότι μένει αρκετό περιθώριο.

Άρα το σύστημα δεν προβλέπει κάτι τέτοιο, ούτε αφήνει περιθώρια, αυτό εννοείτε;

Ναι.

9. Μου αρέσουν πάρα πολύ, συμφωνώ απόλυτα, θα ήθελα να είναι και άλλα ακόμα, και άλλα είδη, θα ήθελα δηλαδή ένα σχολείο που να έχει τέτοιου είδους ζώνες όπου θα δίνεται στα παιδιά, η δυνατότητα να ασχοληθούν με τέτοιου είδους δραστηριότητες, να ασχοληθούν με πράγματα έξω από το βιβλίο, να συνδέσουν το σχολείο με την κοινωνία, να αναζητήσουν απαντήσεις σε ερωτήματά τους, να μαζέψουν πληροφορίες για πράγματα που τους ενδιαφέρουν, να νιώσουν ότι κινούνται δημιουργικά μέσα στο σχολείο, να εκφραστούν. Το εκπαιδευτικό σύστημα στο Λύκειο δεν αφήνει περιθώρια για έκφραση των μαθητών.

Άρα έχει ωφέλειες;

Σαφώς και έχει ωφέλειες και τις περισσότερες φορές είναι και ορατές, φαίνονται και στη συμπεριφορά των παιδιών και στις επιλογές τους μετά από μια τέτοια εμπειρία, απλά νομίζω ότι αυτές οι διαδικασίες θα πρέπει να διευκολυνθούν από τους ιθύνοντες και το σύστημα, να αποφορτιστούν από την πολλή γραφειοκρατία, να ενθαρρυνθούν οι συνάδελφοι να αναλάβουν τέτοια προγράμματα, να μην χρειάζεται 150 παιδιά για να κάνεις μια οποιοδήποτε δράση

Και να βγεις έξω από το σχολείο

Να σου πω ότι από το 2^ο Λύκειο που δουλεύω για να πάμε στην Αχειροποίητο που απέχει 300 μέτρα μακριά χρειάζονται 6 έγγραφα για άδειες γιατί διασχίζουμε την Εγνατία. Δηλαδή πόσο μπορεί να ενθαρρυνθεί ο εκπαιδευτικός στο να ξεκινήσει μια τέτοια διαδικασία;

Η ιδέα καλή, λοιπόν, αλλά το σύστημα δυσκολεύει.

10. Όχι, ισοπέδωση προάγει. Δεν νομίζω ότι υπάρχει ηλικία στην οποία δεν μπορούμε να εντοπίσουμε την αριστεία ή δεν μπορούμε να την αναζητήσουμε ή να την επιδιώξουμε. Αυτό είναι μια ισοπέδωση προς τα κάτω, επειδή ίσως κάποιοι δεν ανταποκρίνονται, αντί να τους ενισχύσουμε να ανεβούνε, κατεβάζουμε γενικά το επίπεδο, καταργούμε κάθε κίνητρο, σε μια ηλικία που τα παιδιά έχουν ανάγκη από κίνητρα.\
11. Αν το δούμε τυπικά, θα λέγαμε ναι, στην ουσία όχι. Τυπικά και εξωτερικά είναι ότι διδάσκουμε τα ίδια μαθήματα σε όλα τα παιδιά και τα εξετάζουμε στις ίδιες εξετάσεις με τα ίδια θέματα, το θέμα είναι ότι για να μπορούν αυτά τα παιδιά στις εξετάσεις, θα πρέπει να λάβουμε υπόψη μας και την παραπαιδεία. Δηλαδή, αρχίζουν και μπαίνουν οι οικονομικές ανισότητες, οι

κοινωνικές ανισότητες, οι διαφορές προέλευσης ανάμεσα σε μεγαλοαστικά, μεσαία ή αγροτικά περιβάλλοντα.

12. Οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών σε κάθε θέμα μπορούν να επηρεάσουν την επίδοση των παιδιών, σαφώς έχουμε διαφορά σε επιδόσεις ανάλογα με την κοινωνική προέλευση, κι αυτό δεν έχει να κάνει μόνο με την οικονομικά ή με άλλα κριτήρια, έχει να κάνει και με το πνευματικό επίπεδο της οικογένειας, του περιβάλλοντός μέσα στο οποίο μεγαλώνει το παιδί με τις προσλαμβάνουσες παραστάσεις. Άλλο είναι να μεγαλώνει σε ένα σπίτι που δεν υπάρχει βιβλίο και άλλο είναι να γεμάτο βιβλία και με μορφωμένους γονείς που κουβεντιάζουν, είναι πολυσύνθετο το θέμα. Η μορφή του καθηγητή μέσα στην τάξη μπορεί να ξεπεράσει αυτά τα προβλήματα ή αυτές τις διαφορές και να γίνει εντός εισαγωγικών 'το πρότυπο' του ή 'το μέσο' που θα τραβήξει τα παιδιά, που θα προσελκύσει τα παιδιά και να βοηθήσει να τα ξεπεράσουν όσο γίνεται.

Οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών όσον αφορά την διαφορετικότητα, την κοινωνική και οικονομική προέλευση...εννοείτε πιθανόν και την φυλετική;
Βεβαίως.

13. Ο διευθυντής του σχολείου, νομίζω ότι είναι το κλειδί που θα διαμορφώσει το γενικότερο κλίμα, μέσα στο οποίο θα κινηθούν τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και τα παιδιά. Ένας αυταρχικός διευθυντής θα απωθήσει τους μαθητές, θα δημιουργήσει εντάσεις, αντιδράσεις, γκρίνιες, εξωτερικές παρεμβάσεις από γονείς, από την κοινωνία γενικότερα. Θα δημιουργήσει τριβές με το σύλλογο των καθηγητών. Ένας διευθυντής δημοκρατικός και πρακτικός που στηρίζεται πάνω στο διάλογο, την κατανόηση, πρώτος εκείνος θα προσεγγίσει τα παιδιά και πρώτος εκείνος θα λειτουργήσει και ως παράδειγμα για τον υπόλοιπο σύλλογο των εκπαιδευτικών. Νομίζω ότι είναι ο μαέστρος σε αυτή την ιστορία.

Σημαντικός ο ρόλος του δηλαδή;

Σημαντικότατος.

14. Ο εκπαιδευτικός, όταν μιλάμε σε επίπεδο τάξης που είναι στην ουσία μια μεγάλη παρέα, μπορεί να παίξει καθοριστικό ρόλο, πρωτίστως έχοντας τη διάθεση να ακούσει τους μαθητές. Γιατί νομίζω, ότι ο κλάδος μας εκεί πάσχει. Δεν έχουμε να μάθει να μιλάμε, δεν έχουμε μάθει να ακούμε. Όταν ο έφηβος

νιώσει ότι έχει απέναντί του έναν άνθρωπο που θέλει να τον ακούσει, που θέλει να ακούσει τα προβλήματα του, τότε θα είναι και συμπεριφορά του ανάλογη. Μ' αυτό τον τρόπο, νομίζω, ότι χτίζεται μέσα στην τάξη ένα κλίμα εμπιστοσύνης, που πάνω σε αυτή την εμπιστοσύνη και την καλή διάθεση, ως το πούμε απλά, θα φέρει τους μαθητές του στο φιλότιμο. Αλλά να νιώθουν οι μαθητές όμως, ότι είναι ειλικρινές το ενδιαφέρον. Πάνω σε αυτή τη βάση και το κλίμα ισότητας θα μπορεί να δημιουργήσει και να δημιουργήσει το υπόβαθρο που θα λειτουργήσει ως ώθηση, ως κίνητρο για την βελτίωση των ακαδημαϊκών επιδόσεων. Αλλά χρειάζεται όμως το προσωπικό ενδιαφέρον για κάθε ένα παιδί ξεχωριστά.

Όσο είναι δυνατόν να γίνει αυτό.

Ναι, όσο είναι δυνατόν να γίνει. Μιλάμε όμως, σε επίπεδο τάξης, τώρα πια οι τάξεις δεν είναι οι παλιές τάξεις των 30 μαθητών που δεν προλαβαίνεις. Εμείς μετά βίας συμπληρώνουμε τμήματα των 20 ή 21 ανθρώπων. Ε, μία, δύο, τρεις, πέντε, δέκα... τους μαθαίνεις σαν κάλπικες δεκάρες, μπορεί να γίνει. Και αν θέσεις κάθε βδομάδα στόχο 3 ή 4 παιδιά, μέσα σε ένα μήνα έχεις προσεγγίσει το σύνολο.

15. Συχνά θέμα συζήτησης στις συνεδριάσεις του συλλόγου είναι προβλήματα συμπεριφοράς. Συγκεκριμένων μαθητών. Οπότε εκεί, με αφορμή αυτό, γίνεται μία συζήτηση ευρύτερη. Βέβαια, αυτό προσκρούει στον ίδιο τον χαρακτήρα των εκπαιδευτικών..

Και στις αντιλήψεις τους;

Και στις αντιλήψεις τους. Πολύ συχνά γίνονται πάρα πολύ ενδιαφέρουσες, δημιουργικές συζητήσεις οι οποίες όμως, τελικά δεν φαίνεται όμως να επηρεάζουν πολύ τον καθένα καθηγητή ξεχωριστά στο να διαμορφώσει την συμπεριφορά του στην πράξη. Και αν τον επηρεάσει είναι για λίγο. Και πολύ γρήγορα ξαναγυρίζει σ αυτό που έμαθε να κάνει. Δηλαδή, καθηγητές που έχουν μία ιδιαιτερότητα, ως προς τις απαιτήσεις τους, ως προς την αυστηρότητα, ως προς τις αντιλήψεις τους επηρεάζονται για ένα διάστημα και μετά από λίγο ξαναγυρνάνε στο γνωστό τροπάριο.

Προσπάθεια, μάλλον καταλαβαίνω ότι γίνεται;

Προσπάθεια γίνεται και συχνά όταν αντιμετωπίζουμε καταστάσεις που είναι πραγματικά προβληματικές ή δύσκολες, γίνονται πολύ δημιουργικές συζητήσεις.

16. Η επίτευξη της αριστείας αποτελεί, νομίζω, προσδοκία σε όλες τις βαθμίδες της ζωής. Άρα και της εκπαίδευσης. Τώρα το ποιοί παιδαγωγικοί στόχοι θα βοηθούσαν στην καλλιέργεια κλίματος αριστείας, είναι μία πολύ μεγάλη ερώτηση. Και δε νομίζω, ότι είναι εύκολο να απαντήσει κανείς, έτσι ελαφρά τη καρδιά... για μένα είναι πάρα πολύ σημαντικό, το να έχουμε ένα σχολείο που να είναι ανοιχτό σε καινοτόμες δράσεις, που να είναι ανοιχτό σε προγράμματα, ανοιχτό σε οτιδήποτε παίρνει το μαθητή από το βιβλίο και του λέει «κοίταξε να δεις, ένα άλλο κομμάτι είναι έξω από το βιβλίο. Μάθε να τα συνδυάσεις». Και να διακριθεί αυτός που είναι καλός σε όλα τα επίπεδα, όχι μόνο κάθομαι μαθαίνω τις 10 σελίδες του μαθήματος και της λέω απέξω και τελείωσε η υπόθεση. Πάρε παιδί μου 20 και αρίστευσε.

Η συνεργασία παίζει ένα ρόλο;

Η συνεργασία εκπαιδευτικών μαθητών εννοείς;

Και μεταξύ τους..

Μα, ούτως ή άλλως, όλες αυτές οι δράσεις, η μάλλον πολύ λίγες από αυτές τις δράσεις μπορούν να υλοποιηθούν με έναν μόνο εκπαιδευτικό. Άντε, ας πούμε ότι ένα πρόγραμμα αγωγής υγείας η αγωγή σταδιοδρομίας, θα μπορούσε να γίνει με έναν καθηγητή αλλά από το πολύ απλό, η πολυμερή εκδρομή μιας τάξης που θέλει συνεργασία καθηγητών έως το πολύ σύνθετο ένα Erasmus είναι... Μόνο με συνεργασία πολλών ανθρώπων γίνεται και τελικά από πίσω με την κοινή επιθυμία του σχολείου. Γιατί αν μια τέτοια δραστηριότητα προσπαθήσουν να την υλοποιήσουν καθηγητές σε ένα σχολείο που ο σύλλογος ή το κλίμα είναι αρνητικό σε τέτοια πράγματα και επικεντρώνεται μόνο στο να έχουν τα παιδιά υψηλούς βαθμούς και να γράψουν υψηλούς βαθμούς της πανελλήνιες, είναι καταδικασμένη να αποτύχει.

17. Για μένα, το νούμερο ένα, είναι η διάθεση των καθηγητών να προσεγγίσουν τους μαθητές, ειδικά στα σχολεία εκείνα που η μέση ηλικία των καθηγητών είναι μεγάλη. Είναι πολύ ευκολότερο, όταν έχουμε νέους ανθρώπους σε σχολεία που η μέση ηλικία είναι χαμηλή. Όταν, όμως, έχουμε μια μέση ηλικία που είναι πιο πάνω από τη μέση ηλικία των γονιών, το βασικότερο κριτήριο είναι να θέλει και να μπορεί ο καθηγητής να προσεγγίσει τον μαθητή πρωτίστως. Όταν μπαίνει ο καθηγητής μέσα στην τάξη και απευθύνεται αυστηρά με το επίθετο του μαθητή σαν να είναι φαντάρος, τότε το παιχνίδι

για μένα είναι χαμένο. Τότε είναι πάρα πολύ δύσκολο να κερδίσεις την εμπιστοσύνη του μαθητή. Η διάθεση του καθηγητή να προσεγγίσει τον μαθητή σε όλα τα επίπεδα, και το να στηθεί ένα κλίμα εμπιστοσύνης, χωρίς να σημαίνει βεβαίως, ότι χάνω τον έλεγχο της τάξης του, είναι δύο βασικά πράγματα. Πάνω σε αυτά μπορεί να γίνει πάρα πολύ δουλειά και να έχει θεαματικά αποτελέσματα σε όλα τα επίπεδα. Και το κλίμα να είναι εξαιρετικά καλό και να βοηθάει τους πάντες να λειτουργήσουν καλύτερα, και τις επιδόσεις να βελτιώσει, και εκείνα τα παιδιά των οποίων οι επιδόσεις δεν είναι καλές, να μην νιώθουν ότι είναι τα άχρηστα, τα κατακριτέα, τα απορριπτέα, στη γωνία και στα αζήτητα.

18. Όχι, αυτό είναι ανέκδοτο πια. Έχει χάσει κάθε σημασία. Κανένας δεν δίνει σημασία στα αριστεία, αυτά που δίνουμε κάθε χρόνο στην 28η Οκτωβρίου. Είναι, νομίζω, αυτό που είπαμε και προηγουμένως, το άνοιγμα του σχολείου, το άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία. Τα παιδιά έχουν πάρα πολύ... πάρα πολλούς προβληματισμούς, Ειδικά τώρα, στα χρόνια της κρίσης, έχουν πάρα πολλά ερωτηματικά, αναπάντητα και από την οικογένεια και από την κοινωνία, ζούνε μία κατάσταση μισότρελη που ο καθένας βγαίνει και λέει τη δική του θεωρία, τη δική του θεωρία συνωμοσίας. Έχουμε ένα διαδίκτυο που βγαίνει και λέει από τα πιο σοβαρά έως τα πιο απίστευτα... Το παιδί τα εισπράττει αυτά, και θέλει ένα μπούσουλα. Αυτό το πράγμα το βιώνουμε πολύ έντονα οι φιλόλογοι που κάνουμε έκθεση, που είναι το αντικείμενο τέτοιο. Αλλά είναι ένα από τα πολλά αντικείμενα. Το να ανοίξει το σχολείο προς τα έξω, με όλες αυτές τις δράσεις και με ό,τι άλλο μπορούμε να έχουμε... Το να διευκολυνθούν όλες αυτές οι δράσεις, το παιδί να νιώθει ότι πηγαίνοντας στο σχολείο έχει να κάνει πράγματα ενδιαφέροντα, και δεν βαριέται. Όσο περνάνε τα χρόνια, πληθαίνει το φαινόμενο των παιδιών που κοιμούνται μέσα στις τάξεις. Κάτι που πριν από 20 χρόνια δεν το βλέπαμε, το βλέπουμε τώρα κατά κόρον. Έρχονται στο σχολείο μόνο και μόνο για να μην πάρουν τις απουσίες..
19. Αυτό είναι προφάσεις εν αμαρτίες. Και φτηνή δικαιολογία. Ούτως ή άλλως, η ζωή μας ζητάει να αποδεικνύουμε κάθε μέρα και σε κάθε επίπεδο την αξία μας. Γιατί λοιπόν το σχολείο δεν είναι κομμάτι της ζωής; Προφανέστατα και δεν είναι βάρος γιατί δεν είναι κάτι που το αναθέτεις και πρέπει ο μαθητής να ανταπεξέλθει. Είναι κάτι που το εμπνέεις και το δημιουργείς από μέσα προς τα έξω. Αν θεωρήσουμε αριστεία μόνο τους υψηλούς βαθμούς, τότε ναι,

μπορεί να είναι βάρος. Το παιδί μου έβγαλε πέρσι 19 φέτος 19, του χρόνου μη βγάλει 13, άρα το πλακώνω το παιδί στο άγχος και στις ενοχές. Δεν είναι όμως αυτό η αριστεία.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 2

1. Αριστεία, θεωρώ την προσπάθεια του ανθρώπου να ανακαλύψει τις ικανότητές του σε κάποιους από τους τομείς των δραστηριοτήτων του, σε οποιαδήποτε πτυχή της καθημερινής του ζωής. Και φυσικά η προσπάθεια αυτή στόχο έχει να βελτιώσει αυτές τις ικανότητες και να της αναπτύξει όσο το δυνατόν περισσότερο.

Στο διηλεκές δηλαδή;

Ναι βέβαια.

2. Εκπαιδευτική αριστεία θα έλεγα ότι είναι η προσπάθεια της εκπαιδευτικής κοινότητας να βοηθήσει τα άτομα αυτά, τα οποία, ... τον εκπαιδευόμενο, να ανακαλύψει τις ικανότητές του και να της βελτιώσει, όσο το δυνατόν περισσότερο.

Μέσω του σχολείου, δηλαδή, μέσω της εκπαίδευσης;

Βεβαίως, Και οι οποίες ικανότητες αυτές, δεν έχουν να κάνουν προφανώς με τα μαθήματα, αυτά τα οποία θεωρούμε εμείς, ότι πρέπει να έχουμε στο εκπαιδευτικό μας σύστημα, αλλά γενικότερα με ικανότητες που πολλές φορές είναι έξω από την εκπαιδευτική διαδικασία.

3. Οι εκπαιδευτικοί αριστεία σε ό,τι αφορά το στόχο να περάσουν σε κάποιο πανεπιστήμιο, να αποκτήσουν μια ειδίκευση σε κάποιο συγκεκριμένο επάγγελμα και εν τέλει να πουν στον οικονομικό να μπουν στην οικονομική ζωή του τόπου, ναι. Είναι ο μοναδικός στόχος, και αυτό είναι δυστύχημα διότι θα έπρεπε η εκπαιδευτική κοινότητα να φροντίζει να αναδείξει ο μαθητής κι άλλους τομείς του εαυτού του, τους οποίους δεν μπορεί να αναδείξει.
4. Η εντός του σχολείου, προφανώς είναι οι συνθήκες αυτές κάθε αυτές του σχολείου, οι ίδιοι εκπαιδευτικοί, το σύστημα κάτω από το οποίο διδάσκονται, το εκπαιδευτικό σύστημα δηλαδή. Και εκτός σχολείου προφανώς το οικογενειακό περιβάλλον,, η ίδια η κοινωνία είτε σε στενό τοπικό, στενή τοπική έννοια, είτε η ευρύτερη, και προφανώς τα μέσα επικοινωνίας...

Δηλαδή εννοείτε facebook, μέσα κοινωνικής δικτύωσης και λοιπά;

Ναι τα καινούργια μέσα, τηλεόραση και λοιπά.

5. Αυτό αφορά περισσότερο την ανώτατη εκπαίδευση και τους στόχους που θέτουν τα παιδιά μπαίνοντας στο πανεπιστήμιο.

Για το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα μιλώντας, θεωρώ ότι το εκπαιδευτικό σύστημα δε συνδέεται με την οικονομία και την απασχόληση. Είναι έτσι τα πράγματα δομημένα στην ελληνική οικονομία, γι' αυτό και βλέπουμε πολλούς πτυχιούχους έλληνες να οδεύουν προς το εξωτερικό. Νομίζω ότι δε συνδέεται και φυσικά πιστεύω θα πρέπει να συνδέεται.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο συνδέεται περισσότερο;

Βεβαίως.

6. Μιλάμε για την ελληνική πραγματικότητα για τις ελληνικές εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις.

Όχι, προφανώς, όχι. Εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις έχουν γίνει πάμπολλες για τα ελληνικά δεδομένα. Θα έπρεπε μια μεταρρύθμιση να έχει στόχο, χρονικό βάθος πολλών ετών. Δεν είναι δυνατόν να κάνουμε μεταρρυθμίσεις τόσο συχνές μόνο και μόνο πιθανόν για να αφήσει κάποιος υπουργός το όνομα του σε μια μεταρρύθμιση. Δε νομίζω ότι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα στοχεύουν στην αριστεία.

7. Και πάλι όχι. Ένα προφανές για μένα παράδειγμα, είναι το τελευταίο με την... Αυτό μπορεί κανείς να το διαπιστώσει κατ' έμε από την τελευταία προσπάθεια να λειτουργήσουν δημιουργικά οι μαθητές, δημιουργικά, μέσα στο χώρο του σχολείου με τις δημιουργικές εργασίες, τις οποίες προσπάθησε το υπουργείο να βάλει στην εκπαιδευτική διαδικασία. Δεν είναι δυνατόν αυτή η προσπάθεια να είναι της μορφής παγκόσμια ημέρα περιβάλλοντος. Αυτό θα έπρεπε να είναι ενταγμένο μέσα στην εκπαιδευτική διαδικασία και, καθ όλη τη διάρκεια του έτους και να αποτελεί μέρος του προγράμματος διδασκαλίας. Διότι είναι πολύ σπουδαίο πράγμα να ασχολούνται δημιουργικά τα παιδιά στο αντικείμενο το οποίο διδάσκονται. Αντ' αυτού έχουμε μία μέρα, μια βδομάδα το πολύ, 3-4 εβδομάδες, για να βάλουμε τα παιδιά σε αυτό του είδους τις διαδικασίες.
8. Αυτή η ερώτηση αυτή η ερώτηση, μάλλον έχει άμεση σχέση και με την προηγούμενη. Θα έπρεπε όλα αυτά να είναι ενταγμένα μέσα στο πρόγραμμα της εκπαίδευσης των παιδιών. Μέσα στο πρόγραμμα. Δεν είναι δυνατόν, ας πούμε για παράδειγμα, να παίρνουμε ένα μαθητή από το μάθημα των μαθηματικών προκειμένου να ασχοληθεί με την περιβαλλοντική αγωγή ή την αγωγή σταδιοδρομίας ή ακόμη και τη γυμναστική, θα έλεγα εγώ. Για παράδειγμα η γυμναστική είναι ένα μάθημα το οποίο υπάρχει σε όλα μας τα

σχολεία. Εάν έχουμε μια ομάδα μπάσκετ, ας πούμε, για να κάνει μια προπόνηση πρέπει να πάρουν μαθητές από το μάθημα τους για να κάνει την προπόνηση του. Δεν έχουμε εντάξει αυτό του είδους, τις εκπαιδευτικές δράσεις μέσα στο πρόγραμμά μας. Προφανώς, δεν μπορούν με αυτούς τους τρόπους τα παιδιά να έχουν τα μεγαλύτερα δυνατά οφέλη.

Έχουν οφέλη ωστόσο αν λειτουργούσαν καλά;

Βεβαίως, και έτσι όπως λειτουργούν κάποια οφέλη υπάρχουν, άλλα αυτά είναι περιστασιακά πολλές φορές εις βάρος άλλων μαθημάτων. Δε νομίζω ότι είναι ο σωστός τρόπος με τον οποίο θα μπορούσαν να λειτουργήσουν.

Καινοτόμα τα βρίσκετε;

Καινοτόμα είναι, αλλά πολλές φορές, νομίζω ότι γίνονται για να γίνονται, για να δείξουμε δηλαδή, ότι έχουμε τέτοιου είδους δράσεις, αλλά στην πραγματικότητα ελάχιστα είναι τα οφέλη και πολλές φορές είναι και σε πολύ λίγα παιδιά σε σχέση με τον αριθμό όλων των παιδιών.

9. Εάν εννοούσε ο υπουργός, ότι αριστεία, δεν νοείται μόνο το να αριστεύσει κανείς σε πέντε μαθήματα, τα οποία, έχει προκαθορίσει το εκπαιδευτικό σύστημα, βεβαίως, δεν υπάρχει τέτοιου είδους αριστεία ή καλύτερα υπάρχουν και πολλές άλλου είδους αριστείες, που δεν αναδεικνύονται μέσα από την εκπαιδευτική διαδικασία. Και προφανώς εγώ θα έλεγα, δεν υπάρχει καθόλου αριστεία. Καθόλου. Διότι αριστεία... για μένα είναι κάτι, το οποίο, δεν πρέπει να φωνάζει κανείς, είναι κάτι που πρέπει να κυνηγά ο μαθητής, όλοι μας, και οι δάσκαλοι, όλοι οι άνθρωποι στην ζωή τους, πρέπει να είναι κάτι που κυνηγά σε όλη του τη ζωή και δεν είναι κάτι που πρέπει να το φωνάζει. Αφορά καθαρά την προσωπική ανάπτυξη.

10. **Μπορούν όλα τα παιδιά να μορφωθούν με τον ίδιο τρόπο;**

Εγώ θεωρώ ότι προσπαθεί αλλά δε νομίζω ότι τα καταφέρνει, και σε πολύ μεγάλο βαθμό. Βεβαίως, σε όλο αυτό το πράγμα εμπεριέχεται και το οικονομικό κομμάτι, θέλω να πω δηλαδή, η οικονομία της ίδιας της χώρας, αλλά υπάρχει πρόβλημα και από τη μορφή της χώρας, ας πούμε για παράδειγμα, το γεωγραφικό, είναι ένα πολύ σπουδαίο πρόβλημα, μεγάλο πρόβλημα για την Ελλάδα και αυτό απαιτεί και φυσικά μεγάλα οικονομικά κόστη. Βέβαια, προσπάθειες γίνονται, αλλά κυρίως εστιάζονται στην προσπάθεια ορισμένων εκπαιδευτικών και λιγότερο στην κεντρική βοήθεια.

11. **Η στάση δηλαδή που έχουν οι καθηγητές απέναντι σε κοινωνικά φαινόμενα.**

Βεβαίως, η στάση γενικά του δασκάλου απέναντι στα παιδιά, είναι αυτή, που επηρεάζει όχι μόνο την επίδοση, αλλά και δείχνει, διδάσκει, τον τρόπο με τον οποίο, θα συμπεριφέρονται αύριο τα ίδια τα παιδιά μέσα στην κοινωνία. Δεν είναι μόνο οι δάσκαλοι βέβαιοι, που έχουνε τέτοιου είδους επιρροή, είναι όπως σας είπα και προηγουμένως, και το οικογενειακό περιβάλλον και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον, αλλά ο δάσκαλος με τη στάση ζωής του επηρεάζει πιστεύω πάρα πολύ σε αυτό.

12. Βεβαίως και μπορεί, πρέπει να δώσει τη δυνατότητα στους δασκάλους να αναδείξουν με ελεύθερο πνεύμα τον εαυτό τους, μπροστά στα παιδιά. Δηλαδή, ο δάσκαλος, πρέπει να λειτουργεί ελεύθερα μπροστά στα παιδιά, να αναδεικνύει τον εαυτό του, να γίνει ένα με τα παιδιά, για να μπορέσει και να αποτελέσει πρότυπο. Πάντως, δε νομίζω, ότι ο διευθυντής είναι ο καθοριστικός παράγοντας. Το μεγαλύτερο, νομίζω, κομμάτι έχει να κάνει με τον ίδιο το δάσκαλο.

Ωστόσο, πρέπει να έχει την ευελιξία και την δημοκρατική διοίκηση;

Ναι, βεβαίως πρέπει να παρέχει τις συνθήκες, έτσι ώστε ο δάσκαλος να μπορεί να λειτουργεί κατ' αυτό τον τρόπο.

13. Βεβαίως, και θα βοηθούσε. Το με ποιον τρόπο, δε νομίζω ότι μπορώ να το ορίσω. Νομίζω, ότι είναι ο ίδιος ο τρόπος με τον οποίο ζει ο ίδιος ο δάσκαλος. Νομίζω, ότι αυτό είναι βίωμα, δεν υπάρχουν κανόνες Οι τρόποι... πρέπει ο δάσκαλος να αναδείξει τον εαυτό του, ερχόμενος κοντά στα παιδιά έτσι ώστε αυτά, τα οποία πιστεύει και θεωρεί δίκαια, σωστά, ή εν πάση περιπτώσει ο σωστή λειτουργία ενός ατόμου μέσα στην κοινωνία, να τα αναδείξει βιωματικά στα παιδιά.

Επειδή, μιλήσατε από πλευράς αξιών, αν το δούμε σε σχέση με το αναλυτικό πρόγραμμα, μπορεί να καλλιεργήσει κλίμα ισότητας στην τάξη ανάλογα με τις επιδόσεις δηλαδή; Θέλω να πω κάποια παιδιά είναι περισσότερο καλά και κάποια είναι λιγότερο καλά. Εκεί πως το διαχειρίζεται;

Πολλές φορές εμείς οι δάσκαλοι θεωρούμε, το έχετε ακούσει κι εσείς, θεωρούμε καλό τον μαθητή αυτόν, τον οποίο... έχει καλές επιδόσεις στα μαθήματα. Είναι πολύ συνήθης αυτή η έκφραση μεταξύ μας. Αυτό δείχνει ότι παραγνωρίζουμε άλλα στοιχεία του ατόμου, το χαρακτήρα του τη συμπεριφορά του στην κοινωνία, τις δεξιότητες, τις οποίες μπορεί να έχει σε

άλλα αντικείμενα και θεωρούμε αυτονόητο και.... ορίζουμε αυτονόητα ως καλό μαθητή, αυτόν που έχει καλές επιδόσεις σε δυο μαθήματα και νομίζω ότι αυτό είναι μεγάλο σφάλμα των εκπαιδευτικών.

14. Σπάνια, σπάνια, λίγες φορές, και αυτό σε πολύ εξαιρετικές περιπτώσεις όταν έχουμε κάποιο ακραίο φαινόμενο. Δεν είναι συνήθης πρακτική στο σχολείο.
15. Θεωρώ, ότι παιδαγωγικός στόχος, θα έπρεπε να είναι η ανάδειξη του χαρακτήρα των ατόμων πρώτα απ' όλα, του τρόπου επικοινωνίας μέσα στην κοινωνία, του τρόπου συμπεριφοράς μέσα στην κοινωνία, να αναδειχθεί η εκπαιδευτική κοινότητα,... να προσπαθήσει να αναδειχθεί, ήθη, όπως παράδειγμα το αίσθημα του δικαίου, της αξιοκρατίας, της αξιοπρέπειας. Νομίζω ότι αυτά θα έπρεπε να είναι η πρώτη παιδαγωγικοί στόχοι. Και δευτερευόντως τα γνωστικά αντικείμενα.
16. **Εκπαιδευτικών και μαθητών. Με ποιο τρόπο δηλαδή ένας εκπαιδευτικός μπορεί να φέρει πιο κοντά τους μαθητές του; Ωστε να δημιουργηθεί θετικό κλίμα;** Ερχόμενος ο ίδιος πιο κοντά στους μαθητές. Η επικοινωνία του δασκάλου, για μένα, ο δάσκαλος, είναι επικοινωνία. Επικοινωνία του δασκάλου με τους μαθητές του. Δεν μπορείς να περάσεις ούτε καν το γνωστικό σου αντικείμενο αν δεν υπάρχει τέτοιου είδους επικοινωνία. Και μια σχέση άνεσης με τους μαθητές, φιλική, θα έλεγα συνεργατική, και κυρίως να απογυμνωθεί μπροστά στους μαθητές του, να βγάλει του το χαρακτήρα του απέναντι στα παιδιά.

Αυθεντικότητα επομένως;

Ναι, αυθεντικότητα.

17. Όχι, όχι. Γιατί με τα αριστεία προόδου επιβραβεύουμε μαθητές οι οποίοι είναι καλοί σε κάποιο μάθημα ή σε όλα, παραγνωρίζοντας τις ικανότητες που έχει ένας μαθητής, να επικοινωνεί, να διεκδικεί το δίκιο, να διεκδικεί την ισότητα, να αντιδρά όταν θεωρεί και βλέπει κάτι άδικο, και όλες αυτές τις ικανότητες, δυστυχώς, το σχολείο δεν τις αναδεικνύει.

18. Νομίζω ότι έχει να κάνει με αυτό που είπαμε προηγούμενα, ο άριστος δε χρειάζεται να φωνάζει την αριστεία του. Η αριστεία δεν είναι κάτι για το οποίο πρέπει να επαίρεται κανείς. Είναι ένας διαρκής αγώνας του ατόμου να βελτιωθεί, έτσι ώστε, να ικανοποιεί πρώτα απ' όλα το δικό του ψυχικό κόσμο.

Είναι βίωμα, δηλαδή, στον άνθρωπο;

Ναι, είναι βίωμα στον άνθρωπο, δεν είναι κάτι που διαφημίζουμε, δεν είναι κάτι το οποίο διεκδικούμε για να το αναδείξουμε.

Συνδέεται δηλαδή με το να θέλει κάποιος από μόνος του;

Ναι, προφανώς όλοι άνθρωποι διεκδικούν την αριστεία σε κάποιους τομείς της ζωής τους. Δε νομίζω ότι υπάρχει άνθρωπος ο οποίος δεν θέλει... δεν νιώθει ικανός σε κάποια πράγματα και δεν θέλει να γίνει άριστος σε αυτά τα οποία πιστεύει ότι μπορεί να βελτιωθεί.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 3

1. Λοιπόν, το θέμα της αριστείας δεν είναι καινούργιο, είναι παμπάλαιο. Ήδη από την αρχαιότητα στην Ελλάδα, έχουμε τους αγώνες των Ελλήνων να αριστεύσουν στις μάχες, αργότερα να αριστεύσουν στα γράμματα, να αριστεύσουν στα πολιτιστικά, να αριστεύσουν σε οτιδήποτε. Γενικά, η αριστεία δεν είναι αρνητική κατά την ταπεινή μου γνώμη. Έχει να κάνει με την προσπάθεια Και τον αγώνα του ανθρώπου να βελτιώσει τον εαυτό του σωματικά, ψυχικά, πνευματικά για να έχει την καλύτερη απόδοση.
2. Εκπαιδευτική αριστεία, είναι το αμέσως επόμενο, όσο αφορά στην αριστεία, στον ορισμό που δώσαμε στην αριστεία. Δηλαδή, θα πρέπει να δείξουμε τον καλύτερο δυνατό μας εαυτό, είτε ως εκπαιδευτικοί, είτε ως μαθητές στα εκπαιδευτικά πράγματα. Σε ό,τι έχει να κάνει με την εκπαιδευτική διαδικασία, τη λειτουργία και την μάθηση και πιστεύω, ότι το χρειαζόμαστε αυτό, για το καλό της ελληνικής κοινωνίας και γενικότερα και ευρύτερα για τον πολιτισμό μας και την εκπαίδευση μας.
3. Όχι βέβαια. Γιατί δεν μπορούν όλα τα παιδιά να φτάσουν στο έπακρο των δυνατοτήτων τους, για πάρα πολλούς λόγους. Είτε προσωπικούς, είτε οικογενειακούς, είτε ψυχολογικούς, επομένως προσπαθούμε στο σχολείο να βοηθήσουμε όλα τα παιδιά Και να καλλιεργήσουμε αυτό που λέγεται ενσυναίσθηση, δηλαδή, ότι μπορούμε να πάρουμε από το κάθε παιδί. Επομένως, δεν αποτελεί μοναδικό στόχο.
4. Πιστεύω ότι είναι δύο τελείως διαφορετικά πράγματα. Κατά την ταπεινή μου γνώμη, άλλο η σχολική επίδοση και άλλο η αριστεία. Η σχολική επίδοση έχει να κάνει με το ενδιαφέρον που δείχνει ο μαθητής στα μαθήματα του, με το γεγονός ότι μπορεί να θέλει να είναι πάντα έτοιμος και να έχει την καλύτερη δυνατή απόδοση αλλά η αριστεία έχει σχέση με το τι ενδιαφέρει τον κάθε μαθητή και το ότι αγαπάει περισσότερο. Οπότε εκεί θα δείξει και το μεγαλύτερο ενδιαφέρον, θα δείξει δύναμη για να φτάσει στο έπακρο των δυνατοτήτων του.
5. Λοιπόν, ας το δούμε χωριστά. Εντός σχολείου, όλοι όσοι εμπλέκονται στην όλη εκπαιδευτική διαδικασία επηρεάζουν τις επιδόσεις των μαθητών. Είτε αυτή είναι καθηγητές είτε είναι συμμαθητές τους είτε οτιδήποτε έχει να κάνει με την λειτουργία του σχολείου. Ως εκ τούτου τους το εντός, εννοώ, εντός του σχολείου, είναι όλοι αυτοί που μπορεί να επηρεάσουν είτε προς το καλό είτε

προς το καλύτερο δηλαδή, είτε προς το χειρότερο. Εκτός σχολείου είναι πάρα πολλοί παράγοντες, φυσικά όλοι οι παράγοντες που ασκούν κοινωνικοποίηση στο νέο άνθρωπο. Από την οικογένεια του, από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, από την ευρύτερη ατμόσφαιρα της κοινωνίας, από την πολιτική κατάσταση του τόπου, και ούτω καθεξής ως την οικονομική δυσανεξία μερικών.

6. Εδώ, τώρα πλέον είμαστε στο σημείο της ιδεολογικής τοποθέτησης, γιατί εδώ έχει να κάνει με το πώς σκεφτόμαστε το σχολείο, αν θα πρέπει να συνδέεται, αν έχω καταλάβει καλά, το σχολείο να συνδέεται με την αγορά εργασίας.

Ναι, με την αγορά εργασίας και η αγορά εργασίας από εκεί και πέρα με την οικονομία.

Και όταν μιλάμε ακαδημαϊκά, είναι αυτό που συζητούμε ακόμη και σήμερα, αν θα πρέπει να έχουν καλύτερες σχέσεις τα πανεπιστήμια με το τι γίνεται έξω στην αγορά.

Αυτή η ερώτηση έχει να κάνει με την άποψη σας για τα πανεπιστήμια.

Είναι ιδεολογική η ερώτηση. Παρά το γεγονός ότι γενικά δεν διακατέχομαι από συντηρητικές απόψεις, θεωρώ ότι είναι επιτακτική ανάγκη στη σύγχρονη εποχή να συνδεθούν οι υψηλοί ακαδημαϊκοί στόχοι με την οικονομία.

Με την απασχόληση.

Με την απασχόληση και την οικονομία. Γιατί σε διαφορετική περίπτωση, θα φτάσουμε σ' ένα σημείο, όπως σε πάρα πολλές των περιπτώσεων, να έχουμε πτυχία τα οποία δεν έχουν κανένα αντίκρισμα στην αγορά εργασίας. Αν δομήσουμε μια άλλη κοινωνία, τότε θα έχουμε κάτι διαφορετικό. Αυτό δε σημαίνει βέβαια, ότι οι ακαδημαϊκοί στόχοι δεν θα πρέπει να έχουν, να είναι, γενικότερης κουλτούρας και ενδιαφερόντων. Ωστόσο, θα πρέπει πάντα το μυαλό των ακαδημαϊκών να στρέφεται στο πως αυτό θα έχει ένα πρακτικό αποτέλεσμα.

7. Όχι, απαραίτητα. Και δεν είναι αυτός ο στόχος. Αριστεία το λένε περισσότερο για το θεαθήναι. Ή για να μπορούν να κερδίσουν κάποιους πόντους. Και δεν το λένε όλοι. Δηλαδή, δεν μιλούν όλοι για αριστεία, αν έχουμε δει υπάρχουν.. εξαρτάται από το σε ποια πολιτική μερίδα βρίσκεσαι, και το πως εννοείς την έννοια της αριστείας. Αριστεία, δεν σημαίνει με βάση τα δεδομένα αυτά, μπορεί να είναι ένας μαθητής, να έχει υψηλές επιδόσεις σε κάτι το οποίο μπορεί να μη σχετίζεται με τα μαθήματα του. Και μάλιστα σε ένα σχολείο, το οποίο δεν είναι και πολύ πολύπτυχο, γιατί το σύγχρονο σχολείο δεν είναι

πολύπτυχο, έχουμε ξεχωριστά σχολεία καλλιτεχνικά, ξεχωριστά σχολεία... κάποτε είχαμε αθλητικά, τώρα δεν έχουμε. Για οικονομικούς λόγους. Κατά την ταπεινή μου γνώμη, θα έπρεπε να έχουμε σχολείο πολυκλαδικό, όπου εκεί να ξεδιπλώνεται το ταλέντο του μαθητή, οπότε το ζήτημα της αριστείας έχει να κάνει και με τα ενδιαφέροντα του μαθητή. Οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις. Δε νομίζω ότι έτσι όπως έχει το πράγμα στοχεύουν προς τα εκεί. Είναι μια πολύ μεγάλη συζήτηση για το πως πρέπει να δομήσουμε τα ιδιαίτερα σχολεία μας, δηλαδή τα πειραματικά σχολεία και το πως θα πρέπει να αναβαθμίσουμε περισσότερο το σχολείο το οποίο έχουμε. Που σημαίνει κατά την ταπεινή μου γνώμη, ότι η αριστεία δεν συνδέεται με τις πανελλαδικές εξετάσεις. Εφόσον έχουμε πανελλαδικές εξετάσεις χάνεται το νόημα της αριστείας. Εκεί απλά έχουμε εξειδίκευση, μαθαίνουμε κάτι για να περάσουμε σε ένα πανεπιστήμιο, οπότε ποια είναι η αριστεία;

Συνεχίζει δηλαδή όρος της αριστείας να είναι ασαφής;

Ασαφής.

8. Λοιπόν, νομίζω ότι είμαστε σε καλό δρόμο. Δεν σημαίνει ότι έχουμε φτάσει στο καλύτερο δυνατό σημείο, αλλά σε σχέση με το παρελθόν, διότι έχω αρκετά χρόνια στην εκπαίδευση, νομίζω ότι είμαστε σε καλύτερο δρόμο. Διότι έχουμε και τις πλατφόρμες στο διαδίκτυο, έχουμε και τα επιμορφωτικά προγράμματά, έχουμε και τις σύγχρονες.. σύγχρονο τρόπο εκπαίδευσης μέσω των ηλεκτρονικών υπολογιστών, όπου φτιάχνουμε πλατφόρμες και ούτω καθεξής, πράγμα που βοηθάει χωρίς να σημαίνει ότι είμαστε στο καλύτερο δυνατό σημείο.
9. Βεβαίως, και εγώ έχω πραγματοποιήσει και γενικά θεωρώ ότι είναι πολύ σημαντικό να πραγματοποιούνται τέτοιου είδους καινοτόμες εκπαιδευτικές δράσεις, είτε αφορά το περιβάλλον, είτε αφορά την υγεία μας, είτε αφορά την επαγγελματική μας ανέλιξη. Ωφέλειες από την καινοτομία στο σχολείο. Όταν λέμε καινοτομία, στην συγκεκριμένη περίπτωση, εννοούμε ότι θα βάλουμε με τους μαθητές μας κάποιους στόχους, οι οποίοι είναι διαφορετικοί από τους συνήθεις στόχους που έχουμε μέσα στα μαθήματα μας, τους μαθησιακούς, και θα προσπαθήσουμε με τη βοήθεια ή μάλλον, οι μαθητές από μόνοι τους να αναλάβουν την πρωτοβουλία και να οικοδομήσουν την νέα γνώση. Αυτά είναι και τα νέα δεδομένα που έχουμε, έτσι κι αλλιώς, τις σύγχρονες παιδαγωγικές μεθόδους, ότι πλέον ο καθηγητής δεν είναι αυτός που θα δώσει στην γνώση

αλλά οι μαθητές που θα αναλάβουν πρωτοβουλίες, πράγμα σημαντικό για μένα, η καινοτομία.

10. Λοιπόν, τώρα να πούμε τα πράγματα ως έχουν. Για την αριστεία παίζουν ρόλο πάρα πολλοί παράγοντες. Σίγουρα, ευνοούνται κάποια παιδιά, τα οποία προέρχονται από ανώτερα οικονομικά στρώματα, όχι κοινωνικά, οικονομικά στρώματα. Η αριστεία έχει να κάνει και με αυτό. Γιατί ένα καλύτερο οικονομικό περιβάλλον, με μεγαλύτερες οικονομικές ευκολίες βοήθεια από φροντιστήρια ή από οτιδήποτε άλλο, οδηγεί τα νέα παιδιά να ξεκινούν από διαφορετική αρχή εκκίνησης. Ως εκ τούτου, δεν είναι απαραίτητα άδικο αυτό που λέει ο υπουργός. Χρειαζόμαστε ένα δημόσιο, δωρεάν, δημόσια, δωρεάν παιδεία και να δίνουμε τις ίδιες δυνατότητες σε όλους τους μαθητές μας. Πως θα γίνει αυτό; Προφανώς, θα πρέπει να αλλάξουμε γενικά τον τρόπο και να προσανατολίσουμε το εκπαιδευτικό σύστημα σε διαφορετική πορεία από ότι βρίσκεται τώρα με τις πανελλαδικές εξετάσεις και όλα αυτά. Γιατί τελικά δεν την προάγουμε την αριστεία με όλα αυτά, γιατί χάνουμε μαθητές, οι οποίοι μπορεί να έχουν ταλέντα, γιατί εγώ την αριστεία δεν τη θέτω μόνο, επαναλαμβάνω, στον επιστημονικό τομέα, μπορεί να είναι καλλιτεχνικός, μπορεί να είναι οτιδήποτε.

Όπως το είπαμε εξ αρχής αυτό.

Το χάνουμε αυτό. Οπότε, εκεί εφόσον χάνουμε την αριστεία, τα παιδιά για χίλιους δύο λόγους, δεν μπορούν να προχωρήσουν. Άρα, εμείς, τι κάνουμε ως κοινωνία και ως εκπαιδευτικό σύστημα; Άρα, δεν έχει απόλυτο άδικο κατά την ταπεινή μου γνώμη, ο υπουργός Παιδείας, γιατί είχε υπόψη του αυτό το οποίο συζητάμε τώρα. Χωρίς να σημαίνει ότι δεν θα πρέπει να επιδιώξουμε σιγά-σιγά την αριστεία αλλά να δώσουμε ίσες ευκαιρίες σε όλους τους μαθητές. Και στο τελευταίο χωριό.

11. Μέχρι ένα σημείο μπορεί. Αλλά δεν ξέρω, μέχρι το γυμνάσιο μπορεί και να βοηθάμε λίγο τα παιδιά. Από το λύκειο, τα πράγματα διαφοροποιούνται.

Ήδη, το είπατε η αλήθεια είναι αυτό, σε σχέση με το οικονομικό, όπως το θέσατε.

Όταν θέτεις, όταν κάνεις το λύκειο ένα προστάδιο του πανεπιστημίου και της εξειδίκευσης, και ζητάς από τους μαθητές πράγματα τα οποία από μόνα τους, είναι λίγο δύσκολο... αποδομείται το σύγχρονο σχολείο, που σημαίνει οι ώρες.. δες πόσες ώρες κάνουν μάθημα, πόσους μαθητές έχουμε στην τάξη..

Εγώ δεν κατακρίνω τον εκπαιδευτικό που κάνει μάθημα, ούτε το δημόσιο σχολείο, κατακρίνω το τρόπο που σχεδιάζονται όλα τα προγράμματα γιατί δεν βοηθάει, οπότε αναγκαζόμαστε να κάνουμε φροντιστήρια. Εκεί μπαίνει η ανισότητα.

Ο σχεδιασμός της εκπαιδευτικής πολιτικής.

Εκεί μπαίνει, μοιραία μπαίνει η ανισότητα στο λύκειο. Ως εκ τούτου δεν παρέχεις ευκαιρίες.

12. Λοιπόν, αυτή είναι μια ερώτηση η οποία θέλει εκπαιδευτικούς δον κιχώτες. Δηλαδή, εκπαιδευτικούς που έχουν θέσει ως προτεραιότητα, ανεξάρτητα από το πόσα προβλήματα έχουν προσωπικά, να βοηθήσουν με κάθε τρόπο τους μαθητές τους, υπάρχουν ούτε κι αυτοί. Έχουμε εκπαιδευτικούς που πιστεύουν στην κοινωνική ισότητα ,σημαίνει ότι υπερβάλλουν εαυτό για να μπορέσουν να βοηθήσουν όσο γίνεται τους μαθητές και ξέρω τέτοιους ανθρώπους. Οι οποίοι σε βάρος της οικογένειας τους και των οικονομικών τους, τα απογεύματα πηγαίνουν στο σχολείο και βοηθούν τους μαθητές τους.
13. Δείχνοντας στους μαθητές του, ότι όλοι είναι, έχουν... είναι ίσοι απέναντι.. μεταξύ τους και με το εκπαιδευτικό προσωπικό. Να μην κάνει διακρίσεις, να προσπαθεί να οικοδομεί ένα δημοκρατικό σχολείο, να έρχεται σε διάλογο με τους μαθητές, να ακούει τους πάντες, να μην είναι προκατειλημμένος και να μην στοχοποιεί.
14. Αυτό νομίζω ότι είναι συν εκφανων. Εννοείται, ότι αυτό θα πρέπει να κάνουν οι εκπαιδευτικοί, γιατί αν υπάρχει έστω και η παραμικρή υπόνοια ότι υπάρχουν διακρίσεις, αυτό αμέσως οι μαθητές, και με το νεαρό της ηλικίας τους το δείχνουν με κάθε τρόπο.

Το αντιλαμβάνονται;

Το αντιλαμβάνονται. Και όχι μόνο το αντιλαμβάνονται, αλλά το διατυπώνουν και ευθαρσώς και δεν βοηθάει στις επιδόσεις τους προφανώς, αυτό το πράγμα. Είναι υποχρεωμένοι οι εκπαιδευτικοί να καλλιεργούν κλίμα ισότητας στην τάξη. Ακόμα κι αν ένας μαθητής δεν είναι καλός στις επιδόσεις του, μπορεί να κερδίσει από αυτόν, ότι μπορεί να κερδίσει. Αν όμως τον θεωρήσει ως υποδεέστερο, δημιουργείται αρνητικό κλίμα. Επομένως, δεν τους βοηθάει.

Ενθαρρύνοντας εννοείται.

Ενθαρρύνοντας τον ή βοηθώντας τον ακόμα, να κάνει ένα πρόγραμμα ατομικής διδασκαλίας. Ακόμα και αυτό.

15. Αν δεν το κάναμε αυτό, τότε δεν θα είχαμε σχολείο. Θεωρώ ότι είναι αναγκαίο και επιβεβλημένο κάθε σχολική μονάδα να επαναπροσδιορίζει τους στόχους της. Να κάνει feedback. Και ανά τακτά χρονικά διαστήματα, να κάνει έναν απολογισμό. Άλλωστε, και στη συνεδρίαση που θα κάνουμε την παιδαγωγική το έχω ως ένα από τα θέματα. Δηλαδή, να αξιολογήσουμε την σχολική μονάδα πως λειτουργεί και τι πρέπει να κάνουμε για το καλύτερο δυνατό της. Εννοείται, ότι πρέπει να πηγαίνουμε έξω από το επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα, γι' αυτό έχουμε και τον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας του σχολείου και λειτουργούμε και λίγο παραπλήσια, είναι το παράλληλο πρόγραμμα.
16. Δεν ξέρω, αν θα τους έλεγα παιδαγωγικούς στόχους, θα τους έλεγα πάντως, πως να το πω... επιστημονικούς στόχους. Γιατί, δεν ξέρω αν η αριστεία, επαναλαμβάνω, επειδή το έχω θέσει και πριν, για να μην είμαι αναντίστοιχος, σχετίζεται απαραίτητα με το παιδαγωγικό του πράγματος. Γιατί το παιδαγωγικό του πράγματος έχει να κάνει με την... έχει να κάνει και γενικότερα με την καλλιέργεια της προσωπικότητας του νέου ανθρώπου. Αν θεωρήσουμε λοιπόν την αριστεία, ως, αυτό που μπορεί να φτάσει, να φτάσουμε δηλαδή, σε ένα βαθμό, όπου θα ανακαλύψουμε κάποια πράγματα ή θα βοηθήσουμε τις σύγχρονες επιστημονικές εξελίξεις, αν το θέσουμε έτσι τότε έχουμε θέμα. Αν δεν το θέσουμε έτσι, και το θέσουμε απλά, ως την αριστεία με την έννοια ότι κατορθώνουμε να πάρουμε από το μαθητή κάτι παραπάνω από αυτό που θα μπορούσε να μας βοηθήσει, τότε όντως χρειαζόμαστε παιδαγωγικούς στόχους, δηλαδή, αυτούς που νομίζω, ότι είπαμε και πριν. Που σημαίνει, ίσες ευκαιρίες σε όλους, ένα άριστο κλίμα από πλευράς των εκπαιδευτικών και από πλευράς των καθηγητών, άριστη υλικοτεχνική υποδομή και επικοινωνία φυσικά του σχολείου με εξωγενείς.. με τους εξωτερικούς παράγοντες, δηλαδή εκδηλώσεις, άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία είτε πρόκειται για επικοινωνία με επαγγέλματα, είτε με θέατρα, με μουσική, με οτιδήποτε, και μέσα από αυτό θα καλλιεργήσουν την αριστεία.
18. Ένα πολύ μεγάλο θέμα είναι τα κίνητρα. Και τα κίνητρα όπως γνωρίζουμε είναι πάρα πολύ σημαντικά στην σχολική ζωή μας. Και τα κίνητρα είναι δύο ειδών, είτε οικονομικά είτε ηθικά. Προφανώς για τα οικονομικά κίνητρα είναι λίγο δύσκολο να μιλήσουμε...

Είναι λίγο δύσκολο για οικονομικά κίνητρα σε ένα δημόσιο σχολείο.

Οπότε, μιλάμε για ηθικά κίνητρα. Νομίζω, ότι τα αριστεία προόδου είναι βασική υποκίνηση, έτσι ώστε κάποιοι μαθητές, οι οποίοι είναι σε λανθάνουσα κατάσταση, όλη η προσπάθειά τους να κάνουν το καλύτερο, ίσως να τους γεννηθεί αυτό που λέγεται άμιλλα, όχι ανταγωνισμός στο σχολείο και γενικά στη ζωή μας. Είμαι κατά του ανταγωνισμού, κάθετος. Γιατί ο ανταγωνισμός έχει μόνο αρνητικά συναισθήματα, φθόνο και επομένως καταστροφή οποιασδήποτε δημιουργικής προσπάθειας. Άρα, αν ξυπνήσουμε την άμιλλα, τότε θα πάμε καλά και πιστεύω και στην υποκίνηση, ναι. Πιστεύω στα αριστεία προόδου.

19. Δεν θα μας γίνει και βάρος, δηλαδή εδώ πάμε πλέον στην εμμονή του να είμαι πάντα άριστος.

Αυτή είναι μία έκφραση που είχε πει ο ίδιος υπουργός παιδείας, τότε με αφορμή την κατάργηση των εξετάσεων στα πειραματικά σχολεία

Λοιπόν, μην το θέσουμε εκεί, γιατί θα μπούμε και στα πειραματικά και εκεί έχω...

Οχι απλά το λέω γιατί η αφορμή ήτανε...

Λοιπόν, άκουσε τώρα να δεις, όχι εννοείται πως όχι. Αν βάλεις όμως εμμονή την αριστεία δεν θα είσαι άριστος. Αν κάνεις οτιδήποτε άλλο εκτός από το να έχεις εμμονή την αριστεία, τότε μπορεί και να γίνεις και άριστος. Αυτή είναι η δική μου άποψη. Δηλαδή δεν πάμε με στόχο την αριστεία, πάμε με στόχο το καλύτερο. Και μπορεί να φτάσουμε και στο άριστο. Αυτό όπως το ανέφερες ότι το πήρες από τον υπουργό... Επειδή πέρασα από τα πειραματικά θεωρώ, δεν ξέρω τι πρέπει να ισχύσει για τα πειραματικά, δεν ξέρω αν θα πρέπει τα πειραματικά... Πρώτα απ' όλα άλλο πειραματικό σχολείο και άλλο πρότυπο σχολείο.

Φυσικά εντελώς διαφορετικό είναι.

Δεν έχουν καμία σχέση. Τα πειραματικά είναι σχόλια που δεν πρέπει να έχουν ούτε εξετάσεις ούτε τίποτα, γιατί η εξέταση είναι όντως ένα δείγμα προς την αριστεία. Γιατί είχα το εξής. Έκανα μάθημα σε μαθητές, οι οποίοι έδωσαν εξετάσεις. Άρα, έχει γίνει επιλογή και έκανα και μάθημα σε μαθητές οι οποίοι ήταν από το πρότερο σύστημα με κλήρωση. Λοιπόν, δεν μπορούσα να έχω δείκτη. Γιατί ότι τους έβαζα, το έκαναν και έκαναν και παραπάνω. Οπότε, εκεί, εφόσον πειραματικό έχει την έννοια πειραματίζομαι σε μία διδακτική μέθοδο ή οτιδήποτε άλλο, το οποίο θα δούμε αν μπορεί να ισχύσει

στα σχολεία μας, δεν μπορεί να αποτελέσει αυτό δείκτη για το τι πρέπει να κάνω. Άρα τα πειραματικά σχολεία απαγορεύεται να έχουν εξετάσεις. Πρέπει να έχω όλους τους μαθητές σε ένα σχολείο. Τα πρότυπα είναι μια άλλη υπόθεση. Κι αν πραγματικά θεωρήσουμε ότι χρειαζόμαστε την αριστεία, ναι. Αλλά εκεί μπαίνει και το πολιτικό ζήτημα. Δηλαδή στα πρότυπα ποιοι θα πάνε; Άρα, εκεί δυσκολεύει το πράγμα. Δεν έχω απάντηση αυτή τη στιγμή, μάλλον έχω απάντηση. Όχι, προς το παρόν.

Ωστόσο, δεν θεωρείτε βάρος την αριστεία. Είναι κάτι φυσικό. Βγαίνει βιωματικά.

Όχι, δεν το θεωρώ βάρος, όχι, δεν το θεωρώ καθόλου βάρος. Δεν θεωρείται βάρος η αριστεία, γιατί αν θεωρείται βάρος η αριστεία, τότε δεν θα κάναμε και τίποτα στη ζωή μας. Το χρειαζόμαστε, αλλά πάντα στο πλαίσιο του να γνωρίσουμε τον εαυτό μας, να έχουμε αυτογνωσία και να είμαστε στον αστερισμό της άμιλλας, και όχι του ανταγωνισμού.

Ευχαριστώ πολύ.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 4

1. Η αριστεία γενικά είναι η προσπάθεια του καθενός να ξεπεράσει μέσα στο κοινωνικό σύνολο τους άλλους και να γίνει ο πρώτος.
2. Εκπαιδευτική αριστεία είναι ο μαθητής εκείνος που μπορεί να τα καταφέρει, να ξεχωρίσει σε επίπεδο τάξης πετυχαίνοντας υψηλές επιδόσεις. Μερικές φορές όμως αυτό γίνεται, τουλάχιστον για το δημοτικό στο οποίο διδάσκω εγώ, άριστος κρίνεται αυτός που τα καταφέρνει σε συγκεκριμένα γνωστικά αντικείμενα, μαθηματικά, γλώσσα, φυσική χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι ικανότητες του στα καλλιτεχνικά, στην γυμναστική στα οποία για κάποιο λόγο επιβραβεύεται και η ελάχιστη προσπάθεια που θα κάνουν
3. Δεν θα έπρεπε σίγουρα να αποτελεί τον μοναδικό στόχο του σχολείου. Στόχος του σχολείου θα έπρεπε να είναι παιδιά που μαθαίνουν και χαίρονται από την χαρά της μάθησης. Πολλές φορές όμως βλέπουμε ότι η αριστεία είναι στόχος για τους μαθητές, αυτό ξεκινάει και από τους εκπαιδευτικούς αλλά κυρίως και από τους γονείς τους.
4. Άριστος θα μπορούσα να είναι γενικά, και στην συμπεριφορά μου και στο πως αντιδρώ απέναντι στους συμμαθητές μου, στους καθηγητές μου, στο υπόλοιπο προσωπικό του σχολείου. Αυτό θα έπρεπε να ήταν αριστεία και να δούμε τον μαθητή σαν ένα σύνολο και όχι μονάχα στις επιδόσεις του στο σχολείο. Δυστυχώς όμως το σχολείο επιβραβεύει μόνο τις επιδόσεις.
5. Μέσα στο σχολείο οι κυριότεροι παράγοντες είναι οι συμμαθητές και ανάλογα την στάση που θα κρατήσουν απέναντι στον άριστο μαθητή. Εκτός σχολείου είναι οι γονείς οι οποίοι επιδιώκουν να έχουν τον άριστο μαθητή, εεεε, νομίζω αυτά.
6. Ναι. Νομίζω πως ναι. Ότι δηλαδή το σχολείο προετοιμάζει τους άριστους αυτούς που αύριο μεθαύριο θα καταλάβουν υψηλές θέσεις στην κοινωνία και θα μπορέσουν να ανταπεξέλθουν στον ρόλο τον οποίο θα τους ζητηθεί.
Δηλαδή πιστεύετε ότι το αναλυτικό πρόγραμμα είναι βασισμένο στις ακαδημαϊκές επιδόσεις, εκεί είναι ο στόχος έτσι? Ναι, ναι. Δεν συμφωνώ ότι θα έπρεπε να είναι αλλά νομίζω πως το αναλυτικό πρόγραμμα είναι αυτό. Ειδικά στην Ελλάδα τα παιδιά να μάθουν, να συσσωρεύσουν πολλές γνώσεις. Με στόχο να απασχοληθούν στην αγορά εργασίας.. Ναι, αύριο μεθαύριο να είναι στην αγορά εργασίας.

7. Στην τελευταία μεταρρύθμιση, προεδρικό διάταγμα που έστειλε ο Υπουργός Παιδείας, ο τωρινός υπουργός Παιδείας στα δημοτικά, προσπάθησε λιγάκι να τραβήξει την αριστεία από το σχολείο με την επιλογή των σημαιοφόρων. Εεεε, νομίζω πως ήταν μια καλή προσπάθεια εκ μέρους του ώστε να μην συνδέουν τα παιδιά πάντοτε την επίδοση τους στα μαθήματα με την επιβράβευση τους. Γιατί στο σημερινό σχολείο μέχρι και πέρσι βραβεύονταν πάντοτε ο μαθητής, μέσω της σημαίας, ο μαθητής ο οποίος ήταν ο άριστος στα μαθήματα. Ποτέ δεν βραβεύτηκε ως ο μαθητής ο οποίος ήταν καλός στα αθλήματα, ο μαθητής που τα καταφέρνει καλά, έχει κάποιο ταλέντο, έχει μια καλλιτεχνική κλίση. Άρα επιβραβεύαμε μέχρι σήμερα τον μαθητή ο οποίος τα κατάφερνε στην γλώσσα και στα μαθηματικά και νομίζω ότι από πλευράς του υπουργού αυτό ήταν ένα παρά πολύ καλό βήμα, παρά τις αντιδράσεις που δημιουργήθηκαν.

Δηλαδή, τώρα επιβραβεύεται..ποιος παίρνει την σημαία?

Τώρα την σημαία την παίρνει ο τυχερός, γίνεται κλήρωση. Και αυτό προκάλεσε πολλές αντιδράσεις από την πλευρά των γονιών. Αλλά εγώ θεωρώ ότι ήταν ένα παρά πολύ καλό μέτρο το οποίο πήρε, αλλά είναι ένα μέτρο που ξεκινά και σταματά στο δημοτικό ενώ στο γυμνάσιο και πάλι επιβραβεύουμε τον μαθητή ο οποίος τα καταφέρνει καλά στα μαθήματα.

Από την άλλη μεριά όμως αυτοί οι οποίοι έχουν ταλέντο ή είναι ικανοί.....

Δεν επιβραβεύεται πια κανείς. Έφυγε πια η έννοια της αριστείας...

Αποδυναμώνεται δηλαδή..

Ναι αποδυναμώνεται. Αποδυναμώθηκε η έννοια της αριστείας.. Αποδυναμώθηκε

8. Πιστεύω πως είναι και στον κάθε δάσκαλο πόσο θα μπορέσει να πείσει τον μαθητή να μπει μέσα στην μαθησιακή διαδικασία και να αναπτύξει τα ταλέντα τα οποία έχει. Δεν πρέπει ένας εκπαιδευτικός να μένει μονάχα στα συστήματα τα οποία υπάρχουν, πρέπει το δικό του μεράκι να οδηγήσει και να κάνει τους μαθητές να ανακαλύψουν τα ταλέντα τους.

Τις μεθόδους σας τις παρέχει, τον χρόνο την μέθοδο, την δυνατότητα δηλαδή, το πρόγραμμα του σχολείου σας παρέχει την δυνατότητα να το κάνετε?

Ο χρόνος στον οποίο αναφερθήκατε είναι παρά πολύ περιορισμένος για να μπορείς να ανακαλύψεις το ταλέντο, την ικανότητα, το γνωστικό επίπεδο όλων των μαθητών μέσα στον πολύ περιορισμένο χρόνο της διδακτικής σου

ώρας. Αλλά πιστεύω ότι ένας εκπαιδευτικός όταν λειτουργεί δύο χρόνια με μια συγκεκριμένη τάξη, στο τέλος μπορεί να βρει στο κάθε μαθητή και να αντλήσει το καλύτερο που έχει το κάθε παιδί.

Άρα το κέντρο βάρους είναι στα μαθήματα, δύσκολα παρέχονται όσα λέμε
Ναι, το κέντρο βάρους είναι στα μαθήματα.

9. Όταν ξεκίνησαν όλα αυτά τα προγράμματα, τα Αγωγής υγείας, τα περιβαλλοντικά, πιστέψαμε ότι θα αλλάξει το σχολείο. Ότι είναι μια πολύ μεγάλη καινοτομία, ότι ο εκπαιδευτικός θα μπορεί να λειτουργήσει έξω από σχολικά βιβλία. Δυστυχώς όμως ο θεσμός αυτών των προγραμμάτων έχει αποδυναμωθεί πολύ τα τελευταία χρόνια, έχει γίνει ένας τυφλοσούρτης. Υπάρχουν προγράμματα που τα κάνει ο δάσκαλος με τους μαθητές, και για κάποιες τάξεις είναι μάλιστα και υποχρεωτικά, δηλαδή ορίζεται ότι σε κάποια τάξη πρέπει να γίνει το πρόγραμμα της διατροφής, στην άλλη τάξη πρέπει να γίνει το πρόγραμμα της κυκλοφοριακής αγωγής. Οπότε και πάλι πήραν την μορφή ενός μαθήματος. Ενώ στην αρχή ξεκίνησαν με την λογική ότι ο εκπαιδευτικός μαζί με τους μαθητές θα βρει αυτός τα θέματα που ενδιαφέρουν τους μαθητές. Έπαψε όμως να είναι κάτι τέτοιο. Είναι μάθημα πια.

Πιστεύετε ότι παρ όλα αυτά υπάρχουν ωφέλειες σε μια τέτοια καινοτομία?

Ασφαλώς. Ασφαλώς και υπάρχουν. Μόνο και ότι το γεγονός ότι δυο ώρες το παιδί δεν ανοίγει ένα βιβλίο και μπορεί να ασχοληθεί μέσα από το δίκτυο μαζί με τον δάσκαλο, μέσα από κάποιες διδακτικές επισκέψεις, ωφέλεια υπάρχει. Απλά θεωρώ ότι ξεκίνησε πολύ διαφορετικά και συνεχώς...πρέπει... ή του χρειάζεται μια ανανέωση, έστω και θεματική ανανέωση.

10. Ναι. Θεωρώ πως ναι. Ότι...ειδικά για το δημοτικό σχολείο..εε...όταν τα παιδιά ξεφεύγουν από την διαδικασία της επιβράβευσης συνεχώς, μάλλον η λέξη επιβράβευση δεν είναι σωστή, ξεφεύγουν από την προσπάθεια να φτάσουν το πρώτο, μέσα από πιέσεις που δέχονται από τους γονείς, από τον ίδιο τους τον εαυτό, γιατί είναι φιλότιμα ή οτιδήποτε άλλο, πιστεύω ότι υπάρχει μια ισότητα ανάμεσα στους μαθητές.

Άρα το θεωρείτε πιο αποτελεσματικό, τουλάχιστον για το δημοτικό σχολείο.

Ναι, ναι.

11. Όχι, δεν παρέχει. Γιατί αν σκεφτούμε ότι φέτος οι εκπαιδευτικοί σε κάποιες απομακρυσμένες περιοχές της Ελλάδας πήγαν τον Οκτώβριο και τον

Νοέμβριο και κάποιοι τον Δεκέμβριο, ίσες ευκαιρίες μόρφωσης δεν υπάρχουν. Στα μεγάλα αστικά κέντρα τα παιδιά μπορούν να έχουν μεγαλύτερες ευκαιρίες και όσο αποκρυνόμαστε από αυτά τόσο οι ευκαιρίες μόρφωσης ασφαλώς και δεν είναι ίδιες.

Γεωγραφικό, δηλαδή είναι καταρχήν το πρόβλημα, έτσι?

Γεωγραφικό, με το γεγονός ότι η πολιτεία δεν κάνει προσλήψεις σε εκπαιδευτικούς και φυσικά υπάρχουν μέρη τα οποία υπάρχουν σχολεία με 3ή 4 μαθητές, ακόμη μονοθέσια σχολεία που εκεί, ασφαλώς και δεν γίνεται αλλιώς, γιατί είναι απομακρυσμένα νησιά ή οτιδήποτε άλλο που δεν μπορούν να έχουν ίδιες ευκαιρίες όλα τα παιδιά στην μόρφωση.

12. Νομίζω ότι πρέπει να επηρεάσουν την επίδοση των μαθητών τους και μάλιστα θετικά. Υπάρχουν τα τελευταία χρόνια μέσα σε μια τάξη, μαθητές, που προέρχονται από διαφορετικά κοινωνικά περιβάλλοντα, με διαφορετικό background από τους γονείς τους, ο δάσκαλος είναι εκεί για τους πείσει ότι όλοι πρέπει και μπορούν να έχουν την ίδια...να πετύχουν τον στόχο τους. Όλοι θα έπρεπε να μπορούν να πετύχουν τον στόχο τους. Αλλά δεν ξέρω αν αυτό γίνεται στην ελληνική κοινωνία.

Ο ρόλος δηλαδή του εκπαιδευτικού είναι σημαντικός σ' αυτό το κομμάτι?

Είναι σημαντικός, αλλά δεν ξέρω αν η υπόλοιπη κοινωνία, δηλαδή έχουμε δει περιπτώσεις από παιδιά όπου...τα οποία είναι αλλοδαπά παιδιά και τα οποία προοδεύουν στο σχολείο, έρχεται η ελληνική κοινωνία να τους πει ότι δεν πρέπει να προοδεύσετε, δεν πρέπει να είστε ικανότεροι από τους Έλληνες μαθητές και θεωρώ ότι η στάση του δασκάλου πρέπει να επηρεάσει τους μαθητές προς αυτό αλλά δεν ξέρω αν αφήνεται και πόσο αφήνεται αυτό το πράγμα.

13. Έχει εκείνα τα εργαλεία? Μπορεί με κάποιο τρόπο να συμβάλει σ' αυτό?

Νομίζω πως μπορεί, να δημιουργήσει αυτό το κλίμα ισότητας μέσα στο σχολείο του. Πρέπει να αντιμετωπίζει όλους τους μαθητές σαν ίσους. Και πρέπει αυτό να φαίνεται σε όλη την εκπαιδευτική κοινότητα, σε όλο το σχολείο, να το βλέπουν και οι γονείς, να το βλέπουν και τα παιδιά, να ξέρουν ότι το κάθε παιδί που έρχεται στο σχολείο είναι ίσο με το άλλο...εεεε...δεν ξέρω όμως ποια μέσα του παρέχονται για να το πετύχει αυτό, δεν μπορεί να παει ο νους μου σ' αυτό....

Αν το δούμε σε σχέση με τον σύλλογο διδασκόντων? Ο Διευθυντής έχει κάποιο ρόλο εκεί?

Ναι. Μέσα στο σύλλογο διδασκόντων ο Διευθυντής θα απαιτήσει αυτό το πράγμα από τους εκπαιδευτικούς του. Ότι να ρχονται όλα τα παιδιά και να είναι ίσα απέναντι στο σχολείο και ότι δεν πρέπει να υπάρχουν διαφορές

14. Μπορούν. Μπορούν να δημιουργήσουν κλίμα ισότητας στην τάξη τους. Από το πιο μικρό. Από το μάλωμα των παιδιών και την θέση που θα πάρουν απέναντι τους μέχρι και το γεγονός ότι κάποιο παιδάκι δεν τα καταφέρνει και μπορεί ο δάσκαλος να μείνει λίγο πιο πίσω στην ύλη προκειμένου να βοηθήσει όλα τα παιδιά. Αναγκάζεται φυσικά να ακολουθεί το μέσο όρο των μαθητών αλλά να μην τρέχει πίσω από τους άριστους μαθητές. Να μην επαναπαύεται ότι δυο και τρία παιδιά τον ακολουθούν. Πρέπει να περιμένει όλα τα παιδιά. Και τα παιδιά να αισθανθούν αυτήν την ασφάλεια μέσα στην τάξη. Να αισθανθούν ότι ο δάσκαλος είναι εκεί για να τους βοηθήσει. Μπορεί να το κάνει ο δάσκαλος.

15. Την τελευταία συνεδρίαση που θυμάμαι, ήταν αυτή που η διευθύντρια μας προσπαθούσε να μας πείσει πως κάποιο μαθητές οι οποίοι είναι ιδιαίτερα ανήσυχοι, πρέπει να βρούμε πρακτικές, να προτείνουμε όλοι πρακτικές, προκειμένου αυτοί να είναι ήρεμοι μέσα στην τάξη και αυτή η ηρεμία στην τάξη, ασφαλώς και θα βοηθήσει να έχουν όλοι ευκαιρίες για μάθηση γιατί υπάρχουν παιδάκια μέσα στο σχολείο που δημιουργούν ιδιαίτερα προβλήματα, τα οποία δημιουργούν προβλήματα εδώ και δυο τρία χρόνια στο σχολείο και προσπαθούσε να μας δώσει με πάρα πολύ ωραίο τρόπο πρακτικές που θα τους έχουμε και αυτούς λιγάκι...θα τους κερδίσουμε μέσα στην τάξη. Αν κερδίσεις τον μαθητή μέσα στην τάξη, ασφαλώς μετά θα μπορέσεις να έχεις ευκαιρίες μάθησης για όλους τους μαθητές.

Αυτό γίνεται συχνά?

Οι παιδαγωγικές συνεδριάσεις μας, ναι. Με αυτήν την διευθύντρια που έχουμε τώρα. Το ζητά.

Στο παρελθόν, όχι τόσο πολύ?

Στο παρελθόν, όχι τόσο πολύ.

16. Γενικότερα στο σχολείο. Γιατί είπαμε ότι από το δημοτικό, προσπαθεί λιγάκι να την άρει ο

Αν δούμε την αριστεία συνολικότερα και όχι απαραίτητα με την έννοια των σχολικών επιδόσεων, το να υπάρχει ένα κλίμα αριστείας σε σχολείο συνήθως είναι το ζητούμενο?

Ασφαλώς, ναι,ναι. Ασφαλώς θα πρέπει να ξέρει κάποιος ότι μπορεί να επιβραβευτεί, ότι είναι καλό να βγαίνει μπροστά, να προοδεύει και να είναι καλός σε αυτό που κάνει γιατί αύριο μεθαύριο αυτό θα του ζητηθεί στην κοινωνία από την δουλειά που θα κάνει. Τώρα στόχοι που θα βοηθούσαν στην καλλιέργεια....

Τι θα μπορούσε να τεθεί από το σύλλογο διδασκόντων ως κάποιο στόχοι, μέσα και έξω από το σχολείο. Ποιές πρακτικές ίσως?

Νομίζω ότι στόχος παιδαγωγικός θα μπορούσε να ήταν και η προσπάθεια των εκπαιδευτικών να κάνουν τα παιδιά να αισθανθούν ότι βοηθούν ο ένας τον άλλον, ότι συνεργάζονται μεταξύ τους, για να μπορέσουν να προοδεύσουν όλα και να πάνε μπροστά. Εεεεε, η τάση του κρύβω το γραπτό μου και βάζω την κασετίνα μου για να μην δει ο διπλάνός μου, νομίζω πως πρέπει να φύγει από το σχολείο. Γιατί μαθαίνουμε στα παιδιά ότι βγαίνουν σε μια κοινωνία ανταγωνιστική και όχι συνεργατική. Και μόνο με την συνεργασία μπορεί να πάει το πράγμα μπροστά.

17. Ο παράγοντας που πρέπει να υπάρχει μέσα στην τάξη, θα πρέπει να είναι η αγάπη που τρέφουν, ο σεβασμός που τρέφουν τα παιδιά για τον εκπαιδευτικό. Αυτό όμως είναι δουλειά του εκπαιδευτικού να το πετύχει. Να είναι ο δάσκαλος εκείνος τον οποίο τον βλέπουν τα παιδιά και χαίρονται, δεν δημιουργεί κλίμα άγχους μέσα στην τάξη, φτιάχνει ένα περιβάλλον μέσα στην τάξη που τα παιδιά αισθάνονται χαρά.
18. Τα αριστεία προόδου νομίζω πως θα δημιουργήσουν, δημιουργούν άγχος μονάχα στον μαθητή. Αν παλεύω για να διακριθώ μονο παίρνοντας ένα αριστείο
Δεν νομίζω πως είναι το καλύτερο κίνητρο για τους μαθητές. Οι μαθητές πρέπει να μάθουν να πετυχαίνουν τους στόχους τους μέχρι εκεί που μπορεί ο καθένας. Επιτυχία για τον καθένα είναι να φτάσει πιο ψηλά, στο δικό του σκαλοπάτι, όποιο και να είναι αυτό.
19. Θα κινηθώ πάνω στην προηγούμενη απάντησή μου και θα πω ότι το να είσαι άριστος είναι βάρος και είναι μια διαδικασία η οποία αγχώνει τον καθένα. Να προσπαθεί οποιαδήποτε στιγμή να αποδείξει ότι είναι καλός. Στην ζωή όμως

νομίζω πως έχει θέση και ο δεύτερος και ο τρίτος και όχι μονάχα ο άριστος.
Οπότε πραγματικά το να είσαι άριστος σε φορτώνει με ένα άγχος στην ζωή σου.

Ευχαριστώ πολύ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 5

1. Θεωρώ ότι η αριστεία πρέπει να σχετίζεται ευρύτερα, με την άριστη συμπεριφορά, η οποία μπορεί να είναι μια συμπεριφορά που μπορεί να έχει σχέση με επιδόσεις, αλλά μπορεί να είναι και, ακόμη και με καθημερινές πράξεις ή η αυτό που θα μπορούσαμε να πούμε με άλλο τρόπο, η αρετή.
2. Αν το επικεντρώσουμε στο χώρο της εκπαίδευσης θα μπορούσαμε να πάρουμε αυτά που είπα προηγουμένως, να τα εφαρμόσουμε στο σχολείο, μπορούμε να μιλήσουμε περισσότερο για την έννοια της επίδοσης αλλά θα μπορούσαμε να μιλήσουμε και για εξαιρετικές πράξεις, που θα μπορούσαν να κάνουν κάποια παιδιά και οι οποίες θα πρέπει να ενταχθούν κατά τη γνώμη μου στο χώρο της αριστείας.
3. Ε φυσικά και όχι. Το σχολείο είναι ένας παράγοντας που οφείλει να ισορροπεί τις διαφορές, να είναι ένας χώρος που οφείλει να φιλοξενεί όλα τα παιδιά. Και τα άριστα και τα υπόλοιπα. Όχι δεν είναι ο μοναδικός στόχος.
4. Με βάση όλα αυτά που είπαμε προηγουμένως, πιστεύω ότι η σχολική επίδοση είναι μέρος της αριστείας. Μπορεί να είναι ένα μέρος της αριστείας, γιατί αριστεία είναι μπορεί να είναι και κάποια άλλα πράγματα.
5. Περισσότερο δεν ξέρω ποια θα μπορούσα να πω, αλλά γενικότερα, θα έλεγα ότι εντός του σχολείου είναι το αναλυτικό πρόγραμμα, το ωρολόγιο πρόγραμμα, το κρυφό αναλυτικό, δηλαδή ο εκπαιδευτικός, ο διευθυντής, επίσης, είναι τα βιβλία, η οικογένεια, είναι ευρύτερα η κοινωνία. Όλα αυτά μπορούν να επηρεάσουν, το καθένα με το δικό του τρόπο.
6. Μπορεί να συμβάλει αλλά δεν είμαι σίγουρη ότι η επίτευξη υψηλών ακαδημαϊκών στόχων απαραίτητα οδηγεί στην βελτίωση της οικονομίας και την ανάπτυξη της απασχόλησης.

Θεωρείτε δηλαδή ότι τα παιδιά που είναι άριστα, έχουν υψηλές επιδόσεις, αυτό τις περισσότερες φορές το κάνουν επειδή θέλουν, επειδή είναι βίωμα τους ή το συνδέουν με την απασχόληση και την επαγγελματική αποκατάσταση και αυτό βέβαια φτάνει στην οικονομία ενός κράτους; Αν μιλήσουμε για την δική μας κοινωνία, την ελληνική, πιστεύω ότι υπάρχουν περιπτώσεις παιδιών τα οποία... Η αριστεία είναι μια φυσική κατάσταση, τους βγαίνει δηλαδή, υπάρχουν ορισμένες περιπτώσεις παιδιών που έχουν τις ικανότητες για αριστεία, μιλάμε πάντα για τις επιδόσεις, γιατί νομίζω σε αυτή τη φάση συζητάμε γι' αυτό το πράγμα, είναι παιδιά τα οποία ουσιαστικά

παρακινούνται από τους γονείς, δηλαδή ικανοποιούν όνειρα των γονέων, είναι φιλοδοξίες των γονέων και όχι απαραίτητα δικές τους, δικά τους όνειρα με στόχο να φτάσουν... Σε πρώτη φάση είναι το σχολείο, δηλαδή πως θα ξεχωρίσουν στους συνομήλικους τους. Και κάποια παιδιά μπορεί να συνδέουν την αριστεία με την απασχόληση. Η ερώτηση αφορά στο τι έχει το παιδί στο μυαλό του, αν καταλαβαίνω καλά...

Ναι αλλά τελικά επηρεάζεται και από άλλους παράγοντες?

Ναι, πιστεύω πως ναι. Δεν είναι απαραίτητο το παιδί στην ηλικία αυτή... δεν είμαι σίγουρη, ότι έχει πάντα την ικανότητα αυτή, να τα συνδέσει με αυτό τον τρόπο. Γι' αυτό λέω ότι άλλες φορές είναι οραματισμοί των γονιών, οι οποίοι προβάλλονται στα παιδιά και τα οποία παιδιά ουσιαστικά μέσα από τις διαδικασίες αυτές, υποχρεώνονται να ικανοποιήσουν τα όνειρα των γονιών αλλά πολλές φορές είναι και μια φυσική κατάσταση, το παιδί θα ήτανε έτσι κι αλλιώς άριστο. Δεν μπορεί να ξεφύγει από αυτό το πράγμα γιατί έχει το νοητικό επίπεδο. Να πω και κάτι άλλο που θα μπορούσε να βοηθήσει στην προηγούμενη. Αν ήταν... οι υψηλοί ακαδημαϊκοί στόχοι δεν είναι απαραίτητο ότι συνδέονται πάντα με την οικονομία και την απασχόληση, γιατί ένα παιδί με υψηλό IQ, δεν είμαι σίγουρη, ότι έχει υψηλό δείκτη συναισθηματικής νοημοσύνης που εγγυάται περισσότερο την επιτυχία στο χώρο της εργασίας.

Ο λόγος για τον οποίο κάνουμε αυτή την ερώτηση έχει να κάνει... από τη θέση που έχετε, έχετε παρατηρήσει ότι η άριστοι στοχεύουν συνήθως είτε υποκινούμενοι, είτε όχι, σε υψηλούς στόχους; Αυτά τα άριστα παιδιά, τα περισσότερα δεν στοχεύουν σε υψηλές σχολές;

Ναι ή... αλλά δεν είμαι σίγουρη, ότι αυτοί οι στόχοι, είναι αποκλειστικά δικοί τους. Υπάρχουν καταγραφές οι οποίες σχετίζονται με την οικογένεια και τις ευρύτερες επιρροές.

7. Όχι φυσικά. Για την Ελλάδα μιλάμε, νομίζω πως όχι. Πιστεύω, οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις στοχεύουν, όπως το έχουμε δει όλοι, κυρίως σε ένα πράγμα, στην αλλαγή του τρόπου εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Αυτό δεν έχει καμία σχέση με την αριστεία.
8. Αν επικεντρωθούμε στις ικανότητες και ταλέντα, αν αξιοποιούνται, μάλλον πως βοηθάει το σχολείο να αξιοποιηθούν και να αναπτυχθούν, πιστεύω πως όχι στην ελληνική πραγματικότητα το ελληνικό σχολείο κυρίως προσανατολίζεται σε θέματα γνώσης, θεωρίας και λιγότερο σε σχέση σε

θέματα ικανοτήτων, ταλέντων. Θα έλεγα ότι ένας... μια ιδανική κατάσταση θα ήταν να έχει και τα δύο. Το καθένα στο βαθμό και στο μέτρο που του αρμόζει.

9. Καταρχάς η λέξη καινοτομία νομίζω ότι δεν πρέπει πλέον να χρησιμοποιείται, γιατί αυτά τα προγράμματα τόσα χρόνια που γίνονται, λογικά θα έπρεπε να έχουν πάψει να είναι, να θεωρούνται καινοτόμα. Κάτι άλλο καινούργιο θα έπρεπε να θεωρείται καινοτόμο. Ως προγράμματα, εφόσον είναι... Έλλειψη... Τουλάχιστον για τα προγράμματα αγωγής σταδιοδρομίας, κάλυψη όλων των υπολοίπων τρόπων εφαρμογής του σεφ στο σχολείο, μπορούμε να πούμε ότι σε ένα μικρό βαθμό προσφέρουν πράγματα. Θα μπορούσαν, όμως, να προσφέρουν πολύ περισσότερα
10. Καταρχάς πιστεύω, ότι, όπως υποστηρίζουμε ότι θα έπρεπε, όχι ότι γίνεται κι αυτό στο βαθμό που θα έπρεπε να γίνεται, όπως υποστηρίζουμε και ενδυναμώνουμε τα παιδιά τα οποία έχουν κάποιες αδυναμίες, κάποιες δυσκολίες, είτε από τη γέννηση τους είτε και μετά, το ίδιο θα πρέπει να υποστηρίζουμε και τα παιδιά που έχουν ιδιαίτερες ικανότητες, ιδιαίτερα ταλέντα, χαρισματικά η παιδιά που έχουν υψηλό IQ ή όπως αλλιώς μπορούμε να ορίσουμε τα χαρισματικά παιδιά. Με αυτή τη λογική λοιπόν, εάν υποστηρίζουμε τη μία πλευρά και δεν υποστηρίζουμε την άλλη, νομίζω ότι διαταράσσουμε την ισότητα. Πιστεύω ότι ισότητα είναι κάτι το οποίο Διδάσκεται στην καθημερινότητά μας, όχι απαραίτητα μέσα από το θεσμό της αριστείας η της μη ύπαρξης αριστείας, αλλά διδάσκεται μέσα από την καθημερινή πρακτική, του σχολείου, της κοινωνίας, της οικογένειας. Ισότητα είναι ένας τρόπος ζωής, δεν είναι κάτι που γίνεται απλά με έναν θεσμό.
11. Νομίζω πως όχι, γιατί υπάρχουν γεωγραφικοί περιορισμοί, περιορισμοί που προκύπτουν από το οικογενειακό περιβάλλον που προέρχεται ένα παιδί δηλαδή, άλλες ευκαιρίες έχει ένα παιδί της Αθήνας, με ένα παιδί που είναι σε έναν επαρχιακό νόμο, άλλες ευκαιρίες έχει ένα παιδί, το οποίο οι γονείς του έχουν οικονομική άνεση, είναι μορφωμένοι, άρα του παρέχουν ένα πλαίσιο διαφορετικό, κι άλλες ευκαιρίες έχει ένα παιδί, που δεν έχει οικονομική άνεση στην οικογένεια, να κάνει ας πούμε περισσότερες ξένες γλώσσες, φροντιστήρια. Άρα το ίδιο το εκπαιδευτικό σύστημα, αφού δεν εξασφαλίζει όλα αυτά τα πράγματα, προφανώς δεν του δίνει και τις ίδιες ευκαιρίες, τις ίδιες ευκαιρίες μόρφωσης.

12. Φυσικά και μπορούν να επηρεάσουν, γιατί η αντίληψη ενός εκπαιδευτικού αντανακλάται, για την λήψη των εκπαιδευτικών για τα παιδιά που έχουν μπροστά τους, αντανακλάται στον τρόπο με τον οποίο τα αντιμετωπίζουν και τις προσδοκίες που έχουν από τα παιδιά, άρα κατά συνέπεια μπορούν να ανεβάσουν ή να κατεβάσουν την επίδοση των παιδιών, γιατί κι αυτά ανταποκρίνονται, είναι ο νόμος της δράσης και της αντίδρασης.
13. Ο διευθυντής σε ένα σχολείο χαράζει πολιτική. Είναι το κλίμα σε ένα σχολείο μέσα, άρα μέσα σε αυτό είναι και το κλίμα ισότητας και όλα τα υπόλοιπα. Καθοριστικός παράγοντας είναι λοιπόν σε ένα σχολείο ο διευθυντής.
14. Ένας τρόπος που θα μπορούσαν οι εκπαιδευτικοί να βοηθήσουν στο κλίμα ισότητας στην τάξη, είναι η δημιουργία ομάδων στις οποίες συμμετέχουν και οι καλοί και οι λιγότερο καλοί μαθητές, οι εργασίες που θα τους αναθέτουν όπου θα δείχνουν ότι δεν έχουν λιγότερες οι περισσότερες προσδοκίες από κάποιους, υπάρχει μια διάθεση ισότητας δηλαδή, από την πλευρά τους, και φυσικά, εννοείται ότι μια τέτοια αντιμετώπιση θα βοηθήσει στην βελτίωση των επιδόσεων των μαθητών τους. Έχω στο μυαλό μου αυτή τη στιγμή, δεν ξέρω αν βοηθάει αυτό, όταν πριν από μερικά χρόνια ήμουν στο σχολείο, είχαμε έναν απόφοιτο του τμήματος φιλοσοφικής, φιλόλογος ήταν, ο οποίος έκανε στα παιδιά, δίδασκε την ελληνική γλώσσα, συμμετείχε σε ένα πρόγραμμα στην διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας ως ξένης γλώσσας, τα παιδιά ήταν αλλοδαπά. Υπήρχαν κάποιοι μαθητές, οι οποίοι ωφελήθηκαν ως εξής: μπήκαν στην διαδικασία, με τον καθηγητή συνεννοηθήκαμε, και έκανε το μάθημα της Βιολογίας από την πλευρά των λέξεων, δηλαδή δίδασκε τα παιδιά τις λέξεις, οπότε όταν τα παιδιά ερχόταν στην τάξη μέσα, είχαν ήδη μια άποψη για τις λέξεις και ήταν πολύ πιο κατανοητά. Αυτό είναι ένας τρόπος να δημιουργήσεις ισότητα μεταξύ των μαθητών, υπήρχαν μαθητές οι οποίοι στο τέλος, ήταν ένας καθόλου καλός πιο μπροστά και ήταν σε θέση να απαντάει και μάλιστα ιδιαίτερα πρόθυμος. Γιατί ένιωθε ότι ήτανε καλός, ναι ήταν καλός.
15. Εάν σε ένα σχολείο λειτουργούν τα πράγματα σωστά, προς τη σωστή κατεύθυνση, δηλαδή υπάρχει ένα πολύ καλό κλίμα, υπάρχουν εκπαιδευτικοί που έχουν όρεξη και μεράκι να κάνουν πράγματα, υπάρχει υποδομή για να μπορεί να υποστηρίξει όλο αυτό το μεράκι, νομίζω, ότι στην περίπτωση αυτή η αριστεία θα είναι, τουλάχιστον οι πολύ καλές επιδόσεις είναι, μια φυσική

συνέπεια σ' αυτές τις καταστάσεις. Άρα, ως παιδαγωγικούς στόχους θα μπορούσαμε να πούμε για να βοηθούσαν την αριστεία, συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών και των μαθητών, την καλή συνεργασία μάλλον, η οποία είναι και μια θετική εικόνα που μπορεί να αποκτήσουν τα παιδιά γενικά στον τρόπο που λειτουργεί μια κοινωνία και άρα ένας άριστος τρόπος με τον οποίο μπορεί να συνεργάζονται ευρύτερα αύριο μεθαύριο και ως πολίτες.

16. Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να είναι όσο γίνεται πιο αντικειμενικός και να μην επηρεάζεται από άλλους παράγοντες, μόνο από την επίδοση του παιδιού. Βέβαια θα πρέπει να λάβουμε υπόψη μας, ότι ο εκπαιδευτικός είναι ένας άνθρωπος, άρα έχει κι αυτός τις στιγμές στις οποίες, μία ατίθαση συμπεριφορά μπορεί να τον επηρεάσει ως προς την επίδοση, στο βαθμό δηλαδή που θα βάλει στο μαθητή. Παράγοντες, λοιπόν, που μπορεί να βοηθήσουν στο να διαμορφωθεί θετικό κλίμα μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητών είναι σίγουρα να μην υπάρχει κλίμα ή διάθεση απ' τη μεριά του εκπαιδευτικού να κάνει διαχωρισμούς, γιατί αυτό πυροδοτεί αντιδράσεις, να μην προσβάλλει, γιατί κι αυτό δημιουργεί και είναι λογικό να δημιουργεί, αντιδράσεις, να είναι υπομονετικός να μπορεί να ακούει δηλαδή, χωρίς να σημαίνει απαραίτητα ότι θα πρέπει να είναι ανεκτικός σε κάποια πράγματα, υπάρχουν και κάποια πράγματα τα οποία δεν πρέπει να τα ανέχεται.

Να θέτει όρια δηλαδή;

Να βάζει όρια, ναι, και τα όρια από μόνα τους είναι ένας τρόπος... διδάσκονται τα παιδιά από αυτά, και αυτό είναι διδασκαλία.

17. Νομίζω ότι το ζητούμενο αν θέλουμε να έχουμε μία εκπαίδευση που πραγματικά θα έχει εκπληρώσει τον στόχο της, θα ήταν να μάθουμε στα παιδιά να αγαπάνε την γνώση και αυτό όχι απαραίτητα την αριστεία, την γνώση. Αυτό είναι η αρχή. Αν αυτό το πετύχουμε θα έρθει και η αριστεία με τη σειρά της. Αυτό για να το πετύχουμε, θα πρέπει να δείξουμε στα παιδιά, να τα διδάξουμε, πως η γνώση που αποκτούν στο σχολείο συνδέεται με την καθημερινότητά τους. Δηλαδή την πρακτική εφαρμογή στην καθημερινότητα τους, διαφορετικά είναι ένα αόριστο πράγμα, που δεν καταλαβαίνουν σε τι θα τους χρησιμεύσει, και άρα δεν ασχολούνται μαζί του και παύουν να το αγαπάνε

Και ειδικά στην εποχή μας που η τεχνολογία είναι πολύ πρακτική?

Ακριβώς.

18. Εντάξει έχει ένα δίκιο η φράση αλλά αυτό δε σημαίνει ότι θα πρέπει να καταργήσουμε την αριστεία. Η αριστεία είναι κάτι υπαρκτό, είπαμε γι' αυτό κάποια πράγματα προηγουμένως, και νομίζω το σημαντικό στην αριστεία δεν είναι να την εμποδίσουμε αλλά το πως θα την εφαρμόσουμε.

Να μη γίνει μία άγχος εννοείτε;

Ναι να μη γίνει άγχος, να μη γίνει αυτοσκοπός, η αριστεία, να αποτελεί ένα δεδομένο στην εκπαίδευση, αλλά το πιο σημαντικό, είναι αυτό που είπα προηγουμένως, ότι θα πρέπει το παιδί να μάθει να αγαπάει αυτό το οποίο διδάσκεται και από κει και πέρα η Αριστεία θα είναι ένα αποτέλεσμα φυσικό, τουλάχιστον για κάποια παιδιά

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ 6

1. Η αριστεία στη ζωή είναι ένας τρόπος διάκρισης και δημιουργίας κινήτρων και για βελτίωση του ανθρώπου.

Η συνεχόμενη βελτίωση του ανθρώπου δηλαδή;

Μπράβο

2. Η εκπαιδευτική αριστεία δεν έχει να κάνει με την βαθμοθηρία και, είναι λάθος αυτό να συνδέεται, αλλά από την άλλη, πρέπει να υπάρχει αριστεία για να δημιουργεί κίνητρα για βελτίωση της απόδοσης των μαθητών.

Θεωρείτε, δηλαδή, ότι σήμερα συνδέεται μόνο με τους βαθμούς;

Όχι με τους βαθμούς, αλλά με την απόδοση, επίδοση, γενικά με την βελτίωση του μορφωτικού επιπέδου των μαθητών.

3. Όχι, όχι. Δεν είναι ο μοναδικός στόχος, ένας από τους στόχους του σχολείου είναι και η κοινωνικοποίηση των μαθητών. Δεν είναι ο μοναδικός, αλλά η αριστεία πρέπει να συνδέεται με αυτό για να μπορέσουν τα παιδιά να έχουν ένα κίνητρο να προσπαθήσουμε ακόμα περισσότερο.

4. Εδώ είναι ξεκάθαρο το θέμα της βαθμοθηρίας. Υψηλοί βαθμοί νομίζουν, θεωρούνται από πολλούς, ότι είναι άριστοι αν και κάποιοι εκπαιδευτικοί βάζουν υψηλούς βαθμούς και στους μη άριστους. Δηλαδή, η σχολική επίδοση σε σχέση με την αριστεία έχει να κάνει ότι η βαθμοθηρία είναι από τη μια μεριά, και μπορεί να μην έχει καμία σχέση με την αριστεία από την άλλη... πρέπει να δούμε την αριστεία ξεκάθαρα, σαν ένα κίνητρο, για να γίνουμε καλύτεροι.

5. Το εκπαιδευτικό επίπεδο των γονέων, τα κοινωνικά δίκτυα εκτός σχολείου. Εντός σχολείου, είναι το κλίμα του σχολείου που υπάρχει, ο ανταγωνισμός... η άμιλλα με τους άλλους μαθητές στην τάξη και φυσικά η όρεξη των εκπαιδευτικών.

Η συμπεριφορά, δηλαδή, των εκπαιδευτικών απέναντι στους μαθητές;

Ναι

6. Ναι, εφόσον οι σπουδές συνδέονται με την απασχόληση και δεν είναι σπουδές μόνο για μόρφωση, τότε η επίτευξη υψηλών ακαδημαϊκών στόχων βοηθάει στην καλύτερη απασχόληση των μαθητών.

Και με την οικονομία των κρατών;

Ναι

7. Όχι, γιατί πάντοτε οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις δεν λαμβάνουν υπόψιν , σπανία μάλλον λαμβάνουν υπόψη την αριστεία, γίνονται για άλλους λόγους. Έχουν άλλους στόχους οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις.

Τι εννοείτε άλλους στόχους;

Γενικά για να μην πω το πολιτικό, ναι, είναι κι αυτό, γι' αυτό οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις ξεκινάνε συνήθως από το λύκειο και από την άλλη έχουν να κάνουν με την απορρόφηση του..... ενδεχομένως ορισμένων ειδικοτήτων. Από την μια και από την άλλη είναι ένα...

Συντεχνιακοί λόγοι, δηλαδή;

Ναι, υπάρχουν μεταρρυθμίσεις που γίνονται γι' αυτό, με αυτόν το στόχο. Δεν είναι ξεκάθαρο για την αριστεία, η αριστεία είναι παράπλευρο αποτέλεσμα.

8. Το πρόγραμμα, το αναλυτικό πρόγραμμα δεν βοηθάει. Μπορούν οι εκπαιδευτικοί να βοηθήσουν τα παιδιά μόνο από εξωσχολικές... μόνο με προγράμματα σχολικών δραστηριοτήτων

Άρα, το σύστημα δεν βοηθάει τους εκπαιδευτικούς γι' αυτό;

Ναι.

9. Ναι, εγώ πιστεύω ότι έχουν ρόλο στο σχολείο και θα μπορούσαν να είναι πιο... να πριμοδοτηθούν ακόμη περισσότερο και βοηθάνε για την ανάπτυξη στάσεων εκ μέρους των παιδιών, βοηθάνε να συνδέσουν το σχολείο, την εκπαίδευση με την αγορά εργασίας και να αναδειχθούν τα ταλέντα τους... των παιδιών.

Άρα, οι ωφέλειες είναι υπαρκτές;

Ναι είναι υπαρκτές, εφόσον φυσικά γίνονται σωστά, υλοποιούνται σωστά.

10. Όχι, εγώ θα έλεγα ότι προάγει την μη προσπάθεια των μαθητών. Δηλαδή, βγάζει το κίνητρο για να προσπαθήσουν περισσότερο..., δε σημαίνει ισότητα . Θα μπορούσα να το πω την ισότητα προς τα κάτω...

Προάγει την μετριότητα δηλαδή, και προς τα κάτω;

Την μετριότητα και προς τα κάτω, ναι

11. Ναι, η μόρφωση είναι σίγουρα.... συνδέεται με την ισότητα των ευκαιριών για να μπορεί το παιδί, αφού μορφωθεί στη μετέπειτα ζωή του, να έχει αυτή την ισότητα. Ενδεχομένως, σε κάποιες περιπτώσεις, το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα παρέχει τέτοιες ευκαιρίες μόρφωσης, αλλά πολλές φορές δεν βοηθάει όσο πρέπει. Δηλαδή, σε κάποιες περιοχές που δεν... παράδειγμα στις

νησιωτικές περιοχές, εκεί τα παιδιά έχουν τη δυνατότητα μόνο ότι μπορούν να τους προσφέρουν οι καθηγητές, από κει και πέρα...

Και στις πόλεις, όσον αφορά ιδιαίτερα στο λύκειο, οι ευκαιρίες θεωρείται ότι είναι ίδιες; Όλα τα παιδιά μόνο από το σχολείο βοηθούνται;

Όχι, δυστυχώς το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα έτσι που έχει γίνει, δεν αρκεί μόνο το σχολείο. Μπαίνουν και οικονομικοί παράγοντες, δηλαδή πρέπει το παιδί να καλύψει την μόρφωση του και εξωσχολικά.

Άρα, όποιοι μπορούνε;

Ναι ,ναι.. όποιοι μπορούνε... Έτσι όπως είναι τώρα...

12. Η αντιλήψεις των... Οι εκπαιδευτικοί, θα μπορούσα να πω, είναι λίγο προκατειλημμένοι για κάποια... για την κοινωνική προέλευση των μαθητών και ενδεχομένως να επηρεάσουν αρνητικά όχι τόσο την επίδοση των μαθητών όσο και στάση προς τους. Την στάση των εκπαιδευτικών προς τους μαθητές αυτούς, της χαμηλής κοινωνικής προέλευσης.

Αυτό επηρεάζει τα παιδιά;

Κατά κάποιο τρόπο ναι, αν και δεν έπρεπε να τα επηρεάζει.

13. Σίγουρα μπορεί να επηρεάσει και αν μπορεί να προσεγγίσει τα παιδιά και να συμβουλευθεί, να καθοδηγήσει κατάλληλα τους εκπαιδευτικούς, για να βοηθήσουν και αυτοί τα παιδιά ,για τη βελτίωση των επιδόσεων τους.

Άρα, είναι ρόλου κλειδί δηλαδή;

Ναι είναι.

14. Ναι, ποιος τρόπος; Εγώ πιστεύω, ότι είναι η ενθάρρυνση που θα δίνουμε στους μαθητές, οι οποίοι δεν έχουν ίσως το κοινωνικό, την κοινωνική... την κατάλληλη κοινωνική προέλευση. Σε αυτά τα παιδιά, θέλει περισσότερο κοινωνική ενθάρρυνση.

15. Ναι, γίνονται τέτοιες συζητήσεις στις συνεδριάσεις και πιστεύω ότι είναι επωφελεία των μαθητών και μάλιστα των μαθητών, οι οποίοι, δεν έχουν ίσως κίνητρα, έχουν αδυναμίες για τη βελτίωση τους.

16. Αυτό που είπαμε, ένας από τους παιδαγωγικούς στόχους, πρέπει να είναι να ενθαρρύνουμε, η ενθάρρυνση όλων των μαθητών στην βελτίωση της προσπάθειας... να μην πάω στην βελτίωση των βαθμών, να βελτιώσουν την προσπάθεια που κάνουν στο σχολείο μέσα.

Και προφανώς, εννοείτε από όλους ανθρώπους που εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία;

Ναι, φυσικά από όλους εκπαιδευτικούς, γονείς.

17. Επομένως, πρέπει οι εκπαιδευτικοί να δώσουμε μεγάλη σημασία στην αίσθηση της δικαιοσύνης ως προς την αξιολόγηση των μαθητών. Δηλαδή, όταν οι μαθητές νιώθουν αδικημένοι βαθμολογικά, αδικημένοι από την κρίση των εκπαιδευτικών, γενικά από την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, τότε το κλίμα δυσκολεύει. Όταν όμως, δεν υπάρχει αυτό το αίσθημα της δικαιοσύνης, ο μαθητής δεν έχει κίνητρο να βελτιωθεί ακόμα περισσότερο.

Αξιοκρατία, δηλαδή;

Ναι

18. Είπατε πριν από ένα λεπτό την αξιολόγηση, δίκαιη αξιολόγηση.

Ναι, μπράβο, τα αριστεία προόδου, αν είναι ικανοποιητική υποκίνηση. Για κάποιους μαθητές είναι, και για κάποιους δεν είναι. Αλλά, έτσι που γίνεται σήμερα, με τους πάρα πολλούς αριστούχους κάποιοι δεν το θεωρούν κίνητρο. Από την άλλη, η σχολική πραγματικότητα πρέπει να μην είναι μόνο το αριστείο προόδου υποκίνηση, πρέπει και με άλλους τρόπους, με την επιβράβευση...

Για κάποιο παιδί που πήγε κάπου αλλού καλά;

Ναι για κάποιο παιδί που πήγε κάπου αλλού καλά, παράδειγμα σε κάποιους αθλητικούς αγώνες σε κάποιους διαγωνισμούς και λοιπά, δεν είναι μόνο το αριστείο προόδου, αλλά και εκείνο βοηθάει... Άρα να μην... άρα, να μην υπάρχει κίνητρο μόνο για τους βαθμούς.

Να υπάρχει κίνητρο και για όλες τις άλλες πλευρές εννοείτε;

Ναι σωστά.

19. Το βάρος της αριστείας δεν το βλέπω για όλους τους μαθητές. Κάποιοι μαθητές έχουν τα προσόντα και χωρίς μεγάλη προσπάθεια μπορούν να είναι άριστοι, κάποιοι κάνουν τρομερή προσπάθεια για να μπορούν να είναι άριστοι που αυτό τους δημιουργεί ένα βάρος, μόνο γι αυτούς για τους άλλους όχι. Αλλά, δεν σε σημαίνει ότι αν καταργήσω την αριστεία, αυτό το βάρος θα φύγει, γι' αυτό στους μαθητές που θέλουν να βελτιώσουν την προσπάθειά τους χωρίς να έχουν πάρα πολύ τις δυνατότητες σε αυτούς...

Είναι πάντοτε θέματα δυνατοτήτων ή μπορεί και υποκίνησης από...

Ναι από κοινωνική προέλευση και λοιπά.

Κι εσείς προσωπικά, θεωρείτε την αριστεία βάρος;

Όχι, δεν πιστεύω ότι είναι βάρος, απλούστατα αυτοί που μπορούν να το πετύχουν εύκολα και εκείνοι που δεν μπορούν να την πετύχουμε εύκολα, που θέλει πολύ κόπο από πίσω. Αν καταργηθεί η αριστεία, θα φύγει από αυτούς που την επιδιώκουν με κόπο αλλά από την άλλη, οι άλλοι θα είναι άριστοι έτσι κι αλλιώς. Θα είναι άριστοι αλλά δεν θα ξεχωρίζουν.

ΟΜΑΔΑ ΕΣΤΙΑΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

1. **Θ:** Θεωρώ ότι αριστεία είναι ο άνθρωπος αυτός που συγκεντρώνει στην προσωπικότητα του στοιχεία ηθικά και χαρακτηριστικά που μπορούν να μετρηθούν με αξιολόγηση και που το κύριο χαρακτηριστικό του είναι ότι μπορεί να ανοίξει δρόμους.

Z: Στους άλλους ανθρώπους;

Θ: Στην κοινωνία. Ανοίγει δρόμο ο άριστος, ο άριστος είτε είναι μαθητής 13 χρονών στο σχολείο, είτε είναι 25, φοιτητής, είτε είναι πενηντάρης στη δουλειά του, ο άριστος ανοίγει δρόμους για τους άλλους και όταν έχει και από πίσω του πάρα πολύ καλούς, τότε πραγματικά έχουμε πρόοδο στην κοινωνία.

M: Αριστεία δεν εννοούμε ότι αφορά τις επιδόσεις, άριστος θεωρείται αυτός που θα μπορούσε να είναι άριστος σε όλα. Και στην κοινωνική συμπεριφορά και στις επιδόσεις στο σχολείο βέβαια, κι αυτός ο οποίος είναι μία φυσιολογία που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ότι μπορεί να ανοίξει δρόμους, όπως είπε και η Θωμαή.

K: Εγώ θεωρώ ότι η αριστεία είναι.. ορίζεται και σε γνωστικό επίπεδο και σε ηθικό αλλά και σε κοινωνικό, δηλαδή, σημαίνει και ηθικές αξίες και σωστή κοινωνική συμπεριφορά

A: Η προσέγγιση του ιδανικού σε όλα τα επίπεδα.

2. **Θ:** Ο μαθητής είναι άριστος, όταν έχει και καλές επιδόσεις, αλλά και διακρίνεται και σε επίπεδο συνεργασίας και σε επίπεδο ηθικό, σε επίπεδο.... τι άλλο να πούμε.... ότι μπορεί να χαρακτηρίσει ένα παιδί στην κοινωνία του σχολείου.

M: Άριστος, σίγουρα δεν είναι αυτός που δεν ξέρει να φέρεται. Πέρα από τις επιδόσεις στο σχολείο, όπως είπα και προηγουμένως, πρέπει να υπάρχει και μια συμπεριφορά ανάλογη, να υπάρχει μια κοινωνικότητα, να μπορεί να ασχοληθεί και με άλλα πράγματα.

K: Ακριβώς αυτό θα έλεγα και εγώ.

A: Ο καλύτερος στα μαθήματα, στην συμπεριφορά σε όλα.

Θ: Και να πω εδώ, μια παρεξήγηση που υπάρχει στα σχολεία Ένας μαθητής μπορεί να παρακολουθήσει μία δράση καινοτομίας αλλά δε σημαίνει ότι είναι άριστος.

Z: Έχουμε μία ερώτηση για καινοτομίες μήπως να το συζητήσουμε εκεί;

Θ: Γιατί καμιά φορά το συνδέουμε και επειδή έχει γίνει αρκετός λόγος ιδίως τον τελευταίο καιρό στην Ελλάδα με τα αριστεία στις καινοτομίες, άλλο είναι το καινοτόμο και άλλο είναι η αριστεία.

Λ: Επίσης, επειδή είπα πριν, ότι άριστος είναι ο καλύτερος, δεν εννοώ αυτόν που έχει αλαζονεία ή φιλοδοξία να είναι ο καλύτερος. Προκύπτει σαν διάθεση βελτίωσης με φυσικό τρόπο.

3. **Κ:** Εγώ θεωρώ ότι δεν αποτελεί το μοναδικό στόχο του σχολείου. Ο βασικός στόχος του σχολείου για μένα είναι η κοινωνικοποίηση του παιδιού, θα έπρεπε να είναι και οι ανθρωπιστικές αξίες και σε κάποιο βαθμό μπορεί να είναι και οι βασικές γνώσεις. Η Αριστεία δεν είναι σωστό να είναι στόχος του σχολείου.

Θ: Συμφωνώ, η αριστεία δεν μπορεί να είναι ο στόχος του σχολείου. Μόνο η αριστεία.

Μ: Συμφωνώ και εγώ. Δεν αποτελεί το μοναδικό στόχο, σαφώς γιατί όταν αποτελεί το μοναδικό στόχο του σχολείου οι εκπαιδευτικοί αριστεία δεν μπορεί το παιδί να... Δεν μπορεί να ανταπεξέλθει σε άλλα πράγματα, τα οποία πρέπει οπωσδήποτε να μπορεί να είναι εντάξει.

Λ: Το σχολείο πρέπει και να αναδεικνύει την αριστεία αλλά και να ενισχύει την αδυναμία. Δεν μπορεί να βάζουμε ένα στόχο, την αριστεία, γιατί αυτό μπορεί να αποκλείσει παιδιά.

4. **Κ:** Στα σημερινά σχολεία, άριστοι θεωρούνται αυτοί που έχουν υψηλές επιδόσεις.

Θ: Είναι η κατάρα του σημερινού εκπαιδευτικού συστήματος. Πρέπει να επαναπροσδιοριστεί ο όρος αριστεία.

Ζ: Η σχολική επίδοση δηλαδή, ταυτίζεται με την αριστεία στα σχολεία;

Θ: Ναι, δεδομένου ότι έχει και καταργηθεί και η έννοια της διαγωγής, δεν υπάρχει πια διαγωγή.

Μ: Ναι, στην ουσία δεν υπάρχει.

Θ: Έχει αποδεσμευθεί πλέον η πορεία των μαθητών από την διαγωγή στο σχολείο, οπότε μπορεί ένας μαθητής ο οποίος προκαλεί διάφορα προβλήματα στο σχολείο να έχει άριστες επιδόσεις και να μην καταγράφεται πουθενά.

Λ: Απλά, να πούμε, ότι και η επίδοση δεν είναι πάντα αντικειμενική ακόμη και σαν επίδοση.

Θ: Μεγάλο θέμα αυτό

Α: Συμφωνώ στα υπόλοιπα

5. **Κ:** Οι παράγοντες που εκτός σχολείου επηρεάζουν περισσότερο τις επιδόσεις, είναι οικογένεια και θα πω και οι οικονομικές συνθήκες, κυρίως οι οικονομικές συνθήκες. Εντός σχολείου είναι πολλοί. Είναι οι διδάσκοντες, βασικός παράγοντας, αλλά και η τάξη, το κλίμα της τάξης, οι συμμαθητές, οι καθηγητές.

Θ: Θέλω να προσθέσω, για να είμαστε σύντομοι, είναι και οι κοινωνικές συνθήκες στις οποίες ζει ο μαθητής και η πολιτική.

Ζ: Η πολιτική με οι ή η πολιτική με η;

Θ: Η πολιτική με η και οι πολιτικές συνθήκες που ζει σήμερα, ο σημερινός μαθητής στην Ελλάδα.

Μ: Οι συνθήκες της χώρας μας, τα οικονομικά προβλήματα, τα οποία επηρεάζουν πάρα πολύ τα παιδιά. Είναι ένας πάρα πολύ σημαντικός παράγοντας, επηρεάζει πάρα πολύ τα παιδιά γιατί οι γονείς, οι οποίοι είναι άνεργοι, δεν μπορούν να συμπαρασταθούν στα παιδιά, με αποτέλεσμα αυτά να είναι ουσιαστικά μόνα τους. Δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν...

Α: Και η περιοχή που είναι το σχολείο και οι κοινωνικές προκαταλήψεις της περιοχής, διότι άλλο ένα σχολείο στο Δενδροπόταμο κι άλλο ένα σχολείο στο Πανόραμα.

Θ: Εγώ συμφωνώ για την περιοχή, όχι μόνο οι προκαταλήψεις αλλά η ίδια η περιοχή το κλίμα, οι εδαφικές συνθήκες..

6. **Ζ:** Εδώ είμαστε περισσότερο στην ανώτατη εκπαίδευση. Δηλαδή η αριστεία που προσπαθούνε, ας πούμε, από το λύκειο μέχρι και το πανεπιστήμιο το συνδέουν με την απασχόληση; Με την αγορά εργασίας;

Α: Αυτό που εννοούν με την αγορά εργασίας. Όπως την εννοούν. Πως δε συνδέεται με το λύκειο; Φτιάχνουν τα παιδάκια που θα πάνε στα ΕΠΑΛ και θα κάνουν τους επόμενους εργάτες. Απασχόληση είναι κι αυτό. Κάποιος πρέπει να κάνει τον εργάτη.

Ζ: Αυτή είναι η άποψή σας δηλαδή ;

Α: Ναι, αυτή είναι η άποψή μου. Ότι υπάρχει ταξική διάκριση.

Μ: Συνδέεται κακώς κατά τη γνώμη μου. Δεν θα έπρεπε να συνδέεται γιατί δεν έχει να κάνει η επαγγελματική κατάσταση με ότι μαθαίνουν τα παιδιά στο σχολείο. Έπρεπε να είναι ανεξάρτητα, δεν είναι. Άλλο μόρφωση και άλλο απασχόληση.

Z: Η εκπαιδευτική πολιτική, όμως, του κράτους έχει να κάνει με αυτό; Ο τρόπος που την διαμορφώνει;

M: Ναι, έχει να κάνει.

Θ: Την προσανατολίζει μόνο στον τομέα της απασχόλησης και της οικονομίας, στην αγορά εργασίας. Αυτό εξ'ορισμού αναιρεί την αριστεία, την ουσιαστική σημασία της αριστείας, αν συνδέεται μόνο με οικονομικά κίνητρα.

Z: Συνδέεται όμως, με την αριστεία αν την ορίσουμε όπως την ορίζει αυτή τη στιγμή, όπως την ορίζει η εκπαιδευτική πολιτική; Με τις επιδόσεις;

Θ: Ναι, αλλά αυτό είναι μέτρηση με αριθμούς και όπως είπαμε προηγουμένως, η αριστεία δεν μετριέται με αριθμούς, δεν είναι μέγεθος το οποίο μπορείς να το αποτυπώσεις μαθηματικά.

Λ: Επιπλέον, όμως θέλω να πω ότι αυτός είναι και ο λόγος ίσως, που υποτιμώνται οι ανθρωπιστικές επιστήμες. Γιατί η αριστεία συνδέθηκε και με τις ανθρωπιστικές αξίες αλλά αυτή τη στιγμή προωθούνται οι τεχνολογικές, οι τεχνοκρατικές επιστήμες, γιατί αυτές έχουν σχέση με την οικονομία.

Θ: Αυτό, κάποια στιγμή, θα φαλιρίσει όμως, θα χρεοκοπήσει διότι θα φτάσουμε σε εκείνη την εποχή που δεν θα υπάρχει καμιά ηθική αξία και θα επιστρέψουμε και πάλι πίσω στις ανθρωπιστικές επιστήμες. Για τις παρούσες των μη ανθρωπιστικών επιστημών, να το λάβουν σοβαρά υπόψη τους, για να διαμορφώσουν....

Λ: Δείξαμε όμως την εκτίμησή μας...

K: Αυτό λέω και εγώ. Συνδέεται, αλλά δεν θα έπρεπε κατά τη γνώμη μου. Αλλά ακόμη και η σύνδεση δεν γίνεται με σοβαρό πρόγραμμα γιατί δεν βλέπω καμιά σοβαρή εκπαιδευτική πολιτική γιατί όλα τα πράγματα έρχονται από το από την Ευρώπη και δεν λαμβάνουν υπόψη την κατάσταση που ζούμε εδώ στην Ελλάδα.

M: Τι χρειάζεται η Ευρώπη δηλαδή είναι το θέμα; Και εκτός αυτού, βλέπουμε μία στροφή των παιδιών στις στρατιωτικές σχολές. Γιατί άραγε; Γιατί είναι η επαγγελματική αποκατάσταση σίγουρη, ακόμη κι αν δεν ταιριάζει, δεν ταιριάζουν οι στρατιωτικές και αστυνομικές σχολές σε όλα τα παιδιά.

Λ: Αυτό κάναμε στο μάθημα της εκπαιδευτικής πολιτικής. Ότι δεν μετρούν πλέον τα προσόντα αλλά μετρούν οι επαγγελματικές δεξιότητες. Έχει

αντικατασταθεί ο όρος. Αυτό δε συνδέεται με την μόρφωση, την πραγματική αριστεία.

7. **Z:** Για την ελληνική πραγματικότητα, βεβαίως.

Θ: Όχι, κατηγορηματικά, όχι.

M: ‘Όχι και εγώ.

A: Ομόφωνα, όχι. Αποδεικνύει, ότι και οι εκάστοτε υπουργοί παιδείας δεν είχαν καμία σχέση με την αριστεία.

Θ: Είναι φερμένο από αλλού, και μάλιστα, με την αριστεία, ασχολήθηκε ο προτελευταίος υπουργός παιδείας, και αυτό είναι γεγονός, ότι, είναι επιρροή έξωθεν, δεν προέκυψε από μας. Και ένα παράδειγμα χαρακτηριστικό, για την αριστεία είναι το πειραματικό το οποίο πριν από χρόνια υιοθέτησε εξετάσεις, την εισαγωγή στο πειραματικό με εξετάσεις, όπου μπήκαν παιδιά άριστα στις επιδόσεις και αυτό μπορεί να σας το εξηγήσει μετά η Μαρία, ωστόσο, απέτυχε παταγωδώς. Ως πρακτική.

8. **M:** Όχι, ούτε κατά διάνοια.

Θ: Στα θρησκευτικά, έχει γίνει μία προσπάθεια τα τελευταία χρόνια, να αξιοποιήσουν τις ικανότητες και θα ταλέντα τους. Τα νέα προγράμματα σπουδών, τα δικά μας, στηρίζονται σ αυτά εδώ.

A: Αρκεί, βεβαίως, να γίνει και σωστή επιμόρφωση τους εκπαιδευτικούς, πρέπει, να στηρίζεται και από τους αντίστοιχους εκπαιδευτικούς, διότι το πολεμούν πάρα πολύ.

Θ: Μπράβο, σωστά

9. **K:** Εγώ, είμαι υπέρ της καινοτομίας και πιστεύω στα οφέλη της καινοτομίας. Θεωρώ όμως, ότι κατάντησαν αυτή τη στιγμή να είναι αυτοσκοπός, και είναι εις βάρος πολλών άλλων πραγμάτων και πολλά από αυτά δεν αποτελούν καν καινοτομίες. Αλλά ακόμη κι αν αποτελούν είναι εις βάρος άλλων πραγμάτων. Θεωρώ, ότι η καινοτομία είναι πάρα πολύ καλή και χρειάζεται, αλλά συμπληρωματικά, αφού έχουμε καλύψει όλα τα προηγούμενα.

Θ: Εγώ θέλω να πω, ότι αυτό με την καινοτομία, πρέπει να ξεκινάει από το μάθημα του ωρολογίου προγράμματος. Τα προγράμματα αυτά, που έχουν προσφέρει πάρα πολλά σε συγκεκριμένα σχολεία και με συγκεκριμένους εκπαιδευτικούς, πλέον συμφωνώ με την Μαρία, κατάντησαν. Ωστόσο, θεωρώ ότι πρέπει να ξεκινούν από το μάθημα του ωρολογίου. Αν μπορεί ο καθηγητής

να είναι καινοτόμος, στο μάθημα του, τότε μπορεί να κάνει επιτυχημένα και πρόγραμμα καινοτόμων δράσεων.

Κ: Συμφωνώ για το μάθημα, αλλά ακόμη και μες το μάθημα καταντά πρόβλημα. Δηλαδή, το καινοτόμο έρχεται να συμπληρώσει την βασική γνώση που πρέπει να υπάρχει, δεν μπορεί να αντικαταστήσει το βασικό. Ξεκινάμε από τη βασική γνώση και προχωράμε στο καινοτόμο. Το καινοτόμο είναι το δεύτερο το τρίτο το τέταρτο στάδιο.

Θ: Άκου τώρα, όχι άκου τώρα, ποιό είναι το θέμα. Η καινοτομία, εσύ την καινοτομία την κάνεις στο μάθημα σου, απλώς δε βαφτίζεται, γιατί δεν είναι πρόγραμμα.

Κ: Πλέον καταντήσανε είπα.

Θ: Η καινοτομία, υπάρχει... και στην εποχή την δική σας... και τότε υπήρχαν καθηγητές, που ήταν καινοτόμοι, δίχως να υπάρχουν αυτά τα προγράμματα. Και τους οποίους, εμείς, σήμερα θυμόμαστε, ως καθηγητές ιδιαίτερους, ακριβώς γιατί υπήρξαν καινοτόμοι σε μια εποχή εκπαιδευτική, που δεν χαρακτηριζόταν από τέτοιες δράσεις και τα λοιπά.

Ζ: Άρα, δεν είναι απαραίτητο να υπάρχουν και να λέγονται καινοτόμα..

Θ: Μπορούν να υπάρχουν, αρκεί να μην γίνονται αυτοσκοπός.

Μ: Συμπληρωματικά.

Λ: Εγώ, νομίζω ότι όταν κάτι γίνεται τυποποιημένο και βαφτίζεται καινοτομία, είναι καλύτερα να μην υπάρχει καθόλου. Γιατί γίνεται τροχοπέδη. Η καινοτομία είναι ριζοσπαστικό πράγμα. Αν δεν μπορεί να είναι, τότε δεν θα έπρεπε να υπάρχει καθόλου. Διότι σε βάζει σε κάτι...μόνο σου τρώει χρόνο από την ουσία.

Μ: Τα καινοτόμα προγράμματα αυτά, είναι πάρα πολύ καλά, αρκεί να δρουν, αυτό που είπα, συμπληρωματικά. Δεν μπορούν να αντικαταστήσουν τίποτε άλλο. Βοηθάνε πολύ κάποια από αυτά στο σχολείο, βοηθάνε τα παιδιά να αναπτύξουν κάποιες δράσεις εξωδιδασκτικές, αλλά θα πρέπει σαφώς, να είναι συμπληρωματικές των υπολοίπων, και όχι να τους καπελώνουν.

10. **Ζ:** Για να διευκρινίσω, η έκφραση αυτή είναι σχετική με αυτό που λέγαμε πριν, όταν ο υπουργός, ανακοίνωσε ότι καταργούνται οι εξετάσεις για τα πειραματικά σχολεία.

Λ: Όχι, άλλο ισότητα και άλλο ισοπέδωση. Πρέπει να προάγεται η αριστεία, αλλά η πραγματική αριστεία. Και δεν εννοώ την βαθμοθηρία.

Θ: Επίσης, η αριστεία που επέβαλε αυτός ο υπουργός, δεν ήταν αριστεία. Επομένως, το ερώτημα δεν ευσταθεί, διότι δεν ήταν αριστεία αυτό, και δεν μπορεί να πει μετά ότι δεν επιβάλλεται στις ηλικίες αυτές, δεν υπάρχει...γιατί αυτό δεν ήταν αριστεία.

Z: Με τον τρόπο που το ορίσαμε εμείς, με τον τρόπο που το ορίζει εκείνος;

Θ: Αυτό θέλω να πω, ότι αυτό δεν είναι αριστεία.

K: Δεν συμφωνώ. Η αποδυνάμωση του θεσμού της αριστείας, δεν προάγει την ισότητα των μαθητών, όπως και ίδια η αριστεία δεν παρεμποδίζει την ισότητα των αυτών.

M: Συμφωνώ.

11. **A:** Όχι, σε καμία περίπτωση, και όσο πάει θα γίνεται χειρότερα.

Z: Πως το δικαιολογούμαι όμως, γιατί;

K: Όχι να πω και εγώ, συγνώμη αν διέκοψα. Όχι, γιατί ήδη είπαμε ότι το πως θα πάει ένα παιδί στο σχολείο, η επίδοσή ενός μαθητή, δεν εξαρτάται μόνο από το ίδιο το σχολείο αλλά και από τις κοινωνικές, οικονομικές, πολιτιστικές, πολιτικές συνθήκες. Αρα, δεν παρέχονται οι ίδιες ευκαιρίες σε όλους.

M: Οι οικονομικές συνθήκες παίζουν πολύ μεγάλο ρόλο εδώ, σαφώς και δεν παρέχει τις ίδιες ευκαιρίες σε όλους τους μαθητές γιατί έχει να κάνει με το οικονομικό status.

K: Όχι ο καπιταλισμός δεν παρέχει τις ίδιες ευκαιρίες.

Θ: Με τη μόνη διαφορά ότι τώρα δεν έχουμε καπιταλισμό, τότε που είχαμε μπορούσαμε να δικαιολογηθούμε. Τώρα που έχουμε αριστερή κυβέρνηση, δεν ξέρω τι δικαιολογία υπάρχει. Και δυστυχώς τώρα που έχουμε αριστερή κυβέρνηση η ανισότητες αυτές έχουν αυξηθεί. Η συγγραφέας αυτής της εργασίας, λοιπόν, ας αναλογιστεί τι πρέπει να σχολιάσει σ' αυτή την ερώτηση.

12. **Z:** Ας το θέσουμε σε περίπτωση που υπάρχουν στην τάξη παιδιά από άλλες εθνικότητες; Μία παράμετρος είναι αυτή.

K: Αν ο εκπαιδευτικός τις αντιμετωπίζει ισορροπημένα, εννοείς;

Z: Οι αντιλήψεις του εκπαιδευτικού, δηλαδή σε περίπτωση που έχουμε εκπαιδευτικό, με πολύ συγκεκριμένες αντιλήψεις

M: Μπορούν να επηρεάσουν βέβαια, απλά σε καμία περίπτωση δεν θα έπρεπε.

K: φυσικά.

Λ: Τόσα χρόνια που έχουμε παιδιά από διάφορες χώρες και μετανάστες στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, δεν νομίζω, ότι είναι πολύ μεγάλο το ποσοστό των εκπαιδευτικών που έχουν τέτοιου είδους προκαταλήψεις. Νομίζω, ελπίζω.

Θ: Νομίζεις και ελπίζεις. Θεωρώ ότι εκπαιδευτικοί, οι ίδιοι .. Οι εκπαιδευτικοί διακατέχονται από ιδιαίτερες εμμονές οι οποίες πρόσω προσδιορίζονται από την προσωπική τους κατάσταση. Και δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν στο πολυπολιτισμικό σχολείο. Η κοινωνία η ελληνική σ'αυτά είναι αρκετά απηρχαιωμένη.

Z: αρτηριοσκληρωτική;

Θ: Ναι

13. **Θ:** Μπορεί. Έχει καθοριστικό ρόλο. Είναι η κεφαλή του σχολείου και μπορεί να εμπνεύσει, και μπορεί να καθοδηγήσει, και μπορεί και να επιβάλει, αν χρειαστεί.

M: Συμφωνώ απολύτως

Λ: Ναι και εγώ, αλλά δεν το κάνει συνήθως.

M: Και εγώ, γιατί το κλίμα ισότητας από τον διευθυντή καθοδηγείται.

Λ: Το κλίμα ισότητας μπορεί να μην υπάρχει όμως ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς, πόσο μάλλον στους μαθητές; Εκπέμπουμε αυτό που είμαστε.

M: Θα μπορούσε ο διευθυντής να το διευθετήσει.

Λ: Ναι, γι'αυτό λέω, ότι εκπέμπουμε αυτό που είμαστε.

14. **K:** Εγώ λέω, ότι μπορούνε οι εκπαιδευτικοί να καλλιεργήσουν κλίμα ισότητας μέσα στην τάξη, μπορούνε αντιμετωπίζοντας όλους τους μαθητές με τον ίδιο τρόπο. Είναι δύσκολο αυτό, αλλά πρέπει πρώτα να το έχεις το μυαλό σου, ότι πρέπει να το κάνεις. Καθημερινά πρέπει να το έχεις το μυαλό σου. Αυτό είναι το πρώτο και το δεύτερο είναι και ένα κλίμα καλό ανάμεσα στους μαθητές. Να δημιουργήσεις ένα κλίμα ανάμεσα στους μαθητές. Και αυτό είναι εφικτό. Πρώτο είναι η δική σου συμπεριφορά απέναντί τους και η συμπεριφορά που θα ρυθμίσεις εσύ να έχουν ο ένας απέναντι στον άλλον.

Θ: Εγώ θέλω να προσθέσω το εξής: εξαρτάται αποκλειστικά από τον πολιτισμό του κάθε εκπαιδευτικού... τον πολιτισμό και ένα δεύτερο που θέλω να τονίσω ιδιαίτερος είναι... Στην συμπεριφορά ενός εκπαιδευτικού, που ορίζεται και από τα ΦΕΚ που προσδιορίζουν τις υποχρεώσεις μας, η ενθάρρυνση σε μαθητές που υπολείπονται σε διάφορα επίπεδα. Η ενθάρρυνση

προκειμένου να επιτύχουμε κλίμα ισότητας. Είναι πολύ συγκεκριμένο και ακόμη κι αυτός που δεν το έχει από τη φύση του και από το πολιτισμό του να μπορεί να το κάνει. Μπορεί να το κάνει.

Z: Ή τουλάχιστον να προσπαθήσει.

Θ: Μπορεί να το κάνει. Υπάρχουν τεχνικές.

M: Συμφωνώ και εγώ. μπορούν να καλλιεργήσουν κλίμα ισότητας και εννοείται ότι βοηθάει στην βελτίωση των επιδόσεων των μαθητών. Δεν θα μπορούσε να βοηθήσει κανέναν αν τον έχει στο περιθώριο.

15. **K:** Διενεργούνται, και μάλιστα μακροσκελείς, αλλά μένουν εκεί μέσα, στο γραφείο των καθηγητών και σε αυτή τη συζήτηση.

M: Σε μας δεν διενεργούνται καν.

Z: Εκτός από αυτά που ορίζονται στο επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα.

A: Όχι.

M: Κι αν διενεργηθούν, σε κοιτάνε σα να κατέβηκες από τον Άρη.

Θ: Εγώ, στην εμπειρία μου ως καθηγήτρια, το έχω ζήσει αυτό. Έχουμε κάνει και σχεδιασμούς έχουμε κάνει και επανακαθορισμούς στόχων και πρακτικών. Είναι αυτό που ονομάζουμε σχεδιασμό, και προβλέπεται κιόλας με ΦΕΚ, για την λειτουργία ενός σχολείου. Αυτό δυστυχώς, δε γίνεται όμως από όλους τους διευθυντές των σχολείων στην αρχή της χρονιάς, για να μπορούμε μετά, να επικαλούμαστε και εμείς, μεμονωμένα, ως εκπαιδευτικοί, για να υπερασπιζόμαστε μια δική μας πρόταση. Όταν υπάρχει καλυπτόμεθα και μπορούμε να το κάνουμε. Δεν γίνεται και όταν δεν γίνεται, μετά δεν μπορούμε και εμείς να....

Z: Σε πόσα σχολεία το ζητήσατε κάτι τέτοιο;

Θ: Στο καλλιτεχνικό που ήμουν, κάθε χρόνο κάναμε προγραμματισμό. Αυτό μας επέτρεπε στην πορεία, όταν εγώ ήθελα να κάνω ένα φροντιστήριο, να το επικαλεστώ, γιατί είχε υπογραφές.

Z: Στα υπόλοιπα σχολεία;

Θ: Στα υπόλοιπα σχολεία, δε γινόταν.

A: Ο μόνος προγραμματισμός που κάνουμε στο δικό μας σχολείο είναι των εκδρομών.

M: Δεν μαθαίνουμε καν για τα ειδικά παιδιά... για να μάθουμε ποια παιδιά είναι, σε ποιες περιπτώσεις... πρέπει να φτάσει να τελειώσει το πρώτο τετράμηνο και

να μάθουμε μετά, ότι εξετάζονται προφορικά, για κάποιο λόγο. Δεν ενημερωνόμαστε.

Λ: Θα έπρεπε να ενδιαφέρεστε κι εσείς να μάθετε για τα ειδικά παιδιά.

Θ: Όχι, αυτό δεν είναι απαραίτητο.

Μ: Όχι, αυτό δεν είναι απαραίτητο. Πρέπει να ενημερώσει ο Διευθυντής ποια είναι τα παιδιά.

Θ: Δεν είναι δική μου δουλειά αυτό, όχι. Εγώ δεν μπορώ να ξέρω πόσα παιδιά είναι έτσι. Αυτό είναι δουλειά του διευθυντή. Γι' αυτό είναι διευθυντής και παίρνει επίδομα.

Μ: Και για τις ιδιαίτερες περιπτώσεις; Δεν έπρεπε να ενημερώνει για τις ιδιαίτερες περιπτώσεις;

Θ: Βεβαίως. Και με χαρτιά.

16. **Z:** Και όταν λέμε παιδαγωγικούς στόχους, εννοούμε.... όχι απαραίτητα συνολικός. Για τον καθένα ποιο τρόπομπορεί ο καθένας από μας να καλλιεργήσει ένα τέτοιο κλίμα;

Θ: Το πρώτο, είναι ο καθηγητής. Όταν κάνει τον δικό του σχεδιασμό μαθήματος και το επόμενο, είναι, όταν το σχολείο επίσης, κάνει σχεδιασμό, προωθήσεις... Τρόποι υπάρχουν. Πρέπει να γίνει σχεδιασμός στην αρχή της χρονιάς για να.. ας πούμε... ένα σχολείο ή μάλλον ένας διευθυντής ξέρει τις αρετές του σχολείου. Και όταν λέω αρετές, εννοώ το εξής: Ξέρει παιδιά που έχουν συγκεκριμένα ταλέντα, ξέρει το σχολείο σε τι πράγμα μπορεί να αναδειχθεί.

Z: Ξέρει και εκπαιδευτικούς, που έχουν επίσης τέτοια

Θ: Ξέρει εκπαιδευτικούς, που έχουν κάποιες δεξιότητες σε συγκεκριμένα πράγματα. Αν αυτό αποτελεί ένα θέμα, στην αρχή της χρονιάς και ανάλογα λοιπόν, με το σχολείο, τι μπορεί το σχολείο αυτό να κάνει φέτος. Το συγκεκριμένο σχολείο με τα συγκεκριμένα παιδιά με τους συγκεκριμένους εκπαιδευτικούς. Εκεί μπορεί να θέσει στόχο και να επιτύχει αριστεία.

Z: Και να κινητοποιήσει

Θ: Ναι.

Κ: Παράδειγμα είναι, να συμμετέχουν τα παιδιά σε διάφορους διαγωνισμούς που γίνονται. Και συνέδρια, ημερίδες .. Τώρα γίνεται ένας διαγωνισμός αρχαίων, ας πούμε, 3 Φεβρουαρίου. Αν θεωρείς ότι έχεις παιδιά, παιδιά που είναι καλά και ενδιαφέρονται, προτείνεις.

Θ: Εκεί θέλει την ενθάρρυνση, ας πούμε.. εκεί θέλει... η Μοσχούλα, ως φυσικός, ας πούμε για παράδειγμα, ξέρει τους διαγωνισμούς. Να ενθαρρύνει δύο παιδιά να συμμετέχουν. Αυτό είναι καλό και για τα παιδιά και για το σχολείο και για την τοπική κοινωνία και για τους γονείς

M: Πρέπει να δώσεις στα παιδιά κίνητρα.

Θ: Και αυτό θέλει, για άλλη μια φορά να το πω, από τη διεύθυνση του σχολείου, στήριξη. Εν λευκώ όμως. Και βλέπουμε, υπάρχουν άπειρα παραδείγματα σχολείων που ενθάρρυναν παιδιά μέτρια και πήγαν και γύρισαν με ένα έπαινο Γ, των οποίων, όταν τον ανακοίνωσαν στην πρωινή προσευχή, αυτό ήταν, και για το σχολείο και για το παιδί και για τους συμμαθητές, μία ωραία πρακτική.

Λ: Ναι, όλα αυτά. Συμφωνώ. Και με παραδείγματα εγώ λέω, επίσης, δηλαδή να δίνεις διεξόδους στα παιδιά, να καταλαβαίνουν μάλλον τους δρόμους που μπορεί να τους οδηγήσει μία αριστεία και να χρησιμοποιείς παραδείγματα. Και να είσαι κι εσύ ένα παράδειγμα, ίσως.

Θ: Και επίσης, το σχολείο μπορεί να οργανώσει κάτι. Όταν ξέρει, ας πούμε, ότι έχει ένα δυναμικό που είναι καλό σε μια συγκεκριμένη κατεύθυνση. Μπορεί το σχολείο να κάνει μία δράση, να προβάλλει, για παράδειγμα ...λέω εγώ τώρα, έτσι τελείως τυχαία, αν έχει μία ομάδα παιδιών που τραγουδάνε, ή παίζουν μουσικά όργανα, να κάνει μια τέτοια δράση. Εκεί μπορεί να κινητοποιήσει τα παιδιά, και εκεί, η πραγματικότητα μας λέει, ότι τα παιδιά ενθαρρύνονται από τέτοια και τους αρέσουν αυτές οι δραστηριότητες. Πάρα πολύ. Ή μία δράση μαθηματική. Ή ένα εργαστήριο φυσικής. Να κάνουμε ας πούμε, μία ημερίδα... θέλεις να την πεις, αυτό είναι τώρα πολύ κοινό... και να κάνουμε ένα πείραμα.

17. **Z:** Βέβαια, είπαμε τώρα κάποια πράγματα. Η ενθάρρυνση που είπε η Θωμαή είναι τρόπος κινητοποίησης.

Θ: Με τα αριστεία προόδου που υπήρχαν στην εποχή σας, ήταν πραγματικά ένα κίνητρο. Σήμερα, τα αριστεία, νομίζω ότι έχουν ξεπεραστεί.

M: Δεν αποτελούν κίνητρο.

Θ: Κίνητρο όμως, μπορούν να αποτελέσουν τα προηγούμενα πράγματα που είπαμε. Γιατί πάντα πρέπει να βλέπεις τον παλμό της νέας γενιάς. Τι τους ενδιαφέρει. Και αυτό να αποτελεί κέντρο.

M: Το μεγαλύτερο κίνητρο της νέας γενιάς σήμερα, είναι το οικονομικό.

K: Εγώ θα πω, ότι είναι και η προβολή και η δημοσιοποίηση, είναι ίσως ισάξια.

Z: Δημοσιοποιείται ότι κάνουν; Ότι δράσεις κάνουν;

Θ, Κ: Ναι.

Θ: Τηλεόραση, ραδιόφωνο, YouTube.

Λ: Ναι, συμφωνώ αλλά όλα αυτά είναι εξωτερικά κίνητρα. Κάπως πρέπει να ενεργοποιηθούν και τα εσωτερικά κίνητρα αλλά μετά...

Θ: Αυτά ξέρεις, δημιουργούν και τα εσωτερικά. Όταν κινητοποιήσεις ένα παιδάκι... έλα αύριο να κάνουμε μια ταινία, να την βάλουμε στο YouTube. Μετά τον έχεις κάνει τούρμπο στη χημεία. Γιατί θα του πεις, είσαι πρωταγωνιστής στην ταινία που θα ανεβάσουμε στο YouTube.

Z: Οπότε κινητοποιείται και το εσωτερικό..

Θ: Ε, βέβαια δεν το συζητώ. Και θα σου κάνει πείραμα, θα ανατινάξει όλο το σχολείο.

Λ: Μερικές φορές, τα παιδιά θέλουν να κάνουν πράγματα γιατί δένονται συναισθηματικά και με κάποιο καθηγητή, και θέλουν πέρα από την ανταμοιβή, να γίνουν αποδεκτοί από τον καθηγητή που αγαπάνε..

Θ: Και εσύ, αν μ' αυτό μπορείς να κινητοποιήσεις τα παιδιά, βεβαίως.

19. **Κ:** Ναι, αν γίνεις άριστος φέρεις το βάρος της αριστείας. Μεγάλο βάρος. Εμένα η άποψή μου είναι ότι δεν είναι ανάγκη να είσαι και πολύ άριστος

Λ: Εγώ το ζω αυτό το βάρος και μάλιστα θέλω να πω ότι δεν είναι μόνο βάρος της αριστείας, γίνεται και σωματικό βάρος..

Θ: Εγώ διαφωνώ. Η Αριστεία όταν πραγματικά με συνθήκες σοβαρότητας και πολιτισμό υπάρχει δεν φέρει κανένα βάρος, το μόνο βάρος είναι να προσφέρεις. Όχι να αποδεικνύεις.

Z: Γίνεται με φυσικό τρόπο, δηλαδή;

Θ: Γίνεται με φυσικό τρόπο. Όταν γίνεται γιατί πρέπει να είσαι άριστος, για να πάρεις μια ανταμοιβή, εντάξει αυτό σε κάθε κοινωνία και σε κάθε εποχή, είναι βάρος. Και δεν είναι και η αριστεία αυτή.

M: Το να είσαι άριστος είναι βάρος αλλά δεν σημαίνει ότι πρέπει να την αποδεικνύεις εσαεί. Είσαι άριστος, γιατί θέλεις να είσαι. Όταν κάποια στιγμή πάψεις να θέλεις να είσαι, για κάποιους άλλους λόγους...

Z: άλλον ξαναγυρνάμε στο πως θέτουμε την αριστεία.

Θ: Κι αν είναι βάρος, είναι θέμα προσωπικό. Δεν είναι θέμα της αριστείας. Είναι της κοινωνίας, είναι το σχολείου..

M: Δηλαδή, ένα παιδάκι που είναι άριστος μαθητής, δεν σημαίνει ότι θα γίνει άριστος επαγγελματίας.

Λ, Κ: Όχι σε καμία περίπτωση.

Z: Υπάρχει δηλαδή μια μεγάλη ασάφεια στον όρο αριστεία, σωστά;

Λ, Θ: Πολύ μεγάλη.

Z: Σας ευχαριστώ.

ΓΟΝΕΑΣ 1

1. Αριστεία, θεωρητικά είναι μια έννοια, η οποία είναι συνυφασμένη με το πόσο καλός είναι κάποιος σε αυτό που κάνει. Είτε σε μαθησιακό επίπεδο, είτε σε επαγγελματικό.

Σε προσωπικό;

Το προσωπικό έχει και μία άλλη οπτική, την οποία δεν είναι εύκολο ο καθένας να παραδέχεται. Ότι δεν είναι άριστο, κάπου στην προσωπική του ζωή, γιατί έτσι είναι γαλουχημένη η ράτσα μας.

2. Η εκπαιδευτική αριστεία, δυστυχώς, είναι συνυφασμένη στην Ελλάδα, εδώ και πολλά χρόνια με τους βαθμούς που παίρνει ο κάθε μαθητής. Έχουν πέσει σε αυτό το λούκι τα παιδιά, τα οποία πάντα συνοδεύεται η λέξη αριστεία με τον παίρνουν 20,19 και ούτω καθεξής. Ενώ θα έπρεπε να είναι κάπως διαφορετικά δομημένη. Υπάρχουν πολλοί μαθητές, οι οποίοι ενώ δεν παίρνουν τέτοιες βαθμούς, γιατί μπορεί να μη τους ενδιαφέρουν τα θεωρητικά ή τα θετικά μαθήματα και να εκπέμπει το μυαλό τους σε άλλες κατευθύνσεις, εκεί που θα θέλουν να πάνε να είναι πάρα πολύ καλοί. Το οποίο όμως δεν το εισπράττουν στους βαθμούς τους.
3. Τον μοναδικό στόχο του σχολείου, δεν μπορώ να απαντήσω αν τον αποτελεί, σίγουρα πάντως, συνοδεύει θετικά ή αρνητικά τους μαθητές του κάθε σχολείου. Το σχολείο θα έπρεπε να δίνει και άλλες προσεγγίσεις και άλλες κατευθύνσεις σε μαθητές, να βοηθάει και να συνηγορεί σε μαθητές που δεν έχουν ενδιαφέρον για τα αρχαία σώνει και καλά, για τη φυσική και για την χημεία, και να είναι πολύ καλύτεροι σε ένα τεχνικό μάθημα. Δεν επιβραβεύονται, αντιθέτως εισπράττουν κακούς βαθμούς, όπως είπα πριν.
4. Επειδή όλα αυτά, πιστεύω, είναι αλυσίδα με όσα έχουμε πει πριν, νομίζω το κοινωνικό και μορφωτικό επίπεδο των γονέων επηρεάζει μεν σε ένα βαθμό τους μαθητές, αλλά αυτό δεν πάει να πει ότι αυτομάτως είναι και σωστό. Δηλαδή, υπάρχουν πάρα πολλά παιδιά γιατρών που ενώ επιμένουν οι γονείς τους να γίνουν γιατροί, τα παιδιά είναι κάτι που δεν τους αρέσει αυτό το πράγμα. Τους το επιβάλουν έμμεσα οι γονείς και εκεί αρχίζει και χαλάει όλο αυτό εδώ το πάντρεμα που προσπαθούν να κάνουν οι γονείς με τα παιδιά. Και αρχίζουν οι κόντρες ή αρχίζουν και βγαίνουν κακοί γιατροί, επειδή γίνανε γιατροί επειδή οι γονείς θεώρησαν πως πρέπει να γίνουν γιατροί. Το παιδί το έκανε σαν αγγαρεία, κάτι που δεν θα αγαπήσει ποτέ στη ζωή του. Και μας

βγαίνει αυτός αύριο μεθαύριο, και λέμε ότι είναι γιατρός. Ενώ δεν θα πρεπε να είναι έτσι.

Αυτό είναι επομένως από την αρνητική πλευρά κίνητρο.

Από την αρνητική. Από την θετική υπάρχουν, σαφώς, υπάρχουν και θετικά κίνητρα, τα οποία πάλι έχουν να κάνουν με την ιατρική. Η Ιατρική ήταν ένα παράδειγμα, η φιλολογία ή η αρχιτεκτονική ή οτιδήποτε άλλο. Έχει τόσο ενδιαφέροντες κλάδους που μπορεί να απορροφηθούν από τους μαθητές τα οποία όμως, δυστυχώς, τα παραδείγματα βλέπουμε, που με χαρά ακολουθούν το επάγγελμα των γονέων τα παιδιά, είναι η εξαίρεση, και όχι ο κανόνας. Ο κανόνας έχει να κάνει με την επιβολή ότι πρέπει να διαβάσει να γίνεις γιατρός, πρέπει να γίνεις δικηγόρος πρέπει πρέπει... και δεν αφήνουν τον μαθητή να διαλέξει μόνος, αυτοβούλως.

6. Δυστυχώς όχι. Νομίζω, ότι το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα αντιθέτως, πάσχει πάρα πολύ σε αυτούς τους τομείς, γιατί ούτε πρότυπα μπορεί να δείξει για να έχουν οι μαθητές, ούτε μπορούν να αντιληφθούν έγκαιρα οι καθηγητές τους, ούτε τις ικανότητες, ούτε τα ταλέντα τους. Οι ευθύνες φυσικά έχουν να κάνουν με πολλές... είναι πολλοί υπεύθυνοι.... με πολλές παραμέτρους, και είναι πολύ υπεύθυνοι γι' αυτό.

Ούτε έχουν δηλαδή, και οι εκπαιδευτικοί, την δυνατότητα ακόμη και να καταλάβουν ότι ένα παιδί έχει την ικανότητα, να την καλλιεργήσουν;

Μα και να υπάρχει ένας εκπαιδευτικός που μπορεί να καταλάβει, και να θέλει να ασχοληθεί, είναι τόσο άσχημες οι συνθήκες και για αυτόν και για τους μαθητές, και όλο αυτό που έχει ελληνική κοινωνία, που τον κάνει κι αυτόν να βαριέται. Να πηγαίνει στο μάθημα του και να κάνει αγγαρεία και να λέει, άσε τον κάθε μαθητή στην μοίρα του. Άλλοτε δικαιολογημένα άλλοτε όχι.

7. Εμφανώς και δεν παρέχει. Το ελληνικό σύστημα είναι δομημένο πάντα να κάνει διαχωρισμό των παιδιών που μπορούν να πάνε και να κάνουν ακριβώς ιδιαίτερα, με τους καθηγητές πολλές φορές, που είναι οι ίδιοι μέσα στο σύστημα για να έχουν την αριστεία την λεγόμενη, την εκπαιδευτική. Οπότε, αυτομάτως, υπάρχει ένας μεγάλος διαχωρισμός που δεν θα έπρεπε να υπάρχει. Από την άλλη, ο μαθητής αντιδράει καμιά φορά αρνητικά, γιατί όταν έχει την πίεση από το σπίτι, ενώ το ένα το παιδί έχει από το ένα το σπίτι όλες τις παροχές που μπορεί να έχει ένας μαθητής για να αριστεύσει, σε ένα άλλο

σπίτι δε συμβαίνουν αυτά. Και αυτομάτως υπάρχει αυτός ο διαχωρισμός. Οπότε, και εκ διαμέτρου, είναι άδικη και μία οποιαδήποτε σύγκριση.

Άρα, το θέτετε σε οικονομικούς λόγους καταρχήν;

Πρωτίστως, δυστυχώς, είναι έτσι. Από την άλλη πλευρά φυσικά, το παρελθόν και το παρόν, και το μέλλον, ενδεχομένως, δείχνει ότι πολλές φορές διαβάζουμε ότι άριστευσε στην ιατρική το παιδί αυτό του τάδε χωριού. Εκεί το κίνητρο είναι εντελώς προσωπικό για το κάθε παιδί γιατί έχει τόσο κακά βιώματα, εντός εισαγωγικών, στον τόπο που έχει μεγαλώσει, επειδή έχει δει πόσο σκληρά οι γονείς του κάνανε αυτό που κάνανε, για να μπορεί να πηγαίνει σχολείο, όχι φροντιστήριο, και θέλει να ξεφύγει από όλα αυτά. Και έχει πάρει έγκαιρα την μαθησιακή του ζωή στα χέρια του, και έχει αυτοσκοπό να πετύχει, για να μην έχει αυτό το βίωμα που είχαν οι γονείς του. Για να ξεφύγει από κείνο τον τόπο.

Άρα, και ένα γεωγραφικό πλαίσιο βάζετε;

Βεβαίως, βεβαίως και γεωγραφικό. Γιατί είναι πάρα πολλές οι περιπτώσεις μαθητών που έχουν ζήσει σε χωριά που δεν είχαν καν σχολείο και μαθαίναμε ότι αυτά τα παιδιά άριστεύανε. Και αυτά τα παιδιά, αναγκαζόταν να περπατάνε μέσα στο χιόνι και το κρύο 3 ή 5 km ή να περιμένουν το λεωφορείο, που αν χάλαγε, θα χάνανε το μάθημα. Τα παραδείγματα είναι πάρα πολλά στην ελληνική κοινωνία.

8. Εγώ, προσωπικά, δεν πιστεύω ότι προάγει την ισότητα των μαθητών η κατάργηση του όρου της αριστείας. Φυσικά η πρώτη ανάγνωση δείχνει, ότι ο Υπουργός Παιδείας, ενδεχομένως να το ανέφερε αυτό κάπου καλοπροαίρετα, γιατί μπορεί να μην ήθελε να υπάρχουν διαφορές, αυτές που προείπαμε, ανάμεσα σε μια μαθητική κοινότητα. Από την άλλη πλευρά, όμως, το να υποβαθμίζεις έναν θεσμό σαν την αριστεία, η οποία υπάρχει από πάρα πολύ παλιά σε όλο τον πλανήτη, και υπάρχει στο θέατρο, υπάρχει αριστεία στο τραγούδι, υπάρχει αριστεία στους μαθητές, φυσικά. Και βλέπουμε από πολύ μικρά, κάποια να μεγαλουργούν, είναι κι αυτό άδικο για αυτά τα ίδια τα παιδιά, να μη μαθαίνει ο κόσμος ότι το τάδε παιδί που είναι εφτά χρονών είναι διάνοια στα μαθηματικά. Εγώ, θυμάμαι από παιδάκι, ότι υπήρχαν παραδείγματα παιδιών, τα οποία μαθαίνουμε, όλος ο κόσμος, γιατί ήταν διάνοιές σε κάτι, το οποίο ήτανε πάρα πολύ δύσκολο για την ηλικία τους. Φυσικά, είναι δύσκολο να βρεθεί και ισορροπία. Ενδεχομένως ο υπουργός

γιατί καταλάβαινε ότι στο ελληνικό σύστημα, περιβάλλον είναι δύσκολο να υπάρχει ισότητα, θέλησε με αυτήν... μ αυτό τον τρόπο, να φέρει πιο κοντά, να μην υπάρχει ανισότητα, στην μαθητική κοινότητα... στο μαθητικό... στο μαθησιακό πλαίσιο.

9. Ο ρόλος των εκπαιδευτικών για να υπάρξει ισότητα στην τάξη, νομίζω ότι δεν είναι κάτι πολύ δύσκολο, αρκεί να θέλει, να έχει θέληση ο εκπαιδευτικός να το πετύχει. Τα παιδιά με τους εκπαιδευτικούς, καλώς η κακώς,... στους εκπαιδευτικούς βλέπουν τα πρόσωπα των δεύτερων γονιών τους, εντός εισαγωγικών. Οπότε ο εκπαιδευτικός, αν θέλει να ασχοληθεί, είναι πολύ εύκολο. Και έναν μαθητή ο οποίος, δεν του αρέσει το διάβασμα ή δεν καταλαβαίνει αυτά που διαβάζει... και να θέλει να διαβάσει πέντε ώρες, για να μάθει κάτι σε σύγκριση με έναν άλλον μαθητή, που μπορεί να του πάρει μισή ώρα. Αν αποφεύγει τις προσβολές, αν αποφεύγει όταν του δίνει λάθος απάντηση αυτός ο μαθητής, να τον μειώνει σε όλο το μαθητικό περιβάλλον... και κάποια στιγμή, σε ένα διάλειμμα μία φορά το μήνα, όχι μία φορά τη μέρα, να τον παίρνει κάπου και να του λέει, ότι «εγώ ξέρω ότι δυσκολεύεσαι αλλά μη σε απασχολεί αυτό, γιατί θα το...»

Ενθάρρυνση δηλαδή;

Ακριβώς. Μία απλή ενθάρρυνση άμα θα του έδινε, το παιδί αυτό δεν θα ένιωθε καθόλου μειονεκτικά και απλά θα αντιλαμβανόταν πιο γρήγορα και ενδεχομένως, τις αδυναμίες του, και από κει και πέρα θα ήταν καθαρά θέμα του κάθε παιδιού, του κάθε μαθητή να βάλει κάτω το μυαλό του και να πάρει μία απόφαση. Ότι αν μπορεί για να συνεχίσει θα πρέπει να προσπαθήσει παραπάνω, εάν δεν μπορεί, θα συνεχίσει με αυτήν την μετριότητα και ότι όταν θα αποφοιτήσει, θα δει τι θα κάνει.

10. Νομίζω, όχι, δυστυχώς. Με τόσο φροντιστήριο που κάνουν οι έλληνες μαθητές και το επιβάλλουν, εντός εισαγωγικών, ο τρόπος της εκπαίδευσης, εγώ είμαι εντελώς αντίθετος με αυτό. Πιστεύω, ότι δεν στοχεύουν πραγματικά στην αριστεία και έχουν βάλει τα παιδιά και τους γονείς σε ένα φαύλο κύκλο, που να νιώθει ο κάθε μαθητής, ότι από την πρώτη λυκείου πρέπει να πάει φροντιστήριο για να πετύχει το οτιδήποτε, σε αντίθεση με το αν δεν πάει φροντιστήριο, ή αν δεν κάνει ιδιαίτερο νιώθει, ότι δεν θα πετύχει τίποτα μαθησιακά. Οπότε θεωρώ εντελώς λάθος όλη αυτή τη δομή που έχει το υπουργείο παιδείας, εδώ και πάρα πολλά χρόνια.

Άνευ λόγου δηλαδή, οι μεταρρυθμίσεις;

Εντελώς

11. Το πρόγραμμα PISA, που είναι ένα καινούργιο πρόγραμμα, νομίζω, ότι μπορεί να έχει την θέληση, σαν πρακτική, να προάγει την αριστεία και θα είναι πετυχημένο, αν αξιολογεί από ποια περιοχή και από ποιό κράτος είναι ο μαθητής που αξιολογούν, τις ιδιαιτερότητες της κάθε χώρας και την διαφορετικότητα που έχει. Άλλη είναι η παιδεία, εδώ και πάρα πολλά χρόνια στην σκανδιναβικές χώρες, και άλλη είναι στην Ελλάδα. Όπως προείπαμε κιάλας, ήδη στην Ελλάδα υπάρχει αδικία, καλώς η κακώς, του μαθητή που είναι σχετικά πλούσιοι οι γονείς του και μπορούν να του παρέχουν τα πάντα για να δυναμώσει την αριστεία του την μαθησιακή, κι άλλες είναι οι δυνατότητες ενός παιδιού το οποίο ζει σε ένα χωριό και οι γονείς του δεν έχουν να του παρέχουν τίποτα. Αν με αυτό τον τρόπο και το σύστημα PISA αξιολογεί παγκοσμίως, το πρόγραμμα αυτό που θέλει να επιβάλει σε όλο τον κόσμο, τότε είναι κάτι σωστό. Αν όμως και αυτοί λειτουργούν, όπως λειτουργούν, εντός εισαγωγικών οι έλληνες εκπαιδευτικοί που δεν μπαίνουν στη λογική να αξιολογήσουν τις ιδιαιτερότητες του κάθε μαθητή και της κάθε οικογένειας που ανήκει ο μαθητής, θα είναι κάτι που θα περάσει χωρίς να προσφέρει τίποτα.
12. Εγώ, είμαι εντελώς αντίθετος, με την δήλωση αυτή του υπουργού γιατί καταρχήν άριστος... φέρνοντας παράδειγμα από προσωπική εμπειρία, όταν ένιωθα εγώ, ότι έκανα κάτι άριστα, το έκανα πρώτα για τον εαυτό μου. Οπότε αυτομάτως ένιωθα πάρα πολύ καλά και τα είχα βρει με τον εαυτό μου και έτσι ένιωθα. Αυτό το πράγμα, άλλος μπορεί να το κρατήσει όλη του τη ζωή σε αυτά που κάνει, κι άλλος καλώς η κακώς, δεν μπορεί. Αν μπορεί ο καθένας να διαχειριστεί την αριστεία του για όσο καιρό μπορεί, θα είναι κερδισμένος πρωτίστως ο ίδιος, και δεν έχει να κάνει με κανένα βάρος. Αντιθέτως, έχει να κάνει με μία ψυχική ισορροπία και με μία ψυχική επιβράβευση, που δείχνει ότι προσπάθησε για κάτι και το πέτυχε και το έκανε άριστα.

Είναι κάτι φυσικό και αβίαστο, δηλαδή;

Ακριβώς

Ευχαριστώ πολύ

ΓΟΝΕΑΣ 2

1. Αριστεία είναι η ολοκλήρωση ενός ατόμου, τόσο σε θέματα ηθικών αρχών και αξιών, όσο και σε θέματα μόρφωσης. Γενικά ένα άτομο το οποίο είναι ευυπόληπτο και έτοιμο να αντιμετωπίσει την κοινωνία.
2. Εκπαιδευτική αριστεία δεν αφορά μόνο τους βαθμούς, αλλά αφορά το σχολείο να βγάλει ολοκληρωμένους πολίτες. Από όλες τις απόψεις Όχι μόνο τους βαθμούς. Και ηθικές αξίες και αξίες χαρακτήρα, ναι προφανώς.
3. Όχι. Καταρχήν ο στόχος του σχολείου, θα πρέπει να είναι η επίτευξη συνείδησης της ομαδικότητας, της ομαδικής εργασίας. Γιατί το άτομο, αύριο δεν θα βγει μόνο του στην κοινωνία μετά το σχολείο. Θα αναγκαστεί να είναι μέλος της ομάδας, άρα θα πρέπει να έχει τις κατάλληλες γνώσεις. Να μπορεί να είναι μέλος της ομάδας, κρατώντας μια σοβαρότητα και σαφέστατα γνώσεις. Και να έχει πάρει και την αντίστοιχη μόρφωση που πρέπει.

Άρα η συνεργασία είναι πολύ σημαντική.

Πάρα πολύ. Σημαντικότατη.

Αλληλεγγύη;

Σημαντικότατη.

4. Εγώ, πιστεύω ότι επηρεάζει πάρα πολύ, δεδομένου ότι γονείς κάποιου κοινωνικού- μορφωτικού επιπέδου, έχουν τη δυνατότητα και από τη συζήτηση μέσα στο σπίτι, να δώσουν στους μαθητές τις κατάλληλες.. τους κατάλληλους τρόπους επίτευξης της αριστείας, σε αντίθεση με γονείς, οι οποίοι είναι πολύ χαμηλού μορφωτικού επιπέδου, οι οποίοι δεν έχουν καν τη δυνατότητα συζήτησης επί διαφόρων θεμάτων. Δεν υπάρχει δηλαδή ευρύτητα στη συζήτηση διαφόρων θεμάτων και γνώση..

Αποτελούν δηλαδή πρότυπα;

Εγώ πιστεύω ότι το κοινωνικό - μορφωτικό επίπεδο δεν είναι πρότυπο, αλλά είναι ένας πολύ σημαντικός παράγοντας. Δηλαδή, αν το παιδί αντιμετωπίζει μέσα στο σπίτι, γονείς, οι οποίοι έχουν ένα κοινωνικό όχι status, έχουν μία κοινωνικότητα και ένα μορφωτικό επίπεδο, σαφέστατα βοηθιούνται πολύ περισσότερο απ' άλλα παιδιά, τα οποία οι γονείς τους δεν είναι αυτού του επιπέδου.

Ωστόσο μπορούν να αποτελέσουν και πρότυπα μίμησης; Όχι πάντα αλλά μπορεί;

Σίγουρα, αυτό είναι σίγουρο.

5. Τώρα, τι σημαίνει θετικό κλίμα στο σχολείο, τι είναι; Δηλαδή ένα σχολείο, το οποίο είναι ήσυχο, δεν δημιουργούνται φασαρίες, κρατάει το πρόγραμμα του... αν πούμε μόνο αυτό, όχι. Διότι θα πρέπει και συνδυαστικά να δούμε και το επίπεδο των καθηγητών. Αν και οι καθηγητές έχουν την κατάλληλη μόρφωση, όχι απλή πανεπιστημιακή μόρφωση, αν έχουν και την παιδαγωγικότητα μέσα τους, να βοηθήσουν τους μαθητές να πετύχουν τους προσωπικούς τους στόχους.

Θετικό κλίμα δηλαδή στο σχολείο αποτελούν οι καθηγητές, ο διευθυντής;

Ναι, 100%, και όχι μόνο το να είναι ένα σχολείο ήρεμο. Δεν είναι μόνο θετικό κλίμα ένα σχολείο το να παραμένει ήρεμο, χωρίς προστριβές, και να ακολουθεί το ωρολόγιο πρόγραμμα του, στείρα. Σημαντικότερο ρόλο παίζει και η μεταδοτικότητα και η μόρφωση των καθηγητών.

Η κοινωνική μόρφωση. Το παιδαγωγικό κομμάτι;

Ακριβώς.

6. Σε καμία περίπτωση. Διότι η σημερινή κατάσταση και όχι μόνο η σημερινή, εδώ και πολλά χρόνια... Καταρχήν όλα ξεκινάνε, εγώ πιστεύω, από τους καθηγητές, οι οποίοι αν δεν ξεφύγουν από το πως... από την πορεία, από το μάθημα... κάνουμε τις ώρες μας και σηκωνόμαστε και φεύγουμε, και δε μας ενδιαφέρει από κει τίποτε άλλο... Αν δεν υπάρξει μία βελτίωση, στο πως θέλουν να αντιμετωπίζουν οι καθηγητές τους μαθητές, και να μπορούν να δουν, οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί, παιδιά που έχουν κάποια ιδιαίτερα ταλέντα και ικανότητες και να φροντίσουν να τα αναπτύξουν, και όχι να παραμένουν σε ένα στείο μάθημα, σε ένα αυστηρό ωράριο δεν πρόκειται να γίνει απολύτως τίποτα.

Αντιλαμβάνομαι τι λέτε, ωστόσο, όμως το εκπαιδευτικό σύστημα έτσι όπως είναι δομημένο αυτή τη στιγμή παρέχει τη δυνατότητα και σε εκπαιδευτικούς οι οποίοι μπορούν και θέλουν να το κάνουν;

Όχι, σε καμία περίπτωση.

7. Εδώ είναι ένα πολύ μεγάλο ερώτημα, γιατί άλλες ευκαιρίες έχει ένα παιδί που ζει σε ένα μεγάλο αστικό κέντρο, κι άλλες ευκαιρίες έχει ένα παιδί που ζει σε μία επαρχιακή πόλη ή κωμόπολη ή χωριό. Γιατί, άλλο επίπεδο παροχής γνώσεων έχει ένα αστικό περιβάλλον κι άλλο ένα μη αστικό περιβάλλον. Επίσης, βλέπουμε πολλές φορές, σε απομακρυσμένες περιοχές της Ελλάδος δεν έχουν καθηγητές, άρα τα παιδιά εκεί δεν έχουν ίσες ευκαιρίες, Δεν

υπάρχει ισότητα ευκαιριών. Κανονικά, θα έπρεπε για να υπάρχει ισότητα ευκαιριών να υπάρχει κάλυψη όλων των εκπαιδευτικών θέσεων ανά την Ελλάδα, έτσι ώστε όλα τα παιδιά να έχουν τις ίδιες ευκαιρίες.

Σε περίπτωση, ακόμη και... ναι, είναι ένας παράγοντας το γεωγραφικό. Σε σχέση με τους γονείς; Αν σκεφτεί κανείς την διαφορά οικονομικού επιπέδου των γονέων, έχουμε εδώ κάτι;

Δε νομίζω, γιατί στο σχολείο μέσα δεν ασχολείσαι με οικονομικά, ασχολείσαι με μόρφωση.

Όχι, εννοώ με την δυνατότητα που έχουν οι γονείς να παρέχουν πράγματα εκτός σχολείου;

Δεν θα έπρεπε καταρχήν, αν το θέσουμε σε ισότητα ευκαιριών. Θα έπρεπε το ίδιο το σχολείο, χωρίς εξωτερικές παρεμβάσεις φροντιστήρια και τέτοια να μπορεί να έχει τη δυνατότητα να δίνει στα παιδιά, ανεξάρτητου οικονομικής κατάστασης των γονέων, τις ίδιες ευκαιρίες. Δεν βάζουμε καθόλου εκτός σχολείου εκπαιδευτικά...

Ωστόσο γίνεται αυτό;

Ναι, βέβαια, σαφέστατα γίνεται. Και αυτό δηλώνει, εγώ θα λεγα αδυναμία του σχολείου να μπορέσει να καλύψει και αυτά που λέγονται σήμερα φροντιστήρια, τη γνώση που παρέχεται σήμερα, μέσω του φροντιστηρίου.

8. Σε καμία περίπτωση δεν προάγει την ισότητα. Ίσα-ίσα, που θα δημιουργήσει μία στρατιά ανθρώπων, οι οποίοι θα είναι μέσης, προς χαμηλής κατάστασης. Από τη στιγμή που αρχίζει η εφηβεία και ο άνθρωπος είναι συνειδητοποιημένος, πάντοτε η επιδίωξη επίτευξης της αριστείας από όλους, νομίζω, είναι ένας πάρα πολύ σημαντικός παράγοντας. Και δεν αφορά μόνο τους βαθμούς, όπως είπαμε, αφορά την πολύπλευρη ολοκλήρωση του ανθρώπου.
9. Καταρχήν, ξεκινώντας από το εκπαιδευτικό σύστημα, το ίδιο το εκπαιδευτικό σύστημα, δεν δίνει τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς για τη δημιουργία κλίματος ισότητας και αριστείας στην τάξη. Γιατί τους περιορίζει πάρα πολύ στο να βγάλουν την ύλη του μαθήματος, στο να είναι αυστηρά σε κάποιο ωράριο, ρόλο σημαντικό παίζει και ο διευθυντής του σχολείου, ο οποίος πολλές φορές δρα ανασταλτικά στην δημιουργία συνθηκών που θα μπορούσαν να δημιουργήσουν κλίμα ισότητας και αριστείας Από όλους μέσα

στην τάξη και επίσης κατ'επέκταση στον κάθε μαθητή να αναπτύξει και να δείξει την κλίση του.

Αν υποθέσουμε, ότι κάποιος εκπαιδευτικός ή κάποιοι εκπαιδευτικοί μπορούν να ακολουθήσουν λίγο κάποιες μεθόδους, τι θεωρείτε ότι θα μπορούσαν να κάνουν για να βοηθήσουν τα παιδιά να νιώσουν ίσα;

Με τη δημιουργία.. τα παιδιά, καταρχήν, δεν μπορούν να ασχολούνται μόνο με τη στείρα απομνημόνευση του μαθήματος. Θα πρέπει ταυτόχρονα, επειδή είμαστε όλοι άνθρωποι, είμαστε όλοι οπτικοακουστικοί, θα πρέπει αυτό που διαβάζουμε σε ορισμένα μαθήματα, να το βλέπουμε, για να δούμε αν μας αρέσει. Κι αν μας αρέσει, να δείξουμε την κλίση μας, και κυρίως στα θετικά μαθήματα που είναι η φυσική η χημεία, αλλά όχι μόνο σε αυτά και στα άλλα.. αναζητώντας και μη μένοντας στην Στείρα... Τι λέει το βιβλίο, να μπορούμε και να ψάξουμε παραπάνω και να δημιουργήσουμε κλίμα ενδιαφέροντος από όλους.

Χρησιμοποιώντας την τεχνολογία;

Και την τεχνολογία και επίσης, ένας σημαντικός παράγοντας, είναι να μπορεί και ο μαθητής να δημιουργεί ομάδες εργασίας μέσα στην τάξη. Με κοινό θέμα και παρουσιάσεις, μετά και να σχολιάζουν τις παρουσιάσεις όλα τα παιδιά.

Να συνεργάζονται μεταξύ τους, δηλαδή;

Ακριβώς, για ανταλλαγή απόψεων.

10. Όχι, σε καμία περίπτωση. Γιατί όλες οι μεταρρυθμίσεις που έχουν γίνει στον εκπαιδευτικό χώρο έχουν δημιουργήσει, να τα πούμε λαϊκά μπάχαλο, κανένας δεν ξέρει τι του γίνεται. Καταρχήν θα πρέπει να υπάρχει ένα σταθερό εκπαιδευτικό σύστημα και όχι να αλλάζει ανάλογα με τις ορέξεις του κάθε υπουργού. Γιατί η πραγματικότητα μας λέει ότι τα τελευταία αρκετά χρόνια κάθε υπουργός θέλει να επιβάλλει το δικό του σύστημα. Έτσι, δεν υπάρχει αυτή τη στιγμή κανένα σύστημα στο σχολείο.
11. Απ' όσο γνωρίζω, το πρόγραμμα Πίζα αναφέρεται πανευρωπαϊκά και απευθύνεται ακριβώς στο ίδιο ερωτηματολόγιο ή εξετάσεις ή ερωτήσεις σε παιδιά διαφόρων ευρωπαϊκών κρατών. Όχι, σε καμία περίπτωση δεν προάγει την αριστεία, γιατί είναι τελείως διαφορετικές συνθήκες από χώρα σε χώρα. Παραδείγματος χάριν, μια προηγμένη χώρα, η Γερμανία, η Σουηδία, η Αγγλία ξεκινάει από πολύ νεαρή ηλικία, ίσως από τις πρώτες τάξεις του δημοτικού,

να δημιουργεί το κλίμα της αριστείας με περισσότερες εκπαιδευτικές παροχές προς τα παιδιά και με πιο καταρτισμένους εκπαιδευτικούς. Υπάρχει σαφέστατα μία συνέχεια. Άρα λοιπόν, το τι θα κάνει ένας μαθητής στη Σουηδία σε σχέση με έναν μαθητή στην Πορτογαλία, έχει τεράστια διαφορά και δεν προάγει την αριστεία.

12. Η αριστεία καταρχήν, δεν είναι βάρος. Η αριστεία είναι συνείδηση. Αν γίνεις άριστος πρέπει να γίνεις συνειδητοποιημένα άριστος στα πάντα και να φροντίσεις μετά να διατηρήσεις αυτό το άριστο, το οποίο δεν αφορά πάντα τους βαθμούς. Μην μπλέξουμε ότι αν γίνω άριστος και πάρω 20 θα πρέπει και του χρόνου να πάρω 20 παραμελώντας όλα τα υπόλοιπα που συνθέτουν την αριστεία. Σε καμία περίπτωση η αριστεία δεν είναι βάρος.

Είναι όπως το είπαμε στην πρώτη ερώτηση, όπως ορίσαμε την αριστεία; Ακριβώς, η αριστεία δεν είναι βάρος, είναι τρόπος επίτευξης στόχων. Άρα, οι στόχοι πρέπει να κυνηγιούνται συνέχεια και δεν αποτελούν βάρος.

Είναι κάτι βιωματικό ή φυσικό αν καταλαβαίνω καλά;

Ακριβώς.

ΓΟΝΕΑΣ 3

1. Αριστεία, είναι να διακρίνεσαι σε κάποιο είδος, να ξεχωρίζεις. Και από το παρελθόν, από τα αρχαία χρόνια, ο άριστος ήταν αυτός που διακρινόταν στη μάχη, και εντάξει... στις μέρες μας θεωρείται αυτός που διακρίνεται σε κάτι, σε κάποιο είδος.

Σε οποιαδήποτε πτυχή της προσωπικότητας του δηλαδή;

Ναι, εννοείται.

2. Εκπαιδευτική αριστεία στο ελληνικό σύστημα, εννοούνε... πρέπει να είσαι πρώτος, να ξεχωρίζεις στα μαθήματα, πολλές φορές την συνδέουν... όχι πολλές φορές, την συνδέουν με το βαθμό, εξού και το αριστείο που παίρνουν τα παιδιά, αλλά ίσως δεν είναι σωστό αυτό. Αυτό εννοεί ο περισσότερος κόσμος, για μένα η αριστεία δεν θα πρέπει να συνδέεται μόνο με κάποια μαθήματα. Αλλά και σε άλλους τομείς, όπως είναι η τέχνη, ο αθλητισμός...

Με ικανότητες των παιδιών δηλαδή;

Ε.. με κάποιες άλλες πτυχές, όχι μόνο αποκλειστικά με τα μαθήματα να υπάρχει εκπαιδευτική αριστεία.

Εκπαιδευτική αριστεία δηλαδή, εννοείται συνδυασμό των δύο, έτσι καταλαβαίνω;

Ναι, αν και στην Ελλάδα, στο ελληνικό σύστημα, συνδέεται μόνο με τους βαθμούς και τις επιδόσεις στα μαθήματα.

Η δική σας άποψη όμως είναι..

Ότι θα πρέπει να είναι πιο διευρυμένη η έννοια της αριστείας, και σε άλλους τομείς, όχι μόνο σε κάποια μαθήματα.

3. Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, μάλλον στοχεύει προς τα εκεί, δεν θα πρέπει όμως να είναι ο μοναδικός στόχος του σχολείου, αν βέβαια είναι... Εξαρτάται πως ορίζουμε την εκπαιδευτική αριστεία. Αν ορίσουμε την εκπαιδευτική αριστεία, διάκριση στα μαθήματα, το εκπαιδευτικό Ελληνικό σύστημα στοχεύει προς τα εκεί. Κατά μεγάλο μέρος του δηλαδή.

Το θεωρείτε σωστό;

Όχι δεν το θεωρώ σωστό. Θα πρέπει να διακριθεί και σε άλλους τομείς...

Αν λοιπόν είναι διευρυμένο θα μπορούσε να είναι και ο μοναδικός στόχος του σχολείου;

Ναι, βέβαια.

4. Νομίζω, ότι ένα πολύ μεγάλο ποσοστό, 90% προέρχεται από το κοινωνικό και μορφωτικό επίπεδο των γονιών, προέρχεται από τους γονείς. Αυτοί δηλαδή, δημιουργούν κίνητρα που... Εντάξει, όχι 90%, και το σχολείο δημιουργεί κίνητρα, και οι γονείς, μισό μισό το ποσοστό σχολείου γονιών αλλά παίζουν μεγάλο ρόλο το κοινωνικό και μορφωτικό επίπεδο των γονιών. Αλλά, δεν είναι αποκλειστικά μόνο από τους γονείς.

Θεωρείτε ότι τα παιδιά που προέρχονται από γονείς με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο μειονεκτούν; Όσο αφορά τα κίνητρα.

Σίγουρα, αυτοί που έχουν υψηλό κοινωνικό και μορφωτικό επίπεδο ωθούν τα παιδιά τους πιο πολύ στο να τους δίνουν περισσότερα κίνητρα. Αλλά δεν αποκλείεται και αυτοί που έχουν χαμηλό κοινωνικό και μορφωτικό επίπεδο να τους δίνουν κίνητρα, να θέλουν τα παιδιά τους να τα καταφέρουν, να προχωρήσουν στη ζωή τους και όλα αυτά.

5. Ναι, οπωσδήποτε. Το θετικό κλίμα στο σχολείο είναι το Α και το Ω για την επίτευξη των στόχων. Και όταν λέμε θετικό κλίμα, εννοούμε και τους καθηγητές, και το επίπεδο των μαθητών, και τους γονείς, εννοείται το περιβάλλον του σχολείου, όλα αυτά συντελούν στην επίτευξη των στόχων και βοηθούν στην ανάπτυξη των παιδιών. Παίζει πολύ μεγάλο ρόλο.
6. Όχι, νομίζω ότι υστερεί πολύ το εκπαιδευτικό σύστημα το ελληνικό στο να οδηγήσει τα παιδιά να αξιοποιήσουν τις ικανότητες και να τα ταλέντα τους. Είναι αρκετά στείο, δίνει έμφαση στην απομνημόνευση, για μένα, έχει πάρα πολλές λεπτομέρειες ανούσιες, και τα παιδιά στην ουσία χάνονται στην ποσότητα και στην λεπτομέρεια και χάνουν την ουσία και δεν ξέρουν τα βασικά πράγματα, και αναλώνονται σε ανούσιες λεπτομέρειες. Κουράζονται, νομίζω, χωρίς λόγο και στο τέλος χωρίς αποτέλεσμα, τους λείπουν βασικές γνώσεις.

Άρα ικανότητες και ταλέντα είναι σε δεύτερη μοίρα;

Ναι σε δεύτερη μοίρα.

7. Όχι, δεν παρέχει το εκπαιδευτικό σύστημα ίδιες ευκαιρίες μόρφωσης. Τώρα, αν συγκρίνω το δημόσιο με το ιδιωτικό σχολείο, τα ιδιωτικά σχολεία παρέχουν πολύ περισσότερες ευκαιρίες, δίνουν στα παιδιά... βέβαια δεν πρέπει να παραβλέψουμε ότι και στα δημόσια σχολεία γίνεται προσπάθεια, μπορείς κι εκεί να αναπτύξεις, να βρεις τα ταλέντα σου, γίνονται τα

καλλιτεχνικά, η μουσική, αλλά σε πολύ μικρότερο βαθμό σε σχέση με τα ιδιωτικά σχολεία. Σίγουρα δεν είναι οι ίδιες ευκαιρίες.

Τις ευκαιρίες δηλαδή τις εντοπίζετε μόνο σε σχέση δημοσίου και ιδιωτικού; Στο λύκειο ας πούμε τα παιδιά προχωράνε μόνο με το σχολείο;

Εννοείται ότι πληρώνουν οι γονείς χρήματα και για τη μουσική και για τα καλλιτεχνικά, αν θέλουν να πάνε να αναπτύξουν ταλέντα πρέπει να πληρώσει ο γονιός. Δεν θα μπορέσει να προχωρήσει μόνο μέσα από το σχολείο

Άρα το οικονομικό κομμάτι των γονέων παίζει ρόλο να;

8. Όχι, δεν προάγει την ισότητα των μαθητών. Δεν πρέπει, βέβαια, να κάνουμε την αριστεία αυτοσκοπό σ' ένα σχολείο, αλλά πιστεύω ότι θα πρέπει να επιβραβεύεται ο καλός στον τομέα του, να μην υπάρχει ισοπέδωση. Αλλά όχι και να δίνουμε υπέρμετρη αξία στην αριστεία, δεν είναι αυτοσκοπός της εκπαίδευσης η αριστεία..
9. Οι εκπαιδευτικοί, σε καμιά περίπτωση δεν θα πρέπει να κάνουν διακρίσεις μέσα στην τάξη ούτε να... Δεν θα πρέπει να ξεχωρίζουν τους καλούς από τους κακούς και να το δείχνουν, θα πρέπει να ενθαρρύνουν όλους τους μαθητές. Θα πρέπει να απευθύνονται προς όλους, να μην κάνουμε το μάθημα μόνο για τους καλούς ή τους κακούς... Τους κακούς τελospάντων, εντός εισαγωγικών...

Άρα, ο ρόλος των εκπαιδευτικών είναι πολύ σημαντικός.

Πολύ σημαντικός.

10. Οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις, μέχρι στιγμής, δεν φαίνεται να στοχεύουν στην αριστεία, έτσι όπως διαχρονικά έχουν γίνει. Που στοχεύουν θα μου πεις; Ο κάθε υπουργός βγάζεις τις δικές του μεταρρυθμίσεις, χωρίς στόχο, χωρίς να ξέρει προς τα που θα θέλει να πάει την παιδεία, μια έρχεται ο ένας, φεύγει ο άλλος, αλλάζουν τα πράγματα, αλλά στην ουσία η εκπαίδευση αντί να γίνεται καλύτερη....

Άρα καμία σχέση με την αριστεία;

Ναι δεν θα το 'λεγα.

11. Το πρόγραμμα αυτό αξιολογεί σε ποιο επίπεδο βρισκόμαστε σε σχέση με τις άλλες χώρες. Τώρα, δεν ξέρω αν επηρεάζονται από αυτό για να διαμορφώσουν εκπαιδευτικά συστήματα οι πολιτικοί.

Το επικαλούνται.

Επηρεάζονται, αλλά τι κάνουν όμως; Αλλά δεν ξέρω αν τελικά αυτές οι μεταρρυθμίσεις ή αν αυτά... αν προάγουν την αριστεία ε...

Δεν έχετε ιδιαίτερη άποψη γι' αυτό, επομένως;

Όχι, δεν ξέρω.

Μπορεί να μην έχει καμία σχέση το ένα με το άλλο.

12. Καταρχάς, η αριστεία δεν είναι βάρος. Ο άριστος δεν εξαναγκάζεται για να το κάνει, το κάνει γιατί έτσι είναι ο εαυτός του, γιατί προσπαθεί να βελτιώνεται συνεχώς, οπότε προσπαθεί για τον εαυτό του. Αυτό δεν αποτελεί βάρος για τον ίδιο. Δεν θα πρεπε... Για τον εαυτό σου το κάνεις, δεν το κάνεις για να αποδείξεις στους άλλους. Οπότε θεωρώ ότι δεν ισχύει αυτό το πράγμα, ότι δεν είναι βάρος.

ΓΟΝΕΑΣ 4

1. Η αριστεία, είναι η σπουδαία επίδοση, οι διακρίσεις σε κάποιον τομέα, ένα βραβείο υλικό ή ακόμη και ηθικό για εξαιρετες πράξεις ή επιδόσεις. Είναι μια τιμή που αποδίδεται μετά από κάποια αξιολόγηση.
2. Η εκπαιδευτική αριστεία, κατά τη γνώμη μου, είναι κυρίως η επιβράβευση της γνώσης. Εκτός όμως από την γνώση, πιστεύω, ότι θα έπρεπε κάποιος να επιβραβεύεται και για τα θετικά στοιχεία του χαρακτήρα του, για τα ταλέντα που έχει να επιδείξει μέσα στα πλαίσια κάποια σχολικής κοινότητας.. Πιο συγκεκριμένα, αφενός και για την προσπάθεια και για το αποτέλεσμα και αφετέρου για αρετές, όπως η ευγένεια, η ομαδικότητα, η προθυμία, η επινοητικότητα κι άλλες.
3. Εάν η εκπαιδευτική αριστεία τα περιλαμβάνει όλα αυτά που σας προανέφερα, ναι, θα μπορούσε να είναι ο μοναδικός στόχος ενός σχολείου. Εφόσον βέβαια, προτρέπει τον μαθητή να θέλει να γίνεται καλύτερος και να συνεισφέρει με τα μεγαλύτερα χαρίσματα του.
4. Μ'αρέσει αυτή η ερώτηση. Νομίζω, ότι η μόρφωση και η κοινωνική θέση του κάθε γονέα, είναι σημαντικοί παράγοντες στη διαμόρφωση της κριτικής σκέψης. Βέβαια, της κριτικής σκέψης που θα αποκτήσουν πρώτα οι ίδιοι οι γονείς την οποία θα διοχετεύσουν στα παιδιά τους. Αυτό, λοιπόν, σε συνδυασμό με τα πρότυπα που θα λάβουν τα παιδιά, θα τα βοηθήσει στην δημιουργία κινήτρων για να προσπαθούν, συνεχώς να βελτιώνονται.
5. Το σχολείο είναι μια μικρή κοινωνία, είναι λογικό να επηρεάζει το παιδί σε οτιδήποτε συμβαίνει εκεί μέσα. Επίσης, λειτουργεί ως κίνητρο και ως πρότυπο για τους μαθητές, τόσο σε γνωστικά αλλά και ηθικά. Το παιδί δημιουργεί μία στάση ζωής. Η ύπαρξη, λοιπόν, θετικού κλίματος βοηθάει το παιδί να προσπαθεί να γίνεται καλύτερο, να βάζει στόχους, να είναι δημιουργικό, να είναι χρήσιμο στην κοινωνία και τελικά ευτυχισμένο.
6. Πιστεύω, ότι ο καλύτερος τρόπος για να μάθει κανείς οτιδήποτε, είναι με το ανακαλύψει ο ίδιος. Δυστυχώς, όμως στην Ελλάδα, το εκπαιδευτικό σύστημα ενθαρρύνει την παθητική μάθηση, αυτό που λέμε παπαγαλία. Το γνωστό. Και παρόλο που τα τελευταία χρόνια γίνεται κάποια προσπάθεια για κάποια ανανέωση, για παράδειγμα με τα project, είναι ακόμα σε πολύ αρχικό στάδιο. Επιπλέον, υπάρχει και η τάση να θεωρούνται σημαντικότερα τα μαθήματα που ανοίγουν το δρόμο για τα πανεπιστήμια, σε αντίθεση με άλλα μαθήματα

που θεωρούνται δευτερεύοντα. Ενώ, θα μπορούσαν να βοηθήσουν τα παιδιά να αναπτύξουν άλλου είδους δεξιότητες.

7. Λοιπόν, από τη στιγμή που το εκπαιδευτικό σύστημα επιτρέπει να λειτουργούν παράλληλα δημόσια και ιδιωτικά σχολεία, είναι προφανές ότι δεν παρέχει στους μαθητές τις ίδιες ευκαιρίες μόρφωσης. Και επιπλέον, το εκπαιδευτικό σύστημα, τροφοδοτεί την παραπαιδεία, αποκλείοντας βέβαια, με αυτό το τρόπο πολλούς μαθητές που δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να εισαχθούν στα τριτοβάθμια εκπαίδευση.
8. Κοιτάξτε, η άριστοι υπάρχουν έτσι κι αλλιώς και ζουν ανάμεσα μας, ανεξαρτήτως κυβερνήσεων. Η αριστεία είναι το βραβείο για το καλύτερο και συμπαρασύρει μιμητικά τους υπόλοιπους ανθρώπους να δημιουργήσουν και να διακριθούν. Και εδώ ακριβώς, αναμετριέται μία κοινωνία, μια δημοκρατία, με την αξιοκρατία και την δικαιοσύνη. Η αποδυνάμωση, λοιπόν, του θεσμού της αριστείας δεν προάγει την ισότητα των μαθητών. Αντίθετα, προβάλλει τον εύκολο δρόμο της μετριότητας και ισοπεδώνει κατά κάποιο τρόπο την διαφορετικότητα του καθενός.
9. Ο εκπαιδευτικός, οφείλει να αναδεικνύει τις ικανότητες και τα ταλέντα του κάθε μαθητή και να ανοίγει δρόμο και κατευθύνσεις για να ανακαλύψει ο καθένας, που μπορεί να διακριθεί. Όστε να εξελιχθεί και να προοδεύσει. Τόσο ατομικά όσο και ομαδικά και γι' αυτό χρειάζεται από τον εκπαιδευτικό μεγάλη προσπάθεια και ικανότητα σωστής αξιολόγησης.
10. Οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις των εκάστοτε υπουργών παιδείας, στοχεύουν, κατά τη γνώμη μου, στην ελαχιστοποίηση της προσπάθειας, χαμηλώνοντας συνεχώς τον πήχη. Όμως, ο πραγματικός κόσμος είναι σκληρός, ανταγωνιστικός και αν εξισωθούν οι μαθητές ως προς τις επιδόσεις τους και δεν υπάρχουν καλοί και κακοί μαθητές, με το επιχείρημα, βέβαια, ότι τα παιδιά που δεν τα καταφέρνουν θα κουβαλούν το αίσθημα της αποτυχίας, σκεφθείτε την ψυχολογική πίεση που θα έχει ένα παιδί, όταν συνειδητοποιήσει, ότι τίποτα δεν εξαρτάται από το ίδιο και ότι όλα είναι θέμα τύχης; Αυτό, όχι απλά δεν είναι κίνητρο, αλλά αποτρέπει κιόλας την προσπάθεια του μαθητή να αριστεύσει.
11. Είναι, κατά τη γνώμη μου, αυτή μία πρακτική πολύ ενδιαφέρουσα για να μπορέσει να βρεθεί το πιο αξιόλογο εκπαιδευτικό σύστημα παγκοσμίως. Βέβαια, θλίβομαι, που η Ελλάδα, η χώρα που γέννησε την έννοια της

αριστείας, βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις. Και διαπιστώνουμε ότι στη χώρα μας, η έννοια της αριστείας απαξιώνεται σε σχέση με τις προηγμένες χώρες του πλανήτη που η αριστεία θεωρείται πυλώνας προόδου.

12. Η αριστεία, είναι κατάκτηση, χρειάζεται αγώνα και προϋποθέσεις. Τα παιδιά πρέπει από μικρή ηλικία να μαθαίνουν την άμιλλα, το συναγωνισμό την κοινή προσπάθεια. Ο άξιος αριστεύει και καταξιώνεται και όποιος έχει μάθει να προσπαθεί ξέρει να σηκώνεται και να συνεχίζει. Αεί αριστεύειν, λοιπόν.

Ευχαριστώ πολύ.

ΓΟΝΕΑΣ 5

1. Αριστεία, είναι το σύνολο των εκπαιδευτικών και των κοινωνικών δραστηριοτήτων των παιδιών έτσι ώστε στο τέλος της σχολικής τους ζωής να έχουν βρει τον δρόμο τους, βασικότατο, και επίσης να είναι χρήσιμοι για το κοινωνικό σύνολο. Αυτό. Δεν μπορεί να είναι μεμονωμένα μόνο εκπαιδευτική αριστεία, θα πρέπει να είναι συνολική. Να είναι άριστος, άριστος, όσο θα μπορεί να είναι ο καθένας γιατί άριστος δεν μπορεί να είναι κανένας και στην κοινωνία και στο σχολείο. Και στις επιδόσεις του, φυσικά έχοντας στο πίσω μέρος του μυαλού του και οι καθηγητές και ο ίδιος, να επιλέξει αυτό που του ταιριάζει και αυτό που θέλει να κάνει στην ζωή του.
2. Εκπαιδευτική αριστεία, το θεωρώ ότι είναι μεμονωμένη ερώτηση η οποία είναι στα πλαίσια μόνο του σχολείου. Θεωρώ ότι δεν έχει κανένα λόγο αυτή η ερώτηση. Με βάση τα προηγούμενα δηλαδή δεν έχει κάποια ουσιαστική βαρύτητα.
3. Φυσικά όχι. Νομίζω ότι το έχω καλύψει με την πρώτη ερώτηση, νομίζω ότι έχω απαντήσει από την πρώτη ερώτηση ότι δεν αποτελεί τον μοναδικό στόχο του σχολείου. Είναι προφανές. Από την πρώτη απάντηση
Το σχολείο δηλαδή μπορεί να βοηθήσει και σε άλλη κατεύθυνση εκτός από τις επιδόσεις...
Φυσικά είναι προφανές από την πρώτη απάντηση
4. Δυστυχώς, σε εισαγωγικά, επηρεάζει πολύ. Και λέω δυστυχώς και σε εισαγωγικά γιατί έχουν πολύ περισσότερες ευκαιρίες βάσει του κοινωνικού και μορφωτικού επιπέδου των γονιών, τα παιδιά να έχουν περισσότερα κίνητρα και υψηλότερες επιδόσεις. Άρα λοιπόν, είναι ταξική, κατά την άποψη μου η κατεύθυνση όπως ορίζεται σήμερα στις αστικές δημοκρατίες η εκπαίδευση γιατί οι ευκαιρίες δεν είναι ίσες. Είναι σύμφωνα με τα κοινωνικά και μορφωτικά επίπεδα των γονέων.
Οπότε, για να απαντήσω και συνολικά, επηρεάζει πάρα πολύ, δυστυχώς, γιατί το σχολείο, εάν οι γονείς δεν είχαν το αντίστοιχο εάν οι γονείς δεν είχαν το κοινωνικό και μορφωτικό επίπεδο, το σχολείο θα έπρεπε να συμβάλει στην διαμόρφωση αυτού του πράγματος, δηλαδή στην βελτίωση των επιδόσεων των παιδιών
5. Νομίζω ότι με την προηγούμενη ερώτηση απάντησα και στην επόμενη. Προφανώς το θετικό κλίμα στο σχολείο προάγει την επίτευξη των στόχων

γιατί εάν το κοινωνικό και μορφωτικό επίπεδο των γονέων δεν μπορούσε, γιατί έτσι είναι, είναι ταξική η κοινωνία και δεν μπορούσε να γίνει διαφορετικά, αφού είναι ταξική. Άρα λοιπόν το σχολείο θα μπορούσε να επηρεάσει πάρα πολύ θετικά σε ανθρώπους οι οποίοι δεν είχαν την δυνατότητα να μορφωθούν να ανοίξουν τους ορίζοντες τους, άρα και να βελτιώσουν

Βέβαια όταν λέμε θετικό κλίμα στο σχολείο, εννοούμε θετικό κλίμα μέσα στο σχολείο, δηλαδή το κλίμα που δημιουργεί ο διευθυντής, οι εκπαιδευτικοί του σχολείου..αυτό το κλίμα, αυτή η κουλτούρα επηρεάζει τις επιδόσεις των παιδιών?

Προφανώς η ύπαρξη τέτοιου κλίματος επηρεάζει την ..., προάγει μάλλον τον στόχο της προσωπικής ανάπτυξης των παιδιών γιατί....δεν έχει γιατί...

Οι καθηγητές, παίζουν ρόλο σ αυτό?

Είναι προφανές. Όταν ένα παιδί το ένα τρίτο της ημέρας το περνάει στο σχολείο, είναι προφανές ότι και οι δάσκαλοι, αν θέλουν να είναι δάσκαλοι, με την έννοια, με την παλιά έννοια, επηρεάζουν την επίδοσή τους.

6. Κανένα. Δηλαδή πιστεύω ότι το ελληνικό σύστημα δεν παρέχει όχι απλά τις κατάλληλες παιδαγωγικές μεθόδους, αλλά στραγγαλίζει τις όποιες δεξιότητες έχουν τα παιδιά και τα οδηγεί σε έναν ανταγωνισμό ο οποίος είναι απαράδεκτος όσον αφορά στην μελλοντική τους εκπαίδευση, και εννοώ για το πανεπιστήμιο και το μόνο που προάγει είναι τον ανταγωνισμό και όχι την συνεργασία και την αλληλεγγύη.

Αυτόν τον ανταγωνισμό γιατί πιστεύετε ότι τον προάγει?

Τον προάγει γιατί υπάρχουν συμφέροντα και ταξικές προτεραιότητες. Δεν είναι τυχαίο ότι υπάρχουν σχολεία όχι με την έννοια των λυκείων, γενικότερα σχολεία, από το δημοτικό, το γυμνάσιο, το λύκειο και το πανεπιστήμιο, που σπουδάζουν ή καλύτερα εκπαιδεύουν θα έπρεπε να πω, τους μελλοντικούς ηγέτες. Αυτό το πράγμα είναι ξεκάθαρο, ότι στην σημερινή παγκόσμια τάξη επικρατεί, δηλαδή επικρατεί το να σπουδάζουν ηγέτες.

Αν αντιλαμβάνομαι καλά συνδέεται δηλαδή η εκπαίδευση με την οικονομία?

Φυσικά. Απόλυτα.

7. Δεν μπορεί να παράσχει αυτά τα χρήματα. Άρα λοιπόν δεν μπορεί να υπάρξει ισότητα ευκαιριών, όταν ο άλλος είναι οικονομικά ισχυρός και μπορεί να παρέχει στα παιδιά του την οικονομική δυνατότητα να πάρουν μόρφωση πέρα

από το σχολείο γιατί φτάσαμε στο σημείο η μόρφωση πέρα από το σχολείο να είναι ουσιαστικότερη από του σχολείου, τουλάχιστον στις τελευταίες τάξεις του λυκείου. Άρα λοιπόν, δεν υπάρχει ισότητα ευκαιριών, θα υπήρχε ισότητα ευκαιριών, όταν δεν υπήρχε παραπαιδεία αλλά υπήρχε μόνο παιδεία και αυτό θα γινόταν φυσικά με την αύξηση των θέσεων των εκπαιδευτικών, με ένα δημόσιο σχολείο το οποίο θα είχε πόρους για να μπορεί όπως πραγματικά θέλει και με το προσωπικό που θα πρέπει να έχει, να προάγει την μόρφωση των παιδιών. Άρα λοιπόν για ποια ισότητα ευκαιριών, όταν η ισότητα ευκαιριών είναι πέρα από το σχολείο?

Κοινωνικοί λόγοι λοιπόν, οικονομικοί λόγοι...

Ακριβώς

8. Αντί ο υπουργός να μας πει ότι δεν υπάρχει αριστεία σε αυτές τις ηλικίες, να μας πει πως βλέπει αυτός την αριστεία και με βάση τα προηγούμενα που συζητήσαμε θα έπρεπε να ορίζει την αριστεία σαν το σύνολο της παιδείας και όχι της εκπαίδευσης, δεν θα έπρεπε να μιλάει για την ηλικία αλλά θα έπρεπε να μιλάει για τις δυνατότητες που μπορεί να παράσχει ένα σχολείο, η ίδια η κοινωνία και οι γονείς για την αριστεία. Για την αριστεία όπως την ορίσαμε προηγουμένως γιατί εδώ δείχνει ότι, υπονοεί την αριστεία στην εκπαίδευση. Έτσι το έβαλε και αυτός οπότε... Αν λοιπόν το βάζουμε με τους υπάρχοντες όρους, είναι αίολο αυτό, τελείως. Αριστεία θα ήταν αν περιγράφαμε κατά την άποψη μου, αυτά που απαντήσαμε προηγουμένως, προφανώς έχουν σχέση με την ηλικία, με την κάθε ηλικία. Το παιδί μαθαίνει από μικρό να είναι αλλυλέγγυο, να μπορεί να λειτουργεί συνολικά, να δουλεύει συλλογικά, να μαθαίνει συλλογικά. Τι αριστεία, ατομική αριστεία δηλαδή?

Άρα είναι σαν να λέμε ότι αριστεία υπάρχει σε όλες τις ηλικίες?

Προφανώς, από το νήιο

Υπήρξε μια αποδυνάμωση του θεσμού της αριστείας με αυτήν την φράση.

Αυτή η αποδυνάμωση προάγει την ισότητα?

Δεν το δέχομαι ότι δεν υπάρχει αριστεία σ αυτές τις ηλικίες. Πρέπει να υπάρχει αριστεία με τον τρόπο που την ορίσαμε στις προηγούμενες ερωτήσεις, όχι με την αριστεία του ανταγωνισμού γιατί αυτό υπονοεί, γιατί όταν λες ότι δεν υπάρχει αριστεία σ αυτές τις ηλικίες υπονοείς ότι δεν υπάρχει ανταγωνισμός σ αυτές τις ηλικίες, άρα δηλαδή εμείς δεν θέλουμε τον ανταγωνισμό, θέλουμε την συνεργασία, θέλουμε την αλληλεγγύη, θέλουμε

την συνεκπαίδευση, σε ομάδες, να προάγουν το συλλογικό πνεύμα, να δείχνουν τα ταλέντα των παιδιών, συνεργασία

9. **Ο ρόλος των εκπαιδευτικών στην δημιουργία κλίματος ισότητας στην τάξη τους.**

Δεν το συζητάμε. Ο ρόλος των εκπαιδευτικών είναι το Α και το Ω γι' αυτό θα έπρεπε να πούμε κάτι που συμβαίνει σε άλλες χώρες που έχουν πολύ ψηλό σύστημα παιδείας και όχι εκπαίδευσης, και καλύτερα αμοιβόμενους εκπαιδευτικούς μαζί με τους γιατρούς στην κοινωνία για να προάγουν να είναι απερίσπαστη να μπορούν να ζουν αξιοπρεπώς και θα έχουν υψηλή κοινωνική εκτίμηση. Θα προάγουν και το κλίμα ισότητας αριστείας όπως την ορίσαμε πριν επαναλαμβάνω στην τάξη και γενικότερα στη ζωή των παιδιών

10. Το πρόγραμμα Πίζα το ξέρω και είναι από ότι έχω διαβάσει, δεν είμαι εκπαιδευτικός, παρά σε ένα κομμάτι του εργασιακού μου βίου διετέλεσα εκπαιδευτικός σε συναδέλφους μπορώ να πω ότι μάλλον το προάγει. Η ή να το πω αλλιώς δεν το προάγει αλλά το ζυγίζει. Αν το εκπαιδευτικό σύστημα μιας χώρας πάει καλά η δεν πάει.

Δηλαδή σταθμίζει την Ελλάδα με την Δανία;

Ναι αυτό το πράγμα. Ζυγίζει τα εκπαιδευτικά συστήματα, δηλαδή κατά κάποιο τρόπο τα προάγει. Δεν ξέρω αν είναι ο καλύτερος ή ο σωστότερος τρόπος αλλά δε νομίζω ότι προάγει την αριστεία, Γιατί είναι άλλη η αριστεία για τους φιλανδούς κι άλλη η αριστεία για τους Έλληνες. Οι Έλληνες θεωρούν αριστεία το 20, οι Φιλανδοί θεωρούν κάτι τελείως διαφορετικό. Άρα δεν μπορούμε να τα βάλουμε στο ίδιο τσουβάλι και να πούμε ότι προάγει την αριστεία. Ζυγίζει κατά κάποιο τρόπο τα εκπαιδευτικά συστήματα και θεωρεί ότι κάποια είναι καλύτερα από κάποια άλλα. Άρα, παίζουν και οι κοινωνικοί παράγοντες ρόλο σε κάθε χώρα για να βγουν κάποια αποτελέσματα. Το ερωτηματολόγιο είναι ελληνικό αν το ζυγίσουμε με τα ελληνικά δεδομένα δεν το συζητάμε είναι για τα σκουπίδια, γιατί αν το θεωρήσουμε για την Ευρώπη γιατί άλλο η αριστεία είπαμε στην Φιλανδία κι άλλο στην Ελλάδα. Γι' αυτό πατώνουμε κιόλας. Συνολικά, σκεπτόμενος το πως γίνεται αυτή η σύγκριση των εκπαιδευτικών συστημάτων, νομίζω ότι συμβάλλει γιατί τουλάχιστον είναι ένα καμπανάκι, ότι αυτός ο δρόμος που ακολουθούμε εμείς δεν είναι ο σωστός

11. Δε νομίζω ότι είναι σωστό. Μπορεί κάποια στιγμή να γίνεις άριστος, άριστος ως προς τι; Αν είσαι κοινωνικά άριστος, δε νομίζω ότι αυτό το πράγμα, εφόσον γίνεται βίωμα μπορεί μετά να είσαι ένας άρπακολας, ένας που δημιουργεί προβλήματα στο κοινωνικό ιστό, στο περίγυρό σου. Άρα λοιπόν, είναι βίωμα. Το άριστος γίνεται βίωμα, εκτός αν το εννοεί ο υπουργός πάλι με την νεοελληνική νοοτροπία, του 20. Δηλαδή αν παίρνω όλο 20, θα γίνω ανταγωνιστικός, άρα θα θέλω να ρίξω τον άλλον, τον οποιοδήποτε, με οποιοδήποτε τρόπο, αυτό θα περάσει αργότερα στα μεταλυκειακά μου χρόνια, θα θέλω τον άλλον να τον ξεπεράσω, να τον πατήσω. Αν όμως το άριστος το θεωρώ ότι είμαι άριστος κοινωνικά, σαν προσωπικότητα, τότε δεν είναι βάρος μ αυτό πορεύεσαι.

ΓΟΝΕΑΣ 6

1. Αριστεία είναι όχι μόνο η καλή επίδοση στο σχολείο, είναι το ήθος, είναι η αξιοπρέπεια είναι πολλά μαζί τα οποία είναι και στην καθημερινότητα. Δεν μπορεί, η αριστεία, δεν είναι μόνο στα γράμματα, δεν είναι στο σχολείο, μόνο στην εκπαίδευση αλλά είναι και στην καθημερινή σχέση του ανθρώπου με όλους τους συνανθρώπους του.
2. Εκπαιδευτική αριστεία είναι η θέληση του ατόμου να γίνει καλύτερος στο κομμάτι της μάθησης τις επιδόσεις, των βαθμών, να πάρει καλύτερους βαθμούς και γενικά να εξελιχτεί όσον αφορά την πρόοδο στην παιδεία.
3. Όχι βέβαια. Εγώ θα έλεγα ότι για μένα είναι δεύτερος στόχος του σχολείου οι εκπαιδευτική αριστεία, πρώτα είναι να μάθεις στο παιδί από την μικρή ηλικία φυσικά να είναι σωστός στη σχέση του με τους άλλους ανθρώπους, να είναι ηθικός, αξιοπρεπής, αυτό που είπαμε και προηγουμένως. Δηλαδή η εκπαιδευτική αριστεία για μένα είναι δεύτερο στο σχολείο. Το πρώτο είναι όσον αφορά το χαρακτήρα, το άτομο, την ηθική, την προσωπικότητα του.
4. 4. Επηρεάζει πολύ, γιατί, τα παιδιά πολλές φορές προσπαθούν να μιμηθούν τους γονείς, άλλες φορές οι γονείς επιβάλλουν ανάλογα με το χαρακτήρα του παιδιού, προβάλλουν τις δικές τους επιδόσεις και τα παιδιά θέλουν να τους μιμηθούν και να γίνουν καλύτερα. Σίγουρα επηρεάζει γιατί οι γονείς που δεν έχουν το ανάλογο μορφωτικό επίπεδο δεν έχουν πρότυπα τα παιδιά. Τα παιδιά πάντα ενεργούν βάσει προτύπων, οπότε, όταν ο γονιός είναι γιατρός, θέλει και το παιδί να γίνει γιατρός, τελοσπάντων αυτά τα επαγγέλματα τα ελκυστικά και γενικά τα παιδιά ότι βλέπουν θέλουν να το μιμηθούν. Σίγουρα επηρεάζει πάρα πολύ.
5. Φυσικά. Το πιο σημαντικό είναι να υπάρχει θετικό κλίμα στο σχολείο, να υπάρχει ενθάρρυνση, να υπάρχει... γιατί το έχουμε ζήσει κι εμείς στα παιδιά μας εννοώ, και ήτανε πολύ αποθαρρυντικό. Είχε αντίθετο αποτέλεσμα δηλαδή, όταν οι καθηγητές δημιουργούσαν ένα θετικό κλίμα με ενθάρρυνση και χαρά για μάθηση, να θέλουν τα παιδιά να προχωρήσουν και να προοδεύσουν με ωραίο τρόπο, όλη τάξη όμως, όχι κάποια παιδιά. Δηλαδή όλα τα παιδιά λειτουργούσαν στο ίδιο κλίμα, δημιουργούνταν ένα κλίμα από το σχολείο, από τον καθηγητή συγκεκριμένο και... από τον δάσκαλο και ακολουθούσαν όλα τα παιδιά σε αυτή τη λογική. Είναι πολύ σημαντικό.

Το κομμάτι της συνεργασίας έπεσε μέσα στο θετικό κλίμα; Η προώθηση της συνεργασίας βοηθούσε;

Νομίζω πως ναι γιατί δε φαινόταν ο ένας, φαινόταν όλη η ομάδα, λειτουργούσαν συνεργατικά, μάθαιναν να συνεργάζονται, ο ένας να στηρίζει τον άλλον, κάλυπτε κενά του άλλου. Γενικά ναι βεβαίως πολύ.

6. Κάθε άλλο ακριβώς το αντίθετο. Γιατί το ελληνικό σύστημα, το παιδαγωγικό, προάγει την παπαγαλία, τη στείρα μάθηση, χωρίς να ενεργεί, χωρίς να δίνει κίνητρα στους μαθητές να ψάξουν, να καλλιεργήσουν τα ταλέντα τους και τα παιδιά αν έχουν κάτι άλλο, εκτός του να παπαγαλίζουν, πολλές φορές απομονώνονται, υφίστανται bullying ή εν πάση περιπτώσει, είναι ξεχωριστά οπότε δεν έχουν την ευκαιρία να το καλλιεργήσουν. Υπάρχουν παιδιά που έχουν φοβερά ταλέντα, τα οποία όμως χάνονται μέσα στην πορεία της αποθάρρυνσης αυτής από το εκπαιδευτικό σύστημα, τα οποία το μόνο που προάγει είναι η παπαγαλία. Δεν δίνει πόντους ούτε προάγει το ελεύθερο πνεύμα, ούτε το κριτικό, και την μάθηση, γενικά κάθε άλλο παρά αυτό.
7. Όχι. Έχει βέβαια να κάνει με το οικονομικό υπόβαθρο των γονιών, τον τρόπο που ζουν, σε ποιο σχολείο πάνε, σε απομακρυσμένες περιοχές δεν έχουν καν δασκάλους, καθηγητές και όπως και τα φροντιστήρια, ιδιαίτερα, ανάλογα με το οικονομικό επίπεδο που έχουν οι γονείς, αναλόγως προχωράνε και τα παιδιά.
8. Όχι. Δεν θα έλεγα, γιατί εδώ μιλάμε για μία εξίσωση προς τα κάτω. Δηλαδή το ότι δεν υπάρχει άριστος δε σημαίνει ότι θα υπάρχει ισότητα, και ισότητα ως προς τι; Προς τα κάτω, ως προς τι; Δηλαδή ο άριστος θα πρέπει να επιβραβεύεται και ο καθένας που προσπαθεί παραπάνω, γενικά, διαβάζει παραπάνω, κάνει μια παραπάνω προσπάθεια, μπορεί να ψάχνει, να διαβάσει ένα άλλο βιβλίο, να μάθει πέντε πράγματα. Γιατί να μην επιβραβευθεί; Ειδικά, σε αυτές τις ηλικίες αλλά και τις μεγαλύτερες. Ο καθένας θέλει μια επιβράβευση, ένα μπράβο. Κάθε άλλο, διαφωνώ πάρα πολύ. Βεβαίως υπάρχει αριστεία, και η αριστεία είναι στους ανθρώπους που θέλουν να είναι άριστοι και όχι αυτοί που τους επιβάλλεται είτε από τους γονείς είτε τους καθηγητές με πίεση ή οτιδήποτε για να είναι άριστος, ο άριστος πρέπει να επιβραβεύεται. Δεν το κάνει για να επιβραβευθεί αλλά ο καθένας μας θέλει ένα μπράβο, οτιδήποτε κάνει είτε για τη δουλειά, είτε λέγεται σχολείο, στην καθημερινότητα οτιδήποτε.

9. Φυσικά, ο εκπαιδευτικός είναι πάρα πολύ σημαντικό το πως θα δημιουργήσει, τι σχέση θα δημιουργήσει και πως θα καλλιεργήσει την σχέση μέσα στην τάξη ώστε τα παιδιά και να αισθάνονται ίσα αλλά και ταυτόχρονα να μπορεί και αυτός που προχωράει, θέλει, αγωνίζεται για αυτό που του αρέσει, να παίρνει και ένα ξεχωριστό, ένα μπράβο που είπαμε προηγουμένως. Αλλά σίγουρα και οι καθηγητές βοηθούνε, είναι πάρα πολύ σημαντικό γιατί ένας εκπαιδευτικός... όποιος δεν δίνει σημασία σε αυτόν που προσπαθεί, γενικά να ενθαρρύνει και τα άλλα παιδιά, και αυτά που δεν έχουν όλες τις δυνατότητες, γιατί δεν έχουν όλα τα παιδιά τις δυνατότητες, είναι πολύ σημαντικό, αν ο εκπαιδευτικός το ενθαρρύνει και τους δώσει κίνητρα μάθησης, κάνει ένα άλλο σύστημα εκπαιδευτικό, ίσως καλλιεργήσει κάτι άλλο μέσα... και υπάρχει και ισότητα γιατί όλοι προσπαθούν, δεν διαχωρίζει τους τρεις καλούς και να προχωρήσει με τους τρεις καλούς, δίνει κίνητρα και στους άλλους, που δεν έχουν τις ίδιες δυνατότητες, αλλά θέλουν, θέλουν να προσπαθήσουν και ίσως να το βρουνε στην πορεία. Βεβαίως είναι πολύ σημαντικό αυτό.

10. Όχι. Διαφωνώ με αυτό. Γενικά οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις είναι οτι να ναι στην Ελλάδα. Ο καθένας ότι του 'ρθει, και αναλόγως της κατάστασης του κόμματος που κυβερνά κινείται προς την ανάλογη κατεύθυνση. Δε νομίζω ότι λειτουργεί προς την Αριστεία, ούτε η παπαγαλία είναι αριστεία, ούτε το να πάρουμε τον τέλειο βαθμό είναι προς την Αριστεία, το να δείξει κάτι άλλο ο μαθητής, κάτι άλλο να δείξει, την ικανότητα του, να ανοίξει το πεδίο του, να μάθει, να κάνει, δηλαδή έχει πάρα πολλές δυνατότητες, όπως λειτουργεί και στο εξωτερικό, δεν... Όσοι παίρνουνε καλό βαθμό δεν πάνε στα πανεπιστήμια, τους κάνουν και συνεντεύξεις προσωπικές και αυτά βέβαια μιλάμε γενικά, νομίζω για τις εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις...

Στην Ελλάδα πιο πολύ εδώ...

Επειδή μεταρρυθμίσεις γίνονται στο μεταδευτεροβάθμιο κομμάτι όσον αφορά το πανεπιστήμιο, γι' αυτό αναφέρομαι πιο πολύ σε αυτό, γιατί το δημοτικό, εντάξει... Και γενικά δε νομίζω ότι σκοπεύουν στην αριστεία, εκεί που κάναμε εμείς από το ένα μέχρι το 10 και το 20 και τώρα είναι μέχρι το 100, σίγουρα δεν προάγει την αριστεία, την βλακεία προάγει, γιατί το παιδί πρέπει σιγά-σιγά να μπει σε ένα σύστημα, να μάθει να ενταχτεί. Το αν θα μάθει στην πρώτη δημοτικού μέχρι το 100, εάν θα το μάθει στην δευτέρα και

στην τρίτη, δε σημαίνει τίποτα σίγουρα, και κάθε άλλο παρά την αριστεία προάγει αυτή η μεταρρύθμιση, παράδειγμα τώρα είπαμε για την πρωτοβάθμια, ούτε στη δευτεροβάθμια, πιστεύω.

Άρα, ο όρος αριστεία έτσι όπως τον επικαλούνται υπουργοί, οι εκάστοτε υπουργοί, μάλλον είναι ασαφής, αυτό καταλαβαίνω;

Εντελώς, κανένας δεν το έχει ξεκαθαρίσει. Αριστεία είναι αυτός που παίρνει 20; Αριστεία είναι αυτός προσπαθεί και τα καταφέρνει και έχει πάει απ' το 10 στο 15; Αριστεία είναι αυτός που θέλει να ανοίξει τους ορίζοντες του και να μάθει κάτι άλλο εκτός από το στείο περιβάλλον, χημεία, μαθηματικά, φυσική και γλώσσα; Είναι πολλά η Αριστεία... πέρα από το ήθος, τώρα μιλάμε για την εκπαιδευτική.

11. Αν και δεν είμαι πολύ γνώστης αυτού του συστήματος, τώρα που μου το εξήγησες λίγο το κατάλαβα, σίγουρα τα διάφορα προγράμματα στοχεύουν σε διαφορετικές χώρες, με διαφορετική νοοτροπία, διαφορετικό τρόπο ζωής, διαφορετική ανατροφή, διαφορετικό οικονομικό επίπεδο. Διαφορετικά οικονομικά επίπεδα, οπότε δεν ξέρω αν είναι συγκρίσιμα τα αποτελέσματα, δεν μπορώ να απαντήσω πολύ σ' αυτή την ερώτηση, αλλά, δηλαδή, το να συγκρίνεις ένα σχολείο πχ στην Σουηδία, Φιλανδία, Αγγλία, με ένα σχολείο εδώ δημοτικό, δεν ξέρω κατά πόσο είναι συγκρίσιμα, μάλλον είναι ανόμοια. Εγώ ξέρω, ότι στα μαθηματικά και στην φυσική και στη χημεία συγκρίνουμε όμοια πράγματα, τώρα κατά πόσο είναι συγκρίσιμα, ναι τα παιδιά είναι στην ίδια ηλικία, ναι, μιλάμε για εκπαιδευτικό σύστημα αλλά κατά πόσο τα αποτελέσματα μπορούν να συγκριθούν και να μπουν σε ένα ενιαίο σύστημα σύγκρισης, έχω μια διαφωνία, για το αν προάγει την αριστεία... Δηλαδή το να βγει τελευταίο ας πούμε το σχολείο εδώ, ή η σχολή του Πανεπιστημίου, σε σχέση με μια άλλη σχολή, δε νομίζω ότι προάγει την αριστεία, ίσως κάτι πρέπει να το ψάξουμε να δούμε τι πρέπει να διορθωθεί, γενικά.
12. Ναι βεβαίως. Είμαι ξεκάθαρη και πολύ κάθετη σε αυτό. Ο άριστος είναι άριστος και συνεχίζει και είναι άριστος και τρέχει να είναι άριστος, γιατί θέλει γιατί πιστεύει σ αυτό που κάνει, γιατί το έχει μεράκι, το έχει όνειρο. Ο άριστος που προσπαθεί να γίνει άριστος και παιδεύεται γιατί τον πιέζουν οι γονείς, γιατί τον πιέζει η καθηγήτρια, γιατί τον πιέζει η γιαγιά, ο παππούς για να πάρει χρήματα στο τέλος ή να πάρει δίπλωμα στο τέλος, εκείνος ναι, έχει ένα βάρος γιατί δεν είναι άριστος επί της ουσίας. Αυτός είναι άριστος, εκ των

συνθηκών και των πιέσεων, ο άριστος όμως που είναι μόνος του και το θέλει δεν έχει κανένα βάρος. Είναι άριστος γιατί του αρέσει, το θέλει, το τρέχει, το πιστεύει, το 'χει όνειρο, κίνητρο και στόχο ζωής. Οπότε ο άριστος αυτός που θέλει να είναι άριστος, δεν έχει κανένα βάρος